

1543

*Про лікування всього
людського тіла при
внутрішніх та зовнішніх
хворобах.*

1543

DE SANANDIS TO-
TIUS HUMANI CORPORIS E-
IUSDEMQUE PARTIVM TAM INTER-
nis quam externis malis libri quinque, accu-
rata diligentia conscripti, & nunc pri-
mum in lucem editi, Leonharto
Euchfio medico autore.

64211
Obiter etiam in nuncupatoria epistola impu-
dentissimum plagium Gualtheri Riffi.
Argentoracensis detegitur.

Accessi quoque rerum & verborum index:
locupletissimus.

PARISIIS.

Apud IOANNEM FOVCHERIVM sub scuto
Florentiæ Via ad.D. Iacobum.

5 4 3
Республиканская
научная библиотека
МД СССР

AMPLISS. HVMANIS SIMOQVE
PATRI AC DOM. D. IOANNI GVDINO
abbati in marchtall. Domino suo vnice co-
lendo, Leonhartus Fuchsius medicus.

S. P. D.

ANno ab hinc tertio, ampliss. Pater, perbre-
uem quandam medendi rationem, quòd id-
ipsum vt faceremus à nobis studiosi aliquot
efflagitarent, conscripsimus, ac subinde in
multa exemplaria transcriptam publicaui-
mus. Quæ sanè tam incredibili plausu à nostræ arti
initiatæ est cõprobata & excepta, vt breui admodum
tẽpore quotquot apud typographũ extabât exempla
distracta sint. Quare cum nō deessent qui alterã edi-
tionẽ vrgerent, Ioãnes Oporinus, vir singularis eru-
ditionis & iudicii, vt priorem ab initio ad finẽ vsque
retexerem, & in ea si qua minus placerent rescirem,
aut nonnulla pro arbitrio adicerem, maiorẽ in mo-
dum à me petiit. Quum vero hunc ipsum æqua à no-
bis postulare intelligeremus, cõmittere nō potuimus
quin confestim quod tẽtopere contendebat, prestare-
mus. In manus igitur sumptis quę initio concinnaui-
mus, ea summa diligentia reformare, ac veluti reco-
quere cœpimus. Quod dũ facio, non tantũ operarum
incuria & negligentia commissa errata, quę sanè non
pauca fuerunt, è medio tolluntur, verũ etiã quã pluri-
tima quę non satis arriserunt nobis mutantur, inte-
graque capita melius accedunt, vt refingendo ii libri

quos De sanandis corporis eiusdemque malis adorna-
uimus, nauâ planè faciē acceperint. Sed nolo hoc
loco nostram operam nimium prædicare, quod quis-
que facile, collatione utrobique facta, quantū acces-
serit, & vl altera hæc editio priori sit melior & splen-
didior, cognoscere poterit. Hoc tantū dixisse satis sit,
neminem pecuniæ suæ iacturam facturum, qui alte-
ram editionem sibi comparare voluerit. Præter enim
capita multa admodum, quæ in priore prorsus desi-
derantur, integer quoque Liber Quintus de sanandis
tumoribus præter naturam nunc accessit. Quum igitur
complura sint ac minimè contemnenda quæ iam
adiecta sunt, perfacile tantillæ pecuniæ iacturâ sar-
cient. Dedimus præterea operam diligentē, vt subla-
tis passim barbaris vocibus, quas tamen data opera
in priore locum habere voluimus, pro iis banas vel
græcas vel latinas substitueremus. Aut, si quo in loco
id nobis præstare non licuit, vt iis tantum vteremur,
quas Actuarius & alii posteriores Græci vsurparunt.
Nam vt singula medicamentorum nomina iis quibus
in nostris De componendorum ac miscēdorum me-
dicamentorū ratione libris vsi sumus respōderēt, cura-
uimus. Quare hoc etiā nomine posterior editio cha-
rior esse debet. Quare certè initio nobis præfanda fue-
rūt, ne parū equi iudices nos in hac retexādi ratione
studiosorū pucunię insidiari, atque adeò typographi
auaritię, à qua tamen hunc longissimè abesse omnes
norunt, inferuire voluisse indicarent, estimātes nos ex

aliorū ingeniis, qui nō rarò nullis neque mutatis ne-
 que adiectis, aureos tamē mōtes in librorū inscriptio-
 ne polliceri nihil verentur. Verū plolixiore nobis ex-
 cusatione minime opus esse cēseo, quod ex cēteris no-
 stris lucubrationibus quas retexuimus, quid hic etiā
 pręstiterimus, abunde constare queat. Cæterum vt de
 altera editione cogitaremus, non parum etiā iniuriis
 eiusdā Gualteri Riffi Argētorac ēsis, hominis om-
 nium quotquot sol ille vidit impudentissimi, cōpulsi
 sumus. Nam quum is fuci instar alienis insidietur la-
 boribus, nec vllum bonum latinū scriptum à nostris
 ordinis hominibus elaboratū relinquat, quin id ip-
 sum statim simulatque prodiit arripiat, & in germa-
 nicum sermonē cōuersum, nulla penitus illorum qui
 eorundem autores sunt, facta mentione, pro suo edat:
 à nostris etiā manus abstinere haud potuit. Superiori
 nanque anno libros quatuor quos De medēdi ratio-
 ne, itēmque tres alios quos De cōpositione medica-
 mentorum inscripsimus, verbum verbo exprimēs, pro
 suis sceleratè edere non abhorruit. Quod tamen mihi
 nemo vnquā persuadere potis fuisset, nisi ipse collatis
 suis conuersionibus cum nostris, hoc ipsum euidenter
 deprehēdissem. Quis enim vllō tempore Germanum
 hominē tā pręfracta, omni exhausto rubore, audacia
 ac temeritate pręditum conspexit, vt eum alienos sibi
 integros libros impudenter ac sine fronte arrogare
 nihil puduerit? Nec vlla planè ratione sceleratū hoc
 suum facinus tueri potest. Nā vtcunque in pręfatione

Enchiridii fateatur, se sua non solum è veteribus, sed & recentioribus præcipuis & probatissimis medicis deprompsisse: tamen cum ad verbum omnia è nostris conuerterit & transcripserit, nostri mentione prorsus intermissa, ex plagiarii crimine elabi non poterit. Quod multo minus vt illi liceat, in libello cui titulu indidit explicatione mixturę seplasiarioru, permitte mus. Nam illic nulla neque mei neque aliorum facta metione, tãquã in surdo theatro cõstitutus, sine omni pudore aliena pro suis edere nihil metuit. Vt igitur tandem impudicam Gualtheri impudentiã reprime remus, atque eundem ne reliquas quocquẽ nostras lucubrationes furtiuis suis manibus attrectaret arcere mus eos, quos. De medendi ratione cõscripseramus li bro retexere voluimus. Hac siquidem ratione satis amplã me nactu esse occasione videbam, vt plagiarii illius furta inter præfandum toti orbi detegerẽ, quo subinde moueret cornicula risum, furtiuis nudata co loribus. Vt enim peculiari libello eiusdẽ improbitatẽ retũderemus, nihil opus esse, nec id ipsum mereri furta manifesta, existimabã. Quãquã si perrexerit deinceps nostra sibi vt atea vëdicare, ne tũ quidẽ proprio scrp to illius furtũ insectari grauabimur. Et sanẽ nõ defu turos etiã alios quosdam puto, qui iniquẽ laturi sint, quod eorũ scripta inepta sua conuersione cõtamina re, & impudẽter sibi arrogare voluerit. Nã vt de pri uata iniuria sileam, quis rogo æquo animo ferret sic profanari ab eo medicinã, vt, si liceret, hãc etiam ab

ab imperitissimis rusticis ac mulierculis exerceri uellet? quasi vero medicina ipsa artium omnium difficilissima, citra linguarum aliarumque artium adminicula rectè tractari possit. Parum secum reputat asinus ille, quod plus periculi sit ab eius farinæ medicis imperitis ac idiotis, quàm ab ipso morbo. Sed quum homo ille egcephalon vychechi, minime mirum sic cum insanis insaniat, furorique vulgi faces ministret. Optamus igitur illi meliorem mentem, ut in se descendens, intra suam pelliculam se continere discat: ne si leonina indutus denuò in publicum prodire contèdat, quod cumano olim accidit asino, aures illi promineant, quas, utcumque annittatur, occultare haud poterit. Redeat itaque ad seplasiū hortor, & illic, ut olim, pharmaca potius quàm bonorum virorum scripta cōmiscere pergat. Relicto igitur apud Seplasiarios suos Gualtero, quæ reliqua sunt persequemur. Ego cum libros nostros quos olim De medendi ratione concinnaueram, sic retextuerim, ut nouam iam quasi formam induerint, nouum etiam exigentem patrocinium iudicavi, præsertim iis temporibus ubi à prædatoribus istis nulli libri satis tuti esse possunt. Quum vero de patrono aliquo idoneo inueniendo anxio & sollicito animo essem, nemo omnium cui potius quàm tibi hos meos labores dedicare occurrebatur. Nam in eo rerum statu eò propemodum ventum est, ut omni patrocinio artes bonæ harumque cultores destituti sint. Olim quidem Reges ac principes toti in hoc erant, ut bonarum artium studia fouerent, ornarent,

tueretur. Nunc ex illo ordine qui literas magnificiâ,
 quique ut in hoc quo iam sunt splendore cōseruētur,
 atque adeò ad posteros propagētur solliciti sint, pauci
 aut ferè nulli reperiuntur. Longe enim diuersa illorum
 sunt studia, quàm ut literarum curâ sustineant, aut ad
 se saltem pertinere credant. Hic enim totus in eo est,
 ut imperii sui fines dilatat, nunquā non vltra progredi
 cupiens, parū scilicet attentus quomodo eos quos
 nunc tenet rectè gubernet, sicque in iis singula admi-
 nitret, ut illic pacis artes, atque adeò pietas ipsa atque
 iustitia floreat. Quasi vero non maior sit cōmoditas,
 ista ratione quæ habes tueri ne subinde amittas, quā
 perpetuo aliena consecrari. Nam magna ex parte ac-
 cidit, ut dum mouendis bellis aucupamur aliena, no-
 stra interim, quæ pacis cōseruatione retinere potuis-
 semus, amittamur. Alius est, qui sic atio & voluptatibus
 diffluat, ut omnē curâ reip. abiectissimè videatur. Quare
 neque quo in loco sint artium bonarum studia, per quæ
 pietas, religio, pax & tranquillitas cōseruantur, co-
 gnoscere studet, sed Sardanapali instar muliebres tã-
 tum delicias consecratur. Est qui venationibus tãto-
 pere delectetur, ut officii sui parū memor, præ iis om-
 nia contēnat. Quo sanè vitio maximè dolēdo, quot-
 quot hodie ferè sunt Principes, obnoxios esse cōstat:
 ut fatale esse crederem, nisi perspectū habere id ipsum
 prauæ educationi potius esse adscribendum. Nā quum
 statim ubi per ætatem licet, animi principiū ab omni
 alia cogitatione ad vnā colendā venationē tradu-

catur, nihil mirum, cur amor ille quē mor ab in eun-
 te ætate cōtraxerūt, ad senectutem vsque pertinaciter
 hæreat atque duret. Quod si vero tantū operę & cure
 parētes, aut alii qui eorundē curam agūt, ponerent, vt
 animos optimis tum disciplinis tū moribus imbutos
 ad gubernacula adferret, quātū illos à studiis doctri-
 nę & humanitatis ad aulicas delicias auocant, multo
 minus malorū hodie Principū esset. Quis igitur hanc
 priuam principū nōstri tēporis educationem non de-
 ploraret? præsertim si secum animo reputet, quā libe-
 raliter instituti sint veteres. Principes, educatione do-
 ctrinā que puerili? Quis enim est qui nesciat, qualis
 Cyri Persarū regis padeia fuerint quā probē ab A-
 ristotele philosopho excellētissimo institutus sit A-
 lexander Magnus? Vtinam hodie etiam sint Princi-
 pes, quos tantorum regum exēplum moueat, vt pro-
 lem suam sic educare curent, vt in ea aliqua in primis
 sit numinis veneratio, & nō vulgaris erga omnes bo-
 nas disciplinas, quarū ope respublica gubernatur, a-
 mor. Sic enim facile vitia queuis, ad quę statim stimu-
 latque scholas deseruerūt, eos effrenata & furiosa no-
 bilitas pertrahere conatur, euitarent. Sed iā ad id vn-
 de digressi sumus reuertamur. Sunt item ex Principi-
 bus, qui in extruēdis magnificis molibus firmissimis-
 que arcibus totum vitę tempus terunt, putātes se ista
 ratione sua optimē muniuisse & firmasse, parum me-
 mores quod mirificæ illæ moles modico terræmotu
 labefactari, ac subitō cōcidere, aut fulminis ictu tor-

menforūmque æreorū vi demoliri, aut incendio de-
 flagrare possint. Quāto autem plus ad eam rem mo-
 menti adferant pacis artes, iusticiæ, moderatio animi,
 aliæque virtutes principe viro dignæ, nō animaduer-
 tunt. Sed quis posset omniū Principū inutilia studia,
 quæ illorum animos à cura conseruationis bonarum
 artium atque pietatis auocant, epistola cōplecti? ne-
 que vt id ipsum conemur, necessariū esse existimo, quā
 in confesso sit nullibi esse maiore literarū artiumque
 omnium cōtemptum, quā in aulis Principū. Quam
 itaque in his ipsis vix tutū satis patrociniū litera-
 rum cultores inueniamus, ad vestri ordinis homines
 nobis confugiendum erit. Bona siquidem nobis spes
 est, fore vt vestri officii memores, literarū desertarum
 patrociniū promptè sitis suscepturi, hoc potissimum
 tempore, quo quasi fatali necessitate ingens imminet
 monasteriis calamitas, si non esse quod debēt volue-
 rint. Nulla enim alia de causa monasteria ipsa à maio-
 ribus nostris fuisse constituta, quā vt essent scholæ
 sacrarum literarum, & aliarum disciplinarum Eccle-
 siæ vtilium, in quibus pueri ad tempus inclusi, atque
 adeo à ceteris cogitationibus vacantes, optimis tum
 disciplinis, tum moribus instruerētur, notius esse pu-
 to, quā vt à me longius dici debeat. Vnica igitur
 nunc cura iis qui præsunt monasteriis sit, vt primum
 illi quos alunt monachi sic instituantur, vt in iis non
 vulgaris sacrarum in primis, aliarūque artium elu-
 ceat eruditio. Deinde vt reliquas suas fortunas ad ex-

citanda & fouenda nunc penitus deserta studia, liberaliter & prolixè profundant. Sic enim efficient, vt primum ecclesię Christi nunquam sint defuturi idonei pastores & ministri. Neque etiam hac ratione deerunt virtuti boni & literis exculsi, qui Rempublicam probè & laudabiliter administrēt. Et quod omnium maximum est, eruditorum hominū sibi conciliabunt summam gratiam, qui sublatis nunc abusibus, qui sensim sub pietatis specie in monasteria irrepserunt, ne illa subinde ab iis qui bona ecclesiarum occupare, inque suū, vertere vsum manibus pedibūque conātur, funditus euertentur, suis scriptis ac prudentissimis cōsiliis impediunt. Nam vt nemo vir bonus & peritus temere superstitionib. aliisque abusibus patrocinari volet, ita etiam vt quorundā iniquū sanè institutum, qui bona ecclesiarū & monasteriorū non tantū vsurpant, sed & dissipant, probet, fieri haud potest. Quum iure etiā cautū sit, ne illa quę sacris publicis ve vsibus dicata sunt, vllus ad se princeps rapere cogitet. Quare si quid in iis perperā administrandis ac insumēdis peccatum est, hoc corrigat potius, & vt in meliores vsus conuertatur curet. Et certè non sine optimo consilio maiores nostri tot ac tanta ecclesiarum esse bona voluerunt, vt ex iis scilicet fouerentur nō quidē impietas & superstitio, sed in primis pastores & ministri verbi Dei, deinde vero literarū studia & eorūdem cultores. Quare si, vt cœptū est, in monasteriorum aliarūque ecclesiarū bona futuro quodā grassari plerisque im-

pennè licebit, de religione atque studiis ipsis actū erit.
 Neque enim ista ratione futuri sunt vnquā, qui sacris
 discendis operā dare strenuā, aut reliquas consecrari
 artes, quibus respublica gubernatur, velint. Nam cum
 sublata viderint bonarum artium præmia, ad ea potius
 se studia conferent, vnde se suosque cōmodè sustentare
 & alere possint. Et certè nunc puto satis elucere, quid
 subinde futurum sit, cū ecclesiæ bona prorsus fuerint
 dilapidata. Quis enim non videt nunc esse tantā eorū
 qui sacra tractāt penuriam, vt etiā opifices nulla ne-
 que linguarū neque aliarū artium peritia adiuti, ad mu-
 nus longe difficillimū docendi verbū Dei admittan-
 tur? Vt nihil mirum sit, quū imperiti homines passim
 sacris tractandis adhibeantur, tot prodigiosa in Ec-
 clesia quotidie oriri dogmata. Quare optādū, vt tan-
 dem Deus regum & principū animos huc flectat, vt
 bona quę sunt ecclesiis dicata, in vsum optimū & rei-
 pub. Christianę maximè vtilē cōuertāt: sic enim plus
 pietatis, minúsque monstrosarum doctrinarum in ec-
 clesia erit. Atqui ipse cum paucis aliquot Abbatibus
 tua sponte facis, vt ecclesię tuę bona in longè optimū
 vsum cūferas. Nā vt ex aliorū prædicatione cognoui,
 nullis sūptibus parcis vt monachi tuę cōcrediti curę
 sic instituātur, vt illorū ingrauescēte pastorū penuria,
 aliquis in ecclesia vsus esse possit. Vides enī in eo esse
 nūc statu rem christianā, vt propediē sint ecclesię ali-
 quot cariturę pastorib⁹, nisi è monasteriis, tāquā scolis
 sacris, illis qui dei verbum diligēter doceāt, mittātur

Idonei ministri. Quare pro tua prudentia summa intelligis, nō in hoc cōdita esse monasteria vt illic agerētur tantū corpora, sed potius vt in iis ad publicum vsum foueantur viri pietate, religione & eruditione haud vulgari præditi. Verū non es contentus tuis sic prospexisse, ne illis defint qui animos eorundē optimis tum moribus, tum disciplinis imbuāt, sed & omnes quotquot in aliqua sunt eruditionis opinione, maxima beneuolentia complecteris, eorundēque studia pro virili foves, ornas ac tueris. Qua quidem ratione perpetuam ac nunquam interituram laudē tibi comparas. Sola siquidem laus quam doctrinę cōseruatio parit, immortalis existit. Pergas igitur, vt cœpisti, studia bonarum artium tegere ac tueri: sic enim non solum Christo seruatori nostro gratum præstabis officium, sed & efficies vt docti omnes te certatim in cœlum laudibus efferent. Quod ad me attinet, cōfusus de tua in omnes nostri ordinis humanitate & beneuolētia, nihil dubito quin lucubrationes has nostras de Sanandis corporis eiusdē partiū malis inscriptas, hilari & exporrecta fronte sis accepturus. Quare si spe nostra, quam de te concepimus quidē optimam, frustrati haud fuerimus, ad maiora nomini tuo consecranda nos extimulabis. Christus te sospitem & incolumem conseruet. Tubingæ, Cal. Augusti. Anno, M. D. XLII.

RERVM HOC IN LIBRO MEMO-
RABILIVM PER CAPITA ET PA-
GINAS. INDEX.

LIBRI PRIMI.

De Alopecia & Ophia- fi. Cap. 1. pag. 9.	De catocha & catalepsi. 15. eodem.
De dolore capitis. 2. 11.	De apoplexia. 16. 33
De dolore capitis ex ca- lore. 3. 12.	De resolutione. 17. 35
De dolore capitis ex fri- gore. 4. 14.	De morbo comitiali. 18. 37
De dolore capitis ex sicci- tate. 5. 15.	De incubo. 19. 48
De dolore capitis ex ple- nitudine. 6. 16.	De melancholia. 20. 42
De dolore capitis ex bi- liosiss humoribus. 7. 18.	De convulsione. 21. 46
De dolore capitis ex pi- uitosis humoribus. 8. 19.	De tremore. 22. 49
De cephalæa. 9. 21.	De distillatione. 23. 50
De hemicrania. 10. 23.	De lippitudine, siue o- phthalmia. 24. 58
De vertigine. 11. 24.	De suffusione. 25. 54
De phrenitide. 12. 26.	De auriū dolore. 26. 55
De lethargo. 13. 30.	De parotidibus. 27. 57
De caro. 14. 32.	De sanguinis ex naribus eruptione. 28. 58
	De dolore dentiū. 29. 60
	De aphritis. 30. 62
	De fœtore oris. 31. 64

INDEX.

LIBRI SECUNDI.

De columellæ inflamma- tione	1.65
De angina	2.66
De tussi.	3.68
De asthmate.	4.71
De plenritide.	5.73
De peripneumonia	6.75
De cruento sputo.	7.76
De empyemate.	8.79
De tabe.	9.81
De cordis palpitazione.	10. 83
De syncope.	11.85
De lactis defectu.	12.87
De lactis redundantia.	13. 89
De lacte in grumos con- uerso.	14.90
De inflammatione mam- marum.	15.codem.

LIBRI TERTII.

De imbecillitate ventri- culi.	1.92.
De inflammâione ven-	

triculi	2.94
De appetitu canino.	3.96
De bulimo.	4.98
De inflammatione ventri- culi.	5.99
De singultu.	6.101
De cholera.	7.102
De diarthœa.	8.104
De lienteria.	9.107
De dysenteria	10.109
De tenesmo.	11.112
De coli doloribus.	12.113
De ileo.	13.117
De lumbricis.	14.119
De hæmorrhoidibus se- dis,	15.123
De procidētia ani.	16.125
De rimis ani,	17.126
De imbecillitate iocino- ris.	18.codem.
De obstructione iocino- ris.	19.130
De inflammatione ioci- noris.	20.131
De ictero	21.134
De aqua inter cutem.	22. 137.
De ana sacra.	23.139

INDEX:

De ascite	24.141	167.
De tympanite	25.142	De his qui re venerea vti non possunt. 41.169
De intemperie lienis.	26. 143	De seminis profluvio. 42 170.
De lienis inflammatione.	27. 145	De exulceratione pudendi 43. 173
De lienis obstructione.	28. 147	De ramice. 44.172
De renib. cruentem urinā excernentibus. 29.148		De suppressis mensibus. 45. 174
De inflammatione renum.	30. 149	De redundantibus men- sibus. 46.177
De calculo renum. 31.152		De veteri suffocatione. 47. 179
De renū vceribus. 32.155		De vteri procidentia. 48. 181
De diabete. 33.157		De mola. 49.183
De vesicę calculo. 34.159		De inflammatione vteri. 50. 184
De sanguinis ex vesica e- ruptione, & grumis eius dem. 35.160		De sterilitate remouenda 51. 185
De inflammatione vesi- cæ. 36.162		De difficili partu. 52.189
De stillicidio urinæ. 37. 163		De ischiadicis. 53.192
De difficultate urinæ. 38 164.		De podagra & arthritide 54. 194
De suppressione urinæ. 39. 165		LIBRI QVARTI DE MEDENDIS MORBIS.
De vlceribus vesicæ. 40.		

INDEX.

De diaria	1.202	De inflammatione, cap. 10.	236.
De diaria ex obstructio-			
ne meatuum.	2.203	De herpete. cap. 2.	238.
De syncho cum putre-		De herisipelate. cap. 3.	
dine.	3.205.	folio.	239.
De continuis febribus.		De carbunculo. cap. 4.	
	4.208.	folio.	241.
De ardente febre. 5.210.		De impetigine. cap. 5.	
De exquisita tertiana in-		folio.	243.
termittente	6.212.	De scabie. cap. 6.	244.
De tertiana notha. 7.215.		De pruritu. cap. 7.	245.
De quartana	8.217.	De exanthematis. cap. 8.	
De quotidiana	9.219.	folio.	246.
De hectica febre. 10.220.		De aneustis. cap. 9.	249.
30 Cur medicamēta pur-		De formica, verruca &	
gantia non tuncere exhi-		clauo. cap. 10.	250.
benda per Hippocratē.		De vitiligine. cap. 11.	251.
Cap. 1.	fol. 224.	De œdemate. cap. 12.	253.
		De scirrhis. cap. 13.	254.
		De strumis. cap. 14.	257.
Addicio per Fuchium.		De cancro. cap. 15.	259.
		De elephantia. ca. 16.	269.
De himitritar. ca. 11.	227.		
De pestilentia. ca. 12.	228.		
Libri quinti de medendis			
tumoribus præter naturā.			

FINIS.

9

LEONHARTI FVCHSII DE
MEDENDIS SINGVLARVM COR
poris partium à summo capite ad
imos vsque pedes passioni-
bus, Liber primus.

DE ALOPECIA ET OPHIASI. CAP. I.

AΛΟΠΕΚΙΑ passio est, quæ
Latinis Alopecia dicitur. Fit vbi
in capite areas deciduus capil-
lus efficit. Sic appellatam hanc pas-
sionem ferunt, quod vulpibus frequen-
ter accidat. Siquidem ἀλώπηξ Græcis vul-
pes est, ὀφίς nomen latinum non ob-
tinuit, passio est, quæ capitis partem læsam
serpentis modo, quæ Græcis ὀφίς est, gla-
brâ ostendit. Arabes & barbari medici pri-
mum passionis genus voce parum deprauata
Alopiciam, alteram verò tyriam vocât, qua
voce omnes serpentes, potissimum autem vi-
peras intelligût. vtrunque genus propter vi-
riatos humores contingit. Quemadmodum
enim plâtæ aliquæ ob humoris alieni ab ip-
sarum natura attractionem, sic etiam capillû
propter humorum, ex quibus nutriri cõsue-
uerunt, prauitatem corrumpûtur. Quales
autem sint viriati humores, ex colore cutis

agnosce³ capitis dignosces. Aliquibus enim mutata
dorū fac- albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pal-
corum lidior. Candida pituitam, atra melancho-
notæ. liam, pallida bilem flauā significat. Ad vi-
 tiosi humoris speciem certius agnoscendam
 non leue etiam adiumentum præcedens vi-
 ctus ratio conferet, præsertim intelligenti,
 quānam ciborum pituitæ, quānam atræ bi-
curatio. lis, & flauæ succum colligant. In primis ita-
 que totius corporis purgationem adhibere
 oportet, aut pharmaco pituitam ducēte ex-
 hibito, aut quod bilem flauam aut nigram
 trahit, coniectura redundantis humoris, vt
purga- diximus, ex colore cutis facta. Nam si is al-
tio. bidior quā pro naturæ habitu sit, pituitosi
 humoris purgationem exhibebis: si palli-
 dior, eiusmodi bilis purgationem non secus
 atque si nigrior conspicitur, quæ nigram
 detrahent bilem, offeres. Pituitosos humo-
 res hiera ex colocynthide purgare consue-
 nit, quā describit Paul⁹ lib. 7. cap. 8. sub no-
 mine hieræ Archigenis. Hieræ etiam sim-
 plex, quæ lib. 7. Ther. meth. & lib. 2. de cō-
 po. medi. secūdū locos cap. 1. à Galeno de-
 scribitur, mirificè cōfert aliquādo elleboro
 nigro adiecto, vbi atræ bilis humorem ex-
 purgare volueris, aliquando scammonia, si
 flaua bilis purgāda erit. Quin & ex aloë ca-

catapotia commodè sic patiētes purgare solēt
 Habent autem hæc, colocynthidis partem
 vnam, aloës & scammoniaë vtriusque partes
 duas, cum succi absinthii parte vna, confici-
 untur ex drachma vna catapotia vndecim, &
 deuoranda præbeantur. vsus hodiernis dieb⁹
 Hicq̃ picrę triplex est. prim⁹, sub specie pul-
 ueris in vino aut iure gallinaceo, aut alio
 conueniēti liquore assumpti. datur ex phar-
 maco hoc drachma vna. Alter sub forma
 catapotiorum, qui tritissimus esse solet. Ter-
 tius sub eclegmatis specie, quod etiam in of-
 ficinis præparatum habetur. Ceterum post
 totius corporis purgationem apophlegma-
 tismis, masticatoria hodie vocant, pituitam
 è capite detrahere præstat. Hæc autem ex si-
 napi, hissopo, staphysagria, pipere, origano,
 pyrethri radice, cubebis, & similibus confi-
 ciuntur, in hunc vel similem modum. R^x pi-
 peris longi, nucis myristicę, muscatā appel-
 lant, an. 3 s. se. staphysagriæ, pyrethri, an. 3 ii.
 sinapi, origani, an. 3 i. trita in puluerem cum
 melle aut cum cera quantum satis est, in for-
 mam lupinorum redigantur: quarum vna ad
 horæ fere vnius medietatem commanduce-
 tur. Possunt etiã prædicta contusa in sacculū
 ex subtili panno confectum reponi, & dein-
 cept commanducari. Post hæc ad localia

catapo-
tia ex a-
loë.

apoph-
legmatif
mi.

localia.

medicamenta accedendum erit, quæ discutiendi, attenuandique vires habeant, inter quæ calidissimum est euphorbium. Eo autem minus calidum thapsia, post thapsiam verò sinapi & nasturtium. Post hæc succedunt sulphur, nitrum, vterque eleborus, erucæ semē, oleūque laurinum. Quin & pix liquida, murium stercus, anserinus adeps, sed magis vrsæ, amygdalæ amaræ totæ vstæ, herinacci terrestris cutis, & thus aceto acerrimo subactum. Ante iam commemoratorum medicamentorum vsum capillos nouacula tollere oportet, deinde patientem cutem per lintecolum, neque asperum neque molle nimis, cōfricare, ac videre ad quantū ruborem per huiusmodi frictionē peruenit. Si enim per modicā frictionem statim rubesciat, morbū sanatu facilem iudicabis: si verò vix post longam atque multam frictionē rubescat, difficilem tū passionē, tū curationem ominaberis. Porro ad hunc qui sequitur modum medicamēta compones. ℞. Seminis erucæ, nasturtii, nitri, an. 3. i. s. thuris in aceto acri & forti macerati, 3 i. sulphuris viui 3 i. adipis anserini vrsini, an. 3 i. olei laurini. ℥. iii. misce. fiat linimentum, quo illinatur assidue. Aliud paulo validius. ℞. euphorbii, thapsiæ, an. 3 i. elebori vtriusque an. 3. s. sc. nasturtii, erucæ,

capilli
radendi.linimen-
tum.unguen-
tum.

amygdalarum amararum cū corticib⁹ vsta-
 rum, an. ʒ i. sinapi ʒ s. olei nardini & laurini
 an. ʒ. ii. ceræ quantū satis est. formetur vn-
 guentum, quo caput assiduè illinatur Sūt au-
 tem hæc præsidia sub calido aëre flatu carē-
 te, & in sole adhibenda. Si vero hyems fuerit
 necesse erit vt ī hipocausto, aut balneo adhi-
 beātur. Præ omnibus verò animaduertere
 oportet, ne in fortium medicamentorū ad-
 motione cutis vltra quàm conuenit conca-
 lescat, id quod tum ex colore ipsius, tum di-
 gitorum tactu deprehēdes: color nāque ru-
 fus magis apparebit, & digitorum contactu
 satis calidam cognosces. Horum itaque ani-
 maduersionē habere oportet, periculū enim
 iterum atque iterū repetitō eorū vfu, cutem
 exuri. Quare ad molliora trāseundū est, Plu-
 ra autem paratu facilia medicamenta habet
 Galenus lib. i. de compo. medica. secundum
 locos cap. i. Cæterū quum morbus ex vi-
 tiatis humoribus procreatus sit, necesse erit
 vt tota victus ratio sit ex cibis & potu boni
 succi. De quibus Galenus in peculiari de iis
 libello conscripto consulendus erit. De aliis
 passionib⁹ capillorum & cutis capitis abūde
 scribit Galenus lib. i. de compo. med. secun-
 dum locos, quas nos hic cū sultō prætermi-
 simus, quādo rarò admodum in his curādis

quo in
 loco ap-
 plicanda.

medicorum opera requiratur.

DE DOLORE CAPITIS. CAP. IV.

κεφαλαλ-
για.

Cephalalgia Latine dolorem capitis sonat, & cum potissimum, qui non inueteratus est, non curando an per se accidat, aut alterius affectus symptoma sit. Barbari medici Sodam nominant. Huius autem duæ potissimum causæ sunt. Nunc enim ex sola intemperie simplici citra humorum complexum: nunc verò ex humorum copia accidit. Vehementissimi autem capitis dolores fiunt, ob caliditatem & frigiditatem: moderati, ob siccitatem. Humiditas sui ipsius respectu nullum planè dolorem inducit, nisi calori, aut frigori, aut humorum copię adiuncta sit. Simili modo humoribus vel in toto capite, vel in aliqua tantum parte redundantibus calidis quidem ac frigidis vehementior, siccis verò moderatior dolor inuadit, si tamè siccitas absque manifesta caliditate fuerit. Humidi autem, quantum in ipsorum ratione est, nullum prorsus dolorem afferunt, multitudine tantum grauantes, si citra obstructionem sint. Cum obstructione enim moderata, moderatè dolorifici: cum forti, vehementer dolorosi sunt. Vt autem ordine omnia tractetur, & rectius assequantur, propria iuxta singulos affectus capitis dolores pro-

causæ.

notæ.

creantes auxilia describemus, initium à calida intemperie fumentes,

DE DOLORE CAPITIS EX
CALORE. CAP. III.

Per calorem hic intelligimus, intemperie calidam nudæ qualitatis. Hæc autem potissimum generatur ex solis ardore. omnes enī *causæ.* homines in sole æstivo diutiùs versantes, capite incalescunt. Ex motu immodico, balneis, flammæ vicinitate, ira, furore, calidis affectibus, odoramentis, cibo calido & acris, *videlicet,* aliis & porris. Qui ex ardore caput dolent, eorum cutis tactu calida est, *signa.* & primo statim manus iniecta aridior apparet, oculi rubent, frigidis tum perfusionibus tum inunctionibus gaudent & inuantur. Euitandus aer calidus, nullum perflatum recipiens, & calidis vaporibus refertus. *victus.* Deligendus contrà is, qui natura frigidus, *act.* aut qui nostra arte sic præparatus sit ex floribus ac germinibus frigida facultate præditis, per aream projectis, & humi fuis, rosis nimirum, violis, nymphæa, quam Nennaphar hodie nominant, vitium capreolis, ruborū ramis, & similibus. Aqua etiā frigida devasis in vasa transfusa, aëre refrigerare valet. Cibi sint natura frigidi, lactuca, portulaca,

ptisana hordei, aut alica eiusdem, oua sorbilia, panis ex aqua, pulli columbarum cū omphacio (agrestia vocant) cocti. Pisces petrosi, & lac amygdalarū cum furfurib. decoctum.

Potus.

Potu verò aqua vtendum est, nisi quibusdā ventriculus propter aquæ potū subuertatur, tū enim prestat vti vino aquoso, & bene diluto, aut aqua in qua cinnamomū decoctum est, cui intybi domestici (endiuiā appellant) sirupus, & acetosus simplex, aut oxyfacchara admixta sit. Cæterū somni ac quietis cura

somnus.

Excremē-

torum ex

purgatio.

exercitia.

animi af

fectus.

Curatio.

imprimis habenda est: coitū euitet, alui excrementa ac lotiū nō retineat, sed ab iis sese suo tempore exoneret. Exercitationes, frictions, balneaque fugiat. Irā, furorē, aliāsque animi perturbationes corpus exalfacientes prorsus nō admittat: vitād⁹ igitur clamor, cōtentio, omni⁹que mentis perturbatio & perculsio. In bona autē animi habitione & firmitate degendū. Dolorem autem capitis ē caliditate curant ea, quę refrigerādi facultatem citra manifestam adstrictionē obtinent. Optima verò censenda, quę tenuium partium substantia prædita sunt. Quapropter in principio quidem nihil præstantius, quā oleo rosaceo probè apparato caput perfundere. Proximum à rosaceo chamæmelinum locum habet, in his corporibus, quibus

vehementem frigiditatē inducere veremur, qualia sunt fceminarum & eunuchorum ac puerorum, & quicūque carne molli præditi, albūque habentes colorem. Sed si vehementer infrigidari oporteat, semperniui succum, aut lactucæ, aut psyllii, aut polygoni (corrigiolam appellant) adicere conuenit. Quin & solani aliquando succum, & pāpinorum, & vuarum immaturarum adicere licebit. v-
sus autem hodie sicut olim etiā obtinuit, vt prædictis medicamentis parum aceti, vt nimirum maiorem & penitus penetrātem vim induat medicamentum, admisceatur in hunc modū. R^x olei rosacei. ℥ ii. aquæ rosacæ. ℥ i s. aceti. ℥ s. misce. Aliud. Aquarū semperniui, lactucæ, solani, ā. ℥ ii. aquæ chamæneli. ℥ i s. aceti. ℥ i. misce. In iis medicamentis lintholū tingito, iuxtaque frontem, vbi pilosa e-
ius pars desinit, & iuxta tempora imponito. Occiput hoc medicamento tāgi haud debet, neque enim citra molestiā refrigerātia susti-
net, propterea quod isthic principiū medullæ spinalis existat. At sinciput ob laxitatem co-
articulationis iuxta coronalem saturā, & ob ossū tenuitatē & raritatem, facilè tū caliditatē tū frigiditatem omnium quæ adhibentur, medicamentorū intrò distribuit. Refrigerā-

Adhibi-
tio medi-
camentorū.

da autem quæcūque adhibentur medicamēta, in aqua vehemēter frigida collocata: quæ si non adsit, niuem aut glaciem vasculo circumpones. Eodem sanē modo oleis aliis vti licebit, vt est cotoneorum, violaceum, & nymphææ, nenupharinū hodie nominant. Interdum adiicere mucilagines, vt vocant, seminis psyllii, & cotoneorum, ac linimentum conficere in hunc modum. R^x mucilaginis se. cotoneorum, mucilaginis se. psyllii, an. 3. iii, succi portulacæ, 3. ii. olei rosacei. 3. i. misce, fiat linimētum. Cum adiectione ceræ, & aliorum medicamētorum vngenta efficies in eum modum. R^x vnguēti populcon. 3. i. oleorum violarum, & rosacei, an. 3. iii. florum nymphææ aridorum, rosarum rub, an. 3. i. ceræ quantum satis est, fac vnguentum, quod illinatur fronti & temporibus. Proderunt etiā embrochæ ex rosis, violis, floribus nymphææ, foliis salicis, hordeo excorticato, portulacæ, vicis, ac similibus. Si somnū cōciliare volueris, adde papaueris lactucæque folia. Hec quidē, vt diximus, inter initia morbi remedia congruent. Postea verò mitigantia ac maturātia medicamenta reprimentibus miscere oportet, in hūc modum. R^x florum rosarum, violarū, an. m. s. foliorum salicis, herbarum camæmeli, melliloti, ā. m. i. se, maluæ. 3. iii. hordei excor

linimē-
tum,

embro-
cha,

ticati. §. I. Coquantur omnia in aquæ lib. ii. usque ad tertiæ partis consumptionem, fiat embrocha. Tandem ex discussoriis medicamentis quippiam addendū, paulatim detractis iis quæ repellūt. Hactenus de iis quæ extrinsecus corpori adhibētur. Intra corpus assumi possunt vsitata hodie medicamēta, Iuleb. violarum, rosarum, conseruæ eorundē, confectio quam manū christi appellāt, & alia eiusmodi, quibus alterandi inest facultas.

DE DOLORE CAPITIS EX FRIGORE
CAP. IIII.

Per frigus intellige intemperiem frigidam nudæ qualitatis, citra alicuius humoris frigidi confluxum. Hæc contrahitur ab ābiente nos aëre frigido, potissimū si quis aperto capite in hoc versetur. Cibis & potu frigidis, præcipuè autem frigidæ aquæ potione, & in ea natatione: frigidiorū medicamentorum improuida admotione. Signa dolentium caput ob frigiditatem, contraria sunt eis quæ ex calore oriuntur. Tangentibus enim caput nullus sentitur calor, incontracta minimēque arida & decolor ipsorum facies existit. Oculi neque rubent, sed contrā sub tumido pallore deformantur. Frigidis neque gaudent, neque iuuantur. Caueat aërem

causa

signa

viētus

frigidū, versetur in calido. Lactis vsū in cibo caueat, ac piscium, aliorūque quæ comesta refrigerare possunt. Ovis sorbilibus, carnibus perdicum & phasianorum similiumque vescatur. Dandū vinū tenuium partium, quod tantū abest vt noceat, vt etiā plurimū cōducatur, quod nimirū calefaciēdi extenuādique facultate præditū sit. Motu corporis vtatur, gestationēque in equo. Sōnus illi cōfert mediocris: ideoque plus vigilādū erit illi quā dormiendū. Lauacra calida profūt. Animi perturbationes, tristitiā, grauesque cogitationes euitet. In admoūēdis autē medicamētis cerebri natiū temperamētū cōsiderandū erit: quod tale est, vt neque vehemēter calida, neque etiā vehemēter frigida ferat medicamēta. Cōuenit autē in hoc omni^o, quod oleum rutaceū calidum, sincipiti (vt suprà dictum est) adhibētū, perfectē hominem liberare possit. Si verò vehementiori calefactione sit op^o, piper aut euphorbiū ad oleū cōiiciatur, aut aliquid olei de piperib^o, vel euphorbii rutaceo oleo immisceatur. Cōueniūt etiam haud secus atque rutaceū, laurinum, itēque irinū oleū. quibus non solum frons, verū etiā facies & nares inungēdæ erunt. Prædictis oleis alia quædā medicamēta calida adicere lice-

Curatio.

bit, atque vnguētū hunc in modū conficere.
 ℞. oleorū irini, rutacei, an. ʒ s. maioranę, be- Vnguen-
 tonicę, piperis, an. ʒ. i. euphorbii gr. v. cere tum.
 quod satis est, fiat vnguētū. Neque parū pro-
 derunt embrochæ ex florib⁹ meliloti & ca-
 momillę, maiorana, origano, betonica, sā-
 buco, saluia, foliis laurinis, stœchade, & si-
 milib⁹ in aqua decoctis. In eundē vsum sac-
 culi adhiberi possunt, sic cōfecti. ℞ folio- sacculus
 rum lauri, serpilli, maioranę, an. m s. florum
 rosmarini, m. i. rutę, p. i. garyophyllorum,
 stœchados arabicę an. ʒ. i. pulegii, calamēti
 an. ʒ. i. s. terātur singula, & fiat saccul⁹ capiti
 adhibendus. Imponatur autem capiti cale-
 fact⁹ in latere, acetōque prius irrigatus. Nec
 alienum ab instituto erit, si quis pomum ali-
 quod odoriferum in hunc modum cōposu-
 erit. ℞ styracis calamitis. ʒ. ii. gariophyllo- pomum
 rum, maceris, ligni aloës an. ʒ s. lauendulę ʒ
 ii. galliæ moschatę. ʒ. i s. moschi, ābre. gr. iii.
 Terātur omnia subtilissimē, & cū aqua ma-
 ioranę & stacte, (storacē liquidam vocāt)
 quod satis est, fiat pomum. Intra corpus ad-
 hiberi possunt, eclegma diacori, cōfectio di-
 ambre, diamoschi dulcis, diantos, syrupus
 de stœchade, & alia calida medicamenta,
 quorum singulatim facere mētionē super-
 uacaneum fuerit.

LEONHARTI FUCHSII
DE DOLORE CAPITIS EX
SICCITATE. CAP. V.

causa.

signa.

victus.

curationo.

Per siccitatem accipe intemperiem siccam nudæ qualitatis, quæ potissimum ex immodica corporis vacuatione, siue ea per medicamenta, siue aërem ambientem, famam, coitum, exercitia, animique perturbationes acciderit, euenire solet. Deprehēditur, si pauca aut nulla penitus ex naribus excrementa effluxerint, oculi cōcaui fuerint, plurimūque vigilauerint. Versetur in aëre humido, vesca-
tūrque cibis humectātibus, & boni succi, vitellis nimirū ouorū, testibus gallorū, eorundēque iure, phasianis, perdicibus, & aliis quæ plurimū nutrire possunt. Vinū bibat tenue & aquosum, somno vtatur largiori. Caneat motū corporis, ac quiete potius otioque vtatur. Coitū, famē, sitē, & omnia quæ exiccare possunt, fugiat. Lauacra quæ humectare valent (vt sunt, Galeno lib. 3. de Tuend valetu, auctore, dulciū calefactarū aquarū, si tepidiores fuerint) non parū proderunt. Lætetur, atque omnem animi perturbationē & perculsionē vitet. In hoc morbo capiti adhibendū erit oleum violaceū, amygdalinū. quod scilicet ex dulcibus confectum est amygdalis. Inungendū verò his non solūm sinciput, imò

etiam naribus instillanda erūt. Non temerē
 iam dictis oleis pinguedines immiscentur,
 ad eum modū. R^x oleorū violacei, nymphææ Linimen-
 (nenupharinum nominant) an. 3. iii. pingue- tum,
 dinis vitulinæ, gallinæ, butyri recentis salis
 experti, an. 3. ii. misce, fiat linimentum. Neque
 à ratione alienum erit, si aliis, nempe farina
 hordei, violis, aut nymphæa adiectis vnguē-
 ta & emplastra confeceris. Proderit etiam,
 embrochas ex violis, similibusque herbis cō-
 positas adhibere. Intra corpus ea exhiben-
 da erunt, quæ tabidis conueniunt, de quibus
 suo dicemus loco.

DE DOLORE CAPITIS EX PLE-
 NITVDINE. CAP. VI

64211 Haftenus de curatione doloris capitis que
 ex nuda qualitatū intēperie prouenit, egim⁹:
 iam de eo qui ex plenitudine oritur, verba plenitudo
 faciemus. Plenitudinē autē vocamus, id quod
 Græci πλεονηξία καὶ το λιθώραν, quæ nihil ali-
 ud est nisi quum quatuor humores ex æquo
 aucti sunt, aut quū sanguis solus abūdat. Idē
 enim est, quando syncerus sanguis in venis
 cōtineri nō possit, quin aliquid bilis, vel pi-
 tuitæ, aut serosi humoris illi cōmixtū sit. Hoc
 itaque aucto, vt reliqui etiā omnes humores
 increscant, necesse est. Atque hinc est, quod

recētiore hunc capitis dolorem ex sanguine nominauerint. Fit ab iis quæ plenitudinem in corpore procreare possunt, hoc est, quæ omnes ex æquo humores abundare efficiunt, vt sunt cibi & potus copiosi & boni succi, neglectio exercitiorum, balnei, sudoris, & aliarum vacuationum naturalium & artificialium. Facies & oculi rubent, venæ tenduntur, adeò vt non maiores duntaxat, sed etiam parvæ, quæ priùs sensum effugiebant, nunc visu cōprehendantur. Pulsus magnus & vehemens. Vrina subrufa ac crassa. Venæ temporum pulsant. Dolor capitis grauatiuus. Versetur in aere frigido & sicco. Vitet carnes, oua sorbilia, & alia quæ copiose nutrire possunt. Utatur ptisana hordeacea, aut alica hordei. Oleribus frigidis, in aybo (scariolam & endiuia vocant) portulaca, & similibus vescatur. Fugiat vinum, bibat aquā decoctionis cinnamomi, aut hordei. Exercitetur mediocriter, fricetur, frequenti utatur balneo, ita tamen vt corpus priùs vacuetur, & æger minimè febricitet. Somnus sit mediocris. Gaudeat & lætetur, animique omnis perturbatio absit.

Primum omnium curandi ratio à sanguinis missione auspicietur, ac vena in cubito exteriore, quam humeralem & cephalicam ho-

die vocant, eius partis in qua dolor potissimum est, incidatur, quod nimirum hæc vena capiti sit continuata: atque adeo non solum in contrarium auellere, verum etiam euacuare partem affectam possit. Id quod non solum Galenus, verum etiam Razes lib. 9. ad Almahorem cap. 1. faciendum suadet. Quod si ætas, aut virtus imbecilla venæ secandæ cōfiliū interturbarint, cucurbitæ affigendæ erūt: nō quidem capiti, sed membrīs ei continuatis, & cū eo societate habentibus. Sic enim Galen. lib. 13. The. meth. ca. 13. docet, ita scribens: Generandis adhuc passionib. minimè iis partib. quæ laborare incipiūt, sed quæ iis sunt continuatæ, cucurbita imponi debet, auellendi in contrariū causa. Post hæc refrigerantia & adstringentia medicamenta capiti adhibeantur, de quibus abundè suprā in cap. 3. dictum est. Alius etiam vt aperta sit, medicus diligenter curet: ideoque si sponte sua excrementa corporis non deiecerit, hoc vel simili decocto purgetur, quod R. Florum boraginis, buglossæ, violarum, rosarum an. decoctū
 m. s. se. quatuor communium frigidorū m. purgans,
 iorum excorticatorum an. 3. ii. myxorum
 (sebesten appellant) prunorum damascenorum an. numero xii. passularum, tamarindorum an. 3 i. corticum myrobalanorum

Localia.

decoctū
purgans,

luteorum, citrinos hodie nominant, cæ-
 ruleorum, indos appellant, cepulorum,
 chebulos vocant, empeliticorum, embli-
 cos nuncupant, beletzicorū, belliricos cor-
 rupta voce dicunt, an. 3. iiii. glycyrrhizę ra-
 fę, liquiritiam appellant, 3. i. fumi terre, adi-
 anti, capillum veneris nominant, an. M. i. ta-
 maricis, tamariscum vocant, hemionitidis,
 scolopendriam dicunt, an. 3. iiii. foliorum se-
 nę, polypodii an. 3. s. agarici 3. ii. s. zingi-
 beris 3. s. decoquantur singula in aqua fonta-
 na sufficienti, donec medietas eius consuma-
 tur. Dein coletur, & saccharo sufficienti dul-
 cescat, elarificeturque cum albuminib. oui,
 & fiat potio depurata, de qua æger in auro-
 ra 3. iiii. bibat. Quod si validius requirat me-
 dicamentum, tum præstiterit in 3. iiii. iniice-
 re rhubarbari in puluerem reducti. 3. i. spicę
 3. 5. aut in iis dissolvere casię fistularis 3. i. s.
 aut mellis aërii, mannam vocant, 3. i. Aut
 eclegmatis diaphenicôn 3. iiii. In eundem vñ
 exhibebis syrupum violaceum, & oxyfacha-
 ram nominatam. Posthęc adhibenda capiti
 sunt medicamenta quę reliquias morbi dis-
 cutere valent, vt est althęę semen, fœnũ g æ-
 cum, chamęmeli melilotique flores. Olea de-
 nique, chanaemelinum, anethinum, & simi-
 lia. Ex quibus linimenta, vnguenta, empla-

strâque componi possunt, admodum in præcedentibus capitibus monstratum.

DE DOLORE CAPITIS EX BILIOSIS HUMORIBVS, CAP. VII.

Fit ab omnibus iis, quæ corpus præter naturam calefaciunt & exiccant, adeoque bilem flauam procreant, vt sunt vehementia exercitia, ira, victus ratio ex biliosis cibis constans, vita curiosa, & similia. Signa in hoc similia sunt ei qui ex calore oritur, maior tamen in hoc morsus, & faciei pallor. Interim etiam oris amaritudo, oculorû siccitas, linguæ & narium est. Aetati etiam viginti, & temperaturis calidioribus, vitæque sollicitæ, & his qui flauam coaceruant bilem, hæc passio præcipuè accidere solet. Moretur in aëre frigido & humido, qui arte etiam, vt suprâ ostensum est, confici potest, si pauimentum ædium assiduè humore aspergatur: aut flores ac germina, quæ frigida humidæque facultatis sint, per aream proiciantur. Cibi in vniuersum humidi & boni succi sint. Vescatur lactucis, portulacæ, piscibus paruis & saxatilibus. Potus sit dilutus, aqua decoctionis cinnamomi. Vino prorsus abstineat. Quiescat, & somno vtatur.

signa.

victus.

curatio.

biliosi
humores
non egēt
prepara-
tione.

largiore. Balneum quoque illi temperatum,
& vnctiones conferunt. Gaudeat, & omnes
animi perturbationes fugiat. Curandi ratio
à biliosi humoris euacuatione, non vt lo-
quuntur barbari, digestionē auspicauda. Ne-
que enim tenues humores, qualis est bilis
flaua, quandoquidem mobiles sunt, vacua-
tioni inepti esse possunt: atque adeò vt præ-
parentur non indigent, veluti in cap. ii. libri
secundi Paradoxorum monstrauius. Va-
cuatur autem biliosus humor per absinthii
cremorem, aut per aloën, & per hieram pi-
cram per se datam, aut catapotia ex aloë cō-
fecta. Neque si absurdum erit, quis decoctum
purgans, cap. 6. descriptum exhibeat, atque
in eo dissoluat 3. iiii. eclegmatis de succo ro-
faceo, aut de psilio vocati. Proderit etiā rha-
barbari dilutum (infusionem hodie nomi-
nant) in hunc modum compositum. R̄ rha-
barbari selecti 3. ii. spicæ 3. i. cōcidantur mi-
nutatim, & macerentur in succis intybi do-
mestici, cassutę (cassutam appellant) buglos-
fi (borraginem nominat) an. 3. i. vini optimi
3. s. Durent horis duodecim in infusione:
dein validè exprimantur & colētur, adiectis
eclegmatum de succo rosaceo, de psilio an.
3. i. s. misce, fiat potio. Vti etiam licebit ca-
tapotiis aureis, alephanginis, de rhabarba-

dilutum
rhabar-
bari.

ro, de hiera simplici nominatis, & similibus.

Indelicatis non temerè quis hoc bolo vte-

tur. R^x scammonie præparatę ʒ i. maceris cin-

namomi, mastichis an. gr. iiii. cōseruæ viola-

rum, nymphææ an. ʒ i. sacchari quod satis

est, fiat bolus. Proderit etiam clysteribus vti

in hunc modum confectis. R^x maluę, althęę,

intybi vtriusque domestici, hoc est, endiuie

& scariolæ, violarum an. M. i. hordei integri

ʒ i. sc. quatuor communium frigidorum mi-

norum an. ʒ iiii. Coquantur singula in aqua

fontana ad tertię partis consumptionem, &

colentur. R^x colaturę ꝑb. i. medullę casię fi-

stularis ʒ i. hieræ picræ ʒ s. olei violacei ʒ

iii. vitellos ouorū numero ii. salis ʒ i. s. mis-

ce, fiat clyster. Post biliosi humoris vacua-

tionem, ea medicamenta quę caput refri-

gerare ac roborare possunt, adhibeantur,

qualia multa cap. 3. huius libri commemo-

rata sunt. Quòd si verò vigil supramodum

eger fuerit, sinciput oleo nyphęæ, & de pa-

pauere inungendum erit. Adiicere etiam in-

terdum necesse est prædictis parum opii, vt

scilicet somnus hac ratione concilietur.

Galenus in eum vsum trigoni pastillum, quę

describit Paulus lib. 7. cap. 12. commendat,

vt eo frons inungatur.

Bolus.

Clyster.

Localia.

causæ.

Generatur ab omnibus quæ pituitam in capite procreant, vt est aër frigidus & humidus, cibi iisdem qualitatib. præditi, pisces, lac, olera, fructusque. item ocium, somnus à plenitudine, & similia. Dignoscitur, si caput grauatur, facies alba ac tumida fuerit.

signa.

Si denique æger somno facilè tentatur, piger est, sensibus minimè viget, & excrementis capitis redundat. Aer ægrotum ambiens, calidus & siccus sit natura, aut arte per odora-

aër.

menta aliquâ cinnamomum nimirum, thus, gariophyllos, agallochon (lignû aloës nominant) præparatus. Carnibus vescatur assis, & odoramentorum accessione conditis, Vinum tenuium partium confert. Motus mediocris, & alia quæ supra cap. 4. monstrata sunt. Ratio curandi à pituitosi humoris extenuatione & incisione auspicanda erit, in quem sanè vsum mel rosaceum, oxymeli simplex, compositum scylliticû, syrupus de stœchade cum succis hyssopi, betonicæ, maioranæ, & saluiæ conueniunt. Vel si vsus syr-

curatio.
præpara-
tio.

ruporum & succorum displicuerit, hoc decocto vti licebit. R. radicem sceniculi, petroselinii, apii an. ʒ. i. radicis præonię. ʒ. ii. se-

decoctū
præparās
pituitam.

cocto vti licebit. R. radicem sceniculi, petroselinii, apii an. ʒ. i. radicis præonię. ʒ. ii. se-

minum anisi, fœniculi, sileris montani, sc-
feli Galenus vocat, an ʒ. iii. stœchadis ara-
bici, origani, serpilli, maioranæ, calamenti,
betonice, saluię, anna m. s. cinnamomi selecti,
maceris, anna ʒ. i. s. Decoquatur iuxta artē in
aqua sufficienti, vsque ad medietatis consum-
ptionem. colentur, & colatura saccharo
quod satis est, dulcescat, atque subinde cum
oui albumine depuretur. Adde syrupi de hys-
sopo, oxymelitis simplicis anna ʒ. iii. mis-
ce, fiat potio. Præparatis ac extenuatis iam
humoribus pituitosis, reliquum est vt pur-
gati mediameto euacuetur. In quem vsum
proderunt pilulæ de hiera composita, coc-
ciæ & sine, quibus esse nolo. R. massę pilula-
rum cociarum ʒ. i. s. pil. de hiera composita
ʒ. i. elephāginarum ʒ. s. agarici trochiscati ʒ
ii. myrobalanorum cepulorum, chebulos
hodie nominant, ʒ. i. turbit optimi ʒ. s. stœ-
chados arabici, zingiberis, anna. gr. v. ma-
stichis gr. vii. granorum pæonię, numero iii.
castorei granorum cum succo lauendulæ, fi-
ant pilulæ pro singulis drachmis numero. xi.
Conferunt etiam clysteres, non solum pro-
pter euacuationem eorum quæ in intesti-
nis continentur, sed etiam ob reuulsionem
eorum quæ ad caput feruntur. In quem vsum
prædictum decoctum præparans compo-

purgatio.

pilulæ.

clysteres.

mentia medicamenta conducent, si colaturæ $\mathfrak{z}$. xii. recipiantur, & in ea dissoluantur benedictæ laxatiuæ. $\mathfrak{z}$ s. eclegmatis indi $\mathfrak{z}$. iii. diaphenicôn $\mathfrak{z}$. ii. mellis rosacei. $\mathfrak{z}$. i. oleorum laurini, rutacei, an. $\mathfrak{z}$. i. s. salis gemmæ vocatæ $\mathfrak{z}$. i. misce, fiat clyster. Toto vacuato corpore, ea quæ caput expurgare possint, adhibenda erunt, ex quorum numero sunt apophlegmatisini, de quibus cap. i. abundè dictum est. Purgatur etiam caput per ea medicamenta, quæ hodie Caputpurgia voce barbata nominant. Conficiuntur ex succo maioranę, bliti, brassicæ, & huiusmodi. Gargarismini etiam hoc nomine adhiberi possunt ex succis hyssopi, betonicæ, origani, hiera picra, & oxymelite confecti, vel in hunc modum. R^x radicis pyrethri, piperis longi, an. $\mathfrak{z}$. i. s. sc. staphysagriæ $\mathfrak{z}$. s. maioranæ, pulegii, hyssopi, origani, betonicæ, an. M. s. Decoquantur singula in aqua idoneę quantitatis, donec tertia eius pars absumatur. Colaturę adice mellis rosacei $\mathfrak{z}$. i. s. oxymelitis scyllitici $\mathfrak{z}$. s. misce, fiat gargarisinus. Sternutamentorū etiā hoc loco vsus erit, sic confectorū. R^x maioranę $\mathfrak{z}$. i. nigellæ $\mathfrak{z}$. s. gariophyllarū, piperis albi, cubebarū, an. $\mathfrak{z}$ i. nucis myristicæ, struthii (cōdifi vocant) castorii, ellebori albi, an. $\mathfrak{z}$. s. misce, fiat puluis, Di-

capitis
purgatio.

Gargaris-
mini,

sternuta-
mentum.

rioribus adiciendū aliquid moschi & ambrę,
cuiusque scilicet gr. ii. Naribus etiā adhibere
odoramenta calida conuenit, aut pomū ali-
quod odoriferū conficiendū erit, quale suprà
cap. 4. cōmemorauim⁹. Errhina etiā, Nasalia Errhina
appellāt, narib. indita cōmodant. vñ R̄ semi-
nis staphysagrie, pyrethri, piperis albi, an 3 s.
nigellæ, struthii, an 3. ii. ellebori albi 3. s. re-
digātur singula in puluerē, & cū resina tere-
binthina fiant Nasalia. Post capitis purga-
tionē cōueniunt inunctiones, embroche, sac-
culi, & similia medicamēta, suprà cap. 4. pro-
ducta, quibus discutiendi inest facultas. Intra
corpus exhibentur cubebæ saccharo obdu-
ctæ, confectioes diambre, diamoschi, aro-
matici rosacei, diacumini, theriaca, Mithri-
dati antidotus, diacori, conseruæ maioranę,
rosmarini, betonice, & eiusmodi. Potissimū morsuli
verò hæc confectio. R̄ specierum aromatici
ros, diambre, diamoschi dulcis, an 3. ii. spe-
cierum eclegmatis de gemmis, dianthos, an
3. i. cubebarum, maceris an. 3. s. agallochi (li-
gnum aloës vocant) gariophyllorum, sc. fœ-
niculi, an. 3. s. cinnamomi electi 3. ii. stœ. ha-
dos arab. 3. s. sacchari candidissimi 3. vi. in
aqua florum pæonię & lauendulæ dissoluti,
fiat confectio in rotulis aut morsulis.

Hic practicarū, vt vocāt, scriptores inseruē

cap. de dolore capitis ex melancholicis humoribus, præter tamē necessitatē, quum omnia quæ hic ab iisdem dicuntur, rectius in cap. de melancholia sint transferenda.

DE CEPHALAEA.

CAP. IX.

κεφαλαία.

Cephalæa, diuturnus & ægrè cedens capitis dolor Græcis appellatur, qui ex parua occasione maximas exacerbationes habet, adeò vt neque strepitus, neque vocem vehementiorem, neque splendidum lumen, neque vini potione, neque caput replentia odoramenta, neque motum tolerare possint: sed in quiete & tenebris ob dolorum magnitudinem decumbere cupiant, vt quibus veluti à malleo feriri caput videatur. Quidam etiā velut contundantur aut distendantur ea, quæ circa caput sunt, sentiunt: non paucis verò vsque ad oculorum radices dolor progreditur. Habet autem hic affectus aliquando quidem continuos dolores, aliquando verò exacerbationes, & interualla siue ordinata, siue inordinata. Quidam etiam ex eis cerebri membranas dolitant: quidam verò membranam tantum caluariam ambientem. Fit ex vaporum aut humorum calidorum vel frigidorum multitudine intra cal-

cause.

nariam vel extra contenta. Dolores cum signa.
 grauitate, humorum multitudinem signifi-
 cant: cum mordacitate verò, aut humorum
 aut vaporum acredinem: cum pulsu autem,
 inflammationem: cum tensione verò, si qui-
 dem citra grauitatem & pulsum fiat, flatus
 tenuis & ventosi multitudinem demōstrant:
 cum pulsu verò, membranosi corporis in-
 flammationem, Si verò cum grauitate di-
 stentio fiat, humorum multitudinem intra
 membranas contentam. Et dolores qui-
 dem in superficie hærentes, membranæ os-
 caluæ ambientis affectum significant: qui
 verò in profundo sunt, cerebri membra-
 rum. Quibuscunque enim affectus intra cal-
 nariam est, his vsque ad oculorum radices
 dolores procedunt, propterea quòd oculo-
 rum tunicæ ex cerebri membranis habeant
 ortum. Si verò humor putrefactus calidior
 fiat, cum feбри caput dolitant. febricitant
 autem omnino & qui ex inflammatione do-
 lent. Viſtus ratio ex superioribus de capi-
 tis dolore capitibus petenda erit. Curatio,
 si humorum aut vaporum multitudo causa
 fuerit, à vacuatione totius corporis auspi-
 cabitur. A sanguinis quidem missione, si to-
 tius corporis plenitudo fuerit. Incidenda
 verò vena primùm cubiti externa, eiusdem

viſtus
 curatio.

veneſe-
 ctio.

quidem lateris, humeralem nominant. Et si amplius sanguis redundare videatur, etiam ex naribus aperta vena, quantum satis esse videbitur, detrahere conueniet. Si verò caput tanquam imbecillum, ad se sublato humores ac vapores excipiet, materiam in totum corpus reuellere oportet, atque ita particulae affectae mederi. Per purgatoria itaque medicamenta & clysteres, quorum omnium in superioribus capitibus copia habetur, ligaturis extremitatum, & pluribus infernarum partium frictionibus reuulsio fiat: præcipuè autem hiera, cuius vim (vt cap. primo diximus) exacues, exhibenda est. Ceterum post totius corporis vacuationem, caput vacuantibus vteris, apophlegmatismis nimirum, si pituitæ est abundantia, & aliis medicamentis quæ naribus induntur, cap. 8. commemoratis. Deinde ea quæ robur addere possunt, admouenda. Repellit igitur oleum ex oliuis immaturis expressum, & rosaceum, per se & cum aceto, aliisque quorum in præcedentibus facta est mentio. Adhibenda verò remedia tepida quidem, vbi frigidior & crudior fuerit humorum multitudo: frigida autem, vbi calidior & biliosior extiterit. Post hæc, discutientia medicamenta adhibenda erunt: veluti est oleum cha-

memelinum, anethinū, & similia suprà pro-
ducta. Si verò crassior sit humorum multitu-
do, serpillum, aut pulegii comam, aut cala-
laminthen, aut mentam oleo incoquendo,
multitudinem euacuabis. Eadem hæc etiam
robur parti affectæ addunt, quapropter vs-
que ad perfectam curationem eis vti conue-
nit. Omnium porro longè maximè discutit,
& perfectè corroborat, verbenaca recta (ver-
benam appellant) viridis. imò & arida cum
radicibus, & simul cum serpillo, oleo inco-
cta. Reliqua quæ ad curationem cephalææ
scitu necessaria sunt, ex iis quæ antea de do-
lore capitis dicta sunt, disces.

DE HEMICRANIA.

CAP. X.

Hemicrania est passio dolorifica, quæ cir- finitio.]
ca dimidiam capitis partem, aliquando dex-
teram, aliquando sinistram contingit, & iux-
ta futurā secundum longitudinē eius exten-
sam terminatur. Hæc ut plurimum per cir-
cuitus exacerbatur: ac quibusdā extra calua-
riam, quibusdā in profundo capitis, aliis cir-
ca temporum musculos dolor sentitur. Fit ex causa.
vaporum aut humorum siue multorum, siue
calidorū, siue frigidorum per venas, vel ar-
terias, vel per utrasque influxu, quum scilicet

ea sola quæ intra caluam cōtinentur, hoc est, cerebrum eiúsque membranæ, quod in ipsis redundat, foras protrudunt: aut quum interdum partes corporis infra caput positæ, vi-
signa. tiatos vapores aut humores sursum mittunt. Notè quibus humores multi, calidi aut frigi-
 di deprehenduntur, ex præcedentibus capi-
 tibus petendè sunt. Quo autem in loco capi-
 tis passio fuerit, ex iis quæ in cap. de cepha-
 lœa dicta sunt, cognosces. Quibus hoc adii-
 ciendum erit, si membrana caluam ambiens
 patitur, tum adeò vehementer dolere, vt ne-
 que manuum contactum facilè ferant, ita vt
 ne cutis quidem ipsa omnino à passione im-
 munita sit. **Victus.** Victus ratio ex superioribus de ca-
 pitis dolore capitib. petenda venit. Præci-
 puè autem vitanda erunt, quæ vaporum co-
 piam sursum mittere possunt, veluti cepe, al-
 lium, sinapi, raphanus, & similia. Qui verò
curatio, hemicraniam curare aggreditur, prius num
 venæ sectione, aut purgatione æger indige-
 at, consideret. Si enim ob plenitudinem pas-
 sio orta fuerit, humeralis (quam hodie ce-
 phalicam vocant) vena, quæ è directo par-
 tis patientis est, incidenda erit. Sin verò
 propter vnius humoris redundantiam hemi-
 craniam inuasit, per conuenientia medica-
 menta is humor purgandus erit, vt superio-

ribus capitib. monstratum est. Vniuerso corpore vacuato, ad capitis ac localia præsidia progrediendum erit, ac vel per digitos, manus, vel lenteum, dimidia frontis pars, & ea maximè quæ circa temporum musculos est, coarctando calefacienda, atque id ante accessionis irritationisue tempus faciendū est. Post exacerbationem verò medicamētis hemicranicis à veteribus medicis appellatis utēdum: siquidem multa caliditas in doloribus percipiatur, his quæ aliquid habent refrigeratoriū: cetera verò hanc, his quæ multū excalfaciunt, Vtrisque verò aliquid ex iis, quæ robur addunt, misceatur, quod adstrictoriam videlicet habeat facultatem. Optimum autem in frigido affectu vnguentum erit, quod
R^x olei anethini, olei irini, an. ʒ. s. piperis albi, serpilli, an. ʒ. i. s. castorii ʒ. i. euphorbii. ʒ. s. ceræ quod satis est, fiat vnguentum, quod dimidiæ frontis parti, & musculo temporis illinatur. Nec parum confert oleum cui exiguum euphorbii commixtum sit, tepidum in aurem infusum, ut. R^x olei communis. ʒ. i. euphorbii ʒ. i. misce, & gutta vna in aurem instilletur. Quadam etiā naturæ proprietate euphorbium aceto dilutum, ac lateri dextro, dolente sinistro, applicatum, & contra sinistro dolente, dextro illitum, hemicra-

vnguentum

nicis maximè confert. Idem possunt lumbrici terre triti, & cochlearum carnes lateri affecto illitæ. Sunt qui perficorum nucleos tritos, ac illitos parti patienti, mirificè prodesse tradant. Si verò à calidis humoribus aut vaporibus dimidię capitis partis dolor fit, ea auxilia quæ suprà de capitis dolore ex calore & biliosis humoribus orto, memorauimus, conferent.

DE VERTIGINE

CAP. XI.

ἄκισμα

vertigo.

causæ.

Quod scotoma Græcis est, hoc Latinis vertigo dicitur. Hinc vehementer errant, qui inter se differre tradūt. Barbari corrupta voce Scotomiam nominant, Est autem, vbi obtenebrationes hebetudinésque oculis obuersantur, & omnia circumagi & rotari vidētur. Oritur verò interdum cerebro primogenia passione laborante: interdum etiam, quū ori ventriculi consentit, Cerebrum autē patitur, quum crassus ac lētus humor ipsum occupat, à quo vaporosus spiritus ab imbecilli calore resolutus, in cerebri partibus inordinatè mouetur, Ori autem ventriculi consentit, quando propter excrementa vitiosa in eo acervata, ad ipsum cerebrū exhalatio vaporosa fer-

etur, spiritum animale in illo circumagens.

Qui hac passione laborant, iis à quacunque leui occasione, præ oculis tenebræ apparent, adeò vt interdum cadant, maxime si aliquando in circum rotentur. Si quidem ipsis ab vna ratione euenit id, quod aliis à pluribus accidere solet. Proinde hebescent siue alium quempiam, siue rotam, aut id genus aliud quidpiam, aut ipsos quoque in aquis vortices circumagi viderint. Visibilis enim spiritus rotæ agitatur aliisque iam dictis occurrens, eodem motu circumuehitur, atque ita turbulētus, inæqualis, inordinatúsque humoris & spiritus motus redditur. Vbi ex primaria cerebri passione vertigo depēdet tum aurium sonitus, vehemens dolor capitis, grauitasque præcedunt: item olfactus, atque alterius cuiusque sensus à capite prodeuntis oblæsiō. Patiuntur autē tum potissimum, quum sub sole æstuaauerint, vel aliam ob causam calefacto capite humores dissoluti circumaguntur. Vbi verò ab ore ventriculi oritur, stomachi morsionem, cardiogmon. Græci appellant, & nauseam præsentunt. Versetur in aëre puro ac lucido, fugiat crassū ac nebulosum. Cibis vescatur boni succi & concocti facilib. flatuque omnino carentibus: victus.

gallarum, vitulinis: piscibus saxatilibus,
 euaporantia quævis deuitet. Bibat vinum
 aquosum, album tenuissimum, & non val-
 de antiquum, aut hydromeli. Exercitio uta-
 tatur mediocri. Somnum diurnum fugiat:
 nocturno prolixiori vtatur. Caueat sibi ab
 animi perturbationibus, Non intueatur res
 in gyrum actas, & rotatas, aut celeriter mo-
 tas, neque in præcipitiis ambulet, hæc enim
 singula passionem exacerbare possunt. Ver-
 tiginosos in accessione quidem odoramen-
 tis, frictionibus, & id genus aliis excitare
 conuenit. Virum autem attestante robore
 si nihil aliud obstiterit, vena humeralis se-
 canda est, siue principium morbi fuerit, si-
 ue etiam processerit. In sanguinis autem mis-
 sione obseruandum, ne plurimum confer-
 tim vacuetur, propterea quòd à quacunque
 leui occasione æger facile concidat. Pluri-
 bus itaque ablationibus per certa interualla
 vtentes congruam mensuram explebimus.
 Quòd si verò sanguinis missionē quidpiam
 prohibuerit, alius subducatur, semper re-
 dundanti humori medicamentum adaptan-
 do. Plurimum verò confert, prin ùm va-
 cuare per acrem clysterem, non solùm prop-
 ter eorum quæ in intestinis continentur va-
 cuationem, vt suprà quoque diximus, vt

curatio.

venæ se-
ctio.purga-
tio.

tum etiam ob reuulsionem eorum quæ ad
 caput feruntur, cuius sanæ compositionem
 pete ex cap. de Apoplexia. Præmissis hisce **localia.**
 vniuersi corporis euacuationibus, capiti lo-
 calia remedia adhibenda sunt, nempe cu-
 curbitulæ ad occipitium cum scarificatione.
 Postea apophlegmatismis, gargarismis &
 sternutamentis vtendum est. In nares dein-
 de anagallidis succus, aut cyclamini infun-
 dendus. Nitrum verò cum nigella tritum, &
 oleo antiquo mixtum, per nares egregiè pur-
 gat. Deinceps æger ad balneum ducendus
 erit, ac capiti embrocha ex medicamentis
 discutiendi faculate præditis composita ad-
 hibenda. Quòd si verò caput in balneo su-
 pramodum incaluerit, rosaceo & aceto sæ-
 pe fouendum est, ac refrigerandum. Si igitur
 ob hæc præsidia passio cessauerit, deinceps
 à validioribus abstinendum: sin persti-
 terit, capitis arterias in temporibus circa
 aures incidere oportet, ventre tamen priùs
 aut medicamento aut clystere purgato. Qua-
 liter verò incidendæ sint arteriæ, docet Pau-
 lus Aegineta lib. 6. cap. 4. Neque absur-
 dum erit cauterium hoc occipiti post aures
 adhibere, quod. R. cantharidum, adiectis ca- **cauteriũ.**
 pitibus, alis & pedibus, 3. i. fermenti acris. 3. s.

cum aceto & vino è sublimi ignis commercio distillato subigantur, & admouean-
tur. Vertigo autem à ventriculi oris consensu, vo-
mitu curari potest, qui hoc medicamēto mo-
uendus erit. R. anethi, m. r. se. raphani, se. ra-
parum, an. 3. ii. radiciis raphani. ʒ. s. ebulliant
in aqua sufficienti, donec tertia pars absuma-
tur. Coletur, & ʒ. iii. colaturæ addatur oxy-
melitis scyllitici. ʒ. i. s. misce, dentur à come-
stione. Proderūt etiam pilulæ stomachicæ, &
similes. Dentur à cibo ea quæ ventriculi os
constringunt, atque adeò ne vapores sursum
ad caput ferantur, prohibent: vt sunt diaco-
toniõ simplex, cotonia ipsa, tpyra adstrin-
gentia, & eiusmodi, de quibus omnibus suo
loco, plura.

DE PHRENITIDE CAP. XII.

Phrenitis. Phrenitis est cerebri, aut membranarum
eius inflamatio, Galeno lib. 2. de Symp. cau-
sis authore. Sunt autem phrenitidis plurimæ
differentiæ, tres tamen præcipuæ. Aut enim
imaginatrix sola facultas læsa est, seruata il-
læsa ratione, id quod Theophilo medico cu-
ius. Gale. lib. de Sympto. disse. meminit, eue-
nisse constat: qui quam alioqui prudenter se-
gereret, atque eos qui præsentibus erant, ex-

ad eum nosceret, tibicines tamen quosdam arbitrabatur esse in angulo cubiculi, in quo decumbebat, eosque tibia canere, atque pulsare, & se illos videre putabat: alios quidem stantes, alios autem illic sedentes, atque ita continenter canentes, ut neque noctu, neque interdiu quicquam remitterent: proinde assidue clamans, iussit eos à cubiculo expelli. is verò ubi conualuit, quicquid singuli eorum qui ipsum visitabāt, vel dixissent vel egissent, narrabat. Hoc etiam pacto Galenus ipse laboravit, ubi per æstatem ardente febris correptus erat, ut licet videre lib. 4. de patientibus loc. cap. 1. Imaginatio autem læditur prioris cerebri parte patiente. Aut ratio tantum patitur, salva imaginatione. Sic patiebatur, phreniticus ille, cuius mentionem facit Galenus loco iam citato, & lib. 4. de patientibus loc. cap. 1. qui quum Romæ domi cum laudatissimo puero contineretur, surgens à cubili venit ad fenestram, per quam & ipse videri, & prætereuntes videre potuit. Itaque ex vitreis vasis singula ostendens interrogavit, iuberentne ut ea proiiceret? Illi verò ridentes plaudentesque, ut ea proiiceret, rogabant. Tum ipse deinceps omnia arripiens, eiecit, at illi magis acclamationibus riserunt. Post ea iuberentne puerum quoque proici, quum

secunda
species.

Interrograsset, atque illi iussisset, illico ipsum deiecit. Hic sanè singula vasa suis nomenclaturis probè nominavit. Vnde intelligi potest, neque imaginationem fuisse læsam, neque nominum memoriam deletam. Media verò cerebri parte patiente, ratiocinandi vis euertitur. Aut imaginatio simul & ratio lædantur. Causa morbi est, vel sanguis exuperans, vel biliosus humor cerebrum occupans. Nonnunquam etiam ex bile perusta nascitur, quæ certè grauissimam phrenitidem contrahit. Febris continua & amentia infestant, plurimèque parte somnus difficilis, & vigiliæ comitantur. Interdum quoque somnus turbulentus accedit, ut consurgant ægri, exiliant, furibundè vociferentur, verba sine ordine & sensu effundant, interrogantibusque nihil certi respondeant. Oculos habent cruentos, & sæpe perfricant: interim ardidos, interim lachrymantes. Lingua eorum est aspera, & ex naribus sanguis destillat, floccos festucasque colligunt. Pulsus ad hæc exiguos languidos, & quadantenus duros habent. Spiratio magna & rara. Quibus sanguineus humor morbum fecit, ii cum risu insaniant. Quibus flaua bilis, ferociter & tam immaniter sæuiunt, ut coerceri nequeant: omniam, quæ dicunt faciuntque obliuiscuntur,

Tertia
species.

causa.

signa,

s. pte. 27.

Decumbat æger in loco tum aëris, tum luminis temperati, ac variis picturis libero, in quem amici quidem gratissimi ingrediantur: qui tamen non importunè interpellèt, & nonnunquam blandè ac leniter alloquantur, nonnunquam acerbùs increpent. Cibus primùm est ptisanæ cremor, aut alica hordei, aut panis medulla cum aqua mulsa, aut melle rosaceo sæpiùs lota. Oleribus vescatur intybo, lactuca & malua elixis, & similibus, quæ refrigerare atque humectare possunt. In inclinatione morbi pisces quoque squamosi, & saxatiles dandi sunt. Mala etiam punica, cerasaque, si multus intus conficiat feruor, offerenda. Potus sit aqua decoctionis cinnamomi, aut hordei, cui admixtus sit syrupus violaceus, rosaceus, aut nymphææ, quem nenupharinum vocât. Hæc autem non confertim, hoc est, copiosè & celeriter ingurgitanda, sed identidem parciùs exhibenda: neque enim sitibundi admodum sunt, ut potum vehementer affectent. Atque hinc est quod Hippocrates lib. i. Prænotio- βραχυπνοία
 num, & lib. 6. Epid. par. 2. aph. 6. Brachy- ται.
 potas appellat. Vbi verò concoctionis notæ apparent in lotio, & febris non vehemens, sed lenior fuerit, atque vires non satis robustæ, εὐγροφία
 vinum tenue & dilutum (quod oligophoron εὐρ.

vinum.

nominant Græci) dandum. Quod tutius fit in his qui sani hoc bibere consueverunt, & ventriculum natura imbecillum & frigidum fortiti sunt. In quiete denique ægri, quoad eius fieri licet, contineantur, si diuites fuerint, à famulis: sin pauperes, vinculis. nam inordinata motio vires conuellit. Cæterum ubi morbus se remiserit, gestatione corporis uti conuenit. Balneum quoque aquæ dulcis, si corpus squalidum aridumque fuerit, cōfert, modò tepida fuerint. quum enim humectent & refrigerēt, non solūm siccitatem, verumetiam immodicas vigilias mentis-que alienationem vnā cum febre profligare possunt. Non sunt tamen nisi corpore prius vacuato, ut iam sæpe monuimus, adhibenda. Officiunt phreniticis supra modum animi perturbationes: proinde nihil quod mœstitiam inferat, aut bilem creet, committendum est. Si vires ægri permittunt, sanguis protinus mitti debet, quoniam non est salubrius aliud, neque præsentius auxilium. Secunda autem cubiti vena, humeralis dicta, aut si ea delituerit, media: & quantum tulerint vires, euacuandum. Non tamen vsque ad animi deliquium, ut nonnulli arbitrantur. præstat enim minus demere quàm oportet, ob plurimam vehementis motus agita-

curatione.
venæ sec-
tio.

tionem, plurimūque laborem quo egri afficiantur. Prospiciendum etiam, ne clām æger brachii vinculum soluat. Dein rectam in fronte venam etiam incidere licebit. Quod si **Auerfio:** ætas venæ sectioni obstiterit, tum cucurbitulæ cum scarificatione occipitio & spinæ ad-mouendæ erunt: quæ etiam hoc nomine conferre solent, quod à capite humorum defluxum in contrarium auellunt. In hunc sanè vsum præstat clysteribus vti, hoc modo cōpositis. R^x foliorum maluæ, violarum, intybi (quod scariolam vocant) lactucę, ā. m. i. hor-dei decorticati, ʒ. i. myxorum (sebellē nominant) numero xi. Decoquantur in aqua suffi-ciēti ad tertias R^x colaturæ lib. i. casia fistu-laris recens extractę ʒ. i. s. mellis rosacei. ʒ. i. olei violacei. ʒ. iii. salis. ʒ. i. s. misce, fiat cly-ster. Si volueris vt validiūs purget, adiicienda erit hieræ picrę, aut eclegmatis de succo ro-saceo ʒ. s. Auertendi etiam à capite humores, ligaturis extremitatum, frictionibus pedum cum sale & aceto, ac similibus. Caput verò **Localia:** rosaceo vel oxyrhodino, tepedioribus irri-gari oportet. Inflāmato enim cerebro vel mē-branis eius frigiditas tota nō est, sicut neque vehemens caliditas. Frigiditas enim meatus constringit, neque finit excrementa è capite discuti: at ingens caliditas feruorem conge-

minat. In hunc vsum etiam conueniunt succi
plantaginis, solani, & alia quorum suprà fa-
cta est mentio. Si passio vehementior fuerit,
caput faciémque assidue oleo in quo capita
papauerum decocta sunt, fovebis. Odorem
quoque naribus obiiciemus, rosas, violas, flo-
res nymphaeae, caphuram, camphoram hodie
nominant: ac nares ipsas intus, vel frontem,
ex iis aut similib. medicamentis illinemus.
Nam sopire ac stupefacere principem facul-
tatem oportet, cerebrum scilicet, quod supra-
nodum incaluit, refrigerando. Si vigiliae etiam
vehementer urgent, quae somnum conciliare
possunt, qualia multa quae suprà dicta sunt,
huc transferenda adhibebimus. Conferet au-
tem inter cetera hoc vnguentum, quod. R. vn-
guenti populeon. 3. ii. olei violacei, 3. iii. se.
hyoscyami, corticis mandragorae. an. 3. s.
opii. gr. ii. croci. 3. s. aceti parum, cerae albae
quod satis est. Embrocha etiam haec tepida
capiti adhibenda, quae. R. florum violarum
ficcarum, rosarum rubrarum, nymphaeae,
an. M. i. s. hordei excorticati 3. i. se. papaue-
ris albi. 3. ii, se. lactuce. 3. iii. Decoquantur in
aqua fontana sufficiente, & fiat embrocha.
Postremum, vbi morbus iam resedit, mitior-
que factus est, id quod tertio die plurimum
occidere solet, digerentia quae reliquias mor-

somnife-
ra.

vnguentum.

embro-
cha,

digestio.

bi discutere possunt, medicamenta admouenda erunt. In quem usum priori embrochæ flores chamæmeli, anethi & meliloti admiscere licebit. Sunt qui gallinas aut catulos per medium fissos capiti apponant. Similiter sunt qui calidum pulmonem arietis, vel recens ex animali exceptum, vel aqua feruenti calefactum admoueāt. Si autem diutinum iam malum fuerit, in oleo serpillum decoquere conuenit. Galenus lib. ii. & 13. Ther. meth. castoreo vtendum esse phlegmone iam inclinante docet, quoniam non continuò locis circa cerebrum, sed ossibus interuenientibus occurrat. Inest autem ei medicamento & partium tenuitas, quod ipsum iis quorum per densa propugnacula transmitti vim oportet, est accommodum.

DE LETHARGO. CAP. XIII.

Lethargos passio phrenitidi contraria est. Αλθαργία
 est enim marcor, & inexpugnabilis penè dormiendi necessitas. Hoc vitio correptis omnium rerum obliuio accidit, vt verbis nulla suppetatur materia: hinc etiam nomen nactū est. ἄλθω
 Lethe enim Græcis obliuio est, Arge autem ἄργος
 captura, vel Arge iners: vt Lethargos non sit ἄργος

causæ.

Signa.

aliud, nisi iners obliuio, vel morbus obliuionem inducens. Causa eius est pituita, quæ frigore nimio & humiditate cerebrum imbuunt. Leithargicos comitatur febris lenta. putrescit enim humor pituitosus in hoc morbo, Galeno lib. 13. The. meth. teste, cum profunda in somnum delatione. Pulsus his magni rarique sunt, & vndosi. spiratio nimis rara, & imbecillis. Somnolenti perpetuò sunt, desidiosi, ignaui. Vix & tardè quocunque modo interpellentur, respondent. Oculos quandoque ad vociferationem aperiunt, & denuo claudunt, ad soporémque reuertuntur. Omnium veluti amentes obliuiscuntur. Oscitant crebrò, & hiante ore aliquandiu persistunt, tanquam claudere id obliti. Ad meiendum vocati, porrectam matulam manu tenentes, meiere obliuiscuntur. Deiciunt per aluum magna ex parte liquidiora. Nonnullis contra venter indurescit. Urinam reddunt iumentis similem. Quidam ex eis tremiscunt, & sudoribus vndiquaque madent. Cubile, in quo decumbit æger, splendidum, lucidum & tepidum sit. Cibi sint attenuantes, incidentes, exiccantes, qui condiantur apio, aniso, cymino, pipere & similibus. Ex auibus, montanæ auiculæ, pullus domesticus, perdix: olerib. porri, asparagi, petroseli-

victus.

num. Cremor auenæ, vel alica eius cum oxymelte, vel salibus, vel pulegio, conueniunt. Potus sit hydromeli, aut vinum aquosum, tenue & album. Si vires permittunt, & nihil aliorum obstiterit, Galeno lib. 13. The-
meth. authore, sanguinem statim ab initio mittere expedit. Sin minus, clysteribus acribus alius eluenda, de quibus in cap. de apoplexia dicemus. Dein oxyrhodinum capiti adinouendum. Nam repellendus à capite humor est quisquis is fuerit, eodem Galeno teste. In quem vsu etiam frictiones cum pyrethro, pipere, sale, & aceto, ligaturæque extremitatum conferunt. Odoramenta quoque excitatoria adinouenda, veluti castoreum, funiculus extinctæ lucernæ, pix humida, bitumen, chalbanum, sulphur, sagapenum (serapinum vocât barbari) cornu ceruinum, abrotonum, & peucedanum. Extrema cruciæque pun gere, nonnunquam pilos etiam in ipsis vehementiùs euellere oportet, quò excitentur. Licebit etiam in aceto thymum, pulegium, & origanum, aliæque id genus incoquere, ac narib. ægri adinouere, quò vapor ad cerebrum delatus, crassitudinem humoris dissecet. Palatum etiam valentibus & acribus medicamentis, verbi gratia sinapicum melle, antidoto Mithridati, the-
curatio.
Localia.
excitatoria.

niacha, & puluere pyrethri inungendum. Co-
 narique oportet, pituitam indidem affixam
 digitis eiicere. Ab his verò etiam sternuta-
 mentis vtemur: & si admittantur, apophleg-
 matismorum vsus erit. At si iis affectus non
 discutitur, caput radendum, deinde fouen-
 dum est sale, milio, & similibus per sacculos
 adhibitis. Ad hæc sinapismo vti in capite
 prodest, ex caricis & sinapi ex aceto contritis
 confecto. Postea cucurbitulas occipiti affi-
 gere cum plurimo igne oportet, circa primâ
 & secundam vertebrae. Castorio etiam caput
 illinendum *Quinctiam*, vt *Alexander Tral-*
lianns lib. 1. cap. 20. docet, id ipsum potu-
 dare cum oxymelite expedit. Nam vno hoc
 medicamento nonnulli miserrimè toto cor-
 pore impediti, sanitati restituti sunt. Præte-
 rea ad naturæ excretiones frequenter solli-
 citare oportebit, tum clysteribus, tum iis quæ
 vrinam mouent: pubem oleo rutaceo, cui
 sit adiectum paululum castorei, aspergere.
 Cæterum vbi morbus inclinare inceperit,
 gestatio statim continua utilis est, & balne-
 um, quod supramodum conferre solet. Si-
 quidem *Alexander Trallianus* se cognouit-
 se quempiam scribit, qui lethargo grauissi-
 mo laborauerit, adeò vt se leuari non sen-
 tiret. Is post duodeviginti morbi dies bal-

historia,

neum ingressus, tantum sensit auxilii, ut à somno statim expergisceretur, aliosque attentè intelligeret, & ipse verba expeditè faceret, familiares omneis agnoscens. Quod si verò æstum balnei, ob vires imbecillas ferre haud possit, saltem domi in solio aquæ calidæ lauandus erit. Cauendum tamen, ne aqua caput ægrotantis perfundatur. Smegmate autem mordaciore in balneo detergendus, ut vini fece vsta, sinapi, pyrethro, pipere, lauri baccis, calce viua, & similibus; quibus duplum niri addendum.

DE CARO.

CAP. XIII.

Caros est passio, quam sensuum vniuersarumque motionum priuatio, spirandi facultate manente illæsa, consequitur. Arabes Subet appellant. Differt ab apoplexia, quod in hac spiratio vehementer opprimatur, sic ut quis vel magno conatu vix spirare possit. In illo autem spirandi facultas, Galeno lib. 4. de patientibus. loc. cap. 2. teste, haudquaquam lædatur. Distat etiā à lethargo, quod lethargici interrogati respondēt, neque omnino muti decubūt. Caro verò labrātes, somni profunditate occupantur, ut si stimulentur, sentiant quidem, nihil tamen

καρπός
subet.
Differen-
tia cari
ab apo-
plexia.

Althar-
go.

causa. men dicant, neque oculos aperiāt. Huius pas-
signa. sionis frigidus ac crassus, aut omnino visci-
 dus humor, causa est. Signa ex iis quæ dicta
 sunt, innotescēt. profunditate namque somni
viſtus & occupantur, oculique in hac passione perpe-
curatio. tuō conuiuent. Horum viſtus & curatio cum
 lethargicis cōuenit, ad maiorem tantū in-
 cisionem attenuationēque declinamus. Sto-
 macho etiam quæ calefaciant & corroboret,
 medicamenta adhibenda, de quibus suo di-
 cemus loco.

DE CATOCHA ET CATALEPSI.

CAP.

XV.

Κατοχὴ καὶ Catocha & catalepsis Græcis, detentio &
καταληψις depræhenſio Latinis dici potest. Recentiores
¶ 13. medici cogelationem nominant. Est autem
congela- detentio subita & occupatio tum mentis, tum
tio. corporis, sensu ac motu priuati, ægro in ea cor-
 poris figura permanente, in qua fuerit cor-
 reſtus, siue ſederit aut iacuerit, siue clausis si-
 ue apertis oculis fuerit. Fit haud ſecūs atque
causa. priora mala, à frigido pituitosōque humo-
 re, cerebri posteriora potissimū moleſtante.
signa. Inuadit hoc mali hominem subito: voce præ-
 terea sensūque priuatur, nihil audit, nihil
 reſpondet, respiratio nulla apparet, sed quasi

mortuus decumbit. Pulsus est paruus, languidus, ac vehementer densus. Aluus & vrina detinentur, non quidem siccitatis ratione (plurimo enim humido æger abundat) sed propter insensibilitatem. Differt à caro, quia vt in hoc palpebræ perpetuò clauduntur, sic in illa interdum apertæ manent. Victus ratio eadem est quæ lethargi. ægros enim similiter nutrire confert, interim diebus singulis, interim vno interposito. Passio sanè hæc periculosa est, si aut cibo aut potu erretur. Huic etiam malo, præsertim si facies rubescit, & vires validæ fuerint, sanguinis missio succurritur. Secunda autem in cubito vena exterior superiorve. Clysteribus etiam venter solvendus erit, aliâque omnia quæ de lethargi curatione suprà diximus, adhibenda.

catoche
discrimine
à caro.
victus.

curatio.

DE APOPLEXIA. CAP. XVI.

Apoplexia est vbi patiente communi nervorum principio, omnes corporis particulae motum simul & sensum amiserunt. Vel est privatio sensus & motus in vniuerso corpore, cum functionum à voluntatis imperio prodeuntium æsione subitò superueniens. Fit à frigido, crasso, lentoque humore, ventricu-

Apople-
xia quid.

causa.

Ios cerebri principalissimos vna vice & cumu-
latim replente, quē nimia cruditates, ebrieta-
tesque frequentes potissimum procreant. Fit
etiam ob casum aut ictum, cerebrum concu-
tientes, atque vt illuc confluāt humores, effi-
cientes. Aëris etiam frigidi occursum, qui ce-
rebri humiditates & superuacua coarctat, &
constringendo exprimit. Qui in hanc passio-
nem incidunt, sensu omnino carentes mor-
tui viuunt. Quapropter clausis oculis instar
dormientium decumbunt, atque stertunt. In-
terrogati, nihil respōdent. Si stimulentur, ni-
hil sentiunt. Discernitur verò passionis ma-
gnitudo ex noxa, quam spirationi infert ve-
hementia. vbi enim naturalem ordinē pluri-
mum egreditur, magnam: vbi autem paulum
impedimenti est, paruam in cerebro noxam
esse coniicere oportet. Omnium verò pessima
spiratio putanda est, quæ & intermittitur &
magna cū violentia trahitur. Passio hæc ne-
quaquam, aut rarò curatur. Neque enim teme-
re ab Hippocrate dictum est: Apoplexiā for-
tem soluere, impossibile: debilem verò, non
facile. Qui eius discrimen effugerint, in diu-
turnam subinde passionem incidere solent,
aut quibusdam membris, aut yniuerso corpo-
re resoluti, sæpe etiam ratione violata. Qui
igitur quoquo modo curationem recipiunt,

signa.

apople-
xiæ ma-
gnitudo.

curatio.

2. Apho-
42.

his statim sanguis ex utrisque humerariis, imo
 dō plenitudo adsit, & virium robur, detrahē-
 dus est. Alius denique clysteribus acribus du-
 cendus, qualis est qui. R̄ saluiae, origani, be-
 tonicae, rutae, an. m. i. calamenti, hyssopi, pule-
 gii, an. m. s. sc. feniculi, fesceli, filer montanum **Clysteri**
 dominant, ammi, an. 3. iii. centaurii minoris
 m. i. polypodii. 3. vi. agarici. 3. iir. medullae
 colocynthidos. 3. ii. Decoquantur in aqua
 sufficienti, vsque ad medietatis consumptio-
 nē. R̄ colaturae. 3. xiii hierae picre, benedictae
 laxativae, an. 3. s. eclegmatis Indi. 3. iii. mellis
 rosacei. 3. i. oleoram rutacei, costini, de casto-
 reo, an. 3. i. salis gemmae. 3. i. s. misce, fiat cly-
 ster. Cōmendatur etiam vsus glandium (sup-
 positoria nōinant barbari) ex colocynthi-
 de, agarico, elleboro, & similibus confecta- **Glandes**
 rū vt. R̄ pulueris colocynthidos, agarici, el-
 lebori, an. 3. ii. salis gemmae. 3. ii. mellis cocti
 3. ii. fiant glandes longitudinis sex digitorū,
 appenso filo vt ad arbitrium extrahi possint.
 Post hēc totū corpus oleo copioso calido in-
 ungendum. Extremis etiam corporis partib⁹ **Reuulsio**
 ligaturae, & frictions vehemētes, cum deco-
 cto radice iridis adhibēde. Cucurbitulae etiā
 humeris affigēde. Caput denique prius rasū,
 irrigandum oleo anethino, rutaceo, aut eo in
 quo prius serpillum, aut calamintha decocta

odoramenta.
sternuta-
menta.

embro-
char.

empla-
strum ru-
brificās.

vomit.

victus.

fit. Naribus admouenda ea quę odore suo excitant, vti est opopanax, castoreum, sagapenū, galbanūque. Sternutamētorum etiam ratio habenda erit, quę ex struthii (condisi appellāt) ellebori albi, & castorei puluere naribus indito consent. Embrocharū etiam vsus conueniet, quę ex chamemeli, meliloti, saluie, pullegii, maioranę, origani, calaminthe & saturię decocto conficiētur. Sinapismis quoque vtendū (emplastra hodie rubrificātia vocāt) in hunc vel similem modum cōfectis. R. olei costini. ʒ. i. oleorum castorei, euphorbii, an. 3. iii. sinapi, 3. ii. castorei. 3. i. sagape, euphorbii an. 3. s. aceti, 3. i. s. cere q. s. ad incrassandū: fiat emplastrum. Sartago pręterea, vt docet Razes, calefacienda, & capiti calida admouēda. Oportet autem & ori per vim aperto digitū vel pennam oleo irino madefactam inferre, vt ea quę insunt eiiciantur. Ceterum sedes etiam iis siue flatus educunt, ruta, cumin, nitro, & melle illinenda. Vbi passio se remiserit, cibus mollis, distribui facilis, & succulentus assumetur. Si vox nondum redit & vires permittunt, cucurbitulę occipiti cum scarificatione affigantur. Si fieri possit, etiam hypochondriis. Aegri deinde gestabuntur curru, lectica, aut lecto pensili. Potus sit hydromeli. Post vigesimum primum diem, egroti bal-

neo credentur. Sed de reliqua curandi ratione in capite sequenti plura.

DE RESOLUTIONE, CAP. XVII.

Paralyſis græcè, Resolutio latine eſt, Galieno lib. 3. de Patiēti. loc. cap. 10. authore, ubi alterum latus, aut dextrum aut ſiniſtrum, ſenſum & motum amiſerit. Interdum etiam in vna duntaxat parte, manu ſcilicet, crure, lingua accidit. Quum verò per reſolutionem interdum ſenſus duntaxat, interdū motus, nonnunquam ambo ſimul pereant (cuius rei cauſam reddit Galenus lib. 1. de Symptomatum cauſis, cap. 4.) neruorum reſolutio potiffimū dicitur, ubi motus deperditus eſt. Generatur quidem à multis craſſis & viſcidis humoribus neruos obſtruentibus, impediētibúſque ne animalis facultas è principe parte ad mēbra delabatur. Hac ratione refrigeratio ex niue, compreſſio neruoſorum corporum, reſolutionē efficere poſſunt. Ad cuius paſſionis notitiam non opus eſt multis indiciis, ſi enim motu pars aliqua corporis deſtituitur, reſolutione affectam eſſe nemo non videt. A qua verò cauſa factus ſit morbus, partim ex ægri

τὸ ἀπὸ τῆς

αἰσ.

reſolu-

tio.

cauſæ.

Signa.

victus.

relatione, partim etiam ex notis suprâ de dolore capitis ex pituitosis humorib. orto cōmoratis, deprehendere licebit. Victus ratio in vniuersum attenuatoria sit, & ficcus. Versetur igitur æger in aëre calido & sicco, primisque tribus dieb⁹ tenuissimo vtatur victu. hoc est omnimodâ in ediam sustineat, aut solius melicrati exhibitione, aut ptisanæ succo paucio contentus sit. Dein cibi boni succi, & concoctu faciles, assique exhibendi, auium potissimum, carnes montanarum, & perdicū, oua sorbilia, amygdalæ, & pineæ. Vtatur etiam fœniculo, petroselino, hyssopo, maiorana, saluia, & satureia. Vitet pisces, fructus, & omnia frigida & humida. Potus sit modicus sitimque quàm possunt maximam sustineant. Bibant autem hydromeli, cui saluia aut cinnamomū admixtum sit. Aut vtatur potione, quæ hodie Hippocras nominatur sic cōfecta R^x cinnamomi. ℥.ii. zingiberis. ℥. s. piperis longi, granorum paradisi, acori (galangam vocat barbari), an. ℥.i. cardamomi. ʒ. i. s. nucis mysticæ, garyophyllorum, maceris, an. ʒ. i. Decoquantur in aquæ fontanæ lb. vi. quoad quarta pars, hoc est lb. i. s. fuerit absorpta.

hippo-
cras.

Refrigerata colētur & exprimantur, ac sacchari lb. s. dulcescat liquor colatus, & fiat potio. Vino nō vtatur donec morbo ex integro

deficiat, aut si fieri vix possit, vt tanto tēpore
 æger vini potione careat, detur quidē, at non
 nisi modicū aquosūque, & in morbi inclina-
 tione. Mot⁹ & exercitiū, si his vti poterit, sum-
 mē conferūt. Somnū fugiat diurnum, noctur-
 nus sit mediocris. Gaudeat, & animi perturba-
 tiones euitet. Curandi ratio, si iusserit ætas, *curatio.*
 habitus corporis, tēpus, anni, & similia, à san-
 guinis missione auspicetur, potissimū si ple-
 nitudinis signa affuerint. Oportet tamē abla-
 tionem esse moderatam, ne corpus refrigere-
 tur: sanguisq; à partibus incolumioribus au-
 ferendus. Quibusdā verò dieb. post sanguinis *clyster.*
 missione trāsaetis, aluus primò clysterib. ir-
 ritetur huiusmodi aut similibus, R^x. Maluæ, al-
 theæ, mercurialis, camomille, saluicę, betonicę
 an. M. i. stœchadis arabicę. ʒ. i. rutæ, calamin-
 the, an. M. s. se. fœniculi. ʒ. iii. Decoquātur in
 aqua, quoad tertia pars absumatur. R^x colatu-
 ræ lb. i. benedictæ laxatiuæ. ʒ. s. electu. Indi. ʒ
 iii. mellis rosacei. ʒ. s. oleorū laurini, irini, ru-
 tacei, an. ʒ. i. salis. ʒ. i. s. misce, fiat enema. Dein *præpara-*
 decocta & syrupos, pituitosos humores ad *tio humo-*
 expulsionem præparantes exhibebis, quo-
 rum copia suprā cap. octauo habetur. Præ-
 paratis ad eductionem humoribus, quæ illos
 euacuent, propinanda medicamenta erunt,
 qualia sunt, præter ea quæ cap. iam citato cō-

memorauimus, pilulæ azaiaret, arabicæ fœtidæ, quibus nunquam non agaricum admiscendum erit. Non autem semel, sed iterû atque iterum purgandi sunt ægri, diebus quatuor vel quinque interpositis. Post purgationes verò, theriaca & Mithridati antidotus utilissima est. Post totius corporis euacuationē, sternutamentis, apophlegmatismis, gargarismis, odoramentis, & aliis cap. octauo productis vtendū. Capiti denique, vnde totius morbi radix exoritur, calida medicamenta illinenda erunt: vt sunt castorium, peucedani radix, menta, baccæ lauri, irino oleo, cui parum aceti adiectū sit, incocta. Quòd si itaque aeris ambientis frigiditas non impediat, caput radatur, totūque vsque ad frōtem inungatur. Cæterū ea etiam quæ discutiunt medicamenta, iis locis vnde nerui ad patientem partem sensum aut motum, vel vtrunque deferētes oriuntur, admouēda erunt, quemadmodū Galenus lib. 3. de Affec. loc. cap. 10. elegāti historia de Pausania sophista docet. A leuioribus verò semper auspicandū, nempe ab oleo chamæmelino, anethino, de spica, liliaceo, & irino, quibus etiam membra ipsa affecta fouenda sunt: quæ etiam hoc nomine vt calefiant, linteis, aut pelle vulpina & similib. operiendæ erunt, Aut cum decocto saluie, maioranæ,

capitis
purgatio

discutiē-
tia,

chamemeli, hyperici, stœchadis & rosmarini
 fouenda. Progrediendum deinceps ad valen-
 tiora, oleū costinū, vulpinū, rutaceum, lauri-
 nū, de vermib⁹, de castoreo, de laterib⁹. (quod
 philosophorū etiam nominant) & de euphor-
 bio. Quibus interdum adiiciuntur vnguenta
 Aprippe, marciatōn, arragōn, & alia medica-
 mēta simplicia calida, vt est betonica, saluia,
 rosmarini flores, radix acori (galāgam nomi-
 nant) verbasculum odoratum (herbam para-
 lysis vocāt) ruta, calamintha, pyrethrum, pi-
 per castoreum, & euphorbium, in hunc aut
 similem modum. R^x vnguētorum arragōn, vnguent⁹
 marciatōn an. ʒ. i. vinguēti Agrippæ ʒ. s. oleo tum.
 rum costini, vulpini, an. ʒ. v. olei de vermib.
 ʒ. s. olei de castoreo. ʒ. i. s. pulueris betonicae,
 piperis, saluię, an. ʒ. i. castorei euphorbii, ā. ʒ.
 s. radice galangę ʒ. ii. cerę quod sufficit. fiat
 vnguentum. Vel sic. R^x oleorum costini, ʒ. ii. Aliud.
 de piperibus. ʒ. i. s. olei de euphorbio. ʒ. ii. vi-
 ni sublimati (aquam vitę aliās vocāt). ʒ. ii. s.
 succorum saluię, verbasculi odorati, hoc est
 herbę paralysos. an. ʒ. i. s. radice galangę, ʒ.
 iii. stœchadis arabicę, florum rosmarini, an.
 ʒ. ii. pyrethri, piperis, ā. ʒ. i. euphorbii. ʒ. s. Cō-
 tundantur cōtundenda, & omnia simul quo-
 ad vinum & succi absumentur, & decoquan-
 tur. Dein exprimantur olea, & addatur ce-

empla-
strum.

cucurbi-
tulæ.

balneum.

re quod sufficit, fiat vnguentum molle in modum linimenti. Eadem etiam ratione emplastra componi possunt, in eum vel similem modum. R^x Baccarum lauri, pirethri, piperis, an. 3. ii. galangæ. 3. i. stœchadis arabicæ, betonicæ, sambuci, an. 3. i. s. sinapi, nigellæ, an. 3. i. euphorbii, castorei, an. 3. i. olei costini. 3. i. s. olei de piperib. 3. i. olei de euphorbio. 3. iii. cum cera & resina, quod satis est, fiat emplastrum. Porro mēbris affectis cucurbitulæ sunt applicandæ, citra tamen scarificationem. Et si cucurbitulis idonea nō fuerint, vicinis imponendæ. Post cucurbitulas prædictis vnguētis & linimētis, sic tamē vt prius fricentur membra affecta, vtendum. Neque parvam vtilitatem præstabit laconicum: & si haberi possunt, thermæ sulphureæ, aluminosæ, & salsuginosæ supramodū cōferent: quales sunt in Germania nostra Badenæ, Ferinæ iuxta syluam Martianam, & Cellenses. quas, gestationes in curru, vehiculo, aut lectica præcedere debent.

DE MORBO COMITIALI

CAP. XVIII.

Εpilepsia Græcis dicta est hæc passio, quod nimirum sensum capitis, atque mentem

pariter apprehédât. Comitialis autem, quòd hac passione correpti, in comitiis maximè manifestabàtur, comitiàque, quo die aliquis concidisset, interrompebàtur. Est autem, Galeno lib. 3. de Patientib. loc. cap. 5, teste, conuulsio omnium corporis partium, non perpetua, sed quæ ex tēporum accidit interual-
lis, cum mentis ac sensuum oblesione. Gigni-
tur hæc passio trifariam. Primùm, vbi cere-
brum prigomenia passione patitur. id quod
fit, vbi crassus viscosusque pituite vel atræ bi-
lis humor spiritus meatū in cerebri ventricu-
las obstruit, neruorū principio seipsum qua-
tiente, quò excutiat id quod noxium est. A
crasso autem humore hanc passionem indu-
ci, argumento est, quod & subito fit, & solui-
tur confestim. Secundò fit per cōsensum oris
vētriculi malè affecti, dum scilicet cerebrum
excutere nititur, quicquid ad illud à stoma-
cho eleuatur. Sic Galenus lib. 5. cap. 5. de Pa-
tientib. locis, Grammaticū quēdam iuuenem
fuisse scribit, qui quoties vel nimis vehemen-
ter doceret, aut cogitaret, aut in ediam susti-
neret, aut irasceretur, cōitiali passione corri-
piebatur: idque non alia ratione, quàm, quod
os ventriculi, vtpote quod facile sentiebat, pa-
teretur: ac deinde per cōsensum & totum ce-
rebrum, & corpus vniuersum cōuulsione con-

comitiā
lis mor-
bus.

causæ.

eueiebatur. Tertiò fit, sed rarò est, à parte a-
 liqua veluti quædam frigida aura sentiente
 ægro ad cerebrum vsque ascendit. Hoc ge-
 nus passionis comitialis Galenus lib. 3. de Pa-
 tientib. loc. cap. 7. scribit se vidisse in puero,
 qui tertiumdecimum ætatis annum agebat.
 Quum enim adolescens etiamdum cum opti-
 mis eius tempestatis medicis conuenisset, ad
 idoneam inueniendam curationem, audiuit
 tum narrante puero, affectum ipsum à crure
 initium capere, mox illinc rectà ascēdere per
 femur, & imminentes illi lumbos, ac per late-
 ra ad ceruicem, donec ad cerebrū perueniret:
 quòd cum primū tãgeret, ipsum haudqua-
 quam sibi constare. Præcedit hanc passionem
 corporis animique status minimè volūtarius
 tristitia, eorum quę perceperunt obliuio, tur-
 bulentæ insomniorum imagines, capitis do-
 lor, eiusque repletio cōtinua, iracūdia, pallor
 faciei, & linguæ inordinatus motus. Quum
 primū inuaserit malum, ægri concidunt,
 conuellunturque, stertunt, ac vociferantur in-
 terdum. Nonnulli tremunt, atque circum-
 gūtur. Sed peculiaris admodum morbi nota
 est oris spuma. Non desunt etiam, quibus vri-
 na & stercus præter voluntatem excernitur,
 nonnullis & genitura. Quibus ab ore ventri-
 culi vitium oritur, palpitatio ipsius præcedit,

signa.

turbatio & erosio. Ex inedia seu cibo tardiùs assumpto, excandescunt, & affliguntur. Occurrit hoc passionis genus maximè pueros, eosque adhuc paruulos, quòd videlicet humidiore cerebri tēperamento prēditi sint: quam ob causam Pedicos, hoc est infantilis seu puerilis morbus nominatur. In quibus acutissima est passio, statim iugulat, & crebris accessionibus, & symptomatū vehementia. Ple-
risque autē longa esse solet. Nam si nō pubertate, vel mēstruorū initio, vel puerperio solutus fuerit, sēpe vsque ad mortis diem prorogatur, nisi congruā medici curationem fuerit assecutus. Ratio victus utilis est, quæ incidit, & extenuat. Aëris itaque constitutio, in quo æger versetur, sit calida & sicca, potissimū si à pituitoso oriatur humore. Caparis esus mirificè prodest. Fugere oportet carnes omneis, præter animum montanarum, legumina, pisces, & vinum præsertim antiquum crassum & copiosum, pro quo bibat hydromeli, aut vinum aquosum & dilutum. Exercitia posunt, & frictiones, sed capiti post omneis reliquas corporis partes adhibite. In balneo mora diuturna obest. Deuitet coitum liberaliorem, moderatus autem prodest. Somnus sit nocturnus & mediocris, caueat impensè diurnū. Fugiat sinapi, allia, cepas, & eiusmodi, potum statim

puerī car
passione
comitia-
li corri-
pianur.

5. Aph. 7.

victus.

curatio
infantiū.

à balneo, potissimum vini meracioris. Si infans ægrotus fuerit, non admodum medicamentorum præsidis subuenire studebimus. nam ætate ad calidiorem siccioremque statum vergente, & victu moderatiore, sua sponte plerūque morbus finitur, Hippocrate quidem teste, qui sic scriptum reliquit: Quicunque iuvenes passione comitiali laborant, mutatione maximè ætatis, & temporum, & locorum, & victuum quoque liberatur. Proinde solius nutricis ratio habenda erit, ac lac illius emendandum, vtque calidius & subtilius efficiatur conādū. Quapropter nutrix boni succi cibis vtatur, ante cibum exerceatur, coitum vitet: à viri siquidem cōsuetudine lac odoris gratiam in deterius mutat, & humidius efficitur, ac menstrua eliciuntur: & præscripta paulò antè victus ratione vtatur. Capita tamen infantium assidue oleo anethino & irino inungenda, neque vnquam vel calida aqua vel frigida lauanda, multò minùs tota immergenda, madefaciendaque. Dato etiam ad elingendum mel despumatum, ac collo suspendito radicem præoniæ viridem. Qui post annos puerileis in passionem hanc prolabuntur, eorum partes cōuulsæ ac distractæ inungi, irrigari, & in rectum dirigi debent. Deinde os aperiendum, cunæque detibus inter-

E. Apho.

45.

curatio
adultorū

ponendus, ac penna oleo irino illita, pituitæ
 extrahendæ gratia, vomitus prouocandus.
 Odoramentis etiam sensum excitare conue-
 nit, peucedano videlicet, ruta, & bitumine.
 Perseuerante exacerbatione, medicus auda-
 cter & violenter illorum maxillas distrahat,
 infundâtque in os castoreum cû oxymelite.
 Clysterem etiam acrem excitatis iam iniice-
 re oportet. Qui conualescunt, viribus antea
 recreatis, hiera Galeni, aut ex colocynthide
 purgandi sunt. Hæc sanè noui & acuti morbi
 comitialis curatio est: deinceps quomodo in
 ueterato succuratur, tradem⁹. Oportet egros
 diu aquâ bibere, atque initio curationis, nisi
 quid prohibeat, sanguinem ex vena poplitis
 mittere. Interpositis quatuor aut quinque die-
 bus corpus reficere, ac medicamentâ extenuâ-
 tia propinare expedit, syrupum de absinthio,
 de hyssopo, de stœchade, oxymeli scilliti-
 cum, decoctum hyssopi, radicis pæoniæ, &
 alia quæ suprâ cap. 8. cômémorauimus. Dein
 purgantibus medicamentis vacuandi sunt,
 nempe pilulis cocciis, de agarico, & simi-
 lib. loco iam citato productis: idque si pitui-
 toso humore passio orta fuerit, faciendum.
 Si verò ab atra bile cœperit, ea quæ humorē
 hunc vacuare possunt, exhibenda, quæ in cap.
 de Melancholia recēsebuntur. Vbi satis pur-

curatio
 comitia-
 lis inue-
 terati.
 præpara-
 tio.

gatus est æger, ad balneum ducendus. Terti-
 o die hypochondriis & scapulis cucurbitu-
 læ cum scarificatione affigendæ sunt: tum qui-
 busdam diebus corpori reficiendo interposi-
 tis, rursus hiera Galeni purgandus erit. Post
 ea capiti & occipitio cucurbitulæ admouen-
 dæ. Sequenti die panis in mulsâ coctus, ad-
 ditis amygdalis amaris, aut serpyllo, aut ca-
 lamintha, aut menta, aut ruta, cataplasmatibus
 instar capiti applicandus. Atque id tribus diebus
 efficies. Mox caput de rasâ capillis, peucedani
 succo in aceto diluto, in quo serpillum aut
 iris incocta, sit perungendum. Rursus inte-
 rea corpore recreato, purgandus æger erit.
 Quo peracto, sternutatoria, apophlegmati-
 smos, & ea quæ per nares purgant, adhibebis.
 Tempore interposito, si necesse videbitur,
 clystere alius eluenda erit. Tandem vnguen-
 ta, linimenta, & emplastra, quibus discutien-
 di vis inest, applicanda: quorum in præceden-
 ti cap. mentio facta est. Quædâ denique sunt
 medicamenta, quæ naturæ quædam proprie-
 tate comitiali morbo aduersantur: ut est ra-
 dix pæoniæ, viscus quercinus, cornu ceruinu-
 ossa humana cõbusta, & alia multa, quæ recẽ-
 sentur à recẽtioribus. Si verò ob passionẽ pri-
 mariã stomachi passio comitalis contingat
 sollicitudo habenda est, ut æger probè conco-

discutien-
 tia medi-
 camenta.

curatio
 epile-

quat. Panis igitur diligenter cōfectus, ex vino antiquo tenui & albo, cum aliquo eorum qua leniter adstringunt temperato, circa horam tertiam diei assumendus. Item hiera picram bis tēve singulis annis dare expedit, vt copiosē cūm de stomachi morbis agetur, dicemus. Vbi autem ex particula quadā hēc passio inuadere percipitur, siue ea manus, siue pes fuerit, fune excipi debet quæ superposita est. Quū remittit', peracta totius corporis inanitione, prius inunctionibus exallescere corpus oportet: deinde medicamenta quæ rarefaciunt, & malam temperaturam par is, vnde malum oritur, emendant, apponenda. Succedente etiam tempore sinapismis locus irritandus erit. Post quē theriaca, & naturalia balnea locum obtinent.

si ex stomachi vitio.

si à particula quadā oritur morbus.

DE INCUBO.

CAP. XIX.

Ephialtes Græcis passio, quam Latini Incubum & incubonem nominant, vbi aliquis noctu se grandi mole opprimi, inuadique ab alio credit. Fit id vitii ex crapula, & continua ventriculi cruditate, vnde vapores crassi & frigidi eleuati, cerebri ventriculos replent, prohibentes facultates cerebri per nervos diffundi. Comitantur eo deten-

ipid. N. 15.

signa.

signa,

tos difficilis motus, torpidus in somno sensus, suffocationis imaginatio, & veluti ignotis alicuius occupatio. Ad hæc vox suppressitur, aut incerta indiscretæque editur. Quidam ita inanibus imaginibus afficiuntur, ut in se grassatos audire credant. Cum plurima tandem anxietate attenuato spiritu & discusso, atque apertis meatibus, repente excitantur. Occurrendum igitur huic malo per initia. Nam perseuerans, & assidue inuadens, grauius aliquod malum, ut apoplexiâ, morbum comitiale, aut maniâ prænunciat ac inducit, crasso humore in ventriculis cerebri sensim collecto.

victus,

Victus itaque sit tenuis, & qui flatus minimè generet. Vino non utatur, nisi aquoso. Somnum fugiat diurnum, nec statim à comestione cubitum eat: atque ut summatim dicam, totus victus talis sit, qualis est eorum qui comitiali morbo laborant. Curandi ratio, si plenitudo fuerit, toti corporis à sanguinis detractio

curatio,

nè auspicanda. Cubiti autem vena exterior secanda est. Sin cacoehymia affuerit, purgationibus corpus vacuandum, Si tamen pituita redundet humores extenuantibus medicamentis ad purgationem præparandi sunt. Purgato corpore

localia.

localia adhibere medicamenta oportet, ut in præcedentibus monstratum est. Succurrit eisdem semen præoniæ nigrum. Danda verò

sunt potui grana quindecim, trita ex aqua. Caput etiam fouendum anethino oleo calido, & pileo tegendum, dum cubitum eunt. Intra corpus exhibenda, quæ caput corroborant: aromaticum rosaceum, diamoschi dulcis confectio, plirisarcoticon, diambra, dianthos, & eiusmodi.

DE MELANCHOLIA.

CAP. XX.

Melancholia mētis est alienatio, seu desipientia, sine febre. Fit interdum quidem vniuerso in venis sanguine melancholico effecto, ob commune sanè vitium, cerebro quoque ipso simul læso. Nonnunquam verò, quādo reliqui corporis sanguis prorsus innocuus est, solus autem is qui in cerebro contentus est, alteratur. idque bifariam cōtingit. Aut enim aliunde in ipsum deriuatur, aut in ipsomet genita est, quum videlicet internus calor aut flauiam bilem, aut crassum atrumque sanguinē super assauit. Interdum etiam ob inflammata & malè affecta circa ventriculum hypochondria prouenit, quæ modò auram quandā maligniorem, modò substantiæ humoris partem ad cerebrum sursum transmittunt. Quemadmodum enim aliqui frequēter eleuata à ventriculo fuliginosa quadam aut fumosa exha-

Melancholia quid causa.

latione, aut omnino crasso vapore quidpiam suffusioni simile præ oculis obici sentiūt: sic ascendente ad cerebrum melancholica exhalatione, tanquam fuligine aut fumo, melancholica symptomata circa mentem accidunt. Atque adeò tres sunt in vniuersum melācholice species. Vna, quando totum corpus melancholico sanguine abundat. Altera, quādo idem cerebrum ipsum solū occupat. Tertia, quando hypochondria ipsa primò malè affecta, in consensum cerebrum ducunt: & hæc melancholice species hypochondriaca & fluctuosa dicitur. Communia omniū signa sunt, metus, tristitia, odium, & auersio hominum, iuxta hoc Hippocraticū: Si timor atque moestitia lōgo tempore habentes persenerent, ex eo atra bilis significatur. Item alii se credunt animalia bruta esse, & voces ipsorum imitantur. Sic Galen. lib. 3. cap. 6. de patientibus locis scribit fuisse quendam, qui se gallum esse putauit: ideoque gallos cantare audiens, vt hi alarum, sic ille brachiorum plausu latera quatens, gallorum sonum imitatus est. Alii vasa fictilia & testas se esse arbitrātur, atque idcirco obuiantibus, ne collidantur, cedunt. Hi mortem expetunt, illi eandē expauescunt. Nonnulli semper ridēt, Democritūque agūt: aliqui Heraclitū, semper plorātes. Alii putāt

Tres melancholice species.

signa communia.
6. Aph. 23

melancholicorum
varie imagines.

se numine afflatos esse, & vaticinantur futura. Peculiares autem notæ illorum hæc sunt. signa peculiararia.

Qui ex totius corporis consensu melancholia laborant, iis gracilis corporis habitus, niger, hirsutus, & ex toto melancholicus, vel natura, vel ex acquisito per sollicitudines quasdam, aut vigilias, aut prauorum ciborum esus, aut hæmorrhoidum, aut mēstruorū suppressionem. At qui ex hypochondriis vitiū contraxerūt, eos sanè cruditates, acidi ructus, ardor, hypochondriorū grauitas arguunt: hypochondria quoque sursum conuelluntur, & nonnunquam inflammatione conflictantur, idque potissimū circa mali exordiū. Deinde ubi id ipsum accreuerit, atræ bilis comitantur symptomata, quæ utique cōcoctiōe, vel excretionē, vel multis flatib⁹, vel vomitu, vel ructu leuātur. Quū verò nullū ex iis, aut certè pauca circa ventriculū eueniūt, melācholica quæ apparent signa cerebrum perse & primaria passione vexari, atræque bilis humore affici declarat. Hi autē inter cetera, vnā aliquam rem fixis ac intentis in eā prorsus oculis, diu

viētus.

tius intuentur. Viētus ratio talis sit, quæ atram bilem minimè procreet: quapropter in aëre versetur calido & humido. Cibis vescatur boni succi, humidis & temperatis, pane in clibano cocto ac probè cōfecto, carnibus ca-

ponum, gallinarum, perdicum, phasianorum, piscibus saxatilibus & eiusmodi. Vitet cibos qui melancholicum efficiunt humorem, quos diffusè Galen. lib. 3. de patientib. loc. cap. 6. commemorat. Vinū bibat tenue, albū, neque valde antiquum: crassum verò & nigrum vitet. Exercitium sit mediocre, equitatio aut deambulatio per loca amœna & viridia, aut nauigatio. Balneo aquæ dulcis, quo se vno præsidio cū victu humido (Galenus morbū hūc vbi nondū in longū esset protractus, curasse scribit) frequenter vtatur. Somnus illi su pramodū confert, veluti etiam coitus, at moderatus. Gaudeat & lætetur, in hocque habeat qui cantu aut aliis musicis instrumentis hilaritatem excitent. Vbi vniuersum corpus sanguine melancholico abundauerit, curandi rationem à venæ sectione auspicari oportet. Secunda autem est Galeno loco iam citato teste, cubiti vena: præcipuè autem media, quæ scilicet communis est & ei quæ humeraria nominatur, & ei quæ per axillam ad manum fertur, iecoriâque dicitur. Vbi verò solum cerebrum sanguinem melancholicum continet, æger sanguinis detractione nō indiget, nisi fortè multum sanguinis sit, ac præseruationis gratia venam incidamus. Quum itaque ex primaria cerebri passione melan-

curatio.

cholici efficiuntur, frequentibus balneis, victu boni succi, & humido, & minimè flatuoso, vna cum decenti animi delectatione, sine alio potentiori remedio curandi sunt: quum humor qui molestat, nondum ob temporis longitudinem vt excernatur contumax est.

Si enim malum aliquandiu durauerit, tū valētiora magisque varia medicamēta adhibere oportet. Siue igitur ex totius corporis cōsortio, facta prius, vt diximus, sāguinis detractione: siue solius cerebri primario affectu, melancholia orta fuerit, medicamenta quæ per inferna purgant, exhibere oportet. Inter-

positis tamen aliquot à venæ sectiōe diebus, hoc decoctum in aurora bibat, quod. R^x Flo-
rum boraginis, buglossæ, violarum M. i. passu-
larum mūdatarum ʒ. i. hemionitidos (scolo-
pendriam vocant) M. i. fumiterre M. s. corticū
radicum capparū, tamaricis, an. ʒ. iii. radicū
sceniculi, petroselini, glycyrrhizæ an. ʒ. i. thy-
mi, epithymi an. ʒ. s. Decoquantur singula in
lb. iii. aquæ, donec tertia pars absumatur: de-
in colentur, atque saccharo sufficienti dulce-
scat colatura, & adiiciantur syrupi de fumo-
terræ, syrupi de epithymo an. ʒ. ii. & fiat po-
tio. In eundem vsum hodie exhibent syrupū
violaceum, de buglossa, adiectis aquis scolopendriæ, lupi salictarii, intybi domestici (en-

Decoctū
preparās.

diuiam appellant) & buglossi. Ego tamen
 aquarū distillatarū & ignis cōmercio expres-
 sarum vsū, ventriculo potissimū, noxium
 esse arbitror. atque adeo multo cōsultius es-
 se puto, vt prædictarum herbarum decoctis
 vtamur, ac syrupis in hunc modū admiscea-
 mus. R̄ syrupi de buglossō ʒ. i. syrupi de epi-
 thymo ʒ. s. decocti scolopendrię, fumiterrę
 & endiuie ʒ. iii. misce, fiat potio. Post hæc cor-
 pus purgetur eclegmate hamech appellato,
 decoctū & diasenæ: catapotiis indis, de lapide arme-
 purgans, nio, & similibus. Proderit autē hoc decocto
 purgante vtī. R̄ florū buglossi (boraginē ho-
 die appellant) florū violarum & rosarū an.
 m. i. passularū mundatarum, tamarindorū an.
 ʒ. i. myrobalanorū cæruleorū (indos vocāt)
 luteorū (citrinos nominant) empeliticorum,
 beletzicorū an. ʒ. s. folliculorū senæ, polypo-
 dii an. ʒ. vi. prunorū damascenorū numero x.
 Coquātur in aqua sufficienti, ad tertias. dein
 coletur, & saccharo dulcescat colatura, & de
 ea exhibeantur ʒ. iiii. In quibus, si non satis
 purget, licebit dissoluere ʒ. ii. eclegmatis dia-
 senę. Mirificè etiam conferet dilutum epithy-
 mi, in eum modum compositum. R̄ epithy-
 mi ʒ. s. maceretur in ʒ. iiii. feri caprini, horis
 24. dein validè exprimatur & coletur, atque
 in aurora propinetur. Et hoc, quod R̄ folio-

rû senæ ʒ.ii. prunorum damascenorum nume
 ro.xii. Contundantur & macerentur in sero
 caprino horis viginti quatuor: deinde expri-
 mantur & colentur vt supra, Licebit & hoc
 puluere vti, qui. R̄ epithymi ʒ.s. lapidis arme-
 ni, agarici an. ʒ.ii. scāmoniaē preparatæ ʒ.i.
 gariophyllorum numero.xx. Redigantur sin-
 gula in puluerem, & detur singulis septima-
 nis ʒ.i. vel ʒ.i.s. Neque temerè etiā quis à pur-
 gatione interiectis quibusdam diccus clyste-
 ribus vtetur, vt qui à capite auertere possint.
 R̄ fumiterræ, lupi salictarii, thymi. an. m.i.
 epithymi m.s. senæ, polypodii, ā. ʒ.vi. cartami
 ʒ.s. seminū anisi, fœniculi, ammi, cumini, an. ʒ
 ii. coquantur vsque ad tertias. R̄ colaturę lb.
 i. cassiæ fistularis recens extractæ ʒ.i. eclegma-
 tis diascenę ʒ.s. oleorū, violacei, camomillæ
 an. ʒ.i.s. salis cōmunis ʒ.i.s. misce, fiat clyster.
 Porro si hæmorrhoidibus aut mensibus sup-
 pressis malum fuerit concitatū, horū quoque
 purgationem moliemur, Hippocrate sic præ-
 cipiente. ait enim, Atra bile vexatis, hæmor-
 rhoides superuenientes, bonum. Et rursus,
 Infantiētibz si varices vel hæmorrhoides su-
 peruenerint, infantię solutio. Ceterum danda
 etiam sunt medicamenta, quæ lætitiā pariūt,
 atque vires reficiūt: vt sunt conseruæ buglos-
 si seu boraginis, intybi domestici, violarum,

dilutum
 foliorum
 senæ.
 puluis.

clyster.

6. Aph. ii.

6. Aph.

21.

corrobo-
rantia,

balnea.

embro-
cha.

lætificās Galeni vocatum, dianthos, & similia. Nulla denique ratione, vt antea quoque monuimus, balneorum dulcis aquæ vsus negligendus. Embrochæ etiam, quæ caput humectare possunt, adhibeantur. R̄ Maluæ, althææ, violarum an. m. i. s. camomillæ, stœchadis arabicę an. m. i. florū nymphææ m. s. sc. lactuæ 3. i. Bulliāt in aqua sufficiēti, & fiat embrocha, quæ raso capiti admoueatur. In hūc etiam vsū conuenient inunctiones ex oleo violaceo, nymphææ, & similib⁹. Studiosè denique annitēdum, vt imaginationes peruersæ & immensa mœstitia, quacunque fieri potest ratione, propulsentur. In hunc sanè modum Alexander Trallianus lib. i. cap. 22. mulierē quandam sanitati restituit: quæ melācholiæ malo correpta, inter dormiēdum anguem se deglutisse putabat. Ciens enim ei vomitum, anguem extinctum pelui, qua vomitionē excipiebat, clandestinè inseruit: quem simulatque conspexisset melancholica, cuomuisse rata, omnem suspicionem falsam posuit, & salua euasit. Præterea si ob hypochōdriorū offensionem passio constiterit, & horum habēda sollicitudo erit. Fouebuntur itaque rutæ, anethi, absinthii, pulegii, agni seminis, baccharum lauri, & similiū decocto. Hæc etenim dolores quoque leniunt, & discutiunt flatus.

Historia.

hypochō
driacę me
lācholiæ
curatio.

potissimum si oleo incocta affectæ parti cataplasmatibus instar applicatur. Præter hæc tamen cataplasmatibus insint etiam ea, quæ flatibus discutiendis conducunt, nempe apium, anisum, cuminum, vel ligusticum, leuisticum vocant. Cum hæc admoues, longo tempore per diem & pasto & ieiuno adherere fines. Vbi ademeris, aliud quoddam operimentum superaccommodato, lanam scilicet latiore. Cucurbitulis etiam ad flatibus digerendos leuibus, hoc est, citra scarificationem utitur. Videbitur enim cibi præsidium hoc, Galeno lib. 12. Ther. meth. authore, in huiusmodi affectu incantamenti cuiuspiam simile quid efficere, illico enim cucurbita admota, qui spiritu flatuoso cruciantur, tum à dolore liberi, tum omnino sani redduntur. Porro ad dolores inflammationesque, cum scarificatione. Quibus vitiū in- vomitus ueterauerit, præsentissimum est remediū per vt concitandum. vomitum purgatio, Nō tamen validis vomitoriis utendū: talia enim infesta sunt, stomachoque anxietatem afferunt. Concitetur igitur vomitus cum aqua tepida, cui oxymeli sit admixtum. Quod si tamen neque hoc modo possunt euomere ægri, digitos aut pēnas demittēdo irritare oportet. Proderit autē iis vnicē vomitus, qui per elleborum album fit, in hunc modum, ℞ Ellebori albi ʒ. i. concit-

datur in minutas particulas, & raphano satis magno indatur. transactis tribus diebus iterum eximatur, raphanusque fortiter exprimatur. dein accipe succi ex raphano expressi ℥.vi. aquæ calidæ ℥.iiii. oxymelitis ℥.i. & totum calidum egro propinato. Vel in hunc, qui. Ellebori albi optimi ℥.iii. & raphano prius perforato inserantur infiganturve, ac ibi notem unam integram dimittantur. Postridie ubi in raphanum vires ellebori migrauerint, amoto elleboro raphanus in minutas partes dissectus, in oxymelite exhibeatur, diligenter cauendo, ne ellebori quidpiam in raphano relinquatur.

DE CONVULSIONE. CAP. XXI.

σπασμος.

ττανος.

Spasmos Græcè, conuulsio Latinè, est, ubi nervi atque musculi præter voluntatē cōueluntur, in eamque dispositionē veniūt, quam etiam in motibus secundum arbitrium factis assumpserunt. Vel brevius, ut definit Galen. lib. 2. de Symp. causis cap. 2. cōuulsio est, quæ nervos musculosque ad eundem cogit affectum, in quem ab animali facultate, quā naturalem habitum servarent, ducebantur. Eius autē tres sunt species. Tetanos, quum ceruix unā cum reliquo corpore immobilis manet,

& in neutram partem inflectitur, sed iuxta in
 vtramque partem rectà intenditur. latini vo-
 cant distentionem, Celsus rigorem. Empro- ἔμπροσθι
 sthotonos, quū caput, cervix, reliquūque cor- ὑπὸ
 pus in pectus cōtrahitur: latinè tensio ad an- ἐπισθι
 teriora dici potest, opisthotonos, quando ca- ὑπὸ
 put in scapulas conuellit: latinis tensio ad
 posteriora appellari potest, Hippocrates cō- 6. Aph. 39
 uulsionis duas duntaxat esse causas statuit,
 repletionem nimirum, & inanitionē neruo-
 forum corporum, Sicuti enim in exteriorib⁹
 videmus lora & chordas extēdi, vbi aut mul-
 ta madent humiditate, aut vehementi⁹ ex-
 iccantur: sic & in corporibus animalium, par-
 est non rarò fieri conuulsionem, Animaduer-
 tendum autē, hic Hippocratem loqui de cō-
 uulsione ea quę primò fit, aut, vt aperti⁹ di-
 cam, quę propria passio est, Fit enim cōuul-
 sio etiam per consensum, quum scilicet ali- Conuul-
 quid à parte primò patiēte ad cerebrū ipsū sio per cō-
 effertur, quod vt à se expellat, huiuscemo di- sensum.
 motu cōcutitur. Iuniores medici barbarā se-
 ctantes medicinam, spasimū non proportio- spasmus
 natum ad materiā nomināt: quia scilicet nō non pro-
 accidat ob materiam, quę implere aut inani portiona-
 re partes nervosas possit, sed à qualitate qua- tus adma-
 dam, alteratis per continuationem partibus: teriam,
 aut substantia, vel spiritali veluti aura vel flui-

signa.

da ad neruorum principium delata, sicut cōtingit in iis qui à scorpione aut alia fera venenata iēti sunt. Quando aliquem sanum repente Galeno 2. Aph. cōm. 26. teste, aut non multò postea à morbi initio conuulsio corripit, à repletiōe fieri necesse est. Vbi verò post plurimos sudores, aut vomitū, aut deiectiones alui, aut sanguinis eruptiōes, aut vigilias, aut famem, aut motus tum multos tum vehementes subsequitur, inanitio in causa est. Conuulsio per consensum facilè ex ægri relatiōe dignoscitur. Victus ratio in conuulsione quæ fit à repletionē, eadem est huic quæ in resolutionē, calida nempe & sicca. In ea verò quæ ab inanitione fit, humida sit oportet. Nutriendi enim sunt sorbitionibus & iuribus pinguibus, & carnibus concoctu facilibus & probè nutrientibus. Vino vtantur tenui & aquoso, quod facilè per omnia corporis mēbra distribuitur, nisi febris affuerit. tunc enim ptisanæ cremor utilis erit. Somnus etiam accersend⁹ erit, & victus in vniuersum talis sit, qualis est eorū qui hēctica laborant febrī. Curatio cōuulsionis à repletionē ortæ, à sanguinis missione auspicianda, modò nihil adsit quod eādem fieri prohibeat. Liberaliter autem sanguinem auferre conuenit, modò non confer-tim id fiat, sed pluribus vicibus, Detrahendus

victus.

curatio.
conuul-
sionis à
repletiō-
ne.

autē sanguis ex cubiti vena media. Dein cly-
 stere acri, si ita visum fuerit, alius eluenda.
 Partes autem quæ conuellantur, valenter cō-
 tinendæ sunt, & inordinatis motibus resistē-
 dum, oleo quoque rutaceo aut irino, aut alio
 quodam ex hoc genere perfricandæ: aut la-
 nis oleis eiusmodi imbutis contegendæ. Vel
 vesicam latā calido oleo repletam, superim-
 ponere oportet. Si verò à pituitosis humori-
 bus conuulsio euenerit, ii primū omnium
 extenuandi & incidendi, utque idonei sint
 ad expulsionem, præparandi: præparati, me-
 dicamentis in capitibus de resolutione &
 morbo comitali dictis euacuandi. Cucur-
 bitulas etiam cum scarificatione ad mouere
 prodest: leues enim lædunt. si quidem crura
 contrahantur, coxis, & postremæ vertebræ:
 si manus conuellantur, dorso, & primæ ipsi-
 us vertebræ, tum ei quæ humeros superiacet.
 Caput præterea apophlegmatismis, garga-
 rismis, & similibus medicamentis purgan-
 dum. Procedente tempore balneo uti con-
 fert. Singulis itaque dieb⁹ bis aut ter ī aquas balneum.
 sulphureas, vel aluminosas, vel salsas descen-
 dat: non tamen diutiùs, ne vires cōuellāt, im-
 moretur. Aut si thermarum nullus vsus esse
 poterit, laconico uti licebit, aut aqua cui in-
 cocta sint folia lauri, abrotanum, pulegium,

ab sinthium, ruta, salvia, hypericon, maiora-
na, & betonica, Cōuulsę quoque partes pelli-
bus luporum & vulpiū vestiuntur. Inunctio-
nes denique, quę in cap. de resolutione dictę
sunt, adhibere conuenit. Frigida superfusio-
ne, cuius Hippocrates meminit, quū sit peri-
culosa, non facilē vti licebit, nisi singula quę
ab illo requiruntur, adsint. Cęterū calida me-
dicamenta, vt est theriaca, antidotus mithri-
dati, deglutienda erunt. Omnium tamen se-
curissimum & optimum est castoreum dilu-
tum, ad cochlearis parui mensuram, hoc est
drachmam vnā. Conuulsio, quę ex inani-
tione & siccitate fit, maximum sanē malum
est, & propemodum insanabile. Eos autē qui
sic conuelluntur, oleo vel hydrelæo calido fo-
uere oportet. Ad lauacrū etiā deducere oportet,
tēperatōque solio vti, cū oleo & frictione
lenissima. Et in vniuersum ferē curētur, vt he-
ctica correpti. Curatio conuulsionis ab ictu
ferę venenatę, eadē est cum ea quę adhibe-
tur iis qui à cane rabido morsi sunt. Anniten-
dum enim vt venenum extrahatur, vulnus
latius efficiendo, locūque totū in circuitu
sacrificando, superimpositis cucurbitulis. Cō-
fert & marrubii & anagallidis folia illinere.
Theriaca etiā cū rosaceo diluta, & vlceri ap-
posita, cō quod venenū à profundo attrahat

5. Aph. 21

conuul-
sionis ex
inanitio-
ne & sic-
citate cu-
ratio.

curatio
cōuulsio-
nis à con-
sensu.

atque euacuet, hæc enim alexiteriorum, teste Galeno lib. 5. de simpl. med. facul. cap. 17 actio est. ut hinc toto cælo errare Gentilem, & qui hunc sequuntur, constet, quum theriacam admotam venenū magis intrò & in profundum pellere garriunt.

DE TREMORE.

CAP. XXII.

Tromos Græcis, tremor latinis dicitur: & τρεμός. est passio, quæ duobus perficitur motibus. vno, dum cogitur membrum ob morbum atque gravitatem, ad inferiora reperere: altero, dum sursum à facultate fertur. Eius origo communiter ex neruorum imbecillitate est. Priuatim verò, frigidius naturæ temperamētum, frigida potio, & præsertim in febrilib. intempestive assumpta: frigidi, crassi, & lenti succi, vini multi meracoris vsus, senectus, timor. Signa. quibus causæ dignoscuntur, nulla sunt necessaria, quòd partim ex ægro, partim etiam ex iis quæ suprà dicta sunt, deprehendi queant. Viētus ratio sic instituatur, ut causis planè contraria sit. Cibus verò diductu facilis offeratur, & boni succi: primū sorbilis, mox volatiliū & piscium molli carne præditorum: si autem crassorum viscosorumque succorum copia fuerit, uti cōuenit iis quæ incidunt ex-

causa.

signa.

viētus,

curatio.

tenuantque. Vitent in vniuersum omnia quæ
 nervos offendere possunt, vini potionem, pot-
 tissimum meracioris. Bibât dilutum & aquo-
 sum, aut hydromeli. Qui ex erroribus com-
 missis manifestè tremunt, à noxiis deinceps
 abstineant. Qui igitur ex vini potu tremunt,
 iis vinum circuncidendum est, quoad in to-
 tum morbo fuerint liberati. Bibât intereà hy-
 dromeli, cum decocto saluie aut betonicę. Si
 à frigidis & crassis humorib⁹ tremor accidit,
 curandī ratio eadem erit adhihenda quæ re-
 solutioni & conuulsioni à repletionē factæ,
 sanguinis duntaxat missione excepta. Extre-
 mæ autem corporis partes oleis calefaciētib.
 præunctę, lanis mollibus contegantur. Dein
 cucurbitule citra scarificationē à priori ver-
 tebra vsque ad spinam lumbosque affigan-
 tur, vt scilicet crassi & lēti humores vertebra-
 rum foramina obstruentes, ad cutis superfi-
 ciem trahantur, atque adeò subinde facilis
 discutiātur. Proderit etiam, vt eger quotidie
 piperis grana quinque ex muli cyatho, hoc
 est ℥.i.s. sumat. Simplicia quoque hæc præ-
 sumpta trementes adiuuant, castoreum, lepo-
 ris cerebrum comestum, althęę radice deco-
 ctum & eupatorii. Quid multa? medicamen-
 tis, vnctionibus præsertim ad resolutionem
 conscriptis vtendum est.

DE DESTILLATIONE.

CAP. XXIII.

Destillationem hoc loco communiter accipere oportet, ut sub se complectatur omnes ex capite in subiectas partes defluxus. Huius autem tria sunt genera: quorum primum est catarrhoos, qui destillatio propriè Latinis dicitur. Fit, Galen. lib. 3 de Symp. caus. teste, ubi ad os ac fauces humor delabitur. Alterum Coryza Græcis, Latinis graeco appellatur: fit, dum ad nares decubitus humor. Tertiū brachos, Latinis raucedo vocatur: accidit, ubi ad asperam arteriā humor destillat. Ob varias causas accidere solet. Vel enim calor ambientis qui in cerebro sunt humores dissoluens, vel eiusdem frigiditas eosdem cōstringens, ut his potissimum qui aperto capite balneū egrediuntur, accidere solet, destillationem cōciliat. Frigida etiam cerebri intemperies, quæ curcuius alimentum nō probè concoquatur, & calida, quæ aliunde ut trahantur ad ipsum humores efficiunt, destillationem procreare possunt. Causæ extrinsecæ faciliè de ægrotorum sermonibus agnoscī possunt. Qui ex calore destillatione corripiantur, his particulæ incalescunt, acris tenuisque humor destillat.

destilla-
tio quid.

κατάρροος

κορυζα
βραχος

signa

tum per nares, tum per os, facies rubescit & nasus. Hos etiā vt plurimū febris comitatur. Qui ex frigore, iis caput vndique & frons distenditur, meatūsque (quos ethmoides nominant) clauduntur, ita vt ne vos deorsum per nares trāsmeari queat. Pituita & crassus humor è naribus stillat. Fugiant aërem impensè calidum & frigidum, præsertim à balneo, ventos austrinos & aquilonios, laconicum, & omnia quæ dissolvere humores in cerebro possunt. Utantur cibis concoctu facilibus & boni succi. deuitēt eos qui vaporum copiam ad cerebrum trāsmittunt, cepas, allia, sinapi, raphanum, & odora menta suprāmodum calida. In cœna ii minus quā in prædio comedant. Potus sit hydromeli, aut decoctū hordei vel cinnamomi. Fugiendus somnus diurnus, & supinus. Vbi calida intēperies passionem effecit, his pugnādum præsidiiis, quæ dolori capitis ex tali causa cōtracto cōueniunt. Præsentissimum autem remedium est, capitis irroratio, maximè in æstate. Quòd si frigida intēperies afficiat, caput calefacientibus subtilibúsque oleis, irino, rutaceóque perungendum. Irinū verò nō solum illinitur, sed etiam naribus instillatur, aliāque quæ suprā de capitis dolore ex frigore orto dicta sunt, adhibētur. Si, autem calidus humor à capite destilla-

victus.

curatio.

si calidus

uerit, simulque febris inuaserit, ac totius cor- humor.
poris plenitudo fuerit, sanguis è vena exte-
riore cubiti mittendus erit. Sin sanguinis mis-
sione uti non licuerit, clystere aluas eluenda,
atque à capite exuperantes humores deorsum
trahendi, aut medicamentis bilem per infer-
na ducentibus corpus purgandum, catapotiiis
nimirum aureis, alephaginis, & similib. Auer Auerfio
tendi etià à capite sunt humores frictionibus
extremitatum, ligaturis, & cucurbitulis scapu-
lis admotis. Proderunt etià medicamēta in-
tra corpus sumpta, quib. alterandi inest facul-
tas: ut est *syrupus violaceus*, *nymphææ*, de pa-
pauere, & similes. *Embrochæ* etià, & odora-
mēta suprâ in cap, de *Dolore capitis* comme-
morata adhibeantur. *Emplastrum* quoque ex
terra sigillata, aut bolo armenio & plâtagi-
nis succo confectum, raso capiti imponatur.
Si verò frigidus humor sit qui à capite destil- si frigidus
let, per ea quæ pituitam purgant, corpus va- humor.
cuabis. In quem usum nō parum proderit va-
lidi clysteris iniectio. Quo peracto, à capite
auertere atque retrahere humores cōueniet.
Dein ubi materia cōcocta fuerit, apophleg-
matismis, gargarismis, & similib. medicamē-
tis caput purgandum, Sacculi etiam capiti ad- sacculi,
mouendi sunt, hunc in modum cōfecti. R^x Flo-
rum chamemeli, meliloti, stœchadis arabicæ,

foliorum lauri, pulegii, origani, an. m. s. cinna-
momi, gariophyllorū, an. ʒ. s. maceris ʒ. ii. nu-
cis myristicæ, galliæ moschatae, an. ʒ. i. Terā-
tur omnia, & fiat sacculus capitalis, qui futu-
ræ coronali imponatur. Confert etiā caput

Destilla- oleis calidis, irino, anethino, & rutaceo per-
tionē re- ungere. Destillationem verò reprimunt om-
primen- nia quibus exiccandi inest facultas: potissi-
zia, mūm verò nigella, aut cuminū deustum pan-
niculo inditum & illigatum, presens auxiliū
affert. In hūc vsum suffumēta adhibere oportet,
sic composita. R̄ thuris, mastichis, an. ʒ. i.
ligni aloës ʒ. i. cinnamomi, gariophyllorum
an. ʒ. s. galliæ moschatae ʒ. ii. foliorū lauri, sē-
talorū luteorū an. ʒ. s. moschi, ambar an. gr.
i. Terātur singula, & cū styrace liquido quod
fatis est formentur pastilli, quorum vnus pru-
nis inferatur. Aliud. R̄ saluiæ, maioranę, ros-
marini an. ʒ. i. maceris, gariophyllorum, cin-
namomi an. ʒ. ii. ligni aloës, thuris an. ʒ. i. mi-
sce, fiat puluis, qui carbonibus ignitis ini-
ciatur.

DE LIPPITVDINE, SIVE OPH-
THALMIA. CAP. XXIIII.

Ophthalmia Latinis lippitudo dicitur, est
inflammatio tunicæ vel membranæ adnatæ,

quam cōiunctiuam hodie vocāt. Adnata autem dicta propterea, quòd aliis quæ oculum ipsum constituunt, tunicis forinfecus adnata sit, ligamentum existens toti oculo ad circūiacentia ossa: ideóque ambientes oculorum partes vsque ad malas nonnūquam in vehementiori lippitudine simul attolluntur. Fit vel ex plenitudine vniuersum corpus aggrauante, ob quam adnata etiam humoribus referta tenditur. Vel ab influētium acrimonia, vehementer erodēte: vel propter aliquā crassorum humorū, aut spirituum flatulentorum intensiōem. Dignoscitur, quando adnata oculi membrana, quæ natura alba est, ob sanguinis confluxum rubea esse videtur, & ex oculis lachrymæ resudant, atque in maioribus oculi angulis sordes quædam colliguntur. Locus in quo decumbit æger, obscurus & tenebrosus sit, & pro causæ diuersitate aut frigidus aut calidus. Si in propatulum egreditur æger, pāniculo atro aut viridi oculos obducatur. Tenui vtatur victu, & cibo parciore. deuiet carnium lactisque esum. Vino haud vtatur, præsertim inter initia. Bibat itaque decoctū cinnamomi, aut hordei, donec vigor prætereat. Quòd si tamen crassi humores intensiōem procrearint, hydromeli aut vinum tenue & aquosum bibere conueniret. Exercitari haud

causæ.

signa.

victus.

curatio.

prodest, sed quiescere & dormire. Perturbationes animi procul absint. Si ex plenitudine cōtracta fuerit inflāmatio (id quod dignoscitur si cum ingenti dolore oculos affligēte plurima tensio, rubedo, renitētia, & calor affuerit, feruidarūque lachymarū copia defluerit) à sanguinis missione curandi ratio auspicanda erit. Venam autē secare oportet cubiti superiorem, quam humeralem vocant: atque eam potissimū, quę è directo est. Et si vehemēs sit inflāmatio, ad animi deliquium vsque sanguinem auferre conueniet. Si verò à rodentibus, aut crassis humoribus lippitudo orta fuerit, id quod lachrymæ tenues, salæ, acres, calidæque, aut contrariæ monstrabunt, atque adeò totum corpus cacochy-mum fuerit, prauisque humorib. abundauerit, quæ noxios humores vacuare & purgare possunt, medicamenta propinanda, quę certè pro redūdātiū ac infestantiū humorū varietate immutāda veniūt. Corpore inanito, humorū impet⁹ qui ad oculos fertur, deorsū ad alias corporis partes ignobiliores frictionib. infernarū partiū, ligaturis artuū, & cucurbitulis reuellēdus erit. Post hæc adhibēda sunt medicamenta repellētia, quę non exasperent, hoc est, non vehementem sortita sint adstrictionem: sed quæ tum propriā sua substantiā

Abstrin-
gentia &
reprimen-
tia.

sint moderatiora, tum lenitui liquoris ad- lenitui
mixtione adhuc magis talia fiant. Lenitui liquores.
autē humores sunt potissimū, Galeno lib.
13. Ther. meth. cap. vlt. teste, oui candidum, &
fœnigræci decoctū, & ad hæc amplius ipsum
lac. In quo prouidū esse conuenit, vt iuuen-
cæ simulque boni succi fœminæ existāt, vberi-
bus ipsius in cutem, in qua collyrium teritur,
expressis, quò calidū adhuc oculis infunda-
tur. Hoc autem præcipuè in vehementi dolo-
re afflictis, aut propter inflammationis ma-
gnitudinē, aut ob influentium humorū acri-
tudinem faciendum. Fronti itaque illinendi
succi rosarum, plantaginis, solani, foliorū fa-
licis, cū oui albo & aceto. His immiscere o-
portet bolum armenium, thus, acatiam, san- emplasti-
talos rubeos, balaustia, & similia, ex quibus ca & stu-
adieccto oleo rosaceo & farina hordeacea em pefacien-
plastrum componendum erit. Emplastica & tia nō te-
anodyna, vt est cerussa & amy lum, nō teme- mere ad-
rè sunt adhibenda, hæc enim etsi sensum tor- hibenda.
pescere faciant, tamen vehemētes fluxiones,
Galeno 6. Aph. com. 31. teste, non reprimunt,
sed excerni prohibent: atque adeò si humo-
res fluentes acres fuerint, corneam erodi con-
tingit. Si verò multi, magis irritari, ac vehe-
menter extendi. Pariter vehementer stupefa-
ciētia, nisi maxima doloris necessitas urgeat,

non sunt admouenda: quòd scilicet facultatem visoriam offendant, adeò vt cessante inflammatione, vel debiliter vel nihil omnino videant. In principio itaque medicamēta quę refrigerant, adstringūt, & repellunt, adhibēda. In incremēto, repellentib. nonnihil ex iis quę discutiūt admiscēda: at in vigore mitigatoria applicanda. In declinatione, ea quę tantum discutiendi facultate pollēt, Vbi igitur concocta iam phlegmone ipsa fuerit, & simul corpus vacuū, tum vtique lauaciones in balneo his sunt aptissimæ. nā Galeno vbi supra authore, & dolorem statim sedant, & fluxionem quę ad oculos fertur, sistūt, maxima quidē eius parte inter lauādum per totū corpus excreta, reliquo verò cōtemperato mitigatōve. Fomentū præterea omnino adhibēdum est ipsis oculis per spongiam, si quidem mediocris sit dolor, semel aut bis in die: si vero vehementior dolor vrgeat, præstat ter aut quater, & sæpius vti, in lōgis præsertim æstiuis diebus. Fiat autem fomētum per meliloti & fœnigręci decoctum. Est nāque hoc medicamentum maximè omnium quę oculis admouentur, sine offensa discutiens. Lauandum tamē prius curiosè fœnogræcum, ne quid illi vel pulueris vel sabuli adhærens clām lateat. Aloë etiam per se, vel aqua, aut succo fœnicu

Balneum

Fomentum,

li diluta mirabiliter confert.

DE SVFFVSIONE.

CAP. XXV.

Hypochima & hypochyfis, Latinis suffusio dicitur, barbaris cataracta, Est, vbi humor lentus & glaciei modo concretus, inter corneam & cryſtalloiden circa pupillâ ſubit, quo viſus eatenus ſaltē impeditur, vt nō poſſit diſcretas rerū ſpecies & colores oculus apprehendere. Accidit potiffimū ex refrigeratione, ac imbecillitate ſpiritus viſorii, Paulo lib. 6. capite 21. authore. Fit etiā ex vomitu violētius cōcitato, & ex ictu, & humore pigro in cornea mēbrana iuxta pupillam collecto. Inchoante morbo tanquam puſilli culices, vel alia lucētia, caliginofaque quædam corpuscula aſſiduē præ oculis obuerti ſi videntur. Quibusdam veluti lanarum filamenta, & telæ araneæ, quibusdam circa lucernas circuli offeruntur. Hæc autem nonnunquam propriæ noxæ oculi, nōnunquam ventriculi paſſioni feruntur accepta. Quare inter hæc duo diſcrimen habendum eſt. Si quidem viſa ob humorum in ventriculo cōtentorum vitiū oborta fuerint, vtrique oculo ſimiliter accidunt. Quæ verò per propriam paſſionem apparent, neque incipiunt ſimul in vtroque,

σπθχυμῶ
καὶ σπθχυμῶ
σις.

cauſa.

ſigna.

neque similiter apparent. Deinde ex tempore quoque distinguuntur. Si enim tribus quatuorve aut etiam pluribus mensibus suffusionis symptomata apparuerint, contemplanturque tibi pupillam, nihil tenebrosum videatur, ab ore ventriculi passionem procedere inuenies. Si verò non ita multum temporis intercessit, querendum est in primis, utrum ex quo incepit affectus, singulis diebus perpetuò huiusmodi apparitio perseverauerit, nullo scilicet interueniente die qui omni querela caruerit, an diebus quibusdam laborans exactè videatur conualuisse. Nam *continuitas suffusionem* portendit: *intermissio verò*, quòd malum à vètriculo prodierit, suspicionem excitat. Idque magis, si, ubi perfectè quis còcoquens, nulum sibi visum apparere fatetur. Sed multo magis, si quum apparuerunt visa, mordicus in ore vètriculi doluit: maximè verò, si post hæc vomendo, eiectione mordente, mitigata fuerint symptomata. Vbi verò altera pupilla tenebrosior, aut turbidior, aut non exactè pura videtur, suffusionis esse initium censendum est. **Victus** ratio sit attenuatoria, & exiccatoria. A vino abstineat in tota medicatione, & pro eo decoctum cinnamomi, aut hydromeli bibat. Fugiat omnia caput replentia. A balneis abstineat, nisi vel lassitudinis vel cru-

Victus.

ditatis causâ sint necessaria: atque ne tû quidē in aëre balnei diutius immorari. neque in sollio persistere, sed sensim quidē ingredi, cōfestim verò egredi oportet. Vitent pisces, fructus, & quicquid corpus humectare potest. curatio.
 Suffusi in principio, nisi quid obftet, venæ cubiti exterioris sectione, & acribus clysterib⁹ purgationib⁹que curantur. Deinde cucurbitula occipitio cū scarificatione affigenda est, vtendūque per interualla apophlegmatismis, & iis quæ per nares purgant. Cauterium etiam quale suprâ cap. II. descripsimus, post aures apponendū erit. In oculis autē medicamentis est primum simplicib. vtendum, puta melle cum oleo & succo fœniculi: postea cōpositis, quale hoc est, quod R^x succi fœniculi ℥ ii. aquæ chelidonii maioris, euphrasie an. ℥ i. s. sagapeni ℥ i. misce. Fellis etiâ genera per se, aut cū fœniculi succo illita proderunt. Aut myrrhæ & piperis partes æquales cū melle.

DE AURIUM DOLORE.

CAP.

XXVI.

Aurium dolor aliquibus ex refrigeratione, causæ.
 in peregrinatione à frigidis ventis facta, oritur. Aliquibus verò ex balneis frigidis, & quibusdam ex aquis medicatis excitatur. Fit &

signa.

auris dolor ex inflammatione, interdum quidem solius circa meatum cutis, interdum verò in profundo, quando videlicet nervus auditorius ad inflammationis affectum pervenerit. Quæ verò ratione inflammatio partes inflammatas distendens, dolorē parit: eodem modo etiam flatulentus spiritus transitū non habēs dolorem efficit. Saniosi denique & serosi humores in corpore aurium generati, consimiliter vt mordaces humores qui extrinsecus illabuntur, dolorem conciliant. Aurium dolor qui frigiditati fertur acceptus, de ægri sermonibus facile cognoscitur, & inde quòd dolor altè citra gravitatem vel distensionem vel ardorem, fixus sit. At qui ex calida ortus est intemperie, ex eo quòd in illo feruoris cuiusdam sine gravitate seu tensione sensus est,prehenditur. Si gravitas, distensio, simulque calor & dolor pulsatilis, aut etiam febricula oboritur, inflammatione aurem laborare censeo. Sola autem citra gravitatem distensio, spiritū flatulentum, cui exitus nō patescit, indicat. Victus ratio ex superioribus iuxta

Victus cu ratio do-
loris si-
gidi,
causæ diuersitatem facile institui potest. Cæterum dolorē à sola refrigeratione obortū, calefacientia quàm celerrimè curant, nempe oleum rutaceum, lurinum, nardinum, cici-
num, anethinum, & lilaceum. Oleum etiam

In quo allium decoctum est vel cepa, instil-
 latū mirificè confert. Sunt qui magnas cepas
 exsculpantes, deinde oleo explentes, & in fer-
 uēte cinere moderatè calefaciētes, ita aurib⁹
 infundāt. Galenus euphorbio perquā exi-
 guo ad multū vetus oleum immixto vsus est,
 veluti etiā pipere exquisitissimè trito Mani-
 festum verò est omnib⁹, quicquid adhibetur,
 mediocriter calidū esse oportere. Quum au-
 tem à calida intemperie dolor obortus fue-
 rit, tum contrariis medicamentis propulsan-
 dus erit. Mirificè igitur confert rosaceū oleū
 in aurem demissum, vel acetū, vel succus so-
 lani, oleūque nymphae. Vt R^x olei rosacei,
 succi solani an. ʒ. s. aceti. ʒ. i. s. misce. Magni-
 ficè etiā eos dolores mitigat oui cādidū. itē-
 que lac muliebre. Vbi verò aqua medicata
 circa auditoriū meatum cōtineatur, oleū as-
 fiduè infundere conuenit, quo ipsum elua-
 mus: dein lana molli extergere, rursusque in-
 fundere. Plurimū etiam prodest adeps an-
 ferinus, atque item vulpinus. Sed nihil ad a-
 quam euocandam præstantius quā oris ex-
 uctio, quæ etiam per calamū seu canalē ex-
 ugipotest. Si quis etiam alteri pedi innixus
 eiusdem lateris cum aure affecta, capite pa-
 rumper declinū saliat, aquam faciliè excutiet.
 Si verò à flatibus, aut crassis viscosisque hu-

doloris
 calidi.

ex aquis
 medica-
 tis.

A flatibus & humoribus crassis. moribus dolor excitatus fuerit, medicamentis quæ obstructions auferunt & incidunt, utendum: cuiusmodi sunt omnia amara, quæ sine erosione expurgant, exterguntque. Ex quo genere est album item ac nigrum veratrum, amygdalæ amaræ, ex aristolochiis quæcunque fuerit ad manū, iris illyrica, vitis albæ radix, centaurii minoris, coma, cinnamomū, & polium. Quod si inflammatio adsit, statim sanguis ex humerali vena eiusdem lateris mittendus est. Deinde oxyrhodinum tepesactū instillandum. At si vehementior fuerit inflammatio, ad sedandos dolores albumen oui cum lacte mulieris tepidum infunditur. Cogente vero dolore, necessarium est etiam his quæ sensum stupefaciant uti. Neque enim mediocre periculū est, ne cerebrum nervo per quem facultas audiendi distribuitur vicinū, per consensum afficiatur. Miscetur autem pauculum opium muliebri lacti, & oui candido, quæ & ipsa per se aurium inflammationibus prosunt. Castoreo etiam opium miscetur. Verūm multo ante usum tēpore, Galeno lib. 3, de comp. med. cap. 1. authore, siue pari pōdere, siue duplo castoreo immisceatur, præparatū id esse conuenit. Et miscetur quidem in vehemētissimis doloribus pari, in minoribus verò duplo. Liquor verò quo prædicta medicamēta,

diligenter prius trita & leuigata, diluuntur, fapa sit. Opio etiam oleum rosaceum & violaceum miscetur, in hunc modum. R. opii. ℞. s. oleorū rosacei & violacei, an. ʒ. i. s. misce. Philonis antidotū frequēter etiā sic laborantib⁹ profuit, dissolutū lacte muliebri, & instillatum. Extrinsecus verò aurē assidue siue oleo communi, siue ex quonā calido fomento oportet fouere, lanāque hoc imbutā in aurē cōiicere, sed ita vt partes inflammatione tēta tē quā fieri potest minimē attingantur. Vbi autem dolori inueterauerit, & iam in suppurationem conuerti cōeperit, medicamento ē succo lini seminis vtitor, quod vnā cum rosaceo aut chamæmelino solutum instillabis.

DE PAROTIDIBVS. CAP. XXVII.

Parotides sunt inflāmationes, quę in glandulis auribus adiacentibus sunt. Causa eius non est alia quā reliquarum inflāmationum, quę in glandulosis accidunt partibus. Signa nulla ad agnoscendas parotides requiruntur: oculorum enim iudicio subiācēt. Vi-
 tus ratio talis, qualis in aliis inflāmationibus instituenda venit. Curandi ratio à venæ sectione, si ætas aliāque permiserint, auspicanda erit. Incidenda verò humeralis eius-

Adstrin- dem lateris vena. Non tamen ad eas, quem-
gentia & admodum alias inflānationes, in principio
reprimē- reprimentibus vtimur, sed contrā attractoria
tia medi- medicamenta adhibemus. Atque si hæc nihil
camenta notatu dignum effecerint, etiam cucurbitu-
in paroti- las affigemus, aut fomenta assidua adhibe-
de nō ad- bimus. Annitendum enim, vt affligens hu-
hibenda. mor ex profundo ad cutem attrahatur, præ-
 sertim vbi in capite affectus sit firmatus, hu-
 morib. in eo pertinaciter hærentibus. *Quin*
 & quum citra capitis affectum, in febribus
 acutis natura superuacuos humores ex vasis
 effundens, ad regionem inter cutem & sub-
 iecta corpora deponit, quando sanè & glan-
 dulæ ex effusis humoribus opplentur: me-
 liùs esse vtique etiam tunc videtur, naturæ
 per humorum decubitū seu ex loco in locum
 impetuosum illapsū febres curanti, opitu-
 lari. At verò quum vehementi impetu influ-
 xus irruit, nihil nos tētabimus, sed omnia na-
 turæ permittemus. Si enim vel cucurbitam
 vel medicamētum humores ex alto ad cutem
 attrahens adiuuerimus, vehemēs dolor ho-
 minem apprehēdet, vnde & vigilię suborien-
 tur, febres intendentur, ac vires exoluentur.
 Mitigare itaque tunc, non humorum influxui
 opitulari cōuenit, per cataplasmatum maxi-
 mē lenientium vsum. Eligenda verò, quę cum

humiditate moderata calorem habeant, doloribus mitigandis sedendisve, atque influentibus humoribus concoquendis & maturandis idoneum, veluti est quod ex farina hordeacea, aut triticea, aut seminis lini cum mulsâ, aut fœnigræci, aut althææ, aut chamæmeli decocto paratur. In hunc etiam usum valet butyrum assidue illitum, & ouorum vitellis. Suillus etiam adeps cum butyro liquatus cera exigua addita. Si itaque tumor nō discutitur, suppurantibus medicamentis utendum est: velut est farina triticea, cum caricarum decocto, & oleo. Si verò suppuratæ fuerint parotides, tūc aut per sectionem pus elicere oportet, vlcusque velut in eiusmodi moris est curare, aut sanè per acre medicamentum abscessum rumpere: quale est quod ex alliis constat, aut tentare, ut ipsum per medicamenta attractoria tenuiumque partium discutiamus, bis per diem ablatis, & fomentis admotis, donec remiserint & laxati fuerint dolores. Quando verò iam plurimum puris fuerit discussum, tunc iam plurimum semel solvere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet: deinde verò neque ex re est id facere, sed ipsis medicamentis permittere oportet, ut si quid reliquum in profundo hæreat, id ipsum discutiât. Quòd si durities adsit, ea ipsa quoque mollienda est.

quare hoc tēpore ex mixta medicamētorum facultate cōpositio parabitur, emollientibus attractoriis immixtis. Manifestum autem est quòd moderatē parotides, in quibus neque humorū multitudo redūdans in particulas irruit tanta, vt vehemētes dolores excite, neque caliditas cū humore adest, facilè per medicamenta emollientia & discutientia, quale est emplastrum diachylon sanari possint.

DE SANGVINIS EX NARIBVS
ERYPTIONE. CAP. XXVIII.

causæ.

Causæ profluvii sanguinis ex naribus externæ multæ sunt, nempe casus ab alto, ictus exercitiū vehemēs, mora in sole. Multæ etiam sunt internæ, nimirum copia sanguinis, vel eiusdem tenuitas. Omnes autem causæ sub iis tribus complecti possunt. Sanguis enim profluit ex naribus, aut referato venarum vel arteriarum quæ in capite & naribus sunt, ore, aut tunicâ earundem rupta ac diuisa, aut sudoris instar transcolatus. Porro, referatur venarum & arteriarum os propter tum vasis imbecillitatem, tum sanguinis qui ad os earum impeturuir, copiam, ad hæc acrem quāpiam, quæ illi extrinsecus incidit, qualitatem. Diuiditur autem tum ex vulneratione, tum con-

uisione, tum ruptione, tum erosione. Sudoris
instar trāsmittitur tunica quidem ipsa rarefa-
cta, sanguine verò tenuato. Causæ exeternę
de sermonibus ægrotantis cognoscuntur. Ple-
nitudinis notæ dictę sunt suprà cap. 6. huius
libri. Decretorium sanguinis ex naribus pro-
fluuium, ex morborum, qui præcesserūt, con-
stitutione depræhenditur, Viçtus ratio ta-
lis sit, quæ infrigidare & incrassare sanguinẽ
queat. Tenuis etiã sit Aëre ita quæ vtatur fri-
gidiore: cibus boni succi, & concoctu facili-
bus. Feruente sanguine, vescatur lactucis, en-
diuiia, scariola, pyris, cotoneis malis, pullis
gallinaceis assis, aut cū omphacio decoctis.
Bibat vinum crassum ac rubeum, fugiat verò
tenue & albū: Aut in potu vtatur aqua frigi-
da, vel decocto cinnamomi. Parū loquatur,
animique perturbationes (iram potissimū.
& similes) deuitet. Caput præterea sublime
habere conueniet. Curandi vero ratio ab
iis que sanguinẽ ad alias corporis partes auer-
tere possunt, auspicāda. Primū itaque, si pleni-
tudo corporis adfit, aut etas permiserit, egër-
que resolutus adhuc nō sit, vena in cubito in-
cidēda est, quæ profusioni è directo respōdet.
vbi paululū detraxeris, mox vnā horā itermit-
tens, rursus detrahes: pōst, iterum atque ite-
rum pro laborantis viribus. Frictio etiam in-

signa,

viçtus.

curatio.

frictio.

fernalū partium, brachiorum videlicet, ma-
 nuum, fœmorum, inguinum, ac pedum po-
 tissimū, per ea medicamēta quę calefaciunt,
 adhibenda. Pręterea vincula valentiū addu-
 ligaturę. & a iis remediis, quę reuellunt, adnumeranda
 cucurbi- sunt. Sanguinem denique ē naribus erumpē-
 ra. tem retinent magnę in hypocondriis defi-
 xę cucurbitę. Infigendę autem sunt, si ex
 dextra nare profluit sanguis super iocinore;
 sin ex sinistra, super liene: si ab vtraque nare,
 super vtroque sunt imponendę viscere, scapu-
 lis etiam cum scarificatione applicandę sunt,
 medica- His peractis, medicamēta quę refrigerant &
 mēta re- adstringunt, intra & extra corpus adhiben-
 frigeran- da erunt. Extrinsecūs itaque apponenda frō-
 tia & ad- ti & commissurę coronali sunt, epithemata
 stringen- ex succo plantaginis, lactucę, acetosę, burse
 tia. pastorię, poligoni, & similibus. Mirificę ve-
 rò confert, si linteolum in aceto madefactum
 frigidum, iterum atque iterum fronti & cer-
 uici admoueris, frons etiam spongiis ex aqua
 frigida fouenda. Proderit etiam hoc epithe-
 mate iocinori & fronti imposito vti, quod. R.
 aquarum rosarum, solani, oxalidis (hoc est a-
 cetosę) plantaginis, an. ʒ. iii, aceti. ʒ. i. s. specie-
 rū diatrifantali, diarthodôn abbatis, ā. ʒ. s. bo-
 li armenię, eboris vsti, lapidis hæmatitidos,
 ā. ʒ. i. misce, fiat epithema. Hoc etiā obstruen-

ei medicamēto, quod Gale. li. 5. Ther. meth.
 optimum esse inter omnia alia asserit, vten-
 dum, quod ℞ thuris. 3. ii. aloë. 3. i. Redacta in
 puluerem cum oui candido subigatur, donec
 ad mellis crassitudinem redeat: dehinc lepo-
 ris mollissimo pilo excipiantur, & admouean-
 tur. Licebit etiam linamētum cōtortum hoc
 medicamento imbutum naribus indere. Men-
 tam porrò tritam in nares cōiicere proderit
 aut spongiam in acre & feruidum acetū con-
 iectum, forinsecus ad sanguinem profunden-
 tem narē apponere. Aliud. ℞ putaminis oui.
 3. ii. gallę omphacitidis. 3. i. trita linamento
 torto aqua aut aceto madefacto excipito, &
 indito. Frontem verò & nasum gyp̄o albu-
 mine oui madefacto integere confert: aures
 quoque validè linteis & cera obturare, & in
 ore aquā pluuialem frigidam continere. Suc-
 cus etiam foliorum viticę linamento impo-
 situs, sanguinem ex naribus erumpente repri-
 mit. Idem etiam potest caudę equinę succus,
 aut ipsamet trita applicata. Cochlearum car-
 nem cum aceto tritā, aut easdem cum suis do-
 miciliis vstas tritāsque, fronti ac naribus ex
 aceto admouere cōuenit. Supra omnia cōfert
 sanguis, qui ex ægrotantis promanauit nari-
 bus, si in vase figulino tostus fuerit: de quo ℞.
 3. iii. boli armenię, gyp̄i ā. 3. i. caphure. 3. i. cū

Qui candido & exiguo aceto reducantur ad mellis crassitudinem, & fronti imponantur. Necessitate urgente, grana duo aut tria opii adiacere licebit. A tota substantia sterco asini minimum exiccatum, & in puluerem redactum, conducere videtur. id quod porcinum etiam efficere potest. Intra corpus adhibenda ea quæ infrigidant & adstringunt medicamenta, ut sunt syrapi, rosaceus, myrthinus, & nymphaeæ, & de papauere. conseruæ rosarum, nymphaeæ, & oxalidis. Pastilli de terra sigillata, de succino, de ebore seu spodio, cum succis paulò antè commemoratis. Porro si quid interea ex sanguine absorptum esse videatur, etiam id ipsum, ubi multa eius sit copia, per medicamentum, quod vacuare potest, educito. In ventre enim & intestinis in grumos coactum, inflammationem facit.

DE DOLORE DENTIVM.
CAP. XXIX.

causæ.

Fit interdum ab intemperie vel frigida vel calida, interdum verò propter defluxum humorum ex capite in radices eorundem, qui sua acrimonia illos aut erodunt, aut consimilem in eis passionem sua copia excitant, qualis est circa carnosas partes inflammatio. Si

Signa.

à nuda qualitatís intēperie dolor ortus sit, mi-
 nimè grauatiuus erit: sin ab humore copioso
 influēte, non solū grauatiuus dolor in denti-
 bus sentitur, verū etiā in reliquis partib⁹ quas
 pertrāsit. Calidus autē humor, vehemētiorē:
 frigidus verò, remissiorem mitiorēque do-
 lorem excitat. **Victus ratio**, quæ maximè **viatus**
 ne dolor accidat, efficere potest, talis sit, vt su-
 pramodū calida aut frigida deuitentur: po-
 tissimū verò cauendū, ne statim sese sequan-
 tur. Vitanda acida, acerba, & viscosa omnia.
 Lactis etiam frequens vsus dentibus mirificè
 obest. Studiū & diligentia assidua sit in puri-
 ficatione dētiū, quæ sanè res eos à corruptio-
 ne omniū maximè tutos reddit. Utendū cibis
 boni succi, & concoctu facilibus. Dolo-
 re autem infestante, iuxta causę diuersitatē, **viatus**
 instituat. **Curandi ratio**, à nuda sit qua-
 litatum intemperie, solis iis que alterare pos-
 sunt, medicamētis perficitur. Si à frigore, pro-
 derit vino tepido colluere dentes: extrinsecus
 maxillę calefacientibus oleis, chamæmelino,
 rutaceo, irino & similibus inūgātur. Ad oris
 etiā collutionē in aceto decoquēda erūt ori-
 ganū, calamintha, hyssopus, pulegiū, satureia,
 verbenacę rectę radix, & similia. Sin à calore
 dolere dentes cōperint, in aceto decoquere
 conuenit portulacam, parietariam, semper-

curatio.

mium minus, & glycyrrhizam. Quòd si in-
 tolerabilis existat caloris sensus, vtendum
 est seminibus lactuæ, intybi domestici, & pa-
 paueris hortenſis, decoctis in aceto: forin-
 ſecus oleis frigidis partes inungendæ. Porro
 si à redundatiâ humorû dolor excitatus fue-
 rit, si ætas, tempus, anni, & alia permiserint,
 plenitudoque corporis affuerit, à sanguinis
 missione curatio inchoanda erit. Detrahend^o
 autem sanguis ex humerali vena, quæ è di-
 recto affectum locum respicit, Quo peracto,
 venas sub lingua incidere oportet, aut scapu-
 lis cucurbitas affigere. Si verò vnus duntaxat
 humor exundauerit, medicamento quod eū
 humorem purgare consuevit, euacuetur. In
 quem vsum clysteres etiam, qui ad inferiora
 auertunt humorum impetum, adhibere lice-
 bit. Vacuato corpore, ea quæ reprimunt me-
 dicamenta admouebis: vt sunt succi plantagi-
 nis, rosarum, portulacæ, lactuæ, intybi dome-
 stici vtriusque, aut prædictarum herbarum de-
 coctum cum modico aceto. Prodest verò mi-
 xificè, dolentes dentes acri aceto calido cum
 galla immatura colluere. Adicienda etiâ in
 terdum erit caphura. Emplastrum quoque ex
 farina hordeacea, cum decocto salani, hali-
 cacabi, & lactuæ confert. Inungendæ etiam
 vicinæ partes extrinsecus oleo rosaceo, nym-

Venæ se-
 ctio.

Purgatio

Reprimē-
 tia.

phææ, exiguo caphuræ adiecto. Principio morbi iam tranfacto, reprimētibus admiscēda erunt discutientia: vt est decoctum fœnigræci, semi. lini, pyrethri, & hyssopi. Ad stupefacientia, nisi summa vrgente necessitate, non est perueniendum. In hunc autem vsum adhibebis decoctum seminis aut foliorum hyoscyami cum aceto. Philoni etiam drachma vna in aqua aut vino diluta, non parum auxilii cōferet. Inter ea tamen, quæ à tota essentia conducunt, egregiè facere fertur ranæ in aqua & aceto probè coctæ decoctum, diutiùs ore retentam. Præclarè prodest etiam senecta serpentis, in vino aut aceto cocta. Eadem quoque vsta ac trita, cum oleo ad mellis crassitudinem redacta, dentique imposita dolenti confert. Ipsa denique non vsta dentibus adfricta, non parum conducet. Origanum prætereà dentium dolorem lenit, & protinus tollit, si redactum in puluerem cū nitro inspargatur. Quòd si verò prædicta nihil contulerint, dens aut ferro aut medicamentis auferendus erit. Quæ autē sint medicamenta ea quæ citra dolorem & absque ferro dentem extrahere queunt, docet Aëtius lib. 8. cap 34.

discutientia.

stupefacientia.

Quæ à tota essentia conducunt.

Ætiol.

Aphthæ, vlcerationes quæ in superficie oris accidunt, igneæ caliditatis quippiam habentes, Græcis appellantur quæ nunc subalbide nunc subrubræ sunt aliàs cruste modo nigrescunt, & hæ omniû periculosissimæ existunt. Barbari hunc affectum alcolam nominant.

Causæ.

Fiunt vt plurimum infantibus puerisque lactantibus, quum aut vitiosum fuerit lac nutricis, aut non probè ipsum cõcoxerit infans. Fiunt etiam aliquando in his qui ad perfectâ ætatem peruenerunt, eum propter vitiosorum humorum ad os defluxum, tum propter acrimoniam eorum quæ bibuntur ac comeduntur. Cognitio omnium facilis est, vt pote visui aut tactui subiecta. Ad tactum quidem, calidiores quàm conuenit partes sunt, tumoresque excitantur. visu verò, ex colore cognoscuntur. Quæ enim rubicundiores existunt,

signa.

sanguinei humoris dominium indicant: flauiores, bilis amarulentæ: albidiores, pituitæ: liuentes verò & nigrefactæ, bilis atræ. Quæ infantibus accidunt, facile curantur, vtpote quæ ex moderatè adstringentibus sedantur. Infantibus verò ea potissimum conueniunt, quæ in cibis offeruntur. Oportet itaque miscere cibis aliquid ex malis cotoneis, & aliis acerbis, pyrîsque ac mespilis. Aliquando etiâ lactucæ quiddam & intybi, ac portulacæ cibo

curatio
infantiû.

admiscendum est, inflammata videlicet vlceratione existente. Conuenit etiam lens cum aceto & aqua decocta, cum modico pane cōmanducata. Quòd si infans ipse cibum capere haud possit, nutricem eius huiusmodi vitu curare oportet: necnon infantium ora medicamentis cōuenientibus illinere. Si quidem subrubræ infātiū vlcerationes fuerint, à principio his quæ mediocriter adstringunt & refrigerant, est vtendum. s. i. verò subflauæ fuerint, iisdem quidem vtendum, sed magis refrigerantibus: Si pituitosiores, adstringentibus: Si nigrescentes, iis quæ generosiùs discutunt. Sufficit itaque pro iis rosarum flos, ipsæque rosarum folia sicca cōtusa, galla, & thus, cum mulso aut melle rosaceo illita. Collutiones etiam oris ex succis rosarum, plātaginis, solani, aut decocto gallarum, balaustiorum, rhœ obsoniorum, admixto Rob de ribes, aut confectiōe diamorôn, prosunt. In eis curatio qui iam perfectæ ætatis sunt, durioraque cor adultiora habent, efficacioribus remediis vtimur. rum.

Primum itaque, quod ad victus rationem victus. attinet, qui in hac ætate constituti, ab omnibus quæ salsa & acria sunt, quæque vitiosos: succos progenerare possunt, abstineant. In plenitudine totius corporis, primum venæ humeralis, dein earum, quæ sub lingua sunt, & ior.

Purgatio

sectio fiat. In cacochymia, humoris redundantis purgatio conuenit. Qua peracta, medicamenta quibus abstringendi & reprimendi facultas inest, adhibenda erunt. Deinde verò ea quæ citra mordacitatem discutiunt, vt est fœnumgræcum, glycyrrhizæ radix, melilotum, & alia priùs sæpe commemorata. In his verò omnibus corporum naturas contemplari oportet, an molles sint & humidæ, velut in pueris, eunuchis, & mulierculis: an duræ & aridæ, velut in piscatoribus nautis, venatoribus, atque agricolis. Fortioribus enim corporibus fortiora adhibenda medicamēta, mollioribus imbeciliora. Atque si exulcerationes putrescere incipiant, maximè in infantibus, præclarè facit ex decocto gallarum & melle illito. Gallas itaque contusas aqua decoque, & cum decocto percolato parem mensuram mellis permiscens, rursus decoque, donec ad mellis crassioris spissitudinem redigatur, eoque vt maximo remedio vtere, ita vt locis illitum satis diu digitis adfrices. Nec minus egregiè facit centaurei minoris exusti cinis illitus cum melle. Cornu etiam ceruinum vstū, tritum, & adfrictum, mirificè conducit. Ad aphthas, quæ proserpūt, summè efficax est fœniculi radix vsta per se & cum melle illita.

DE FOETORE ORIS CAP. XXXI.

Molestus oris odor primùm ob putrescentes **causæ.**
gingiuas, dentes, aut ciborum reliquias il-
lic detentas accidit: deinde propter cutis oris
calidam intemperiem, humiditatem, quæ in
eo multa est, corruptètem: interdum etiam
ob humorem corruptum aut putrefactum, in
ore ventriculi hæcentem: Nonnunquam verò
oris aut pulmonis exulceratione fit, vt mole-
stus sit oris halitus. Si propter putrescentes
vel gingiuas vel dētes, vel ciborum reliquias **Signa.**
oris foetor accidit, facile visu aut de ægroti
sermonibus deprehendi potest: Si ob calidam
cutis oris intemperiem, tum calor in ore sen-
titur, ac sitis adest: Si propter os vētriculi, tūc
ante cibi sumptionē præcipuè oris odor mo-
lestus esse solet. Oris & pulmonis exulce-
rationes, visus etiā agnoscit, totius enim cor-
poris extenuatio phtificos concomitatur.

Victus ratio talis sit, vt omnia quæ facile in **Victus.**
ore aut ventriculo corruptūtur, euitet egro-
tus, lac pisces, fruct⁹ omnes, medullas, & pin-
guia, aquas prauas, & similia. Utatur potiùs
cibis boni succi, potissimùm verò assis. In cæ-
næ & prandii fine adstringentibus pyris, co-
toneis malis, & eiusmodi. Potus iuxta causæ
diuersitatē sit vel vinum, vel cinnamomi aut

curatio. hordei decoctum. Somnum statim à cibo fugiat. Si propter gingivarum aut dentiū corruptionem fœtor oris acciderit, corporisque plenitudo fuerit, ex vena humerali primū sanguis mittendus erit, & dein cucurbitulæ
venę sectio. ceruici affigendæ: Sin cacochymū fuerit corpus, medicamento idoneo humor redundans
purgatio. localia. ac molestans vacuandus erit. corpore vacuato, localibus vtēdum: in quem vsum collutiones mirificè conferunt. qualis hæc est, quæ. R. rosarum rub. plantaginis, an. M. i. s. gallarum, balauft. nucis cupressi, an. ʒ ii. corticū granatorū. ʒ. i. s. aluminis liquidi, roche nominant, ʒ. i. Decoquantur in aqua sufficienti, vsque ad tertiæ partis absorptionem. colaturæ adde mellis rosati colati, rob nucum viridium, an. ʒ. s. diamorōn. ʒ. ii. fiat collutio: cū aqua calida dētes & gingiæ colluantur. Proderit etiā frequens collutio ex aqua, cui acetum sit permixtum, manē & statim à cibo. Non parum etiam confert commanducatio pyrethri, tamaricis & rutæ: collutio item ex aceto scyllitico, aut decocto saluæ, aut cum solo vino. Decoctū mentæ ex aceto & aqua iuuat, si illud à calida assiduè os colluatur. Si à calida intemperie fœtor oris acciderit, contrariis curetur medicamentis. Sin ab humore in ore ventriculi corrupto accidit, per ea quæ humorem illum va-

cuare possunt, sanetur. Commodè autem per vomitum vacuabitur, qui iis quæ cap. 20. diximus, concitandus medicamētis venit. Dein confectiones stomachum roborantes, vt est aromaticum rosaceū, diambre, Miuáque cotoneorum exhibenda. Medicamenta verò quæ in omni causa competere solent, sūt gariophylli, mastiche, macer, lignum aloës, cinnamomum, rosæ, fantali, nux myristica, cubebæ, & alia eiusmodi.

LIBRI PRIMI FINIS.

i

LEONHARTI FUCHSII DE
MEDENDIS SINGVLARVM
corporis partium, à summo capi-
te ad imos vsque pedes, passio-
nibus. Lib. II.

DE COLYMELLAR INFLAM-
MATIONE. CAP. I.

columel-
la.

causæ.

Signa.

viſus.

curatio.

venæ
ſectio.

CArnosa quædam particula in summo
ore apparet dependens, si quis aper-
to plurimum ore toto linguam de-
primat. Hæc veteribus Græcis duo-
bus appellatur nominibus, γάργαρα
ὤρη & δάπηνη est, gurgulio & columna. Poste-
riores autē fere omnes κολυμήλα, hoc est, colu-
mellam vocant. Sæpe admodum inflāmatio-
ne afficitur, id quod ex influxu humorum ad
illam contingere solet. Visu apprehenditur
potissimum passio, acceditque in deglutiendo
difficultas, dolor, tumor partis patiētis, & fe-
bris. Viſus ratio talis sit, qualis in cæteris
ferè inflāmationibus. conuenit autem præci-
pue quies inediāque. Curadi verò ratio si ple-
nitude affuerit, ætāsque & alia permiserint, à
venæ ſectione auspicanda erit. Incidenda autē
primū vena in cubito exterior, quā hume-
ralē vocāt, deinde ea quæ sub lingua est. Alius

etiam clysteribus subducenda, vt hac ratione **Auertio.**
 non tantum vacuentur, verum etiam auertan-
 tur à loco patiente humores confluentes. In
 quem vsum etiam conuenit scapulis affigere
 cucurbitulas. Neque hic negligenda sunt au- **Reprimē**
 xilia quæ fluxum reprimunt, qualia sunt qui- **tia.**
 bus adstringendi facultas inest. vtendū itaque **Gargaris-**
 hac collutione, quæ R^x succi rosarum, planta- **mi.**
 ginis, prunellæ, oxalidis, solani an. ʒ. ii. dia-
 morôn, rob de ribes an. ʒ. s. rob de oxyacan-
 tha, quam berberim vocant, ʒ. ii. aceti in quo
 rhois, hoc est sumach, maceratus sit ʒ. i. succi
 malorum granatorū ʒ. s. misce, fiat collutio.
 Vel hoc gargarismo, quod R^x rosarū rub. ru-
 bi, an. m. i. balauft, corticis malorum punico-
 rum, gallarum, glandium, an. ʒ. iii. s. rhois,
 hoc est sumach, hypocysthidos an. ʒ. i. s. se.
 oxalidis, se. citoniorū an. ʒ. i. Decoquantur in
 lb. i. aquæ fontanæ, dum altera pars absuma-
 tur. colaturæ adde diamorôn ʒ. i. rob. nu-
 cum viridium ʒ. s. aceti optimi ʒ. vi. misce,
 fiat gargarismus. Et iis quidem in principio
 vtendum: & tum maximè, vbi affectus non
 habuerit maiorem causam, nec ægri corpus
 multis humoribus refertum fuerit, aut parti-
 cula affecta, natura debilis. Sin cōtrà accide-
 rit, sæpe quidem in principio, sæpe verò pau-
 lo post, id est, in tertio die, quippiam ex dis-

eussoriis commiscendū erit, vt est semen lini, fœnigræci, & althææ, radix iridis, atque mel. Omnia autē hæc tepida sunt exhibēda: frigus enim nō tolerant inflāmata Si verò in vigore peruenierit passio, gargarizet decoctionē furfurum calidam, aut decoctū glycyrrhizę hyssopi & ficuum. hæc enim nō solum discutere, verumetiā mitigare malum possunt. Extrinsecus proderit, spōgiis oleo amygdalino madefactis & expressis fouere ceruicem: vt lana mollis oleo tincta, collo circūponēda. Cataplasinata quoque ex farina hordei, aut semine lini, aut fœnigræci, aut ex iis simul mixtis ad-mouenda,

DE ANGINA. CAP. II.

Cynāche & Synāche Græcis, Latinis verò angina, propriè est inflammatio, quæ in gutture faucibus fit: sic dicta ἀπὸ τοῦ κυνάγχειν ἢ συνάγχειν, hoc est, à suffocando, quoniam perfriferum & acutissimum sit malū, quod strangulatu præsentaneum vitæ discrimen inferre solet. Hippocrates tamē & alii veteres, omnes passionēs iis locis accidētes, quas spirādi difficultas comitatur, angine nomine appellant: Sūntque eius, propriè loquendo, quatuor differentię: vna, vbi fauces inflammātur. Altera, quū neque fauces, neque reliquæ oris partes, neque etiam externarū partium vlla inflam-

κυνάγχειν
καὶ συνάγ
χειν

mata videtur, æger tamen suffocationis pe-
 riculum in gutture sentit. Tertia, vbi gutturis
 partes tum externæ tum internæ similiter in-
 flammantur. Quarta, vbi ad anteriorem re-
 gionem ceruicis vertebræ luxantur, vnde
 cauus apparet locus, & dolorem quum tan-
 gitur æger sentit. Recentiores, vt Paulus lib.
 3. cap. 27. & alii quidem, inter cynanchen &
 synanchen, item paracynanchen & parasy-
 nanchen, discrimen fecerunt, quod tamen Ga-
 lenus lib. 4. de Locis patientibus cap. 5. repre-
 hendit. His itaque synanche dicitur inflama-
 tio, quæ in interioribus faucium musculis ori-
 tur. Quæ verò in exterioribus earundem muscu-
 lis fit, parasynanche iisdem nominatur. Eodem
 modo & in gutture se habet. Si enim interio-
 res eius musculi inflammatione conflictentur,
 cynanche: si autem exteriores, parasynanche
 his ipsis appellatur. Oriuntur à sanguine co-
 pioso ac calido, præter naturam ad loca iam
 commemorata confluente. Cognoscuntur iis
 notis. Spiritus non nisi recta ceruice, aut dif-
 ficulter trahitur. Nonnullis febris oritur, do-
 lor, faciei rubor, & colli. Ad hæc tumor etiã
 in quibusdam superuenit. Aeger ore hiat: ci-
 bum non deuorare, non potionem potest. In
 principio itaque præceptum ac cõpediariũ au-
 xiliũ omnis angina requirit. Protinus igitur

συνάγχη.
 παρασύν-
 νάγχη.

causæ.
 signa.

curatio

cubiti venam exteriorē eiusdem lateris in-
 cidere oportet, nisi quiddam maioris pericu-
 li impediāt. Parcè autem, & pluribus interpo-
 sitis vicibus, nō vniuersim sanguis auferendus.
 quippe cumulata vniuersimque facta euacua-
 tione, anima ipsis deficiēte, suffocationis peri-
 culū superuenit, dum materia in affectā par-
 tem vbertim prorumpit. Curandum etiam vt
 modica fiat venæ deductio. Nam quum in a-
 liis, tum in magnis venę diductionib. acerua-
 tim animi defectus irruit. Neque tamē angu-
 stiorem facere venæ incisionem conuenit, ne
 sanguis velut percoletur, & crassior eius pars
 intus remaneat quæ causa huius passionis ex-
 istit. Si per hæc parum proficitur, eas quoque
 venas incidere conuenit quæ sub lingua sunt,
 idque primo statim die. Quòd si quid venę in-
 cisionem fieri prohibeat, alius acriore cly-
 stere, qualem in cap. de Apoplexia descrip-
 simus, subduci debet. Post vniuersales autē eua-
 cuationes, cucurbitas apponere oportet. Et si
 quidem tumor circa maxillas, aut sub mento
 persistat, in ipsum tumorem, & cum scarifica-
 tione plurimum sanguinē extrahere, salēque
 respergere scissuras, & cōfricare. Quòd si nul-
 lus extrinsecus appareat tumor, retro in collo
 iuxta primam vertebra cucurbita infigen-
 da erit, & constanti attractione vtendum fre-

clyster.

cucurbi-
tæ.

quentiùsque cucurbita auellenda. Auertendi
 etiã humores, ne ad locũ affectum confluant. Auerſio.
 in quẽ vſum pedes aqua calida foueri debent,
 extreme partes validẽ deligari & fricari. col-
 lũ quoque lanis oleo calido imbutis cõtega-
 tur. Gargarizandũ etiam ſtatim per initia ex gargarif-
mi.
 iis quæ cap. i. de columellæ inflãmatione di-
 cta ſunt. Cũ morbus viget conſiſtũt, iis qui-
 bus diſcutiendi vis ineſt, vtendũ properẽ præ-
 ſidiis, vt eſt decoctum ſcœnigræci, ſicuum, paſ-
 ſalarum glycyrrhizæ: vel valentiarum, iridis
 radicis, hyſſopi, nigellæ, abrotani, cum oxy-
 melite. Talis itaque gargarifmus proderit, gargarif-
mus.
 quod R̃ glycyrrhizæ decorticate ꝯ. i. paſſula-
 rum ꝯ. s. ſicuum aridarũ numero vi. ſcœnigræci
 ꝯ. ii. hyſſopi, abrotani, an. m. s. Coquatur in lb̃
 i. aquæ fontanæ, vſque ad medietatis cõſum-
 ptionem. colaturę ad iice mellis roſacci cola-
 ti ꝯ. i. s. oxymelitis ſimplicis ꝯ. i. miſce, fiat gar-
 garifmus. Itẽ ſtercus caninum aridum cõtu-
 ſum, & cum melle perunctum, præſtantiffi-
 mum eſt remediũ: atque huius generis album
 maximẽ: tum hirundinum ſimiliter cinis ef-
 ficax eſt. Foris ceruici etiam adhibeantur, quæ cataplaſ-
ma.
 diſcutere valent cataplaſmata & emplaſtra.
 quale eſt quod R̃ farinæ ſeminis lini, ſcœni-
 græci, hordeaceę an. ꝯ. i. ſc. althęę ꝯ. ii. maluę,
 flor. camomillæ, meliloti an. m. i. ferueant in

aqua, donec molescant: idē in mortario contundantur, adiectis oleorum chamæmelini, liliorū alborū an. ʒ. i. s. fiat cataplasma. Non inutile est, si collum oleis, chamæmelino, anethino, liliaceo inungatur, aut decocto fœnigræci, meliloti, chamæmelique foueatur. Qui angina infestantur, triduo aqua mulsa pro cibo vtantur: inde ptisanæ cremore per se, aut cum suavi quadā potione. Præditus enim est is succus facultate extenuandi, discutiendi, alendi, & refrigerandi. Deinde vbi inflammatio imminuta fuerit, & ægri melius iā deglutire cœperint, ouorū lutea perliquida, ac sorbitiones ex alica exhibebis. In summa, cibi ægri viribus respondeāt. ideoque immodica alimenta vitanda. Summus quoque, vt in omnib. aliis inflāmationibus, sic in angina omnium maximè fugiendus, nam Hippo, teste, sanguis in somno intrò magis repit.

DE TVSSI.

CAP. III.

causæ.

Tussis variæ sunt causæ. Nam intemperies frigida respirationis instrumentorum, tussim efficit. Humor etiam à capite in asperā arteriam distillans, & sola asperitas mēbranę asperam arteriam intrinsecus ambientis, tussim irritant, qui præterlabūtur etiam potus & ci-

bi, tussim mouent. Lumbrici quoque stomachum infestantes, tussiculas paruas excitant. Acris denique humor stomachum perturbās. ac irritatiuam aliquam qualitatem ad fauces demittens, tussim producit. Humor etiam in pulmone & thorace detentus, in morbo laterali, inflammatione pulmonis & tabe, maxime tussis causa existit. In summa, quicquid asperam arteriam exasperare potest, veluti fumus, puluis, & eiusmodi, tussis causa esse potest. Signum autem ob solam intemperiem signa frigidam tussientium est, si per crebras inspirationes irritentur, frigide videlicet exinde intētiore facta & aucta. Facie denique sunt pallida, siti nulla premuntur, calidis optimè, frigidis malè afficiuntur. Moderatè & minimè violenter tussunt. Id quod. 6. Epid. 2. par. Aphor. 12. sic scribens testatur Hippocrates: Tusses siccae, leuiter irritantes, nō à maligno, sed vento potius accidūt. Id verò hinc manifestum sit, quando loquuntur, aut os aperiunt, tunc tussunt: cum verò nō, minimè. Quæ verò cum titillatione partium ab vtraque palati parte contingunt tusses, palàm ostendunt defluxum à capite ad asperā arteriam deferri, itēque ad pulmonem. Id quod ex difficili, quæ comitatur, spiratione deprehenditur. Quòd si sic affecti nihil expuant, tenuem de-

fluxum indicat, qui expulsionē spiritus disse-

viſus.

Ratio viſus iuxta cauſarum diuerſitatem variabitur. Si enim ex frigida intemperie inſtrumētorum reſpirationi deſeruientium orta fuerit tuſſis, aër & ventus, cibi & potus frigidi vitandi erunt. Sin eb humorem à capite diſtillantem excitabitur, talis ſit viſus ratio, qualē ſuprà in cap. de Diſtillatione deſcripſimus. In vniuerſum verò ſalfa, acria, & quę-

curatio.

cunq; arteriam exaſperare valent, vitanda. Tuſſis ex frigidityte orta, per ea quę inſtrumēta reſpirationis calefaciūt, curabitur. ceruix itaque lanis calidis veſtiatur: rarò inſpirandum, adeò vt non ſolūm per ſpiritus compressionem retinere queant ægrotātes, & impedire tuſſim, ſed ſanare etiam ſæpiſſimè, per reſpirationis inhibitionem frigefactas particulas calefaciēdo. quapropter ſi hi leniter inſpirant & aërem attrahūt, ac in calida domo verſantur, parum vel omnino nihil tuſſiunt. Thorax etiam calidis vnguentis, vt eſt oleum irinum, liliorū alborum, anethinum, & eiufmodi. Si verò humor tenuis & acris ex capite in thoracem deſtillās tuſſim excitauerit, tum per cibos potiſſ. boni ſucci, & per medicamēta quę refrigerant, ſpiſſant, & acrimoniam mordacitatēque arcēt & obtundunt, cura-

tuſſis à tenuibus & acrib. humoribus curatio.

bitur. In hūc tanè vsum cōuenit exhibere sy-
 rupū violaceum, nymphæe, de papauere cōfe-
 ctiones diatragacanthæ, diapenidii sine spe-
 ciebus, pilulas bechicas, & eiusmodi. item et
 etiam medicamenta, quæ à veterib. dolorem
 leuantia & arteriaca dicuntur. de quibus Ga-
 lenus copiosissimè scribit lib. 7. de cōp. med.
 secundum locos. Potissimū autem hoc con- eclegma.
 feret, quod R̄x conseruæ violarū, & nymphæe
 an ʒ. s. diatragacanthæ frigidæ, diapenidii sine
 speciebus ā. ʒ. vi. succi glycyrrhizæ. ʒ. ii. pilula-
 rum bechicarū ʒ. i. styracis calamitidis. ʒ. i. s.
 myrrhæ, rosarū siccarum an. ʒ. i. tragacanthæ,
 nucum pinearum an ʒ. s. cum syrupo violaceo
 quod satis est, fiat eclegma. conueniunt etiam tussis a
 quæ suprà in cap. de Destillatione dicta sunt. crassis &
 Si autem crassus aut viscosus fuerit affligens viscidis
 humor, per ea quæ extenuant & incidunt, me- humori-
 debimur. Exhibebimus itaque syropos de gly bus cura-
 cyrrhiza, de hyssopo, de prasio, de calamin- tio.
 tha, & similes. Aut decoctum hoc, quod R̄x ra- decoctū.
 dicum iridis, petroselini, glycyrrhizæ an. ʒ. i.
 radicis inulæ campanæ vocatæ ʒ. s. caricarum
 numero vii. passularum mundatarum ʒ. i. se.
 vrticæ, anisi, fœniculi an. ʒ. ii. hyssopi, adianti,
 scabiosæ, prasii, an. m. i. s. agarici optimi ʒ. iii.
 Decoquantur in aqua fontana iustæ quanti-
 tatis, donec tertia pars absumatur. Dein colē-

tur, & colaturę adiiciatur syrupi de hyssopo,
Purgatio. de prasio an. ʒ. ii. s. misce, fiat potio. Posthęc,
 si videbitur vtile, corpus per ea quę crassos &
 glutinosos humores purgant, vacuandum. In-
 ter alia verò multa, quę suprà dicta sunt, vni-
agarici
dilutum: cè confert agarici dilutū, quod sic fit. R̄ aga-
 rici electi. ʒ. ii. zingiberis. ʒ. i. salis gemmę gr.
 iii. macerētur per noctem in vini albi odori-
 feri. ʒ. ii. succi absinthii, & foeniculi ā. ʒ. i. Ma-
 ne colentur & exprimantur, & dissoluatur in
 iis eclegmatis indi ʒ. ii. oxymelitis scyllitici
 ʒ. s. & fiat potio. Vacuato corpori, eclegmata
 (quę officinis Loch appellantur) exhibenda,
loch. de pino, sanum & expertum, de scylla, diaritis
 solomonis cōfectio, & similes, quę singula in
 hunc modum coniungenda sunt. R̄ Loch de
 pino, sani & experti, de scylla an. ʒ. ii. s. diaritis
 solomonis ʒ. i. trochiscorū pectoraliū. ʒ. i. s.
 pulueris diapenidii cum speciebus. ʒ. i. pulueris
 radiceis inulę, iridis ā. ʒ. ii. s. succi glycyrrhizę
 ʒ. i. s. cum syrupo de prasio quod satis est, fiat
 eclegma. Thorax extrinsecus inūgatur oleis
 calidis liliorum alborū, irino, amygdalarum
 dulcium, adiectis pinguedinibus. & aliis, in hūc
unguentū. quidem modum. R̄ oleorum liliorum albo-
 rum, amygdalarum dulcium an. ʒ. iii. pingue-
 dinis gallinę ʒ. i. butyri recētis ʒ. ii. muci fœ-
 nigraci, radiceis althęę an. ʒ. i. s. styracis ca-

lamitidos ʒ.s. pulueris radice inulæ, iridis an
ʒ.i. croci. ʒ.s. cum cera, quod satis est, fiat vn-
guentum. Reliqua quæ ad tussis curationem
requiruntur, ex capite de Destillatione pe-
tenda erunt.

DE ASTHMATE.

CAP. IIII.

Qui citra febrem crebrò respirant, quem
admodum solent qui citaciore cursu fatiga-
ti sunt, eos medici Græci Asthmaticos, Latini Asthma-
Anhelosos & suspiriosos vocare consueuerunt. tici,
Eisdem etiam propterea, quòd thoracis cor- suspiriosi
pus penitus rectum habere coguntur ob suf- ortho-
focationis timorem, orthopnoicos nominant, pnoici.
Fit autem asthma, quum aut crassorum hu- causæ,
morum ac viscosorum multitudo pulmonis
brachiis fuerit infarcta, aut tumor quispiam
abscessui similis in ipso constiterit. Similiter
autem difficulter spirant, qui asperam arte-
tiam à multa destillatione habent repletam.
Facile autem inuicem hæ passionès distin- signa
guantur. Nam destillatio etiam sanis ex ma-
nifesta causa repentè accidit, in totum ferè
citra febrem, concomitantibus etiam pro-
priis destillationis signis. Si verò tumor abs-
cessui similis in pulmone fiat, necessariò fe-
bris consequitur: neque ita diu post, inflam-

victus.

matione in pus trāsmutata, pus reiicitur cum
 tussi. Si autem crudum tuberculum gignatur,
 hi neque grauitatē magnā sentiūt, neque dif-
 ficultate spirādi admodū infestātur. Qui pro-
 priè asthmatici & orthopnoici appellātur, in
 totum febrem non habēt, grauitatis verò sen-
 sus eis cōtingit, neque quippiam purulentum
 per sputum reieciunt. Victus ratio in vniuer-
 sum calida & sicca sit. vitandus itaque aēr fri-
 gidus & humidus. vtendum carnibus perdi-
 cum, auicularum montanarum, gallinarum,
 caponū, & similibus. Fugiendi pisces, fructus,
 item legumina, & omnia alia quæ crassos ac
 glutinosos humores procreare possunt. vten-
 dum frequenter hyssopo, oreoselino, & fœni-
 culo, vini autem potio ambabus conuenit af-
 fectionibus, saltem tenuis substantiæ. In vni-
 uersum autem paucus potus conuenit, quibus
 abscessus oboritur: multus verò, quibus bron-
 chia tenacibus & crassis humorib. sunt obstru-
 cta. Etenim hos humores repurgantia medi-
 camenta necessariò tusses commouēt. verū
 non facile per sputum reiicitur ob crassitu-
 dinem, id quod repurgatum est: humectatio-
 ne igitur multa indiget, quò facilius effera-
 tur. Exercitio vtendū ante cibum, at non sub-
 iò, quòd multi hac ratione extincti sunt. Fri-
 ctiones etiam thoracis profunt. Fugiat æger

irā, mœrorē, & alias animū vehementer per-
 turbantes affectiones. Porro curatio prædi-
 ctarū passionum quiddā cōmune habet, quid-
 dam etiā proprium: cōmune quidē vtrisque,
 vt redundantia humoris has passiones gē-
 rantis consumatur & aboleatur. Propriū au-
 tem, vt si à crassis ac tenacibus humoribus fiat
 passio, per extenuantia & extergentia medi-
 camenta sanetur. Si verò à tumorib. abscessui
 similibus oriatur passio, per extenuantia &
 exiccantia. Quæ sanè curandi ratio omnibus
 in profundo corporis abscessibus communis
 existit. In crassis itaque & tenacibus humori-
 bus, cōueniunt extenuantia & abstergētia ci-
 tra vehementē calefactionē. ab immodico si-
 quidem calore, quemadmodū etiam frigore,
 prædicti humores magis crassescūt, cogūtur,
 & cōtrahūtur, ita vt subinde difficulter auelli præpara-
 abstergīve possint. Quapropter maximè pro- tio.
 deſt eis oxymeli scylliticū, ipsaque scylla assa,
 cū melle trita & delincta. Syrupus itē de gly-
 cyrhiza, de prasio, aut hyssopo, & decoctum
 quod suprà in cap. de Tussi commemoravi-
 mus. Quod ad euacuationē attinet, si necessi- venæ se-
 tas vigeat, vena in cubito media, aut interna ctio.
 ante hæc omnia incidenda, & tantū sanguinis
 quantū vires patiūtur detrahendū. Sin corpus
 pletoricum non fuerit, facta humorum ad

purgatio. euacuationem præparatione, medicamenta, quæ crassos & tenaces humores vacuare possunt, frequenter exhibenda. Cõueniunt in hunc vsum pilulæ de agarico, & cocciæ. Confectio diaturbith cū rhabarbaro, eclegma indi, diaphenicõn. Dandũ etiam dilutũ agarici, quod præcedenti cap. descripsimus. Alius quoque clysteribus fortibus eluenda. Vomendũ etiam per interualla ex sumpta radícula, & aliis quæ vomitum mouent, de quibus diximus lib. i. cap. 20. Interea dum frequetior sit purgatio, exhibenda etiam medicamenta quæ sensim & paulatim extenuare ac discutere humores in thorace possunt. Intra corpus quidem, aristolochia rotũda, inulæ & iridis radix, semen vrticæ, hyssopus, nigella, calamintha, & eiusmodi, ex quib. decocta vel eclegmata construenda. In hunc vsum loch. quæ in cap. de Tussi recensuimus, conuenient. Thoraci forinsecus cataplasmata ex ficub. & hordeacea farina, cui adiecta sit resina, cera & mel, imponenda. Vnguenta etiã & olea magis caleficientia, irinũ, anethinũ, & rutaceũ admouenda thoraci, in hũc cõfecta modũ. R. oleorum anethim, rutacei, ā. ʒ. iii. s. adipis anatis, gallinæ an. ʒ. ii. radiceis iridis, inulæ. an. ʒ. i. se. lini. ʒ. i. styracis calamitidos ʒ. iii. cum cera, quãtum sufficit, fiat vnguentum. Thorax tamen nun-

cataplas-
mata.

vnguen-
tum.

quam non antea fricandus pãno aspero, quò
 apertis meatibus faciliùs vis medicamento- Abſceſſus
 rum ad profunda penetrare poſſit. Cæterùm curatio.
 abſceſſus qui attenuãtib. & reſiccantibus in-
 digent, vt diximus, maximè aromatum gau-
 dent facultatibus, quas omnes cõſtat eſſe te-
 nuium partium & reſiccatorias, nec non cale-
 facere. Conuenient itaque tum theriaca, mi-
 thridatis cõfectio, diamoſchi dulcis, aroma-
 tici roſacei, & ſimiles.

DE PLEVRITIDE. CAP. V.

Pleuritis eſt inflammatio membranæ, in- πλευρίτις,
 trinſecus coſtas ſuccingētis. Fit ex ſanguine
 copioſo calido, vt aliæ inflammationes, ad cauſæ.
 membranas prædictas præter naturam con-
 fluente. Huic accedit ſpirandi difficultas, NOTA.
 tuſſis, febris continua, dolor vehementer pũ-
 gens, pulſus durus, & ferræ modo aſper. Et ſi
 ſputum rubrum & cruentum fuerit, ſanguĩ-
 nem ſuperare ſignificat: ſi flauum & ſubpal-
 lidum, flauam bilem. Quemamodùm rurfus,
 ſi album fuerit, & leuiter ſpumofum, pituitã:
 nigrius verò, melancholiam in ſanguine præ-
 ualere monſtrabit. Succo ptifanæ primis duo victus.
 bus diebus contentus in cibo ſit æger: dein
 cum ptifana amygdalæ mūdatur & tritæ de-
 lz

coquantur, idque matutino potissimum tē-
pore. vesperē sumat lac amygdalarū, aut pa-
nis puri micas cum iure gallorum, maximē
vbi ægri vires imbecillas videris. Pisces etiā
saxatiles in declinatione potissimum morbi
dare conuenit. Acerba & adstringentia om-
nia vitāda. Potus sit, aqua decocti cinnamo-
mi. Frigidam aquam, quod sputum incrude-
scere faciat, vitabit æger. Decumbat in latus
affectum, iramque & mœrorem fugiat. Cu-
randi ratio cōfestim à venæ sectione incipiē-
da. Secāda verò vena cubiti interna in bra-
chio è directo posito. hæc enim non solum à
loco affecto retrahit, verum etiam euacuat,
vt in nostra apologia ea de re conscripta fu-
issimē demonstrauius: id quod in pleuri-
tide & aliis inflammationibus internis ma-
ximopere requiritur. Eousque autem detra-
hēdus sanguis, donec vel multo rubicūdior,
teste Hippocrate, vel pro puro rubidóque li-
uidus effluxerit. Dein clyster a luo infunda-
tur leuis, si non vt conuenit, sua sponte deii-
ciat, qualis est qui R̄ maluæ, foliorum viola-
rum, mercurialis, spinachiae, intybi domesti-
ci vtriusque an. m. i. hordei integri ʒ. i. coqua-
tur in aqua iustæ quantitatis, quoad tertia
pars absumatur. R̄ colaturæ libram vnā,
casie recēns extractæ ʒ. i. s. oleorū chama-

curatio.

venæ se-
ctio.

2. vict.
acut. 10.
clyster.

melini, violacei an. ʒ. i. s. butyri recentis salis
 expertis ʒ. s. salis cōmunis ʒ. i. misce, fiat cly- fōmēta.
 ster, Forinsecus à corporis vacuatione calori
 fica ac dolorem leuantia fomenta adhiben-
 da erunt, vt sunt sacculi ex floribus chamæ-
 meli, anethi, meliloti, phlomi (tapsum bar-
 batum nominant) seminibus lini & fœni-
 gręci, milio & fursure compositi. Aqua etiam
 calida, aut decoctum prædictorum medica-
 mentorum, aut olea calida in vtre vesica, vel
 vasculo adhibēda. Quinetiam vtiliter admo-
 netur spongia magnā mollisque iam dictis
 rebus, intincta, & subinde expressa. Vestienda
 verò fomenta sunt, vt eorum vis non cele-
 riter euanescat. In hunc etiam vsū conueniēt
 emplastrum, empla-
strum,
 emplastra, in eum modum composita. R̄ flo-
 rum chamæmeli, verbasci (tapsum barbatū
 vocant) anethi an. m. s. seminis lini, fœnigrę-
 ci an. ʒ. iii. seminis anisi ʒ. i. farinæ hordei, p.
 i. Bulliāt in aqua vsque ad mellis crassitudi-
 nem. Dein adice oleorum chamæmelini, a-
 nethini, nardini an. ʒ. i. s. Bulliāt denuò, & ad-
 dantur duo vitelli ouorum, croci ʒ. i. & fiat
 emplastrum. Post septimum diem, si eodem cucurbi-
ta.
 modo dolor persistat, cucurbita lateri affi-
 genda est, & cutis scarificanda. Manifestissi-
 ma enim in pleuriticis vtilitas ex cucurbitæ
 appositione apparet. Vulnuscūla autem sca-
 lz ii.

sputi edu-
ctionem
facile fa-
cientia.

supputa-
tionē iu-
vantia.
vnguen-
tum.

rificati loci sale inspergēda, si ægri sustinere queant, in aliis verò linteolum oleo madefa-
ctum ac sale conspersum imponatur. Sequen-
ti deinde à scarificatione die optimum est
rursus cucurbitā affigere, quò sanguis fanio-
sus ex impactis vulnusculis extrahatur. Non
negligat etiam medicus exhibere intra cor-
pus ea quæ ad sputi facilem excreationem fa-
ciūt medicamenta, vt sunt diapenidiōn, dia-
tragacanthōm frigidum, saccharum viola-
ceum, trochisci pectorales, adiectis etiam in-
terdū loch & aliis in cap. de Tussi cōmemo-
ratis. Extrinsecus adhibenda medicamenta,
quib, discutiendi inest facultas, vt sunt fœnū
græcum, anethū, melilotum, hyssopus, & si-
milis iam sæpe commemorata. Quòd si per-
mutationis in pus signa appareāt, coadiuua-
re permutationē oportet. hoc aut simili vn-
guēto: quod. R. oleorū chamemelini, amyg-
dalarum dulcium, liliorum alborū an. 3. iii.
butyri salem non experti, pinguedinis galli-
næ an. 3. ii. mucifœnigræci, seminum lini, al-
thææ an. 3. i. ceræ quod satis est, fiat vnguētū.
Ruptâ phlegmone, ea quæ extergēt atque pu-
rificant à pure ac sanie exhibēda: vt est aqua
mellis, aut decoctum hordei, aut sacchari ru-
bei. Facta absterfione puris & saniei glutinā-
tia adhibenda medicamenta: de quibus om-

nib. in cap. de phthisi copiosè dicemus.

DE PERIPNEUMONIA.

CAP. VI.

Peripneumonia est inflammatio pulmonis, cum febre acuta. Hæc plurimùm ex variis causis, lentibus in pulmonem destillationibus, aut angina, aut asthma, aut pleuritide aliisve morbis cōtrahitur. Aliquando etiam ipsa inflammatio passionis origo est. Hunc affectum subsequitur difficultas spiritus, febris acuta & ardens, gravitas distensioque thoracis citra dolorē, quòd si pelliculæ ipsius, quæ cum thorace secundum longitudinem ipsius sunt connexæ, fuerint inflammatae, etiam dolorem percipiunt. Malæ in his rubent, nasus in summo fit simus, venæ temporum eleuantur, oculi intumescunt, prostratus est appetitus, linguæ adest siccitas: aquæ frigida, magis autem aëris frigidi cōcupiscentia, exspiratio calida, tussis sicca. Si verò quid effera-
tur, spumofum est ac biliosum, ampliùsque cruentum & floridum vehementer. Quòd victus
ad cibum attinet, danda est peripneumonicis sorbitio ex ptisanæ cremore cum melle, origano aut hyssopo: magis enim quàm in pleuritide, extenuatoriis cibis opus est. chondrus

curatio.

Etiam seu alica cocta ex aqua mulsâ iis cōuenit. Potus exiguus sit quantitate, humiditas enim nocet pulmōni. Possunt virtutis tuēdæ gratiâ, potissimū si suffocatio vrgeat, vti mulsâ per se, & cum nucleis pineis: aut mulsâ, in qua decoctū sit hyssopum, aut iris sicca aquæ mulsæ inspergenda. In vniuersum autem victus ratio eorum, qui peripneumonia afficiuntur, eadem ferè sit, quæ pleuriticorum. In iis, qui ex aliis morbis in hūc incidūt affectum, sanguinis detractio vitāda est, maximè si diu malum hoc durauerit, vel si per initia sanguinem miserint. Alius clysteribus ducenda, si egrè deiecit: aut cucurbitulæ, vbi nihil obstat, thoraci & lateribus admouendæ sunt, eæque pergrandes & multæ, cute incisa. Sin autem peripneumonia statim ab initio inuasit, cōfestim vena in cubito interna secanda est: & si sustinuerint vires, ex vtroque brachio sanguis extrahendus: primū quidē modicus, & non vsque ad animi defectionem, vt videlicet asseruetur ad repetendam extractionē. Si verò quid prohibeat venæ sectionē, cucurbitulas certē vniuerso thoraci lateribûsque affigere oportet, iisque tantum sanguinis eliciendū, quantū vires patiuntur. Aut acri clystere aluum eluere conuenit ex decocto nimis hyssopi, iridis, rutæ, adiecta colocyn-

thide, sale & aliis quæ suprà in cap. de Apoplexia dicta sunt. Posthæc curādum, vt sputi-
 eductio quæ n celerrimè & facillimè fiat. In
 quem sanè vsum ea quæ suprà in cap. de pleu-
 ritide memorata sunt, eclegmata, vnguenta, Sputi e-
 & emplastra conueniūt: tantum in eo diuer- ductio.
 sa, quod hic omnia valentiora, & maiori ex-
 tenuādi facultate prædita esse debent. Con-
 ueniēt itaque loch, decoctū hyssopi & iridis,
 oleū rutaceum, nardinūque: ceratū ex oleis
 iā dictis, terebinthina, medulla ceruina, iride
 & hyssopo tenuissimè tritis confectum, tho-
 racis & lateribus impositum.

DE CRVENTO SPVTO,

CAP. VII.

Hæmoptoes aut rectiūs hæmoptysis, est ἀιμορρική
 sanguinis sputio seu reiectatio. Fit ex causa ἀιμωδία
 interdum externa & manifesta, nempe de lap αἵμα
 su ex alto, aut si grauius aliquod corpus tho-
 racis inciderit, clamore magno aut frigore
 (nā id rumpere venas scribit Hippocrates) &
 consimilibus: nōnunquam ex occulta veluti
 plenitudine, aut oris venarum apertione, aut 6. epid.
 earūdem erosione. Venarum autē ora aperiū par. 3.
 tur ob calidas dispositiones præcedentes, ve- Aph. 10.
 luti si calidis balneis plurimis vsus sit homo,
 habitetque in calida regione, cōsimili existē-

signa.

te maximè anni tēpore, cibis quoque & portionibus calidis vtatur. Ipsa verò vasorū erosio ex acribus contingit humoribus, siue à capite in pulmonem delabentibus, seu in ipso pulmone generatis. Porro sanguis modò ex thorace & pulmone, aut aspera arteria educitur: modò ex aliis locis, oris, aut gingivarum, aut faucium, aut columellæ, aut ventriculo, ad quem ex venis ac partibus adiacentibus, iecore nimirum & liene, sanguis delabitur. Causæ externæ & manifestæ è sermonibus ægrotantis aut assidentiū cognosci possunt. Si ob plenitudinē accidit, tum cōfertim sanguis reiicitur: at si propter oris venæ apertionē, tū ea quæ diximus præcesserūt, & neque inflāmatiōes, neque febres, neque labores torquēt, sicut in iis euenit qui ob exesas venas sanguinē expuūt: sed cōtrā vacuati melius leuiūscue agūt. Si verò ex venarū erosione cruentū sputū editur, nō confertim, sed paulatim sanguis reiicitur, & sēper peius habēt. Ceterū sanguis qui spumofus & subalbidus atque ex iteruallo cū tussi absque dolore reiicitur, ex pulmone fertur. Si verò pituitosa cū tussi leuiore reiiciātur, ex aspera arteria prodire scito. Si ater sanguis & in grumū cōcretus fuerit, dolorēque in loco intēdat, ex thorace educi significatur: Si verò ex locis circa fauces aut

columellā sanguis feratur, per excreationes excernitur: Si verò ex aliquo loco oris aut gīgiuarū, simpliciter expuitur. accidit autē nōnunquam per palatū sanguinem educi, propter hirudinem deuoratam, & alicui indidē particulæ adherescentem. id quod localis dolor qui concomitatur patiētem particulam, & sanguis ipse qui tenuis est & serofus, ostendēt. Si ex stomacho eductio fiet, non magna sanguinis eruptio cōtinget, graciles enim stomachi venæ; Si verò ex iecore & liene sanguis in vētrem deferatur, aderit tumor: Si autē à capite sāguis feratur, titillatio palati accidit, & frequens excreatio, atque hoc modo expuunt, irritantur enim ad tussim, & tamen non valde tussunt. Sanguis etiam colore niger est, mixtus cum aliquo pure vel pituita, & cum excreatione statim se in linguam infert rotundus, facilēque reiicitur per sputum.

Viētus ratio sit talis quę moderatam quā-
dam adstringendi facultatem obtineat. Vtatur itaque oryza, alica, frumentaceisquē aliis cibis, quibus succus mali granatorum, aut pyrorum adiectus sit, conuenient ex carnibus columbæ syluestres, turdi, perdices, si cum o nphacio seu vua acerbā, rhoë obsoniorum coquantur. Utendum etiam cotoneis, pyris, pomis adstringētibus, moris rubi, & aliis su-

prà in capite de profluuiio sanguinis narium memoratis. Bibendum vinum crassum rubeum, aut pro eo aqua, in qua chalybs ignitus extinctus est. Cauendum ab iracundia, clamore, frequēti locutione, & omni corporis motu.

curatio sanguinis à capite destillantis, Curandi ratio iuxta causarum diuersitatē variatur. Si enim à capite feratur sanguis, simplicior & exigua sufficit curatio. adstringentia enim per collutiones palato adhibita frigida, nisi quod defertur multum sit, curationem perficient, quæ sanè ex cap. de columellæ inflammatione petenda sunt. Multum enim si à capite deflexerit, euacuatione sanguinis per nares, aut venæ alicuius incisione

curatio eorū qui ob destillationem sanguinē expuunt. opus erit. Qui ob destillationem sanguinem expuunt. his statim in principio venam incidere oportet, ac pro virium modo sanguinē detrahare, clystere etiam adhibito alius euacuanda. Deinde frictis quàm plurimū brachiis ac cruribus, extremæ eorū partes ligentur. Postea verò capiti raso medicamentum cui exiccandi & discutiendi facultas inest (quale est quod ex fimo syluestrium columbarum constat) imponendū, aliāque deinceps omnia, quæ destillationem reprimere & sistere possunt, de quibus suo diximus loco, adhibenda.

curatio eorū qui Qui ex pulmone sanguinem reiciūt, ruptis scilicet venis, aut carundem oris patefactis,

his præcipiendum in primis, ne respirent val-
dè, sonumque edât, & vt parum loquantur &
fileant. Incidere etiam statim venam oportet
in cubito internâ, ac sanguinis detractionem
bis aut etiâ ter reiterare, paulatim reuellendi
gratia. Non enim euacuatione copiosa indi-
gent tales, nimirum à passione ipsa euacuati.
In hunc sanè vsum frictionibus extremitatû,
& earundem cum latis linteolis constrictione
& ligatura vtendum. Postquam hæc per-
acta fuerint, primùm quidem poscam dilutâ
& tepidam bibendam exhibere conuenit, vt
si quis sanguinis grumus in viscere hæreat, i-
de dissolutus eiiciatur. neque quicquâ obstat
bis & ter in tribus horis hæc potionē iterare.
Post hæc autē, medicamēta adstringentia &
obstruendi meatus vim habentia, intrinsecus
& extrinsecus adhibeātur. Per os quidē sum-
pta proficiunt portulaca comesta, succus au-
tem eius bibitus efficacior est: succus planta-
ginis, polygoni, vnae acerbæ, decoctum rhois
(sumach appellant) gallæ, corticis gladium,
radicis rubi, balaustiorum, seminis oxylapa-
thi, radicis equiseti, & aliorum quæ in capite
de sanguinis ex narib⁹ profluuio dicta sunt.
Vfus etiam sit huius eclegmatis, quod. R^x cō-
feruæ rosarū veteris, rob de ribes an. ʒ. i. dia-
tragacathi frigidi, diacotneon simplicis an.

ex pulmō
ne sāgui-
nem reii-
ciunt.

Adstrin-
gentia.

Eclegma.

℥.s. pulueris corallorum, lapidis hæmatidos,
 terræ lemnia (sigillatam vocant) an. ℥.ii. bo
 li armenia ℥.i. sanguinem draconis ℥.s. ba
 laustiorum, thuris an. ℥.s. cum syrupo myr
 thino, quod satis est, fiat eclegma. Extrinse
 cus thorax ex vino abstringente oleisque co
 roneorum, rosaceo, aut myrthino irrigan
 dus. Si verò multa sanguinis eruptio fiat, ma
 ximè in æstate, & citra tussim eius reiectio
 nes cōtingant, neque debilis sit æger, sed ro
 bustus & carnosus, acetum pro vino admo
 uendum est spongiis exceptum. Proderit iam
 dictis oleis adicere bolum armeniam, ter
 ram lemniam, corallos, & similia, ac cum ce
 ra componere vnguentum quale infrà lib. iiii.
 cap. iiii. describemus. Cataplasma quoque ex
 palmulis (dactylos vocant) acatia, symphy
 ti radice, cortice mali granati, & lentium fa
 rina apparatus, adhibendum. Nec minus
 confert quod ex carnibus malorum punico
 rum, thure, corallis rubeis, balauistiis, bolo
 armenia, terra lemnia, & eiusmodi compo
 nitur. Maximum enim hoc est, cui diligen
 ter animum attendere oportet, vt mox factâ
 vasorum rupturâ, & dum adhuc cruentum
 est vulnus, concreseat priusquam inflamma
 tio apprehendat. Etenim si inflammatio præ
 uenerit, parum spei est ad huiusmodi vulne

vnguen
 tum.

ris conglutinationem, quippe quæ se in multos dies extendit: eluere enim oportet tum pus tum serosum sanguinem ipsius vlceris, posteaquam inflammatio fuerit soluta: reliquam autem curationem, quemadmodum in tabidis fieri solet, ordinare oportet. Qui ab erosione sanguinem expuunt, iis primum quæ eorum quibus acres humores in pulmonem destillantes pur ab erosione gare possunt, medicamenta exhibenda, ut in ne sanguine capite de Destillatione dictum est. Deinceps nem ex ea quæ alterare & incrassare acres & tenues puunt. humores, atque adeo sistere destillationem valent, ut est syrupus violarum, rosarum, myrtinus, miva cotoneorum, & alia quæ paulo ante memorata sunt. In hunc usum interdum syrupum de papauere, & alia narcotica & stupefacientia adhibemus. Destillatione cessante, corrosæ partes cibis boni succi, & medicamentis carnem generantibus reficiantur. Porro qui vomunt sanguinem, eadem victus ac eorum qui curandi ratione, quæ antea dicta est, utatur, vomunt solâ hac curâ adhibitâ, ne crebro cibum, aut sanguinem, potum sumant. quippe facile curatur, si auxilia quæ bibuntur, particulis ipsis sanguinem fundentibus applicentur. At sanguine in ventriculo instar grumi concreto, coagulum potandum est, maxime leporinum, vel thymbræ seu saturcia cum aceto: vel ex aloë sic affectu

curatio vacuari debent. Qui per palatum sanguinem
 eorū qui excreant, gargarizabunt ex adstringētibus,
 per pala- frontique & capiti admouenda sunt quæ ex
 tum san- naribus sanguinem fundentibus accommo-
 guinē ex- dantur. Porro postquā omnia, vt postulat
 creant. ratio, peracta fuerint, & sanguinis fluor sub-
 stiterit, vires ipsis reficiendæ sunt, robūrque
 adhibendum. In primis autem cauendus fre-
 quens vsus balnei, vini potio, ira & venus.

DE EMPYEMATE. CAP. VIII,

Εμπύημα
Εμψυκίσις
causa.
J. Aph. 10
signa.
 Empyema, purulenta excreatio atque sup-
 puratio latinis dicitur. & empyici, hoc est
 suppurati seu purulenti vocantur. Fit quando
 abscessus in membrana intrinsecus costas suc-
 cingente, aut aliqua alia thoracis factus acer-
 uatim rumpitur, & in vacuum thoracis locū
 effunditur inter pulmonem, & membranam
 costas succingentem. Interdum propter san-
 guinis eruptionem vlcere ad cicatricem non
 perducto, interim etiam propter confluxum
 ex capite & aliis partibus superioribus illuc
 manantem, vt in angina, iuxta hoc Hippocra-
 ticum, Quicumque ab angina liberantur, his
 ad pulmonem vertitur, & in septem diebus
 pereunt. si verò has effugerint, suppurantur.
 Cognosces autem suppuratos hoc pacto.

Grauitas adest thoracis, tussis valida siccaque
 cum dolore, aliquando etiam cum humiditate,
 ob quam releuari quoque videntur, febri-
 cula per initia affligit, languida, inordinata,
 & adiudicandum difficilis. Postquam verò
 ruptura abscessus iam appetit, vehementius
 cum quodam horrore febricitant, ac in ser-
 mone conturbantur, offendunturque spiritu.
 Rupto abscessu aliquid in profundo thora-
 cis transfluere apparet, iuxta multiplices re-
 elinationis permutationes: & maximè quum
 ab vno latere in alterum decumbūt, tunc sa-
 nè multitudo puris manifestatur, & fluctua-
 tionis cuiusdā sonitus sæpe sensibilibus in re-
 elinationibus ipsorum auditur. Pus etiā edu-
 citur, nunc purum, nunc fœculentum. Erum-
 punt autem suppurationes, aliquæ quidē sur-
 sum in vacuum videlicet thoracis locum, &
 hæ periculosiores existūt: aliquæ verò deor-
 sum, & hæ quidem in aluum & intestina ac
 vesicam transfundūtur, per vasa quædā trās-
 missione ad eas partes facta. Semper autem
 hæctica febris laborant suppurati, quoad sur-
 sum omnia fuerint educta. **Victus ratio sup- victus.**
 puratorum talis sit. aërem inhabitent siccū.
 cibis vtantur boni succi & cōcoctu facilib⁹,
 iure gallorū, carnibus gallinæ, pullorū, auiū
 mōtanarum: iure etiam cicerum cum herbis,

curatio.

rumpen-
tia absces-
sum.

hyssopo, & oreoselino, petroselinum officine
 vocant. Potus sit aqua mulsa, aut vinum albū
 ac tenue. Porro nisi in iis summa adhibea-
 tur diligentia, protinus purulenta illa colle-
 ctio tabem accersit. Primum igitur puris cō-
 coctio & digestio adiuuanda fomentis per
 spongiās, cataplasmatīs & emplastris ex hor-
 dei, fœnigræci, & seminis lini farinis, caricis
 pinguibus, columbarum fimo, althæa. & resi-
 na modica compositis. Cerata etiam ex buty-
 ro, iride, baccis lauri & ruta confecta adhibē-
 da, & alia quæ collectionem maturare & dis-
 cutere possunt: qualia multa ī capite de asth-
 mate dicta sunt. Posthæc, si malum haud dis-
 cutitur, quæ abscessum rumpunt admonen-
 da. Rupturam autem promouet in latus sanū
 decubitus, salforū esus, & catapotia illa dor-
 mituro data, quæ. R. pulueris hieræ picrę Ga-
 leni ʒ.i. pulpæ colocynthidis ʒ.i. cum succo
 absinthii fiant pilulæ, quarum vna aut altera
 teneatur in ore. sic enim æger expuere cona-
 bitur, ac nimium expuendo abscessus rumpe-
 tur. Ruptione facta, diligēter animaduertē-
 dum erit quò pus proreptet, eius enim excre-
 tionem adiuuare oportet. Quòd si ad alium
 prorepat, magis emolliētia sint ea quæ offe-
 runtur: Si verò ad vesicam serpat, ea quæ vri-
 nam magis cient, adhibenda: Si verò per tuf-

sim puris repurgatio fiat, nihil cōuenientius aut familiarius exhiberi potest, quàm ptisana optimo melle permixta. Possūt etiā ea abstergētia quę partim in cap. de Tabe dicētur, exhiberi. Cæterum quę vrinas cient, cibis cōmode admiscuntur, vndecunque tandem purus repurgatio contingat. At puris verò repurgationem mirificè utilis est aqua mulsa cum iride, & plurima glycyrrhiza decocta. Radicis etiā dulcis succus cōmanducatus prodest, cōuenit etiā decoctum hyssopi, iridis, marubii, & similiū, quę ex cap. de asthma petēda erūt. Porro quę deinceps ī curatiōe suppuratorū necessaria sunt, ea in seq. cap. dicem⁹.

DE TABE,

CAP. IX.

Tabes quam phthisin etiam Græci appellant, propriè est corporis extenuatio, quę pulmonis exulcerationem sequitur. Fit propter humoris acris & erodētis à capite in pulmonem defluxum: & quum puris aut sanguinis eruptio in suppuratis, peripneumoniceis, & pleuriticis cohibetur. Tabidi cognoscuntur corporis totius & carniū extenuatione, nares etiam iis acutæ, collapsa tempora, oculi concaui, spatulæque instar alarum prominēt.

phthisis
causæ.

signa.

s. Aph. 14 Tussiunt quoque ac febre hectica febriunt,
 difficulter spirāt, genæ liuescunt, ungues cur-
 uantur, pallidique apparent. Malo vincente,
 s. Aph. 11, venter turbatur, sitis ipsos magis conficit, ca-
 & 12. pilli defluunt, & id quod per sputum reiici-
 curatio. tur, vehementer foedi odoris est. Difficillimè
 cur diffi- autem curantur vlcera pulmonis, propter-
 cilis, ea quòd citra tussim non repurgantur. Tuf-
 sientibus autem vlcus dirūpitur, atque quasi
 circuitu quodam malum reuertitur. Medica-
 mentorum præterea vires ad vlcus, priusquā
 in ventriculo permutentur, peruenire non
 possunt. Denique per respirationem pulmo
 semper mouetur, ac tussiendo lancinatur. Ut-
 cunque autem difficilis sit curatio, tamen ni-
 hilominus conandum, vt vlceratio illa cure-
 tur. Primū itaque curandum, vt conueniē-
 ti victus ratione vtantur tabidi. Aërem siccū
 & in calore & frigore temperatū inhabitēt.
 victus. Cibus illorū sit ptisana hordei, lac amygdala-
 rum, oua sorbilia, carnes auium montana-
 rum, perdicum, phasianorum, merularum,
 turdonum, gallinarum, caponum, vitulina,
 hœdilaētantis: Pisces squamati, saxatiles, po-
 tissimū verò cancri fluminales. Lac verò in-
 ter omnia cibaria tabidis optimum, primum
 humanum, dein asininum & caprinum, quod
 ex mammis, si fieri potest, sugatur, aut statim

multum dum adhuc calet bibatur, quemadmodum fusissimè Galen. lib. 5. The. meth. docuit. Animaduertèdum tamen, vt statim à lactis vsu alius cibus, potissimum verò vinum non sumatur, quod sic in ventriculo corrumpetur. Quod si tamen impensè febricitarent, putrida maximè febre, lactis vsus non conduceret. Inter fructus prosunt passulæ, amygdalæ dulces, nuces pineæ, ficus, palmulæ (dactylos vocant) pistacia. Exercitia & motus vehemètes deuitent, suauiter tum ante cibum deambulare haud incommodabit, à cibo penitus quiescant. Somno vtantur nocturno & mediocri. Fugiât iram, tristitiam, vigilias immodicas, famem, sitim, coitum, lacrimicum, & quicquid corpus exinanire potest. Potus sit vinum aquosum & tenne: aut si febris est vehemens, cinamomi decoctum, aut Hippocras vulgo nominatum, cuius compositionem pete ex cap. de Resolutione.

Curandi verò ratio si à defluxu humoris acris ex capite fit, à destillationis amolitione inchoanda erit, quam peculiari capite suprâ docuim⁹. In præsentia, quæ vlceratione pulmonis curât, docebim⁹. In primis igitur, quæ abstergendi vi prædita sunt, & quæ, vt facilè pus sursum feratur, efficiunt, exhibèda erunt. In quem vsum conuenit hydromeli, decoctū

curatio.

hordei cum saccharo & melle. Item hyssopi, iridis, caricarū, adianti, & similia. Syrupus de hyssopo, prasio, & glycyrrhiza. Si febris accedit, semina frigida prædictis cōmisceri haud inutile erit. Extrinsecus admouēda em plastra & cataplasmata ex semine lini, fœno-græco, & aliis in cap. de Empyemate memoratis. Ex cap. etiā de Asthmate multa remedia ad præsentem vsum conducentia petēda erunt. Absterfo iā & à pure purgato pulmone, ea quæ vlcera eiusdem glutinare possunt, medicamenta sunt exhibenda. commendatur in hunc vsum ab omnibus saccharum rosaceum, quod & abstergendi & glutinādi facultatem obtinet, abstergit autē magis recēs, glutinat verò antiquius. Mirificè etiam confert bol^{us} armenia, sāguisq̃ draconis (appellatus) succinum coralli, sc. portulacæ, & similia quibus adstringendi & glutinādi facultas inest. Prodest etiā loch de pulmone vulpis, cōserua symphyti maioris & adiāti, vt. R^{ex} conseruarum symphyti maioris, adianti, hoc est, capilli veneris ā. ʒ. s. sacchari rosacei ʒ. i. loch de pulmone vulpis. ʒ. ii. specierum diatragecāthi frigidi ʒ. iii. boli armenia ʒ. ii. cū syrupo de papauere fiat eclegma. Conueniet etiā is puluis quotidie exhibitus, qui. R^{ex} sc. papaueris albi gr. v. gūmi arabici, amyli, tragacæ.

glutinan
tia.

puluis.

thi an. 3. i. s. seminum portulacæ, althææ, mal-
 læ an. 3. ii. s. seminum cucumeris, melonum,
 citrulli, cucurbitæ, cotoneorū an. 3. iii. s. ebo-
 ris vsti, succi liquiritiæ an. 3. i. s. penidiorū ad
 pondus omnium, & fiat pulvis, de quo mane
 dētur quotidie 3. ii. cum syrupo de papauere,
 aut rosaceo. Hoc quoque tēpore quo cicatrix
 obducitur, extrinsecūs thoraci oleum myr-
 thinū, aut rosaceū adhibendū, adiectis inter-
 dū rhoë obsoniorū, hypocistide, malicorio,
 acatia, galla & similibus. Postremū corpus
 iusta & cōuenienti victus ratione reficiendū.
 in quē vsum mirificè confert hoc medicamē-
 tū quod. R. pulpæ caponis 3. i. testiculorū gal-
 li, nucū pinearū, pistatiorū, amygdalarū dul-
 ciū an. 3. s. specierū eclegmatis de gēmis 3. s.
 specierū diarhodōn abbatis, diāthos, aroma-
 tici rosacei an. 3. i. santalorū alborū, cinamo-
 mi electi an. 3. s. maceris 3. i. sacchari cādidi
 fimitb. i. dissoluti in aquis boraginis & ro-
 sarum fiat confectio in morsulis.

vires re-
 parantes
 morsuli.

DE CORDIS PALPITATIONE.

CAP.

X.

Cordis palpitatio est passio, quam alio
 nomine tremorem cordis appellant. Practi-
 carum verò, ut vocant, scriptores, perperam

cordis
 palpita-
 tio.

καρδιακή.
καρδία.

causæ.

signa.

cardiacam nominant. cardiace enim ad stomachum, quem veteres olim cardiacam dixerunt, pertinet, ut alibi copiosè monstrauimus. Fit ab omni eo quod cor præter naturam afficere potest, ut est intemperies omnis, aut humoris multitudo in ambiente cor tunica contenta, aut tumor præter naturam, & alia quæ à Galeno lib. 5. de Patientibus locis cap. 1. recensentur. Dignoscitur faciliè de sermonibus ægri palpitationem hanc euidenter sentientis, & ex pulsu. In calida intemperie febris, & pulsus velox atque magnus existit: in frigida, contrà, Si humoris multitudo in pericardio contenta, palpitationem fecerit, pulsus est mollis & languidus. Viæ ratio iuxta causas morbum efficientes variatur. In calida itaque intemperie, aer sit mediocriter frigidus: in frigida, mediocriter calidus. Quapropter ad eum modum, quem in doloribus capitis curandis exposuimus, instituatur. In vniuersum autem vitandum, quicquid spiritum vitalem resoluit & conturbat: nimius æstus, ira, fames, vigilia, coitus, frigus immodicum, cibi mali succi. Si multitudo humoris in ambiente cor membrana contenta palpitationem procreauerit, tota diætâ sit extenuatoria. Potus in calida intemperie sit vinum aquosum & tenue, aut iuleb violarum, vel rosarum.

aut decoctum buglossi, quod hodie borrago dicitur. In frigida, vinum meracius bibatur. Qui ob calidā intēperie palpitatione corripiuntur, iis per frigida, quę intēperiem corrigere & corroborare possunt, succurrendū, vt curatio calidę intēperiei.

Ex simplicibus medicamētis sunt rosę, violę, nymphęę flores, santali, coralli, caphura, & similia. Ex cōpositis, diamargaritōn, diarhodōn abbatis, saccharū rosaceum, violarū, buglossi, & earundem herbarum succi & syrapi. Ex iis potiones, eclegmata & confectiōes pro vniuscuiusque arbitrio componi possunt.

Extrinsēcūs adinouenda vnguēta, emplastra: potissimū autem epithemata & sacculi, & alia quę calidā intemperie alterare possunt.

Tale itaque vnguentum componatur, quod
 ℞ oleorum rosacei, violacei, nymphęę an. 3
 ii. corallorum rub. santalorum rub. rosarum
 rub. an. 3. i. caphurę gr. ii. cerę albę quod sa- vnguen-
 tis est, fiat vnguentum. Potest eo spina dorsi, tum:
 aut cordis regio inūgi. Imponatur cordi hoc
 epithema quod. ℞ aquę rosarum, acetosę, bu- epithe-
 glossi, an. 3. iii. aquarū melissophylli 3. i. spe- ma:
 cierum confectiōis cordialis 3. i. santalorū
 rub. corallorū rub. an. 3. s. caphurę gr. iii. cro-
 ci gr. iiii. misce, fiat epithema. Vel fiat hic sac-
 culus qui. ℞ florum buglossi, violarum, rosa- sacculus.
 rum rub. an. p. i. santalorū omniū an. 3 i. co-

salorum rub. & alborū an. 3. i. s. margaritarum 3. i. Redigantur in puluerem, & cum serico fiat sacculus, Cæterum qui frigida cordis intemperie laborāt, iis prosunt ex simplicib⁹, ambar, moschus, crocus, lignum aloës, styrax gariophylli, macer, zedoaria, melissa, & similia, Ex cōpositis, diambre cōfectio, dianthos, aromatici rosacei, plirisarcoticon. Ex iam dictis varia remediorū genera cōponi possunt, haud secūs quā in calida cordis intēperie. conuenit autē potissimū hoc vnguentū quod

vnguentum.

epithema.

sacculus.

si ab humore sit palpitationis.

Rx oleorū de lilio, de spica, de crocō an. 3. ii. galliæ moschatae, alyptæ moschatae an. 3. i. ligni aloës 3. s. maceris 3. i. croci gr. iii. cere quātū sufficit, fiat vnguentū. Epithema quod. Rx aquarū melissæ, maioranæ, buglossi an. 3. i. specierū diābræ, diamoschi an. 3. s. maceris, ligni aloës an. 3. i. ambre gr. i. vini optimi. 3. i. misce, fiat epithema. Sacculus qui. Rx florum melissæ, buglossi an. m. i. cinamomi electi, gariophyllorū, maceris an. 3. i. ligni aloes 3. i. corticū citri. 3. i. s. croci 3. i. ambre gr. i. Redigātur singula in puluerē & fiat sacculus cum serico vt suprā, Porro si ab humore aliquo in pericardio cōtento palpitationis oriatur, extenuāti victus ratione, & venæ sectione quæ incubito est, curabitur. Gal. lib. 5. de patiē. loc. cap. i. teste, qui ibidem sic scriptum reliquit.

Palpitatio cordis pluribus integra valetudi-
 ne degentibus tum adoleſcētib. tum adultis,
 ſubito ſine alio manifeſto ſymptomate eue-
 nire viſa eſt, atque oēs eos ſanguinis detra-
 ctio inuit. Nanque hoc pacto plerique perfe-
 ctè ab hoc ſymptomate liberati ſunt: præſer-
 tim qui utebantur & victu & medicamentis,
 quib⁹ iſſet extenuandi facultas. Facile itaque
 quivis ex iis Galeni verbis & quę antea dicta
 ſunt, curandi rationem inſtituet, ita vt diuti⁹
 in ea immorari ſuperuacaneum putē. Aliud
 igitur petant, quod hic omiſſum eſt.

DE SYNCOPÆ. CAP. XI.

Syncopæ Galeno lib. 12. Ther. meth. autho-
 re, præceptum eſt viriū lapſus. Fit ob plurimam
 ſanguinis, aut ventris excretionem, motū ve-
 hementem, dolorem ingentem, vigilias, om-
 nem immoderatam inanitionem, timorem,
 terrorē, & alias animi perturbationes, ob cru-
 dorum denique humorum copiam, inflam-
 mationis magnitudinē, vitioſos & erodētes
 humores, auręque foetidæ inspirationē. Co-
 gnoſcitur iis notis. Pulſus eſt rarus & obſcu-
 rus, extremarū partium frigiditas, ſudor cir-
 ca faciē, nitoris cutis eiſdē ablatio, & totius
 quaſi corporis reſolutio. Notæ verò, quibus

syncopæ
 cauſæ.

ſigna.

curatio.

si pro-
pter san-
guinis ex-
cretionē.

causarum diuersitas deprehenditur, ex aliis capitibus, quæ partim præmissa sunt, partim verò deinceps sequentur, petendæ erunt. Generalis curandi ratio nulla est, sed habet ferè quæuis causa symptomatis suam peculiarem curationē. Si enim propter sanguinis aut ventris excretionem, aut immoderatos sudores & repentinas alias euacuationes fit syncope, frigidâ faciem aspergere oportet, aut aquâ rosacâ. Extremæ etiâ corporis partes vinculis vehemēter constringendæ, ac linteis modicè asperis fricandæ. Crura quidē, si suprà eruptio fiat: manus verò, si infrâ. Cucurbitulæ quoque pro diuersitate partiū, ex quibus sanguis erumpit, affigendæ. Os quoque aperiendum, pennarum aut digitorum immisione: auditorius autem meatus, & nares cōprimendæ, vt inspiratus aer interiora petēs, spiritum reficere ac excitare queat. Confestim etiam rebus odoratis animum reuocare conuenit. Nihil enim est Hippocrate in lib. de alimento, teste, quod vires odore citius reuocet. Prodest itaque, pullos gallinaceos assos ac per mediū discerptos, narib^{us} ægrotum admouere. Post hæc, iusculis cōcoctu facillimis, alendus ægrotus. Vinum etiam huic tenue & dilutum exhibendum. Balneum alui tātum profuio conuenit, aliis minimè. Cubiculi aer

fit frigidus, stratis in pavimento rosas, vitium palmitibus, rubis, quercus foliis, & huiusmodi adstringētib⁹. In immoderato sudore, exundantibus partibus oleum myrthinum, rosa ceum, cotoneorum illinendum: in primis verò collum, thorax, loca sub alis & inguinib⁹. In hunc usum etiam cōuenit amyllum, & thuris pollinē, candido oui excepta, aliāque adstringentia illinere, odoramenta quoque varia offerēda, rosæ santali, poma cotonea, caphura, flores nymphaeæ, & similia. Extremas autem corporis partes non oportet vincere.

Si ob dolorem syncope fit iis remediis quib. si à dolore aufertur, curah⁹ur: quæ singula suis locis, potissimum verò in cap. de coli doloribus dicentur. Qui ob mœrorem, gaudium, si ob animi & alias animi perturbationes syncope corripuntur, ii cōtrariis curandi erunt, odoribus si nemi affectus. que, & aliis quæ per os sumpta spiritus recreare possunt. Si propter crudorum humorū copiam syncope corripuntur, tum neque sãguinis missionem, neque purgationem sustinēt, utpote quos etiã sine his syncope subito adoriatur. Inaniendi itaque per frictionem erūt. si ex re-
dundantia crudorū humorum.
Initio igitur morbi statim incipere oportet, ac primū crura à superiore parte deorsum, linteis non admodū mollibus, sed modicè asperis: deinde & tota brachia ab humeris pa-

riter ad infimas partes perfricanda, Vbi verò artus omnes abundè calidi videntur, & metus est ne quis ex ampla frictione lassitudinis sensus superueniat, oleo relaxante vtendum, quale est anethinum, & chamæmelinū. Cū iam artus plurimū perfricueris, postea oleum detergetur. inde ad spinam dorſi trāſeundum est, hæcque tota perfricanda similiter: ab hac rurſ⁹ ad crura, & hinc ad brachia, exinde rursus ad spinā remeandū, & ita toto die faciendum: idque in splendido & minimè humenti cubiculo, cuius aër tēperat⁹ sit. Porro mulsā, in qua hyssopum coctum fuit, his est aptissima. Cauendūque, ne vel cibum vel sorbitionem, vel aquam exhibeas, vel omnino liberaliter bibere sinas, nisi mulsā trib. primis duntaxat dieb⁹, vt solū illud tempus intersit quod somno datur, qui certè mediocris sit. Si pulsus robore mediocri sit, ac magnitudine, considerata quæ ad aluum spectāt: & si sua sponte commodè non deiciat, clysteri securus abluē. accidit nanque post aquā mulsam, vt quæ in primis venis, quæ scilicet circa iecur & mesenterium sunt, colligūtur superuacua, commodè deiciantur. Quod si iustò maior recrementorū impetus ad aluum citetur, mulsam ampliùs percoquere oportebit: ita enim minùs subducat. Si plenius superuacua descē-

dant, nec sic quidem sistenda aluus, sed exhibendus pro aqua mulsa ptisanæ cremor est. Si verò fluere pergant, alicæ sorbitione nutries. Si ex pulsus imbecillitate vires quoque collapsas didicerimus, panem ex vino diluto exhibere conueniet: idque si nec venter, nec iecur inflammatione laboret, nā si hac infestentur, iam corpore crudis humoribus refero, nulla planè medicina periculo liberat, atqui si quando crassi abundè humores deprehendantur, oxymeli pro mulsa continuò exhibendum. Ergo si æstas sit, & æger frigidaë potioni assuetus, frigidum huic oxymeli dabis: sin hyems sit, calidū omnibus. Sanè balneum iis est aduersissimum, tum aër ambiens vel nimiū calidus, vel frigid⁹. Porro iis quos syncope iam premit, si partes modò commemoratæ inflammatione vacet, panis exhibebitur modicus, isque ex vino fuluo, quod celerrim in corpus digestionem adiuvet. et si æstas adsit & cōstitutio calida, aquā frigidā vinum dilues: sin contrā, calidam miscebis. Inde ad frictionē veniendū est, quæ pro tradito quoque iam modo administrabitur. Verūm quibus ex flaua bili, quæ os ventriculi infestat, syncope incidit, iis frigida offerenda potio ex flaua est: nōnunquā etiā vinū, quod calidū natura bili curasit, fuluum colore, & substantia tenue. Qui te-

synco-
pes iam
premitis
curatio.

syncope
ex flaua-
bili cura
tio.

syncope paulatim nutrire oportet, summamque cutē
ex tenui densare, & aërē cubiculi refrigerare. vngendi
humore sunt adstringentibus vnguentis: tum cibi iis
curatio. dandi, qui nō admodum promptē diffuant,
 ut est panis, sorbitiones alicæ, ouorum sorbi-
 lium vitelli, gallorum testiculi, & eiusmodi.
 vinum iis aquosum inter initia dandum est,
 si ob in- sumptum à cibo. Si ob inflātionis magni-
 flāmatio tudinem syncope accidat, artus fricādi & fo-
 nis ma- uendi, manūsque ac pedes vinciendi, vigilie
 gnitudi- imperandæ. Quicunque verò propter vitio-
 nem. sos humores erodētēque syncope corripitū-
 si propter tur, ii curandi sunt ad eum modum, qui infra
 erodētes de dolore stomachi exponetur. Qui exquisi-
 humores tam & pleniorē syncope curādi rationem
 desiderat, is legat que tradit Galen. lib. 12.
 Ther. methodi, & quæ infra cap. 4. libri. 3. di-
 centur.

DE LACTIS DEFECTU,
 CAP. XII.

causæ.

Lactis defectus accidit propter siccā mā-
 millarum aut totius corporis intemperiem,
 propter sanguinis boni paucitatē, & quia in-
 fans imbecillis non probē ex mammis fugit,
 quanto enim plus fugēdo ex illis adimit, tā-
 to magis attrahitur. Nota, quibus causarum

signa.

diuersitas deprehenditur, notiores sunt quàm
vt dici debeant. Sicca enim intēperies ex ha-
bitu corporis macilento, & aliis suprā dictis
dignoscitur. Sanguinis boni paucitas, ex ma-
lo corporis habitu, & ex iis quæ præcesse-
runt corporis, mensum nimirū aut alui pro-
fluio, exercitiis immodicis, inedia, & simi-
lib. inanitionib. Posthabito itaque lactis de-
fectu qui fit ex intemperie sicca, quæ facile ex
iis quæ suprā dicta sunt, & deinceps in cap. de
Hectica dicentur, curabitur, de eius tantū qui
ex sanguinis boni paucitate fit, curatione di-
cemus. In quo sanè primū sanguis est con-
templandus, sic monente Galeno lib. 5. simp.
cap. 20. aut enim minor est quàm conuenit,
aut deterior. Itaque qui minor est, vniuersam
victus rationem exposcit humectatē & ca-
lescentem mediocriter. Quæcunque enim
plus quàm expediat calefaciūt, quæque desic-
cant aut refrigerāt, partim qualitatem ipsius
sanguinis vitiāt, partim ipsum minorē red-
dentiā, lac prouenire prohibent. Dare itaque
cōuenit panem purū, lac, carnem vitulinam,
pullorum gallinæ, perdicum, hœdorum, oua
forbilia, pisces saxatiles & squammatos, pas-
fulas, amygdalas dulces, maluas, lactucā, bu-
glossum, melissophyllon, cucurbitas, & eius-
modi, Bibendum vinum aquosum, tenue. Fu-

victus.

giendum immodicū exercitium, ira, mœror,
 & omnia quæ sanguinem minorem efficere
 curatio. possunt. Si verò deterior est sanguis, si qui-
 dem biliosus fuerit, primū purgationē de-
 siderabat biliosi humoris, mox victū quem
 modò diximus: Sin pituitosus, medicamēta
 requirit exalfaciētia aut primo aut secūdo
 ordine: non tamen desiccantia, hæc enim pi-
 tuitosos humores exalfaciētes in sanguinē
 vertūt. Verū inter ea potiora sunt, quæ nō
 tantum sunt medicamenta, sed & nutrimenta:
 aacgene-
 nsrantia. velut cruce, fœniculum, anethū, apium, sium:
 eaque virentia priusquam siccētur. Nam sic-
 ca plus quā oporteat & exalfaciunt & de-
 siccant. Que autem desiccant, humorem san-
 guinis depascentia, crassiorē simulque pau-
 ciorē efficiunt. Et si naturā quoque sint ca-
 lida, iustō etiam calidiorē: sin frigida, fri-
 gidiorē. Debet enim esse modicē calidus, ac
 neutiquā crassus, vt ex eo lac generetur. Pro-
 inde quæ mediocriter exalfaciunt, nullā-
 que insignem adiunctam habent siccitatem,
 lactis procreatricem facultatē obtinēt: inter-
 quæ, præter ea quæ dicta sunt, est sesamum in
 vino decoctum, Item butyri recentis ℥.i. cum
 vino pota. Præterea amygdalæ dulces, pista-
 cia, nuclei pinearum triti, & cum butyro co-
 mēsti. Laudatur etiam hoc ferculum, quod sic

conficitur. R^x orizæ decies ablutæ, exiccatae, & in puluerem redactæ q.s. coquatúrque in lacte opimo iuxta carbones ignitos, adiiciatúrque inter decoquendum sacchari albissimi quod satis est, & fiat pulmentum. Fit præstantius, si addantur amygdalæ dulces, pista- cia, nuces pineæ, farina hordei, cicer, & eius- modi. Annitédum etiam erit, vt cum leni fri- ctione thoracis, & aliis medicamentis, tra- hendi facultate præditis, ad mammas lac al- liciatur.

DE LACTIS REDUNDAN-
TIA. CAP. XIII.

Accidit vt interdum ob lactis redundan-
tiam mammillæ tumefactæ repleantur, & sic
extendantur, vt copiam eius vix ferre queant.
Qui sanè affectus Græcis Sparganosus dici-
tur. Et à causa contraria, nempe boni sangui-
nis copia. Visu tactúque deprehenditur. Suc-
currendum statim huic affectui, quod aliàs
metuendum sit, ne mammæ inflammatione
corripiatúr. Inter initia itaque vena secanda
poplitis, aut media quæ est in cubito. Dein-
utendum iis quæ leuiter reprimunt, ne scilicet
ad pulmonem impetu quodam trudatur san-
guis in hunc vsum proderit spongia, in posca-

σπάργανος
vωσις.
causæ.
signa.
curatio.

empla-
strum.

madefacta, apposita, aut palmulæ (daçtylo
vocant) cum pane & posca tritæ adhibitz.
Cõuenit etiam apponere emplastrum ex oleo
rosaceo, fatalis, coriandro, psyllio, portulaca,
farina fabarum, lentium, plantaginis succo,
& aceto, in hunc scilicet modum confectum.
R̃ farina fabarum, farina lentium an ʒ.i.
portulacæ ʒ.i. se. lini, althææ an ʒ.ii.s. planta-
ginis, coriandri an ʒ.ii. bulliant in aqua, do-
nec ad mellis crassitudinem redeant, dein ad-
dantur olei rosacci ʒ.ii. succi plantaginis, a-
ceti an. ʒ.i. bulliant denuò, & adiciantur
ouorum vitelli duo, ac fiat emplastrum.
ceratum. Vel potest fieri ceratum, sic compositum. R̃
olei rosacci, myrthini an ʒ.i.s. farina lētium,
farina fabarum an. ʒ.i.s. mentæ, rutæ an. ʒ.i.
plantaginis, coriandri an ʒ.s. cum cera & re-
sina q.s. fiat ceratum. Erysimon etiam (quod
rapistrum hodie vocât) mirificè prodest, cum
aqua & melle illitum. Ricini etiam folia tri-
ta, & apiũ virens illitum, nō modicè prosunt.
viçtus. Vniuersa denique viçtus ratio talis sit, quæ
paucum procreet sanguinem: adeoque inedia
non parum conferre in hac passione potest.

DE LACTE IN GRVMOS CON-
TERSO. CAP. XIII.

Grumescit lac, & in casei formam tráfit interdum, quã passionem Græci Thrombosim, *θρόμβωσις* quasi diceret grumescentiã, nominare solent. *causæ.* Fit ob lactis abundantiam, quum scilicet è mammis non fugitur: & deinceps à nimia caliditate quod in eo tenuium erat partium digesto, quod reliquũ est cõcrescit. Idem etiam à frigiditate accidere solet: quæ vt concresecat lac, nonnunquam efficere potest. Interdum etiam lac ipsum suapte natura satis crassum & glutinosum est, vt facilè in grumos vertatur. Notæ lactis grumescentis satis manifestæ sunt. ex tactu enim, atque adeò relatione ægrotantis, statim dignoscitur. *Signa.* Victus ratio iuxta causarum diuersitatem variatur. In calida mammarum intemperie ad frigidum, in frigida cõtrà ad calidum declinet. Si propter crassitiem lactis accidit passio, extenuãti prorsus dieta vtendum. Quod ad curandi rationem attinet, si redundantia lactis fuerit, nec in mammillis grumescat, ab adultis peritisque mulierib. leuiter exugẽdum erit. Mammæ autem apii virentis. mentæ, vel scenigræci succo illinantur, aliã que quæ suprà in cap. de lactis redundãtia dicta sunt, adhibeantur. Leporis autem coagulum ex aqua tritũ, si illinatur, ad omnes mammarũ tumores, & passionis præcipuè lactis copiã euenientes, con-

Signa,

victus.

curatio.

fert. Si nimia mammarum caliditas affuerit, tunc portulacæ succus, & solani hortensis illinendi erunt. Item rosaceum cum aceto. Alfine etiam (morsum gallinæ vocāt) illita mirificè confert. Benefacit etiam cimolia terra ex aceto, aut aqua, & oleo rosaceo illita. Lentes quoque in aceto coctæ & contusæ, illitæ profunt. In frigida intemperie, mammæ decocto chamæmeli, fœnigræci, anethi, seminis lini & fœniculi fouendæ. oleis etiam chamæmelino, anethino, liliorum alborum, & eiusinodi inungendæ. Cauendum tamen, ne papillam contingant. Fel bubulum illitum confert. Medulla panis cum aceto illita prodest. potest adiici menta, aut apium, & fit medicamentum validius. Præter cætera hoc etiam valet, quod R^x Mellis ℥.s. styracis calamintæ ʒ.iii. fellis bubulli ʒ.ii. olei chamæmelini ℥.i. myrrhæ, thuris an ʒ.ii.s. Miscantur singula, & reducantur in formam emplastris, quod mammis imponatur.

DE INFLAMMATIONE MAMMARVM. CAP. XV.

causæ.

Accidit interdum, ut aliæ inflammationis, propter defluxum sanguinis copiosi & calidi ad mammas, nonnunquam ob lac casei mo-

do coactum, atque subinde suppuratum, facile discernuntur: quod prior inflammatio
 iis quæ neque grauidæ, neque purpuræ sunt, accidat: altera verò, iam cōmemoratis duntaxat. In prima confestim sanguis mittendus
 ex cubiti vena interna, vel media eiusdem lateris, nisi mensium subesset retētio. tunc enim
 consultius est poplitis venam secare. Posthæc ad reprimētia veniēdum medicamenta, quæ
 non oportet esse valida, ne ad interiores corporis partes nobiles humorum impetus tradatur: aut aliqua, quæ discutere possunt, iis miscēda. In hunc itaque vsum cōuenit oleum
 rosaceum cum succo solani, aceto, & decocto chamæmeli, linteis in iis madefactis, & impositis mammæ. Valet etiam emplastrum ex
 farina hordeacea, semine lini, santalis, bolo armenia, adipe porcino, & oleo rosaceo confectum. Quod si reprimētia medicamenta
 non contulerint, ad ea quæ discutiunt, statim veniendum est. Cōuenit itaque adhibere hoc
 emplastrum, quod & farinæ fabarum, farinæ fœnigræci, seminis lini an p.i. meliloti, chamæmeli an ʒ.ii.s. medullæ panis triticei ʒ.s. myrrhæ ʒ.ii. Bulliant in aqua sufficiēti vsque
 ad mellis crassitudinem, dein addantur olei chamæmelini, anethini an ʒ.i.s. & bulliant iterum, dein adiiciantur vitelli ouorum num-

signa

curatio.

adstringentia.

discutiētia.

emplastrum.

Inero iii. croci ʒ.i. & fiat emplastrum. In hunc
 usum lini semen, vel fœnumgræcum in oxy-
 melite decoctum illini potest, & alia quibus
 discutiendi facultas inest, de quibus iam sæpe
 dictum est. Quod si verò spes discutiendi sub-
 lata fuerit, maturatione auxiliabimur, quæ
 hoc cataplasmate perficietur, quod & maluæ,
 foliorum althææ, violariæ, chamæmeli an m.
 i. s. radicis althææ ʒ.i. Ebulliant in exigua
 aqua ad mollitudinem usque, dein contun-
 dantur, & fiat cataplasma. Vel formetur em-
 plastrum ex semine lini, fœnigræci, caricis,
 radicibus althææ & liliorum alborum, adie-
 ctis oleis chamæmelino & liliaceo, adipib.
 porci, gallinæ, & similibus. Suppuratione fa-
 cta, mammillæ ruptionē sectionēve tenta-
 bis, idque medicamentis aut ferro. Medica-
 menta suppuratas mammæ rumpentia sunt,
 fœmus columbinus, fermentum cum pulvere
 cantharidum, calx viua cum fimo anserino.
 Si ferro potius uti placuerit, locus prope pu-
 pillam lunari sectione accuratissimè inciden-
 dus erit, ut incisione abscessus quidem pro-
 funditas denudetur, sed pupilla cōseruetur. cu-
 ratio reliqua talis erit, qualis reliquorum vl-
 cerum. Si ob lac coactum inflammatio acci-
 dit, tunc utendum per initia est spongia molli
 egelida posca imbuta, expressaque loco fas-

matura-
tio.cataplas-
ma.

ruptio.

elis superaccommodo detur. Item palmulæ
 (da&tylos nominant) cum pane & pasca tri-
 ta imponendæ, vel vtendum est ouo toto, cum
 rosaceo. Medulla etiam panis, adiectis myr-
 rha, croco, menta, & aliis quæ in capite de la-
 ctis redundâtia dicta sunt, imponenda. Deinceps si illa non contulerint, reliqua ordine (vt
 iam commemoratum est) adhibenda erunt.

LIBRI SECYNDI FINIS.

LEONHARTI FVCHSII DE
MEDENDIS SINGVLARVM
corporis humani partium, à sum-
mo capite ad imos vsque pe-
des, passionibus.
Lib. III.

DE IMBECILLITATE VENTR-
RICULI. CAP. I.

causæ.

V

Entriculi imbecillitas ex qua-
cunque intemperie oboritur,
nullis humoribus vitiatis. Fit
etiam ex humore in ipso sinu
ventriculi cōtento, qui aut cal-

faciendi, aut perfregerandi, aut humectandi,
aut siccādi, aut etiam horum aliqua per con-
iugationem efficiendi naturam obtinet : in-
terim verò & in ipsas ventriculi tunicas im-
bibito & impacto. Nudam qualitatem cali-
dam testantur, sitis vehemens, cibi fastidium,
nidorosique ructus. Frigidam cōtraria indi-
cant, modica sitis, immodica appetentia, aci-
di ructus. In humida, nulla vel exigua saltem
sitis ægrum affligit, saliuæ copia adest: in sic-
ca, linguæ siccitas, corporis extenuatio, sitis
vehementissima, saliuæque paucitas. Copiam

Signa.

autem humorum nausea, vomitus, gravitas
 ventriculi, & ructus à cibo potissimum osten-
 dunt. & si flava bilis redundat, oris amaritu-
 do, bilis vomitus, sitis ructus nidorosi, ventri-
 li morsus aderunt: Sin pituita, nulla ventricu-
 culi erosio erit, ructus acidi, sitis nulla, tensio
 ventriculi, Si ab atra bile, tristitia & metus, curatio
 ructus & excreatio foetida, piscis olens. Cu-
 ratio intemperierum per cōtraria fit. intem-
 periem enim calidā refrigerare oportet, fri-
 gidam calfacere: siccā humectare, humidam
 siccare. Similiter verò etiam compositas in-
 temperaturas aut calfacere & siccare, aut hu-
 mectare & calfacere, aut refrigerare & hu-
 mectare, aut siccare & refrigerare oportet.
 Calida itaque intemperie affecti, refrigerate calidæ
 victu curantur, præcipuè qui ex aceto assumi- intempe-
 tur. Panis igitur posca imbutus sit. pullis gal- rici.
 linarū, perdicibus, carnibus vitulinis cū aceto
 aut omphacio decoctis vtendum. lactuca de-
 nique portulaca, & similibus herbis, pomis, &
 pyris acidis. Bibenda aqua frigida, aut vinum
 aquosum. Frigida intemperie laborātes, con-
 trariis medicari oportet, anisi rutæ, petroseli frigidæ
 lini decocto: Cibi odorientis, cinamomo, intempe-
 calamo odorato, pipere & similibus cōdian- rici.
 tur. Dāda etiam confectio diatriōn pipere cō
 nominata, & theriata. Vino vtendum veteri,

- Humide.** & subadstringenti. Humide remedia sunt, cū
bi qui citra valentem calefactionem refrigerationemve siccāt. præterea consuetæ potionis parcitas. Siccam curabis instar hæcticæ, de qua suo loco dicemus. copiosissime autem Gale. eius curationem, vt etiam reliquarū intemperantiarum ventriculi, prosequitur lib. 7. The. meth. ex quo ea quæ hic desiderantur, petenda erunt. Ceterum si humor aliquis calefaciendi vel refrigerandi vim obtinens ventriculi imbecillitatem effecerit, diligenter considerandum erit, an humor is in sinu seu amplitudine vëtris innatet, an eiusdem tunicis impactus sit. Si in sinu cōtinetur, & biliosus fuerit, per vomitum statim expurgandus erit. Facilem verò vomitū reddit aqua calida, vel malsa dilutissima bibita. Satiùs fuerit, si ante hæc, humectantia exhibeas, veluti ptisanæ cremorem, aut lutea ouorum. Sin in ventriculi tunicis est receptus humor biliosus, hierâ picrâ alius purgāda erit: qua sane Galeno vbi suprâ teste, nullum aliud medicamentum ad vitiosos humores qui in vëtriculi habentur tunicis, præstātius inueniri potest. Humore vacuato, victu vtantur eodem, quo qui calida intemperie affliguntur, vti debent, Exhibendæ etiam conferuæ, & confectiões refrigerantes. Extrinsecus vëtriculo adhibean-
- Siccæ.**
- si ventriculi imbecillitas accidat ab humore.**
- bilioso.**

tur refrigerantia, & mediocriter adstringentia, ut est oleum rosaceum, cotoneorum, adicetis santalis, balauftiis, corallis & caphura. Infrigidatium tamen mediocris semper usus sit iuxta presentis intemperiei contrarietatem. Nam immoderatus horum usus, non modò non iuvat, sed etiam sæpe insanabilem mor- pituitoso-
bum efficit. Si verò pituitosi, aut crassi & glutinosi humores amplitudini vètris innatent, oxymelite utendū est, in quo ex incidentibus & extenuatibus quædā sint decocta: verbi gratiā hyssopus, iris, origanum, satureia, & marubium: sin tunicis ventriculi impacti fuerint, tū prius exhibēda quæcunque lentā hanc pituitam dissecent, post deinde purgandū. Quælia verò hæc sint medicamenta, capite 8. lib. primi diximus. Est autem & ad illorum humorum purgationē non inutilis hiera picra. victus ratione extenuate utendum. cōfectio-
nibus item calidis diatriōn pepereōn, diagalanga, diacinamomi, diambra, zingibere cōdito, diacori, & similibus. Extrinsecus adhibenda sunt olea calefaciētia, quale est nardinum, de mēta, de absinthio, mastichinum, & alia eadē facultate prædita. In hūc sanē usum cōmendantur cerata, quæ vulgus medicorum hodie scuta stomachalia nominat. Hæc in cū componantur modū. R. cinamomi selecti, ga- scutū sto-
machi.

gariophyllorum, piperis longi an 3.i. galliæ
moschatae, maceris an 3.s. calami aromatici,
thuris an 3.i.s. ligni aloës, 3.i. mentæ 3.ii.
mastichis, ladami an 3.i.s. oleorū mastichini,
nardini an 3.s. cum cera & resina quod satis
est, fiat scutum stomachale. Aut R^x Mastichis
in pulverem redactæ 3.i.s. spargatur per co-
rium scuti formam habens, & effundatur o-
leum nardinū. Dein admoueātur igni quoad
liquefiant singula, & inspergatur cinamoni
selecti, nucis moschatae, gariophyllorum in
pulverem redactorū an 3.i. & stomacho ad-
moueantur. Quid multa? medicus hæc & alia
ventriculum roborātia adhibeat, qualia sunt
menta, absinthium, thus, mastiche, cinamo-
mum, acorus (galangan hodie vocant) zin-
giber, gariophylli, macer, lignum aloës, ca-
lamus odoratus, & similia, ex quibus variæ
medicamentorum formæ componi possunt.

corrobo-
rātia vē-
triculum.

DE INFLAMMATIONE VEN-
TRICULI. CAP. II:

causæ,
signa.

Ventriculi inflammatio haud secus quàm
aliarum corporis partium fit à confluxu san-
guinis copiosi & calidi. Hanc testātur dolor
immensus, assiduus, & qui nullis medicamen-
tis admotis mitigari potest, tumor, æstus qui

tactu diiudicari possit, febris, grauitas & nau-
 sea. Victus ratio perinde atque in aliis inflā- victus
 mationibus sit tenuis. vtendum ptisanæ cre-
 more, abstinendum à carnibus, vino, & aliis
 cibis calidis. Bibat decoctum cinamoni, aut
 succum malorum granatorum acidorum, aut
 aliorum fructuum frigidorum. Parum loqua-
 tur, & dormiat. Fugiat tristitiam, & versetur
 in aëre mediocriter frigido. Curandi ratio
 à sanguinis missione auspicanda, modò ple- curatio
 nitudo corporis, & virium robur adsint. In-
 cidenda autem vena cubiti interna, & pro vi- adstrin-
 rium robore sanguis detrahendus. Posthæc gentia.
 ea quæ adstringunt ac reprimunt, foris vbi do-
 lor & tumor maximè apparêt, sunt imponen-
 da. conuenit in hunc vsum oleum in quo ma-
 lum cotoneum decoctum sit, admixtâ simul
 mastichê, apponere: item succû cotoneorum
 aut pyrorum, adiecta farina hordei, rosæ ru-
 beis, santalis, bolo armenia, & similibus, in
 hunc modum. R. farina hordei ℥. i. s. santalo- puls.
 rum alborum & rubeorum, rosarum rub. an
 ℥. ii. boli armenicæ ℥. i. s. cû succis lactucæ, por-
 tulacæ, & rosarum, redigantur in formâ pul-
 vis, aut emplastri. Quod si maiori adstrictio-
 ne opus fuerit, addendum aliquid erit de suc-
 co omphacii (agrestam vocant) aut hypocy-
 sidis, aut rhois, sumach appellat. Hæc em-

bia, si vehemens sit inflammatio, actu frigida sunt admouenda. Quod si alius nihil deiciat, clysteribus leuibus irritanda erit. Neque temerè faciet, qui estus vehementia paululum remissa, casia fistularis ꝯ. s. intybi domestici succo dissolutam exhibebit. Hoc etiam tempore cum adstringentibus medicamentis, quæ extrinsecus adhibentur, aliqua quibus discutienti inest facultas, permiscenda erunt: vt est farina fœnigræci, flores chamæmeli, semen althææ, lini, & eiusmodi. Imo cum etiam nihil amplius affluit, nec repelli quod in laborante particula continetur, potest, solis discutientibus medicamentis vtendum: sed semper adstringentia, quæ robur illius seruât, admiscenda. Id quod Galen. lib. 13. ca. 10. Ther. meth. copiosissimè docet. In hunc sanè vsum hoc conueniet emplastrum, quod R^x Farinæ seminis lini, fœnigræci an ꝯ. s. seminis anethi ꝯ. ii. florum chamæmeli, meliloti an. ꝯ. iii. absinthii, balaustiorum, rosarum rub. an. ꝯ. ii. hypocistidis. ꝯ. ii. oleorum chamæmelini, liliorum alborum, rosacei, mastichini an ꝯ. s. axungia gallinæ, anseris an ꝯ. ii. misce, fiat emplastrum. Ante illius appositionem, ventriculi regio hoc vnguento inungatur, quod R^x oleorum chamæmelini, anethini, coto-
neorum, an. ꝯ. iii. pulueris radicis althææ, ab-

mpla-
strum.

vnguen-
tum.

Anthii, sc. lini, an. ʒ. i. ceræ quod satis est, fiat
unguentum.

DE APPETITU CANINO,

CAP. III.

Caninus appetitus contraria est amissio- caninus
ni appetitus passio. plures enim cibos appe- appetitus
tunt sic affecti: atque quum appetitū cohibe-
re nequeant, in ingerendis cibis modum ex-
cedunt: deinde multitudine eorum grauari,
& assumptos cibos citra nocumentum ferre
non potentes, ad vomitum diuertunt. postea
rursus cibo se explentes, rursus ad vomitū re-
uertuntur, quæadmodum canes: unde etiā ap-
pellationē malū hoc accepit. Fit propter fri- causæ
gidiorē vētriculi tēperaturā, vel ob acidos hu-
mores os vētris mordētes & irritātes. quippe
frigidi humores vitiiati, rosionē quę suctioni
proportionē respōdeat, inducūt, ciborūque ap-
petentiā excitāt: vel propter totius corporis,
quod equo rarius & calidius est, immodicam
dissipationē, Gale. lib. i. ca. 7. de Symptoma-
tum causis teste. Frigida vētriculi intēperies signa
ex deprauata cōcoctione, inflatione, fluctua-
tione, murmure, ac egestionibus multis depre-
hēditur. Acidi humores, ex ructu acido mul-
tæque egestionē & liquida admodū cognoscū

tur. Immodica dissipatio ubi causa fuerit, tū
vêtris egestiones lōgē pauciores procedunt,
quàm pro corū quę ingerūtur modo ac pro-
portione: Et quę egeruntur, sicciora existunt.

curatio
acidorū
humorū.

Frigida intēperies curatur ad eū quē suprā
diximus modū. Quod si verò ab humoribus
acidis ori vêtris impactis hæc sit passio, hiera-
picra Galeni exhibenda erit, quū ea, vt suprā
cap. i. eiusdē libri cōmemoratū est, ad vitio-
sos humores ventriculo impactos educendos
præstātissima sit. Aut si amaritudinē eius ab-
horruerit æger, in catapotia digestā exhibe.
Et si pituitosi fuerint humores, prius, quę dis-
secāt calefāciūtque, deuoranda dabis. Neque
etiā temerē tū allia porrū, satureiā, origanū,
pulegiū, & quæ his similia existant, cibis per-
misceris. Vacuatis vitiosis humoribus, ea tādē
dem victus ratione vtantur. Panis non sit re-
cens, neque bene fermētatus, cibi sint pīgues,
& oleosi. Sorbitiones itaque cōueniūt, quib⁹
mel & oleū plurimum, gallinaceus adeps, aut
butyrū adiectū est. Ex olerib⁹ malua. Cerebel-
li, item & pinguiore volucrum partes, pi-
sciūque eodem modo & omnino quæ appe-
tū auertunt, ac satietatem inducūt, & quæ
magno cumulo accepta modicē alunt. Vinū
bibant colore fulvum, substantia tenue, odo-
rāque, & nullo adstringente sapore præ-

dictus.

ditum. Hoc etenim ventriculum exalfacit,
 & humorum destruit acorem, vt sæpe solum
 suffecerit cum pinguibus & oleosis cibis ad
 perfectam curationem. Exhibendum autem
 tam ieiunis quàm cibo sumpto, etiam si non-
 dum sitierint. ieiunis autem calidum sanè,
 aut certè tepidius. Abstinere autem oportet
 ab omnibus acidis ac adstringentibus cibis
 ac potibus, maximè verò à fructibus. Bella-
 ria tamen eorum sint, pistacia, amygdalæ, nu-
 césque pineæ. Lac etiam ipsis exhibendum,
 tum per se, tum cum melle: ita tamen vt vite-
 mus in eis, quibus in stomacho acescere con-
 suevit, in his enim maius nocumentum, quàm
 utilitas consequetur. Probè verò concoctum,
 non solum appetitum obtundit, sed & aluum
 obturatum emollit, fluxionésque eius sistit.
 Apparandæ etiam ex ipso lacte potiones &
 placentæ, vt sunt dulciaria, & oryza cū lacte
 decocta exhibēda. Lauare quoque per inter-
 ualla oportet, cuticulamque ipsorum largè
 cū oleo pinguefacere. Ac isto curationis mo-
 do tantisper, dum à morbo liberetur æger,
 vtendum. Si verò ex immodica dissipatio-
 ne caninus appetitus oritur, nunc eorum qui si ex im-
 hoc modo patiuntur, cutem densare & spis- modica
 siorem reddere conuenit, cum oleo ex imma- dissolu-
 turis oliuiis expresso, au rosaceo, aut myrthi- tione.

ne, aut alio in quo quippiam adstringens ad-
 lentum ignem decoctum sit. Quinetiam opti-
 ma ratione æger in aëre frigido ac perspira-
 bili versabitur. Abstineat autem ab aëre cali-
 do, cōsimilibusque balneis, ac vini potu, & ab
 omnibus quę tū extrinsecus tū intrinsecus ca-
 lesfacere possunt. Potui autē detur aqua frigi-
 da, aut cinamomi decoctum. Ducatur eger ad
 lauacrū frigidū, si quidē nihil id fieri prohi-
 beat: ut pote corporis gracilitas, aut pars ali-
 qua corporis refrigerata, thorax nimirū, aut
 alia quædam. Cibi ei exhibendi stabiles, &
 ægrē corruptibiles, ut sunt carnes suille in vi-
 gore existentes, maximè verò ventres. Bubu-
 læ quoque pinguiore, & omnia simpliciter
 pingua, & quæ ventri innatant, tardēque cō-
 coquuntur ac distribuuntur. Sūt enim hi (quan-
 doquidem ipsis natura inest acris ac mordax,
 & ut quispiam dixerit, febriculosus calor) ex
 eorum numero qui minori negotio bubulas
 carnes ac alia cōcoctu difficilia, quàm fixati-
 les pisces similiāque cōcoctu facilia cōficiunt,
 ut fusiūs in præfatione libri primi de Alimē-
 tis Galenus docet. Ex ouis, ea quæ coquendo
 sunt indurata, aut sartagine fixa cōueniunt.
 Panis sit non fermentatus, iusculaque pingua.
 Oryza cum butyro decocta dāda. Iuxta pro-
 portionem autem quātum malum imminui-

tur, tantum ex crassi humoris cibis est detrahendum, & ex adstringentibus forinsecus admotis imminuendum. Aliquando enim sedata vehemētis appetitus accessione, quum corpus ex crudis & crassis humoribus repletur, in aliud gravius malum transitio contingit. Inter adstringentia verò, præter ea quæ antea dicta sunt, & huic vnguento locus sit, quod R^x olei rosacei ℥.i. oleorum myrthini, cotoneorum, an ℥.s. succi plantaginis 3.ii. santalorum rub. mastiches, bistortæ, rosarum rub. an 3.i. boli armenia. 3.ii. hypocistidis, acatiæ, sanguinis draconis an. 3.i. ceræ quod satis est, fiat vnguentum.

vnguentum adstringens.

DE BULIMO.

CAP. IIII.

Bulimos ingens Græcis vehemēnsque famēs dicitur. s̄ enim particula aliis vocibus adiecta, significationem earum auget. Fit ex ventriculi frigidityte indigentiaque, ac virium imbecillitate, & ferè in totum ab externo frigore initium capit. Peregrinationes enim & itinera longa, maximè per niuē facta, Signa, affectū hunc inducunt. Deprehenditur facilè. In principio si quidē famēs multa adest, quæ tamen non vsquequaque perdurat. Nam post ea repente animo languuntur, cū externarum

βούλιμος. causa.

curatio

partium refrigeratione, & spiritus defectio-
 ne. Curatio huic malo statim adhibenda,
 quòd sint qui in locis desertis, aut in balneo,
 hoc ipso correpti, ex instanti auxilii faculta-
 te destituti, perierint. Hi itaque qui in itinere,
 aut aliàs fame magna citra febrē infestantur,
 aceto aut pulegio ad odorandū exhibito, aut
 terra quæcūque tādē obtigerit aceto cōsper-
 sa, aut malis, aut pyris, aut aliis similibus fru-
 ctibus qui ad manum fuerint, refouendi sunt.
 Auxiliatur & panis recens naribus admotus,
 caseus boni odoris, caro suilla assata aut co-
 cta, & in vniuersum omne quod multum alit,
 maximè verò quod nidorosum ac probè cō-
 ditum, sufficientemque odorē habet. Per hu-
 iusmodi enim odores tales vt plurimū refocil-
 lantur: quādo nihil sit, vt diximus ca. II. libri
 secundi, quod odore fitius vires reficere pos-
 sit. Extremę etiam corū partes fasciis cōstrin-
 gendæ sunt, manuumque ad pedum summita-
 tes calidæ aquę feruētiori imponēde, ipsique
 tum maxillarū punctura, tum capillorū ac au-
 riū vellicatione excitādi. Reuocatis verò iam
 ab exolutione, panē ex vino diluto, aut aliud
 quippiā eorum quę acervatim vires reparare
 possunt, offeres: velut sunt ova sorbilia, halica
 cū vino. Cōpēdiosissimū enim auxiliū ex cibo
 sperare possunt: quē etiam si oblatū acceptare

non queât, ori indere oportet violēter, cogereque vt ipsum transglutiāt. ē vestigio enim a fame, & ab animi deliquio liberātur, & celeriter excitātur. In hūc etiā vsum cōueniūt confectioes ex odoramentis variis compositz, vt est aromaticum rosaceum, diambrae, dianthos, diamoschi, alipta moschata, & similes pastilli. Quod si in febribus (quod tamē raro accidit) bulimos inuaserit, atque circa exacerbationum declinationem eius accessio irruerit, intrepidē cibi sunt offerendi. Si verō in principio accessionis, aut in vigore apparuerit, per odoramentū ab initio dicta reuocandi sunt ægri, maximē per ea quę sunt frumentacci generis, velut est panis calidus nidorem adhuc emittens, & similia. Frictio etiam partium extremarum adhibeatur, & cataplasmata ex palmulis (dactylos nominant) aut malis cotoneis, in vino decoctis. Atque hęc vsque ad remissionem facere oportet, vt opportunē cibū offerre liceat. Quod si ex his nihilo melius habeant ægri, audendum est per ciborum ingestionem auxilium afferre. Cremorē itaque ptisanę, aut bucellas vnā atque alterā vino albo & tenui madefactas exhibebis. His enim refocillati ac respiciētes ex improviso, deinceps vsque ad remissionis tēpus perueniūt. Quod autem liceat in accessione ipsa ægro-

tantes nutrire, pereleganti historia ostendit
Gale. lib. 10. meth. cap. 3. vbi multa ad institutum nostrum facientia offendes.

DE INFLATIONE VENTRICULI. CAP. V:

causæ.

Inflatur ventriculus ex flatibus in eo generatis. Generatur autem ex humoribus in ipso pituitosis, aut ex cibis in vapores per mediocrē caliditatē resolutis. Perfecta enim frigiditas hoc nomine, quod extenuare ac dissolvere non sit idonea, nullos flatus procreat. Vehemens caliditas cum non tantum extenuet, sed etiam discutiat, flatus generationem impedit. Mediocris verò caliditas dissolvit quidem, & transmutat cibos, non tamen perfectè conficit: vnde sanè flatuum generatio contingit, vt fusius Galenus lib. iii. de Sympt. causis cap. 7. docet. Accidit sic patientibus ventriculi gravitas, & distentio: aliquando autem & tumor, ac eminentia quædam circa os ventriculi & ipsum ad eò ventrem efficitur, ructusque inanes fiunt modicè alleuantes, inhibitióque flatuum, qui per aluum excerni consueverunt. Ultra hæc vehemens difficultas spiritus ob septi transversæ compressionem adest, vt aliqui non dis-

signa.

male quiddam suffocationi se perpeti existiment. Leuantur autem cibo infernè subeunte, & flatibus siue per ructus siue per intestina exclusis. Murmura denique intus audiuntur.

Si itaque ex cibis pituitosis generatur ventriculi inflatio, victus ratione extenuante vtendum erit, & medicamentis iis quæ in cap. 1. huius libri dicta sunt. Sin ex mediocri caliditate orta inflatio fuerit, cibis vtendum erit concoctu facilibus, & boni succi. Parum etiam comedendum: inedia siquidem huic affectioni summè confert. Post omnē cibum vinum meracius exhibendum. Vbi somnus etiam accesserit, non parum leuat ægrotantes. Multum autem potum tanquam infestissimum hostem deuitet. Fructuum quoque atque olerum humidiorū esum semper habeant suspectum. Soliis etiam calidioribus vtantur: hæc enim Paulo lib. 1. cap. 15. teste, mitigant, emolliunt, flatūsque vbicunque fuerint, discutunt. Quæ ad medicamenta ipsa attinet, decoquant bibant hoc decoctum, quod R^x calaminthæ, mentastri, chamæmeli, origani, p^{er}entæ, pulegii an. m. i. absinthii m. s. seminum anisi, apii, cumini, dauci, oreoselini, fœniculi an. 3. iii. seminum vtricæ, carei an 3. ii. radicis inule campanæ 3. ii. Decoquantur in aqua quantitat^{is} iustæ, quoad tertia pars absumatur. de-

curatio.

decoctū

In coletur, & saccharo sufficienti dulcescat, adiicienturque syrupi de calamintha ℥.iii. & fiat potio, de qua (vt moris est) vna vice dētur

Tragea.

℥.iiii. Vel vtendum ista (vt vocāt) tragea, quę R̄ specierum dianisi, diacumini, diacalamēti an. ʒ.ii. seminum anisi, carui dauci, fœniculi an ʒ.i. cubebarū, gariophyllarū an. ʒ.ii, zingiberis. ʒ.i. piperis. ʒ i. sacchari lb.s. misce, fiat tragea. Glādes quoque cōfidenter & citra dilationē supponendę sunt, ex rebus flatus prolestantibus, in hūc modum formatę. R̄ mel-

Glādes.

lis cocti ʒ.ii. seminum rutę, cumini, fœniculi an. ʒ.i. seminis carei, anisi an ʒ.s. salis ʒ.ii. misce, fiat glans. Aluo autem adstricta, clyster infundendus, qui R̄ decocti superioris lb.i. benedictę laxatiuę ʒ.vii. oleorum absinthii, rutę, anethini an ʒ.i. pinguedinis anseris & gallinę, salis expertiū, an. ʒ.ii.s. salis. ʒ.i. misce, fiat clyster. Extrinsecus etiam ventriculus

clyster.

in hoc affectu cum oleis iam dictis inungendus. Aut lana in fasciculum conuoluta, & iis oleis leniter calidis madefacta imponenda: lanę quoque sic conuolutę cuminum tritum, aut apii semen, aut anethi inspergatur. Aut imponatur ventriculo hoc ceratum, quod R̄

ceratum.

oleorū rutacei, anethini, nardini, laurini, an ʒ i. farine, seminis lini, fœnigręci an ʒ.i.s. seminis apii, carei an ʒ.i. baccarum lauri, centau-

rii minoris an. ʒ. i. s. gummi ammoniaci, opo-
panacis an. ʒ. ii. ceræ & resinæ quod satis est,
fiat ceratum. Cæterum cucurbita bonæ ma- cucurbi-
gnitudinis umbilicum vndique comprehen- ta ma-
dens, cum flamma copiosa sæpius admota, gna.
præsidium in hac passione est, quod incanta-
menti cuiusquam simile efficit, Galeno etiam
lib. 12. Ther. meth. autore, Castoreum etiam
ex posca potum, tum extrinsecus cum oleo
anethino appositum prodest.

DE SINGULTU.

CAP. VI.

Lygmos græcè, latinè singultus, est motus
vêtriculi, qui veluti eius cōuulsio est, ab expul- αὐγμις
trice facultate noxia volētis extrudere factus.
Accidit vel ex plenitudine, vel ex euacuatiōe, causæ.
aut ob humores acres & medicata qualitate
præditos, aut cibos acres & mordaces. Item
propter frigiditatem, & alimenti corruptio-
nem, quo sanè nomine maximè omniū pue-
ris frequentes singultus eueniunt. Fit etiam signa:
in febribus singultus, stomacho præsertim,
aut aliquo alio viscere inflâmato. Causæ ex-
trinsecæ facîle ex ægri aut assidētium sermo-
nibus dignoscuntur. Plenitudo ex gravitate,
euacuatio autem ex iis quæ præcesserunt. ci-
bus corruptus ex illius nidore, acris, ex mor-

curatio. Singultu itaque à frigiditate ob-
singultus orto, oleum in quo ruta, cuminum, & abfin-
ex frigi- thium sint decocta, lana exceptum stomacho
ditate. imponendum, Oleum etiam mastichinum, &
 de castoreo inunctum prodest. Pueros calido
 rum linteorum admotio interdum iuuat. Eis
 qui ætatis integræ sunt, in potu vinum aut
 apium in aqua mulsa decoctum, aut cumi-
 num tritum, aut asarum, aut pulegiam, quod-
 libet eorum per se, aut simul mixta exhiben-
 da. Vtile est & acetum scylliticum sorbendo
 acceptum. Denique spiritus retentio, quæ ca-
 lorem auget, Gale. lib. 2. de Sympt. caus. cap.
singultus 6. teste, præsens est remedium. Quando ve-
ex pleni- rò ex plenitudine singultus oboritur, vomit-
tudine. us optimum remedium fuerit. Crassis autem
 existentibus humoribus, cum oxymelite scyl-
 litico, calaminthæ, prasii, & similium iam se-
 piùs commemoratorum decocto extenuandi &
auersio. incidendi sunt. Deinceps ea quæ in diuersum
 humorum copiam trahunt, sunt adhibenda.
 In quem usum conueniunt ea quæ per infer-
 na purgant, potissimum verò clysteres, extre-
 marum partium frictio & constrictio: cucur-
 bitulæ, cum plurima flamma thoraci, stoma-
 cho, & dorso affixæ. Sternutatio etiam cõne-
6. aph. 13 nieter eis pronocatur. nam Hippocrate teste,
à singultu habitum sternutatio superueniens

liberat. Sic etiam vociferatio concinna cum plurimo clamore, deambulatio longa & concitata, equitatio, & compressio spiritus conferunt. Ventriculus etiā roborandus erit per ea quę intrò sumuntur, ut sunt cōfectiones in hoc in officinis paratę. Extrinsicus oleis, vnguentis & emplastris in præcedentibus capitib. productis. Singultus autem ex euacuatione sanatur per alimenti cōuenientis assumptionem, & per ea quę defectum explent, quę partim suprà sunt dicta, & copiosè in curatione hæcticę febris dicentur. Non mediocriter autem & hic conducit, vertebrae cervicis & dorso oleo humectante, violaceo & amygdalarū dulcium nimirū perungere. Porro mordacib. reb. singultum excitantibus, primū sufficiens remedium vomitū ipsum reperiemus: deinde sensus etiam stupefactionem & morsum inferentium alterationem ac discussionem. Stupefunt itaque sensus per refrigeratā. In quem sanè vsum philonium exhiberi potest, aut pilulæ de cynoglossa, quæ in hoc casu mirificè conferre solent. Debent ex vna dragma confici sex pilulæ, de quibus vnā antequam cubitum eat eger, sumat. Alteratur autem mordacitas per attenuantia & exiccantia. Eiusmodi mixtę facultatis est subiectus pastillus, qui Rosi, croci, spicæ nardi, rosarū viridum, mæ-

singultus
ex euacua-
tione.

singultus
ex mor-
dacitate.

pilulæ de
cynoglossa.

pastillus.

stiches an 3. s. asari, aloës an 3. ii. opii 3. i. cum succo psilii, fiant pastilli, de quibus detur 3. s. vel 3. i. Commēdatur hoc pharmacum à Galeno libro. 8. de comp. medic. secūdum locos, cap. iii. pluribus verbis. Obtundit etiam mordacitatē, & ex ea obortum singultum sedat, intybi succus potatus, cucumeris semē decor-ticatū tritūque bibitum. lactucæ semen eodem modo: item portulacæ succus potatus ipsaque portulaca in cibo sumpta. Myxarum quoque decoctum (sebesten hodie vocant) in potu acceptum. Maximè tamen omnium præstat lac asininum, aut si hoc non adsit, bubulum recēs multū bibitum. In eum vsū exhiberi potest saccharum rosarum, aut violarum, diarhodōn abbatis, diatriasandali, iuleb violarum, & eiusmodi.

DE CHOLERA.

CAP. VII.

Cholera est vomitus biliosus, nidorosus & acidus, ad plures horas perseuerans, & venter infernè eadem simul excernit. Barbari cholericam & cholicam passionem nomināt. Qui hoc malo efficiuntur, Græcis χολερεῖντες, & Latinis cholerici appellantur. Fit ob multam cruditatē, quæ nōnunquā ex magna alimentorum prauitate, interim ex vitio forū hu-

χολερεῖν

causa.

morū copia originē ducit. Signa quibus de- Signa
 prehensum malū hoc, manifesta sunt: nam
 suprā infriāque excernūt. Sitis etiam sequitur,
 impeditus pulsus, musculorūque manū &
 pedum, maximē verò surarum contractio &
 tensio. Quum itaque malū hoc acutissimū sit, curatio
 & gravissimā syncopē, si paulò diutiùs duret,
 inducat, accurata opera dāda erit, quò confe-
 stim & sine mora huic succurratur. Nemo igi-
 tur vbi copia vitiosorū humorū malū hoc cō-
 ciliauerit, mox in principio, aut confestim ea
 quæ efferūtur cohibere aggrediatur. inutilia
 enim cum sint, euacuatione indigent, quare si
 nauseabundus æger est, & turbatur, cibis etiā
 non crudis in ventriculo manētib. aqua tepi-
 da propinari debet: deinde vomere oportet,
 digito vel pinna ori indita. Neque tamē cum
 aqua mulsā, neque aqua cū oleo mixta vom-
 itus citandus. quòd hæc fluxiones augeat, illa
 verò mordacitatē operetur, & torsiones au-
 geat. A diuare etiam oportet per sedē excre-
 tionem, alienū enim velut venenum insidens,
 & ventrem ac intestina rodit, & humores ex
 vniuerso corpore attrahit. Propināda autem
 leuissima purgantia medicamēta, vt est aloë,
 casia fistularis, myrobalanorū decoctum, &
 similia. Postquā aluus exinanita est, con-
 quiescere oportet, & ventriculum ac hypo-

chódria, oleo mastichino, vel nardino, vel de
 absinthio fouere cōueniet, somnūque accer-
 fire. Prædictis oleis admiscēda interdum alia
 quæ ventrem roborare possunt, de quibus su-
 præ dictū est, & vnguēta cōficienda. Vbi iam
 exacta apparuerit cōcoctio, balneo aque dul-
 cis, & cibis bonis succi vtendū est. In quorum
 numero est iusculum pulli gallinacei cū om-
 phacio. Carnes item auicularū montanarum,
 perdicum, onas sorbilia, & eiusmodi. In pota
 vtendum vino tenui, odorato, & adstringen-
 te, aut succo malorum granatorum, aut syru-
 po rosaceo, aut aqua in qua chalybs ignitus
 sit ter aut quater extinctus. Quum verò perse-
 uerauerit malum, & gracilitas per ambitum
 corporis fiat, & maximè si vëter confidat, pul-
 sus minor densūque euadat, tunc sanè extre-
 mas corporis partes vinculis adstringere, ac
 oleo multo calido impinguare oportet. Ca-
 taplasinata etiā & emplastra ex adstringētib.
 & roborantib. cōposita, ventriculo imponen-
 da. Sunt autē eiusmodi, quæ & palmulis, hy-
 pocistide, acatia, rhu obsoniorū, bolo arme-
 nia, thure, balauistiis, rosis, ac myrthi fructibus
 componuntur. Efficax quoque remedium est,
 si linteam in succo malorum syluestrium ma-
 defactum ventriculo imponatur, aut hoc ce-
 ratum, quod ex oleorū rosacei, myrthini, co-

toneorum an ʒ. i. mastiches, thuris, acatiæ an ʒ. ii. hypocistidis ʒ. i. santalorum alborum & stomachi
 rub an ʒ. i. balauſtiorum, sanguinis draconis ʒ. s. boli armenię ʒ. i. ceræ & resinę quod satis
 est, fiat scutum stomachale. In potu verò fri-
 gida aqua cyathi mēsurâ, hoc est, ʒ. i. s. absor-
 benda præbeatur. Cauendū tamē ne nimium
 frigida existat, hæc enim aliquando innatum
 calorem stupore suo extremē offendit, aut in-
 flammationē stomachi aut visceris alicuius
 efficit. Instilletur autem huic interdum mali
 panici acidi succus modicus, aut rosarum, vel
 pampini vitis decoctum. Quod si acriora sint
 ea quę excernūtur, vexetque ardor & sitis, cu-
 cumeris semen cum aquæ cyathis tribus præ-
 beatur. Datur etiam vtiliter cū amylo. Tum
 etiam intybi & lactucæ in posca coctæ exhi-
 beantur. Pōst verò somnus procurandus, &
 quies omni modo. Verū si fluxio sisti ne-
 queat, vinum quoddam mediocriter adstrin-
 gens, neque viribus validam, & quod dulce
 quidem sit, non autem odorum potui dādum
 est. Interant verò in ipsum micæ panis, atque
 ita paulatim & per interualla absorbeāt. Vinū
 tamen multitudo vitāda est, ac omni arte co-
 nādum vt ipsos sopiamus, & rosīs, pampinis,
 rubo, & similibus pauimento cōstrato. Odo-
 ramenta quoque naribus adinoueantur, rose, somnis
 vt conci-
 liandus.

mala cotonea, & eiusmodi. Illitiones etiā fo-
 poriferæ circa frontem adhibeātur. Aluo au-
 tem adhuc eger ēte, amyllum cum decoctione
 capitū papaueris per clysterem infundatur.
 simul enim cohibet, refrigerat, & somnum in-
 ducit. Ad vomitiones verò coërcendas, suc-
 cum malorum cotoneorum, pyrorum, puni-
 corum, & mespilorum deuorare conuenit. Si-
 ne his quidem auxiliis cibum retinēt. extrin-
 secus contra vētriculum ipsū cucurbita le-
 uis quā maxima admouenda est. Ad con-
 tractiōnes autem in musculis factas, linimē-
 ta oleo calido imbuta musculis circūponere
 oportet, & cerata humida seu vnguenta, qui-
 bus adiectum sit aliquid castorei, & olei iri-
 ni, quorum copiam in cap. de Resolutione &
 cōuulsione offendes. Vbi morbus inclinaue-
 rit, ad balneū deducēdi sunt egri: cibisque resi-
 ciēdi erūt, pullis gallinaceis, colūbis, gallinis,
 perdicibus, palumbis, turdis, & cōsimilibus.

DE DIARRHOEA. CAP. VIII.

Διάρροια.
causa.

Diarrhœa Græcis est, copiosum sine exul-
 ceratione & inflammatione alui profluuium.
 Fit propter imbecillitatem instrumentorum
 ventris, alimēta copiosa, humidiora & visco-
 siora, eorundemque corruptellam, mordica-

tionem item in ventre contentorū, de fluxum
 quorundam ē supernis ad vētris spatia, imbec-
 illitatēque retētricis facultatis. Notē quib.
 causā discernuntur, manifestā admodū sunt.
 Si enim ob imbecillitatē fit instrumentorum
 concoctioni seruientium, ventriculi nimirū,
 intestinorum, iocinoris & lienis, ex propriis
 capitib. petenda signa erunt. Sin ob alimēto-
 rum prauorū ingestione accidat diarrhœa,
 partim de ægri sermonibus, partim ex iis quę
 excernuntur, disci potest. Si enim biliosa fue-
 rint, flauo colore excrementa infecta erunt,
 neque citra mordicationē & caloris sensum
 eiiciētur. Adērit etiam oris amaritudo, sitis,
 tenuis habitudo corporis, & alia quę habitū
 biliosum ostendūt. Sin pituitosa fuerint, con-
 traria prorsus quę per aluū excernūtur, erūt.
 Si à capite in ventrem cōfluunt humores, ege-
 stiones spumosa erunt, cerebrīque temperies
 humida. Si à plenitudine totius corporis o-
 riatur, aut iudicatorius sit alui fluor, signis
 quę in commentario de Plenitudine, & in li-
 bris de crisib. à Galeno dicta sunt, deprehē-
 detur. Cæterū si ab imbecillitate instrumen- curatio.
 torum alui profluuium excitabitur, intempe-
 ries quę imbecillitatem parit, suo contrario;
 quemadmodum cap. i. huius Libri diximus, Alui pro-
 corrigenda erit. Si autem propter alias cau- fluuium

ad reme-
re sisten-
dum.

biliosæ
diarrhœe
curatio.

fas fluore alu^o laborauerit, & natura per hūc
quæ noxia sunt & superuacua expellere ten-
tauerit, quique coriepti eo sunt, facile tulerit,
tum vsquequò natura omnem suam curam
impenderit expectare, aut ipsius etiam mo-
tus adiuuare conuenit. Etenim obluſtari &
excretionis cohibitionem moliri, maiorem
morbum facit. Siquidem quæ cohibetur, sur-
sum perlata dolores capitis, aut phrenitidas,
aut lethargos, aut parotidas iſerūt planè pe-
riculosos. Quare in principio ea quæ in cor-
poris commoditatem vtiliter excernuntur, mi-
nimè inhibere oportet. Postquam verò iam
diutius perſeuerauerit fluor, nō ſolūm super-
uacua euacuans, verū habitum corporis ve-
luti colliquās, virēsque consumens, tunc ſanè
reſiſtere eis oportet, tum per ea quæ per os ſu-
muntur, tum quæ per anum infunduntur, at-
que ea quæ extrinsecūs imponuntur. Si itaque
bilioſa pura recrementa prodierint, in magis
ſalubria permutare ipſa oportet, nō tamē per
cohibitionē ſtatim eos curare. Bilioſum eni-
tum in ventre, tum in ieiuno inteſtino aggre-
gatum, atque poſt coaceruationem retentum
maximoperè lædet. Nam & ſtomachum ſub-
uertit, & viſceribus inflammationes inſert, &
ſitim accendit, & febres inſtaurat, omnesque
prædictas in capite paſſiones efficit, atque in

totum grauius malum reddit. Quod si igitur humores biliosi in corpore copiosi fuerint, natura per medicamenta leuia, vt est dilutum rhabbari, casia fistularis, cortices myrobalanorum luteorum, aut mel aërium (mānam Arabes vocant) iuuanda erit. Lac tādē bubulum aut caprinum tepidū, recens mulctum in potu exhibēdum, aut ad ignem decoctum assiduēque agitatū donec ad tertias sit reductū. quod ipsum & per fluuiales filices, ferrique laminas igni cādefactas, ac in lacte extinctas fieri potest. In decoquendo autē superstantem cōcretionem siue spumam auferre oportet. Hōc sanè nullum compendiosius remedium ad fluxiones biliosas reperire poteris. Quandoquidem autem febricitantibus lac ipsum in nidorem aut etiam acorem conuerti consuevit, maiusque nocumentū quā commodū inferre, sanè in præsens ipsum exhibere vitabimus. Aquę verò quarta parte ad lac ipsum affusa, decoctionem faciemus, donec dimidium eius cōsumatur, atque hoc modo exhibebimus. Si autem in intestinis aggregata bilis fuerit, clysteres ex hordeodecocto, saccharo rubeo, oleo rosaceo, ouorū vitellis & similib. cōfectos iniicere oportet. Biliosis vacuatis humoribus, intrinsecus ea quę adstringunt & roborare possunt, exhibenda: vt

Lac co-
ctum.

sunt saccharum rosaceum, diacydoneon sine speciebus, diatriasantali, pastilli de spodio, miua cotoneorum, & eiusmodi. Extrinsecus etiam quæ idem possunt imponenda medicamenta, de quibus paulò post dicemus. Porro in diarrhoea ex humoribus crassis & viscosis, ac eorundem corruptione facta, haud secus quam in priore à purgatione auspicanda curatio erit. Exhibendum itaque in hunc usum agarici dilutam cum myrobolanis empeliticis, aut aliud quod prædictos humores educere possit. Conueniunt etiam clysteres, potissimum si in intestinis viscosorum humorum copia coaceruata fuerit, ex centaurii minoris decocto oleo rutaceo, & similibus. Intra corpus exhibenda diacydoneon cum speciebus, zingiber coctum, & alia quæ calefacere & exiccare possunt. Extrinsecus etiam quæ robur addunt ad mouenda. Si ob retentricis facultatis imbecillitatem orta fuerit diarrhoea, ea sunt adhibenda medicamenta, quæ ad alias fluxiones alui immodicas adiuuuntur. Irrigationes itaque ex oleo omphacino aut rosaceo, aut melino, cum vino aliquo austero. Efficacius autem his est myrthinum, si vehementiori opus est adstrictione, Gallas etiam, malicorium, & balaustra in oleis prædictis incoquere licebit. Perseuerate autem adhuc fluxione, emplastra &

diar-
rhoeæ ex
pituitosis
humori-
bus cura-
tio.

diar-
rhoeæ ex
imbecil-
litate re-
tentricis
facultatis
curatio
symplicia ad-

cerata ex adstringentibus & exiccantib. ap- stringen
parata, imponenda erunt, quorum aliqua in tia aluū.
cap. de Lienteria describemus. Est autem in
primis hoc efficax & parabile, quod. R^x mo- ceratum.
ra p^re immaturitate adhuc acerbiora & albi-
cantia septem, quibus vbi probè contusa fue-
rint, adūtur olei rosacei ℥.ii. ceræ ℥.i. & fit ce-
ratum. In potu verò accepta, vēti is fluxiones,
post sufficientem inutilium euacuationē fa-
nant, cum inum, adianti decoctum, spinæ al-
bæ radix, apii similiter semen drachmæ pon-
dere datū. vrinam enim irritat, fluxiones ad
intestina factas eò diuertēs. Mora etiā imma-
tura, & adhuc acerba, ad solem plurib⁹ dieb.
exiccata, deinde reposita, vsūque expetēte tri-
ta & bibita, mirificè aluum restringunt. Cō-
tunduntur quoque & obsoniis admiscuntur,
quemadmodum rhois (sumach nomināt) cō-
fuevit. Interdū enim eius ℥.i. cū pullo galli-
naceo decoquitur. Magis tamen aluum cohi-
bent rubi mora immatura, & acerba, eodem
modo exiccata, & in potu exhibita. Inter cō-
positas medicinas mirificè cōferunt pastilli cōposita
despodio, theriaca, diacydoneōn, diatriasan- cohiben-
tali: & hæc, quæ. R^x specierum diatriasantali, tia aluū.
specierū diarhodōn abb. an. ℥.ii. corallorum cōfectio
rub. thuris electi, rosarū rub. ā. ℥.s. spodii. ℥.i in morū
seminis acetosæ, rhois obsoniorum, id est su- lis.

eclegma.

Aqua.

diar-
rhœæ ex
defluxu
humorū
ē super-
nis ortæ
curatio,

mach, an. ʒ. i. balauft. acatiæ an. ʒ. s. mastiches
ʒ. s. boli armenia ʒ. i. sacchari cādidissimi ʒ.
viii. dissoluti in aqua plātaginis, fiat cōfectio
ī morsulis. Aut hoc eclegma, quod. R̄ saccha-
ri rosacei veteris, diacydoneōn sine speciebus,
rob. de ribes, rob. le oxyacātha, id est de ber-
beris, ā. ʒ. s. miuę cottoniorū simplicis ʒ. iii. dia-
morōn ʒ. v. specierū diatriasantali ʒ. ii. coral-
liorū rub. ʒ. i. spodii, balauft. ā ʒ. s. boli arme-
nię ʒ. i. cū syrupo myrthino, fiat eclegma. Cę-
terū istā aquā nunquā nō paratā habebis, que
R̄ rhois obsoniorū quartā vnā, aque pluuiā-
lis lb. iii. in quibus die & nocte sumach mace-
retur, dein balliat. & rhubenē ac validē expri-
matur. In ea siquidē aqua oryza, milium, &
alii cibi coquantur, aut saltē aliqua illis por-
tio affundatur. Si propter defluxū ab aliis cor-
poris partibus diarrhœa accidit, curatio ex
propriis capitibus petenda erit. verbi gratia,
si ex capite defluxio fit, ad ea quę in cap. de
curatione destillationis dicta sunt, recurren-
dum erit.

DE LIENTERIA.

CAP. IX.

Asterispla

Lienteria, quemadmodum ipsum nomen
indicat, leuor quispiam intestinorum est: pas-
sio nimirum, in qua intestina cibos non reti-
nent, sed antequam in ventriculo coquantur

eclerrimè excreta dilabuntur non cocta, sed
 qualia antè sumpta fuerūt. Latinis itaque le-
 uitas, aut leuor intestinorum dici potest Ob- cause
 oritur autè frequenter, dysenteria magnâ præ-
 cedente & ex profunda vlceratione, cicatrice
 densa & leui succedente, quæ deinde ob den-
 sitatem quidem suam, ciborū per corpus di-
 gestionem fieri non permittit, quum sanè ve-
 narum ora sint veluti obturata: venarum in-
 quam, quæ alimētum ex intestinis ad se auel-
 lūt: ob leuiorem verò cibum statim, & prius-
 quam permutationem & perfectam conco-
 ctionē admittat, dilabi finit. Fit nōnunquam
 ex imbecillitate facultatis cibos in ventricu-
 lo concoquentis ac digerentis. Hac enim im-
 becilla, nec coquuntur nec digerūtur alimen-
 ta: sed cruda, humentia, imperfecta, nihilve
 immutata excernuntur, aluo cōtinenter flui-
 da. Interdum etiam post longum vētris pro-
 fluuium oboritur. Aliquādo etiam aquā in-
 ter cutem per ventrem euacuatā, lienteria cō-
 sequi solet. Ex quacunque igitur causa lien-
 teria orta sit, ægri cibum non sentiūt, & ma- signa.
 lum corporis habitū acquirūt. Succedit ita-
 que ægris assidua excretio cruda, colore sub-
 albida, inæqualis, & aquosissima, citra sangui-
 nis ac bilis complexum. Adest autè simul &
 ardor per tota hypochondria se dilatās, quem

curatio.

cibi concomitatur fastidiū. Cæterū quum
 eiusmodi passio fit, facile est intelligere, quod
 facultatem retentricem & concoctricem tum
 vētris tum intestinorum omni modo refocil-
 lare oportet: id quod in primis per ciborum
 conuenientium exhibitionem fieri potest, &
 victus rationem restituendis ac refocillandis
 virib. aptam. Conueniunt itaque carnes au-
 cularum mōtanarum, pulli gallinacci assi, in
 quorū vētre rhus. aut mastiche imponi etiam
 debet, & alia quæ in cap. sequenti de dysente-
 ria commemorabuntur. Vinū bibendum ad-
 stringens. cibus autem qui exhibetur, quan-
 titate paucus sit, & cōcoctū facilis. Potus etiā
 exiguus sit: multus enim, ventris fluxionibus

curatio
 lienteriae
 ex imbe-
 cillitate
 faculta-
 tis cōco-
 ctricis.

omnibus infestissimus existit. Si itaque ex im-
 becillitate facultatis cōcoctricis fit lienteria,
 eodem modo quo in capite de imbecillitate
 ventriculi dictū est, curetur. Intra enim & ex-
 tra corpus adhibenda ea quæ adstringunt, &
 tam vētriculū quàm intestina roborare pos-
 sunt. Exhibendus itaque syrup⁹ de absynthio,
 aut menta, confectiōesque aliæ vētriculum
 corroborantes. Extrinsecus verò admouen-
 da sunt ea quæ in capite de Diarrhœa dicta
 sunt, & in sequenti de Dysenteria cap. dicen-
 tur. Conueniet autem in primis hoc vnguen-
 tum, quod. R. oleorum mastichini, de absin-

vnguen-
 tum.

thio, de mēta, myrthini an. ʒ. ii. pulueris cina-
 momi electi, gariophyllorum, galangæ an. ʒ.
 i. balauft. rosarū rub. an. ʒ. s. ceræ quod satis
 est, fiat vnguentum. Vel hoc ceratum, quod ceratum.
 R̄ oleorum mastichini, de absinthio, coto-
 necrū an. ʒ. i. olei de menta ʒ. s. calami odo-
 rati, gariophyllorū, thuris an. ʒ. i. ligni aloēs
 ʒ. s. rosarum rub. santalorum alborum & ru-
 beorū ā. ʒ. s. mastiche, cumini an. ʒ. i. s. hypo-
 cistidis, acatię, thois, hoc est sumach, an. ʒ. i. s.
 galliæ moschatę ʒ. i. cū cera & resina quod sa-
 tis est fiat ceratum. Porro quib. cicatricem si ā cica-
 factam esse coniectamus, iis etiam acriū rerū trice fa-
 comestiones frequentiores aptæ existunt. A- Cic.
 crium enim rerum comestio velut refrigeratio teria o-
 nem quandam cicatricum operatur, quin & riatur.
 insitum calorem reuiuificat, & concoquendi
 facultatem quodammodo refocillat. conue-
 nient itaque i hoc casu Gal. cap. 95. artis me-
 dicinalis authore, quę sufficienter abstergūt,
 & parum adstringūt. Admiscenda itaque sem-
 per adstringentibus medicamentis abstergē-
 tia in aliis causis lenterię omnibus eodem
 curationis modo vtendum est, quo in diar-
 rhœa & dysenteria affectis vtimur.

DE DYSENTERIA.

CAP.

X.

causa. Dysenteria propriè Græcis exulceratio est
 intestinorum: Latinis tormina, quòd intesti-
 na dolore torqueantur, nominatur. Fit in-
 terdū à causis extrinsecis, veluti frigidityte,
 ardore, & humiditate. Item malignorū me-
 dicamentorū potu, scammonia scilicet, & si-
 milium. A fructuum comestione, cruditatib⁹,
 acriū ciborū acceptione, ab humorib⁹ mor-
 dacib⁹ & acris ex vniuerso corpore ad vē-
 trem confluentib⁹ aut in ipso natis. Hæc qui-
 dem nunc ex tenesmo, nūc per se incipit. Ex-
 cernūtur primū biliosa, varia, subpinguia:
 pingui nimirū quod intrinsecūs ītestinis ad-
 heret, paulatim circumliquefacto. Quū ve-
 rò superficies intestinorū perfectè fuerit de-
 nudata, exulceratiōque supernè consistit, fe-
 culēta ac cruenta excernūtur. Vbi autē altiùs
 penetrauerit vlceratio, etiā sordes pelliculas
 admixtas habētes expellūtur. Et si nō celeri-
 ter cohibeatur, vicinos locos depascitur: sani-
 osa verò quedā excernūtur, qualia à mortuo-
 rū cadauerib⁹ defluere cōsueuerūt. Siquidem
 igitur ab exulceratione cruenta stercorei com-
 mixta, cū labore & torminibus, mordacitate
 intestinīs ac exolutiōe, vt nō procul ab animi deliquio
 consistit. ægri absint, deliciātur, à siti que infestētur, &
 si in cras febricitēt, vlceratio tenuia intestina obsidet.
signa. Si in cras febricitēt, vlceratio tenuia intestina obsidet.
**Quando exulcera-
tio inte-
nuiorib⁹
intestinis
consistit.
si in cras
siioribus.** Sin autem syncera ac multa egerūtur sterco-

ra, & coaceruata, & cum flatibus prodeunt
 pingua quoque iis cōmixta fuerint, & cruor
 supernatauerit, in crassis intestinis vlcus con-
 sistere credendum est. Id quidem nosse, nō me-
 diocriter ad curationem conducit. Nam si in
 superiorib⁹ intestinis vlcus est, ab epotis me-
 dicamentis præsidium petendum est: si verò
 in crassioribus, clysterem subiicere magis cō-
 uenit. Principiū curationis dysentericorum
 à quiete & modico cibo fiat, vndecunque tā-
 dem fluor procedat. Permittentibus itaque victus.
 febribus, lacte recēs multo adhuc calido vtē-
 dum est: aut pro eo lac coctum, quod in capi-
 te de *Diarrhœa* descripsimus, exhibendum.
 Primū enim lac depurgat, simul ea quæ in
 corpore sunt cōtemperando: postremū ve-
 rò aluum sistit. Oportet autem insuper & pa-
 nem madefactum à lactis acceptione offerre.
 Pultes etiam ex lacte apparatus, tum medica-
 mentum, tum nutrimentum optimum præ-
 bent; velut est oryza cum lacte, amyli, & ona
 lacti commista. Sorbitiones quoque aut pul-
 tes ex alica miliōque, adiecto rhoë, cōueniūt.
 Apparāda item pulx ex ficcis panibus affusa
 posca, aut palmarū aut malorum cotoneorū
 aut pyrorum aut rhois succo. Lenticula quo-
 que probè assata cum plantagine, aut malis
 cotoneis contusis decocta exhibēda. Olerum

vsus non est necessarius: attamē degustandas
 exhibebis, serin seu endiuia coctā, plātagi-
 nem, brassicāque bis coctā. Damas & ouo-
 rum assatorum lutea. Carnes dysentericis nō
 valde commodæ existunt: dandæ tamen eis
 qui diuturno malo vexantur. Ex iis autē præ
 ceteris volucrum eligendæ, perdicis nimirū,
 palumbium, & montanarum auicularum. Ex
 pedestribus carnes capræ & leporis conue-
 niunt. In potu à principio quidē aqua plu-
 uia, quæ non sit ex ædibus plumbo intectis
 delapsa, vtendum est, talis enim aqua sanis
 etiam potata desynteriam conciliat. Quod si
 pluuia optima non adsit, fontana in qua cha-
 lybs ignitus extinctus sit, vtetur. Si verò la-
 borauerit stomachus, aut vires fuerint deie-
 ctæ, etiam vinum præbendum. Sit autem ad-
 stringens, & non valde vetustū. Somnus opti-
 mum dysentericis remedium. Quod ad cu-
 randi rationem attinet, sciendum quidē ven-
 dum esse remediis adstringentibus, obtundē-
 tibus, resiccātibus, & vrinam mouentibus, at-
 que adeo fluxionem transferentib⁹. Quæ ad-
 stringunt, hæc sunt: lapathi semen, rhois (su-
 mach vocāt) galla, malicorium aridum, rū-
 bi radix, ladanum, acatia, hypocistis, balau-
 stium, folia salicis, symphyti (consolidā ma-
 iorem nominant hodie) radix, folia & semē,

Potus.

Curatio.

Adstrin-
gentia.

rhicon ponticum, si haberi potest: althææ ra-
 dix, equisetum, coralli, mastiche, coagulum
 leporis, sanguis draconis, cortex thuris, lē-
 nia terra, verbasci radix, mora acerba, acini-
 vuæ, plantaginis semen, similiter folia & ra-
 dix, maceris cortex. Obtundant antē & con-
 temperant humorum morsum & acrimoniā,
 amyllum, tragacantha, gummi arabicū, adeps:
 caprinus, hircinus, & suillus, anserinus ac gal-
 linaceus. Resiccat coagulum leporis, cornu
 ceruinum vltum, testæ cancerorū fluuialiū, &
 saluia. vrinam mouentia pete ex suo capite.
 Quod si itaque crassiora intestina exulcerato-
 ne laborāt, clysteres adhibeantur: primū qui-
 dem abstergendi vi præditus, qualis est qui. R.
 aquæ decoctionis hordei integri lb. i. mellis
 rosacei colati ℥. i. sacchari rubei ℥. s. vitellos.
 oui nūero ii. olei rosacei ℥. iii. misce, fiat cly-
 ster. Facta abstersione, ea quæ glutinare pos-
 sunt infundantur, quale est quod. R. rosarum
 rub. plantaginis, foliorum symphyti, polygo-
 ni (corrigiolam vocant) verbasci, an. m. i. gal-
 larum, rhois obsoniorū an. ℥. ii. burse pasto-
 riæ m. s. balaustiorū ℥. i. oryzæ tostæ ℥. i. ra-
 dicis symphyti ℥. s. Decoquātur singula in a-
 quachalybeata, donec tertia pars absumat-
 tur. Dein R. colaturæ lb. i. succi plātaginis ℥.
 i. iacutiæ, hypocistidis an. ℥. ii. boli armenici.

obtundē
tia.

Resiccā-
tia.

si crassi-
ora inte-
stina ex-
ulcerati-
one labo-
rauerint.

clyster
abster-
gens.

Infusum
conglu-
tinans.

**dolor le-
niens in-
fusum.**

**si in te-
nibus sit
exulcera-
tio.**

**extrinsec-
cus quæ
adhiben-
da.**

sanguinis draconis an. ʒ. i. adipis caprini, ʒ. i. oleorū rosacei, myrthini an. ʒ. i. s. misce, fiat infusum. Interdum dolor tam vehemens est, vt non solum obtundentia, verumetiam stupefacientia medicamenta sint iniicienda. In quem sanè vsu conuenit hoc vti clystere, quod. R. lactis caprini aut vaccini lb. i. butyri salis experti ʒ. i. adipis caprini ʒ. i. s. tragacathę, gūmi arabici an. ʒ. i. vitellos ouorū numero iii. m. pilularum de cynoglossa ʒ. i. olei rosacei ʒ. iii. misce, fiat clyster. Si vehemētiori stupefactione opus fuerit, opii grana aliquot pro pilulis de cynoglossa adice, nempe tria aut quatuor. Cæterum si in tenuibus intestinis exulceratio cōsistit, turn remedia quæ per os sumūtur, magis desiderat. Cōuenit itaque decoctum ex rebus adstringentibus suprā cōmemoratis, adiectis syrupis rosaceo & myrthino, cum aliis quæ in cap. de Diarrhœa dicta sunt, exhibere. Potest etiam hoc medicamentum assumi, quod. R. decocti radicis symphyti, aut alterius medicamenti adstringētis ʒ. iii. syrupi rosacei ʒ. i. syrupi myrthini ʒ. s. pulueris trochiscorū de spodio, seminis plantaginis, boli armenię an. ʒ. ii. misce, fiat potio. Extrinsecus præter ea quæ cōmemorata sunt in capitibus de Diarrhœa & Liētheria, admouendū erit hoc ceratū, quod. R. oleorū

mastichini, rosacei, myrthini, cotoneorū, ā. ʒ.
 i. farine hordei, scenigræci ā. ʒ. i. s. rosarū rub. ceratum
 plātēginis an. ʒ. i. balaustrorū, sanguinis dra- optimū.
 conis ā. ʒ. s. Boli armenię. ʒ. i. hypocistidis, 2-
 cati, mastiches ā. ʒ. ii. cū cera & resina quod
 satis est, fiat ceratū. Possunt & multa alia ad
 exemplum illius cōponi, quę cōmemorare sin-
 gula & supernacaneum & inutile iudico.

DE TENESMO. CAP. XI.

Tenesmus est assidua & quæ differri ac trivisus
 deuitari non potest, desidendi seu egerēdi cu-
 piditas, qua tamen nihil præter modica crue-
 ta, vel mucosa, egeritur. Latinis tenesmus, bar-
 baris medicis nostri temporis tenasmus. Fit
 interdum propter frigiditatem extrinsecus causæ.
 occurrentem, humores acres, biliosos, aut pi-
 tuitam salsam, vlcus, aut inflammationem in
 intestino recto obortam. Interdum etiā ster-
 coris in intestino cæco coacti obstructio te- signa.
 nesimum efficit. Causam extrinsecam de ser-
 monibus egri intelliges, quia nimirum podi-
 cē attigit res frigidas, aut hyberno tempore
 frigus nimium pertulit, aut in aqua frigida
 diutius commoratus est. Humores ex iis quæ
 excernuntur dignosces, quæ vel biliosa aut
 pituitosa erunt. In vlcere purulenta ac fanio-

sa excernuntur, & in ano doloris pungentis
sensus inest. Inflammatio tumorem recti in-
testini, & dolorē grauatiuum vnā cum febre
efficit. Stercoris multitudinem grauis disten-
sionis sensus circa anum ventrem sequitur.

curatio. Curandi ratio iuxta causarum diuersitatem
si à fri- variatur. Si itaque tenesmus frigus præcesse
gore. rit, vinum meracum calidum bibendum da-
to: ac per æthinem, inguināque, ac inter anum &
scrotū intercapedinē, *περιανθ* Græci vocāt,
oleis ac fomentis calidis irrigato ac foueto:
qualia sunt rutaceum, & liliorū alborū. Fur-
fures autem in vino decocti, ac sacculo exce-
pti, commodē sedi adhibētur. Clysteres quo-
que ex decocto mentastri, origani, calamin-
thæ, chamæmelo, abrotano, semine anisi, fœ-
niculi, & similibus cōfecti, adiectis oleis ane-
thino, chamæmelino, liliaceo que, iniicere o-
porteret. Porro mirificè cōfert, si statim ab ex-
cretionē adinoueatur later perquā vetustus
& à fumo denigratus, vnā cum complexis in-
co paleis tusus, deindē seruēt: aceto subact^o,
si à bili- linteolōque illigatus sedi subditus. Cæterum
osis hu- si à biliosis humorib^o iā no ac intestinis de-
moribus tentis fiat tenesmus, clysteres quibus abster-
gendi atque abluendi inest facultas, iniicien-
di sunt, qualis est qui. R^x decocti hordēi lb. i.
sacchari rub. ℥. i. s. mellis rosacer ℥. i. vitellos

Oui numero ii. olei rosacei ℥.iii. misce, fiat e-
 nema. vitet omnia acris æger, ac vtatur me-
 diocriter frigidis & humidis, quæ bilis feruo-
 rem obtundere possint. Si à pituitosis humo- si à pitui-
 ribus procreetur, tum curabitur vt is qui à tosis.
 frigore factus est, adiectis tantum clysterib⁹
 iis quæ pituitam vacuare possunt medicamē-
 tis, benedictâ nimirum laxatiuâ, aut eclegmate
 indi, vel diaphœnicôn. Si verò ab inflamma- si ab in-
 tione oriatur tenesmus, ptisanæ succus, pau- flamma-
 cis rosæ rubeis simul cum eo decoctis infun- tione.
 datur. Aut vehementiori infestante inflama-
 tione. R^x decocti plantaginis ℥.v. olei rosacei
 ℥.ii. oui albumen vnum, misceantur omnia, &
 iniiciantur per clysterem. Extrinsecus peri-
 næon, hoc est, locus inter scrotum & anum, oleis
 rosaceo & myrthino irrigandus. Aut adhibea-
 tur tale fomentum, quod. R^x rosarum rub. plan- fomentum,
 taginis an. m. i, balaustiorum ℥.iii. fidiorum ℥.i.
 baccarum myrthi ℥.ii. foliorum rubi ℥.i. Deco-
 quantur singula in aqua sufficiente, donec ter-
 tia pars absumatur. In eo decocto imbuta spō-
 gia sedi adhibeatur. Vbi opus est suppuratio-
 ne aut digestionem, fomenta ex decocto radi-
 cis althææ, scœnogræco, chamomillæ, melilo-
 ti, & fursurum composita adhibenda erunt.
 Si verò ab vlcere fiat tenesmus, primū abster- si ab vl-
 gentia infusa, dein glutinantia, haud secus cere,

vnguen-
 tum, quàm in dysenteria, admouenda. Vnguētum
 etiam hoc sedi inditum cōfert, quod. R^x olei
 rosacei ℥.i. s. mucositatis tragacanthæ, gūmi
 arabici an. ʒ.iii. cerusæ, plūbi vsti ā ʒ s. aloës,
 thuris an. ʒ.i. cere quod satis est, fiat vnguen-
 tum, quo linamenta imbuta sedi indantur. Si
 dolor immēsus fuerit, prædictis opii ʒ.i. ad-
 di potest. Si à stercoris multitudine oriatur
 tenesinus, tum clysteribus lenientibus paula-
 tim stercora educi debent, hoc nimirum vel
 similia, quod. R^x maluæ, althææ, mercurialis,
 betæ, foliorum violæ an. M.i. se. fœnigræci,
 lini an. ʒ.s. Bulliant omnia in aqua sufficiēti,
 donec tertia pars absumpta fuerit. R^x colaturæ
 lb.i. & dissolue in ea casia fistularis ℥.i. s.
 olei cōmunis ʒ.iii. salis triti ʒ.ii. fiat enama.
 Porro hoc etiam vnicè cauendum erit, ne
 purgantia tum medicamenta bibenda den-
 tur, quòd inde summum ægrotanti exitium
 immineat, attractis aliunde exque toto cor-
 pore ad priorem copiam stercoreum excremen-
 tis, vt diffusè in Paradoxis docuimus.

DE COLI DOLORIBVS.

CAP. XII.

Dolor qui in laxiore intestino, quod color
 appellatur, suberitur, ob multas causas fieri
 solet, potissimū verò quatuor. Primū pro-
 causa.

pter crassos & pituitosos humores intra colī
 membranulas subsidentes, Secundò, propter
 flatulentos spiritus, quibus non sit exit⁹. Ter-
 tiò, ob inflammationem, intestinum hoc di-
 stendens ac malè habens. Quartò, propter a-
 cres & erodentes humores, qui colon dictum
 intestinum infestant. Quibus crassus pituito-
 sūque humor dolorem excitat, hi per totum
 abdomen in alto excruciantur, præsertim ve-
 rò vbi coli situs est, ibi quasi tundi ac perfo-
 rari intestinum sentiunt. Tormina quoque
 affligunt, ruct⁹, nausea, vomitio varia, potis-
 simùm pituitę. Alius grauius impedita nihil
 reddit, ac ne spiritū quidem transmittit. Ster-
 cus autē quādoque excretū, bouino simile vi-
 detur, leue & flatus plenū. Præcedēs horū cau-
 sa est, cōtinuus ciborum quāmaximę frigi-
 dorū crassique succi vī⁹, satietas, cruditas, oci-
 um, & iis finitima. Qui autem ex spiritu fla-
 tulento dolent, tensionem magis experiūtur.
 Quibus verò propter internum inflāmati-
 onis feruorem dolor accidit, hos febris haud
 ignaua vexat, vrinæ quoque simul & sterco-
 ris retētio accidit, pulsus hos etiā iuxta ven-
 trem exercet, sitis, ardor, nausea, & vomitio-
 nes potissimùm bilis, quæ nihil leuant malū.
 Hæcque omnium grauiſsima est, quę in ileū
 trāsitionē minatur. Quibus acres rodētēque

signa.

succi dolorem mouent, sicut etiam qui inflā-
 mationem experiuntur, hos ardor, sitis & vi-
 gilia torquet, immò & febriculæ, sed minus
 quàm illos. Vrina redditur acris, & biliosa
 deiciuntur. Sæpius autem alui deiectio ma-
 iorem excitat cruciatum, grauiusque irritant
 calidiores cibi potusque assumpti. Quo uerò
 pacto coli & renum affectus discernēdi sint,
 docet Galen⁹ lib. 6, de Affe. loc. cap. 2. Vi&⁹
 & curandi ratio iuxta causarum diuersitatē

curatio variatur. Quū itaque crassi ac lentī humores
 doloris causa existunt, victus ratio in vniuer-
 sum extenuans sit. Panis itaque quo vescitur
 colici à crassis & æger, recens ac in clibano aut furno probè
 pituitosis sit coctus. Ex carnibus conueniunt in primis
 humori- volucrium, gallinæ nimirum perdicum, pa-
 bus, lumborum, turturum, & columbarum, Fugie-
 da omnia volucriū genera, quæ in aquis de-
 ratio ex- gunt. Ex quadrupedum animantium genere
 tenuans. cōueniunt carnes vitulinæ & hœdinæ. Legu-
 mina omnia vitanda, quòd huic passioni in-
 commoda sint. Inter olera cōueniūt apium,
 asparagus, & similia: allia quoque cruda, &
 cepas deuorare, haud nocebit. Et vt summa-
 tim dicam, alimenta sint boni succi, & conco-
 ctu facilia, satietasque ac cruditas vitetur. Bi-
 bendum vinum subadstringens, albū, tenue,
 pellucidum, mediocri ætate, temperatura di-

Iutiore. bibatúrque modicè. Quod verò ad curatio.
 curandi rationem attinet, si crassi & glutino-
 si humores dolores contraxerint, medendum
 quidem sic vt non vehementer calefaciamus,
 quippe ab huiusmodi præsidiiis diffunduntur
 & inflátur omnes frigidi ac crassi humores,
 qui intestina distendèdo augèt dolores. Con-
 uenit itaque ipsos dissecare & concoquere ci-
 tra vehementem calorem, & per eorum quæ
 minimè inflant, vsum. In exacerbationibus Anodyna
 igitur irrigationes fiant ex oleo rutaceo, cha-
 mæmelino, & anethino. Item fomèta, & sac-
 culi ex floribus chamæmeli, anethi, meliloti,
 seminibus lini, fœnigræci, althææ, & milio.
 Mirificè autem conferunt clysteres ex oleis
 iam commemoratis, & decocto prædictarũ
 herbarũ, aut cucumis sylvestris radicum, ad-
 iectis cumino, vel ruta cū adipe anserino vel clyster.
 gallinæ, confecti ad eum modum. R̃ maluæ,
 althææ, chamæmeli, mercurialis, anethi an.
 m. i. origani, calaminthæ, pulegii an. p. i. semi-
 num lini, fœnigræci, cumini, smyrnii an. ʒ. iiii
 coquátur singula in aqua fontana, donec ter-
 tia pars absumatur. R̃ colaturæ lb. i. hieræ pi-
 creæ ʒ. s. benedictæ laxatiuæ ʒ. v. eclegmatis in-
 di ʒ. i. s. mellis rosacei colati ʒ. s. oleorũ cha-
 mæmelini, anethini, rutacei, an. ʒ. i. vitellos
 oui numero ii, salis cõmunis. ʒ. i. s. misce, fiat

enæma. Glandiū etiam admonitiones, illitio
 nésque sedis, ex succo cyclamini cum melle &
 nitro, vel centauryo minore cum melle & ni-
 tro. Glandes autem sic componi debent. R.
 mellis cocti ℥. i. s. specierum hieræ picræ ℥. i.
 colocyntidos ℥. i. salis gemmæ ℥. s. misce, fiat
 glandes oblongæ. Vomitus etiam ante cœnā
 si quis facilè vomat, præ omnibus auxiliatur.
 Porro vbi facta iam evacuatiōe dolores pro-
 ducūtur in multas horas, in soliū olei calidi,
 aut si hoc fieri non potest, in hydrelæum de-
 scendere alienum non est. Incessus etiā utilis
 ex decocto althææ, pulegii, foliorum lauri,
 fœnigræci, chamæmeli, artemisiæ, anethi, &
 similium. Conuenientissimum verò ad colic-
 cos medicamentum, vinum absinthites exi-
 stit, si prælibatiōe à balneo op^o habēt. Estque
 etiam non sitiētibus valde commodum. De-
 coctum quoque herbę ipsius, vbi semel tātūm
 ebullierit, pari modo ad vinū quod aliàs pro
 consuetudine bibunt, admixtū, vtiliter à bal-
 neo præbetur. Castoreum etiam assiduè po-
 tatū, totius affectionis malū demolitur, om-
 nibusque medicamētis præstat. Datur eis dra-
 chma vna in tribus cyathis aquæ mulsæ.
 Quòd si dolor non conquieuerit, propinan-
 dum erit medicamentum diatriōn pipereōn,
 vel theriaca, Quòd si verò dolor est vehe-

glans.

vomitus.

vinū ab-
sinthites.

castoreū.

mens, mediocriter lenientibus ac mitigantibus uti conuenit medicamentis ab inferioribus inditis, aut potis. Nam quæ valenter stupefaciunt vitare oportet, quod paulisper quidem leniant, sed diuturniorem affectum efficiant, dum materiam incrassant, meatusque intestini condensant. Anodynus itaque propriè vocatis medicamentis, quorum aliqua initio capitis dicta sunt, iterum utendum.

stupefacientia vitanda.

Quæ autem à tota substantia colicis auxiliantur, multa sunt. Lupi autem sterces, maxime album, ex aqua aut vino albo tenui summe conuenit. Melius autem sterces censetur, rûr coliquod non in terram delapsum reperitur, uerum in fruticem aut herbam excretum. Mirum etiam in modum colicos iuuat, amuleti instar iliis ægroti alligatum idem lupi sterces. Reliqua apud Aëtium lib. 9. cap. 31. descripta habes. Porro si flatulentus spiritus doloris à flatulentis causâ fuerit, clysteres qui flatum discutiunt infundendi, qualis est qui. R. abrotani, spiritibus origani, pulegii, calaminthæ, chamæmeli an. curatio. M. i. rutæ, mentæ, parietariæ an. M. s. seminum clyster. anisi, sceniculi, carei, cumini, anethi, smyrnii, danci an. 3. ii. Decoquatur, donec tertia pars absorpta fuerit. R. colaturæ. lb. i. hieræ picræ, benedictæ laxatiuæ an. 3. s. castorei 3. i. specierum diacumini 3. ii. oleorû rutacei, anetini

an. ʒ. i. s. salis cōis ʒ. i. misce, fiat enema. Po-
 test etiam prædictis addi eclegma de baccis
 lauri, quo ad discutiendos flatuosos spiritus
 nihil est efficacius. Proderit etiam eius ecleg-
 matis quantitatem nucis auellanae, in deco-
 cto aliquorum incidentinum medicamentorum
 indies propinare. Extrinsecus autem ab
 flatus dis- domen iis quæ flatus dissipant, fouendum ac
 sipantia. irrigandum erit. Sunt autem præter ea quæ
 dicta sunt, nigella, ammi, oreoselinum, amyg-
 dalæ amaræ, piper nigrum, mentastrum, bac-
 cæ lauri, absinthium, semen vrticæ, acorus,
 encurbi- maiorana, & cinamomum. Ex iis itaque ca-
 ta magna taplasmata, fomenta, aut sacculos conficies.
 Quod verò reliqua omnia vincit, & incanta-
 menti cuiusdam simile quid efficit, Galeno
 lib. 12. Ther. meth. cap. vltimo teste, est cucur-
 bita maxima levis cum copiosa flamma toti
 victus. abdomini affixa. Aeger etiam à diluti vini, &
 frigida aquæ potu, lactis & aliorum refri-
 gerantium, ac flatuosos spiritus gignentium
 alimentorum vsu, sibi caueat. At vini potius
 meracioris potu, victusque ratione reliqua
 calefaciente ac incidente vtatur. Prætereà in-
 inflammatione intestinum exercente, vena in
 cubito aperienda est. Si verò vrinæ difficul-
 tās superet ac dominetur, ex maleolo sanguis
 coli do- detrahendus erit. Prædictis etiam vtendum
 loris ab

remediis, exceptis acrib⁹, & vehemēter purgā
 tibus. Enāmatis verò potius leniētib⁹, itē ca- inflam-
 taplasmatis, & irrigationib⁹, & in oleū des- matione
 censa vtēdū. cucurbitulas etiā iis affigimus. curatio.
 Viētus autē ratio tenuis sit, & ferē febricitan viēt⁹ co-
 tiū, donec inflāmatio soluatur. Atqui si pro- li doloris
 pter acres rodētēque humores doliāt ægri, ab acrib⁹
 per sedē infundere cōuenit ea quæ humores & roden-
 eluere, atque citra mordacitatē purgare pos- tibus hu-
 sunt: cuiusmodi est ptisanæ succus, aut deco- moribus
 ctū scenigræci, seminis lini, chamemeli, & al- curatio.
 thææ, cū adipe recenti anseris vel gallinæ, &
 rosaceo oleo. Conuenit autem hoc potissimū enæma.
 enæma, quod. R^x foliorum violæ, intybi do-
 mestici vtriusque, foliorum althææ, chamæ-
 meli an. m. i. s. seminū scenigræci, lini an. ʒ. s.
 Bulliant in aqua sufficienti, donec tertia pars
 absumpta fuerit. R^x colaturæ ʒ. xiii. casie fistu-
 laris ʒ. i. hierę picrę ʒ. vi. olei rosacei ʒ. ii. olei
 anethini ʒ. i. pinguedinū anseris, gallinę an.
 ʒ. iii. vitellos oui nūero ii. misce, fiat enæma.
 Non autem solūm uacuare, verumetiam tem-
 perare infestantem humorem oportet. Qua-
 propter balneis ex dulci aqua vtendum: ea balnea
 enim mitigare, & somnum cōciliare possunt.
 Exhibendus etiam syrupus violaceus & ro-
 faceus, & alia eiusmodi, quæ contemperare,
 ac vim mordacium humorum obtūdere va-

viſtus. lent. Vtendum etiam cibo ſorbili, ptiſana ni-
 mirum, ac piſcibus ſaxatilibus. Abſtinendum
 acribus omnibus tum cibis, tum medicamen-
 tis, fomētis, irrigationibus, cataplaſmatis ca-
 lentibus, necnon vini potione, potiſſimū ve-
 teris Et vt rem paucis perſtringā, tota viſtus
ſtupeſa- ratio humidior & frigidior ſit. Quum autem
cientia. dolor nihil remiſerit, ſed vehemētius ſubin-
 de ſæuierit, ad ſtupeſacientium uſum conſu-
 gere oportet. In hac enim paſſione, non ſolū
 quod ſenſum ſtupeſaciunt, ſed & quia humo-
 res tenues increaſſant, calorēque refrigerāt.
 opitulātur. Inter ea verò potiſſimū philo-
 nium conuenit, de quo uſque ad integrā dra-
 chmam exhibere licebit. Et catapotia de cy-
 nogloſſo inſcripta, ex vna drachma, vt antea
 quoque dictum eſt, ſex conficiendo pilulas,
 vnāque ante cubitum exhibendo, mirificē
 conferunt.

DE ILEO.

CAP.

XIII

ſiſtos. Ileos, paſſio eſt inteſtinorum tenuium, gra-
 uiſſimos & letales dolores inferens. Sic dicta
 à circumactione doloris, ἰλεὸς & ſiquidem
 Græcis eſt circumuolui, & circumagi. Hinc
conuol- eſt quod Latinis conuoluulus & voluulus di-
uulus & catur. Barbaram ſectantes medicinam, Iliacā

dominant. Contrahitur id vitii continua ci- voluulus,
 borum corruptione & cruditate, maximè au causæ.
 tem à pinguibus carnibus. oboritur etiam ex
 plagis ac ictibus quibusdam, iis locis vbi te-
 nuia intestina sita sunt, factis ex frigore vehe-
 menti constringente, ac recremēta retinente.
 contingit & iis, quibus intestinum in scrotū
 vnā cum stercore delapsū est, indēque violē-
 ter retrusum, ex eoque inflammatum existit.
 Fit etiam ob veneni potionem, & ob indura-
 tum stercus, circa tenuia intestina impactum.
 Familiaris est hæc passio pueris, euadunt ta-
 men beneficio naturalis humiditatis. Senib⁹
 verò nō valde familiaris est: si tamē ipsi hāc
 passionem incidant, ferē nunquam conuale-
 scunt. Accedit ægris dolor vehemētissimus, signa⁹
 & tumor aliquis in tenuium intestinorū par-
 te eminent, vt videatur intestinum ad chordæ
 similitudinem conuolutum: vnde etiam cor-
 dapson nonnulli hanc passionem appellaue- corda-
 runt. Adest etiam stomachi nimia humecta- plos.
 tio, exolutio, ructus inanes nihil alleuantes,
 murmura intestinorum, cohibitio perfecta
 stercoris & flatuum. Si verò intendatur adfe-
 ctus, omnia sursum feruntur, ob idque vom-
 itus pituitę ac bilis accedunt, frigiditas totius
 corporis, dolorque, plurimis etiā spirādi dif-
 ficultas. Morituris autem ampliūs sudor fri-

curatio
ilei à cru
ditarib⁹.

gidus, vrinæ difficultas, podex ita adstrictus
vt neque specilli extremum suscipere possit.
Aliquando & stercus vomitu reiicitur. Siqui
dem igitur à cruditatib⁹, ac multis variisque
cibis ingestis fit malū, potissimū vbi crudus
cibus adhuc insidere ventri videatur, vomit⁹
cōcitandus erit. Si verò nihil crudorū ciborū
in ventre cōtineatur, omni conatu enitēdum
est, quò tū flatus, tum stercora infrā trahātur:
idque per clysteres, glandes, & illitiones, ma
gna diligētia in singulis adhibita perficiēdū.
Fiat itaque tale enēma, quod. R^x mercurialis.
rutæ, foliorum althææ, centaury minoris an.
m. i. hyssopi, calaminthæ, absinthii an. m. i. s.
radicis althææ ʒ. i. radicis cucumeris sylue
stris ʒ. i. s. seminū lini, scenigræci an. ʒ. iii, se
minis cumini ʒ. ii. Bulliāt in aqua sufficiēti,
donec tertia eius pars absumpta fuerit, R^x. co
laturæ ʒ. xiiii. benedictę laxatiuæ ʒ. i. butyri
recētis, mellis rosacei colati an. ʒ. s. oleorū ru
tacei, anethini an. ʒ. i. s. salis ʒ. i. misce, fiat cly
ster. Infundēdus est ante cibum. vrgente verò
malo, etiam à cibo. Præcipiēdūque vt quam
diu quidē queant ægrotantes retineāt. Glā
des quemadmodum in coli doloribus parā
dæ, adiectis semine rutæ, cumino, & brassicæ
caulibus. Longiusculas etiam facere oportet,
vt profundius penetrare possint, cyclamini

enēma.

glans.

succo, aut melle cum nitro podex illinendus. Hoc denique malum cataplasmatibus, & fomentis, sicut in cap. de colicis comprehensum est, curare oportet. Conueniunt autem potissimum fomenta ex lanis oleo, in quo cuminum, anethum, ruta, & nasturtium decocta sint, madefactis. Cataplasmata autem ex semine lini, fœnogræco, farina hordeacea, loliacea, ruta, cumino, anethi semine & apii. In solium etiâ aqua & oleo confertum descendere cōuenit.

Fomenta

In aqua verò althæa, ruta, anethū, & alia quæ dicta sunt decoquantur. Post hæc cucurbitæ affigantur, primū quidem ad remotos locos, leues, deinde ad ipsos etiâ dolore affectos: scarificationesque profundiores fiant. Purgationes etiam assumere conuenit, potissimum ubi primū per ea quæ dicta sunt, stercora primū ad inferiora tracta fuerint. Mirificè ipsis cōducit, si vomuerint, anethū coctū potūque. A potu autem panem in aquam feruentem cōiice, eiusque frusta calida confestim edenda præbe. Si verò à venenoso medicamēto quis in ileon incidat, aquam tepidam multam bibendam dabimus, vomereque cogemus. Deinde oleum calidum in potu dandum, aut pingua iura, ut rursus vomant. Postea ita parū perquiescant, & deinde statim theriacam cum vino dissolutā accipiant, Cibi eis exhibean.

cucurbitæ.

purgatio-
nes.ilei à ve-
nenoso
medica-
mēto cu-
ratio.

tur boni succi. Quòd si obstructio persevera-
uerit, alius lacte icisso, cum modica aloë, aut
alio medicamētò purgante vacuanda erit. Si
ab inflammatione ileos orta fuerit, à venę se-
ctione auspicādum erit, deinde cucurbita in-

Ilei ab inflammatis partibus per ambitum scarificatis
inflāma- affigenda, & enēmata ex decocto malug, fœ-
tionē cu- nigræci, seminis lini, cum oleo & butyro im-
ratio. mittēda. Extrinsecus etiam ea quæ inflamma-
tionibus cōducunt, & dolorem leniunt, vt in

Ilei ex capite etiam de coli dolore dictum est, ap-
delapsu ponenda. Et in inedia ad tertium vsque diem
intestini seruandi. Si ex intestini in scutū delapsu ileos
in scrotū accidat, confestim tētandum est, vt decubitu
curatio. sursum versus vergente adornato, delapsum
intestinum ad inguinum partes retrudatur,
atque leniter citra violētiam ac compressio-
nem, ligatura fasciæve adhibita contineatur.

DE LUMBRICIS. CAP. XIIII.

ἑλμινθες Lumbricorum (Helminthes Græci vocāt)
tres sunt vniuersæ differentiæ. prima teretum
seu rotūdorum, altera latorū, tertia eorum
Teretes quos ascaridas nūcupant, ἑλμινθες στρογγύλαι,
hoc est, teretes lūbrici speciē habent omnib⁹
perspicuam: nempe secundum crassitudinem
rotundi sunt, longitudine verò palmares,

& aliquando longiores, & aliis frequentio-
 res sunt, in gracilibus plerunque intestinis
 consistunt, & superiorem ventriculum sube-
 unt, ideóque frequenter per os reiciuntur:
 quibusdam & è naribus redduntur. Atque
 hoc genus infantibus & pueris atque his qui
 ad pubertatem accedunt peculiare est. Lum- Latī.
 brici lati à Græcis medicis *ceirix*, hoc est in- κεῖρις.
 stitæ, à similitudine quam ad institas habent.
 qua ratione etiam *Tēniæ* ab eisdem vocan- ταῖνιαι.
 tur, quod instar fasciarū sint lati & longi. In-
 credibilis enim longitudinis sunt *tēniæ*, vt
 Plinio auctore lib. II. cap. 33, tricenum pedū
 aliquando visæ sint, aliquando etiam pluri-
 um. Nihil autem est latus lumbricus, nisi per-
 mutatio intrinsecus tenuia ambientis inte-
 stina membranæ, in corpus quoddam viuum,
 & animalis modo mobile. *Ascarides* ἀσκαρίδης
 ac breues, vermibusque similes lumbrici sūt.
 In extremo longanone, & ani fibula (sphin-
 cterem nominant) initio reperuntur.
 Origo omnium generū est ex cruda, crassa, causæ.
 pituitosaque materia, & putredini accommo-
 da, qualis in pueris aliisque voracibus colli-
 gitur. Sequitur eos qui rotundos lumbricos
 continent, incredibilis morsus intestinorū & signa ro-
 vētriculi, tussiculæque tenues ac exigue, & fre- tundorū.
 quenter irritantes, quum tamen nihil reiciat.

tur. Nōnullos comitatur singultus, & somnus
 cum tremore: & qui his occupātur sine ratio
 ne expergiscuntur, nonnulli & cum clamore
 exurgunt & profiliunt, & iterum sopiuntur.
 Quidam verò & linguam foras protrudūt ac
 exerunt, oculósque claudūt, taciturnique sūt,
 excitantibus indignantur, ob imbecillitatem
 vigilare nequeunt. Quidam autem oculos
 sanguine suffusos habent, & pulsum inæqua-
 lem, obscurum, deficientem, & recurrentem.
 Quibusdam etiam appetitus perditio acce-
 dit, Pueris insuper dum dormiunt manduca-
 tio linguæ, cui accedit conformatio oris in
 modum lactātium, aut accipientium cibum.
 Plerisque verò alius deiicit, corruptos egerēs
 cibos, & tympani modo inflatur. Reliquum
 corpus sine ratione contabescit, neque esurie
 præcedēte, neque euacuatione immodica fa-
 cta. Atqui nō in omnibus omnia quę iam cō-
 memorauimus signa sunt singulatim inqui-
 rendā, sed quę reliquis præpollent, & prin-
 cipatum tenent: aliquando verò & plurima.

signa la-
 torum,

Latus lumbricus continuos stomachi mor-
 sus infert, & ad cibos impotētem ac incorri-
 gibilem appetitum. Nam quod animatū eua-
 sit intestinis obiectum rapit alimentū, vt alio
 statim op^o sit: & nisi assumpserit, intestina ro-
 dātur. Cōsequitur sic patiētes corporis gra-

cilitas & imbecillitas, assiduusque famis sensus. Infallibile autē ac certissimum indicium, si cum recrementis quēdam cucurbitę semini similia excernantur. Ascarides vehementem pruritum in ano excitant, assiduęque ad egerendum irritant: & qui hoc malo afficiuntur, signa ascaridum. ut plurimum ab excretionē melius habent. Victus ratio calida & sicca sit, potissimum si victus. febre egrotantes vacauerint, cibisque utantur probi succi, & qui facili in membra digerantur, nec lumbricorum effectricem causam adaugeant. Ideoque omnia quę pituitosos humores procreare possunt, fugienda. liberalius nutriantur, famemque minime ferant: quod lumbrici nisi cibū habeant quem consumant, postea ipsa solida corpora arrodant. Dabitur autem cibus tum præcipue, quum non prorsus inaniti fuerint. Vinum bibant aquosum. Ceterum curandi ratio non differenda: quod curatio. multi nulla lumbricorū ratione habita, corrosi ab iisdem, & cōuulsi interierint. curatio verò tam rotundorum quàm latorum in hoc cōsistit, ut hos prius occisos, expellamus. Oc- simplicia medica- ciduntur autem amaris potissimum medica- mēta lū- mentis, inter quę simpliciora hęc sunt. Absin- bricos oc- thium, abrotanum, calamintha, marubium, cidentia. dictamnus, hyssopus, rura, folia persicorū, co-
riandri semen, cornu cerninum, lupini, menta,

pulegium, origanum, centauriū minus, filix,
gentiana, aristolochia rotūda, esus alliorum,
brassicæ semen, & helenii radix. Inter omnia
autem laudatissimū remedium est aloë. Quia
verò infantes aloë n̄ grauit̄ propter suā ama-
ritudinem admittūt, lupinis fasciola ipsis de-
tentis ore adaperto ac diducto per fistulam
quandam valido munitā canali, inuitis illam
iniiciemus. Ex dictis itaque medicamētis sim-
plicibus, varia componi medicamenta pos-
sunt nimirum decocta, pulueres, cataplasma-
ta, emplastra, & vnguenta. Conuenit autem is
puluis, præter alia, qui R̄ seminis lūbricorum
℥.ii. centaurii minoris, absinthii, cornu cerui-
ni vsti an. ℥.i. calaminthę, pulegii, origani an
℥.s. abrotani, mentæ, lupinorū, foliorū aristo-
lochiæ rot. ā. ℥.i. aloës. ℥.ii. misce, fiat puluis,
de quo detur drachma vna, aut semis, pro æ-
tatis & habitus corporis ratione in lacte, aut
melle, aut syrupo de dulci radice. Nam debēt
ea quæ lumbricos enecāt, cū dulcibus liquo-
ribus pro pinari, quò citiūs medicamēta dul-
cedine illa allecti lumbrici amplectātur. Ex-
trinsecūs vmbilicus felle taurino, aut hoc vn-
guento illinendus, quod R̄ olei amygdalarū
amararum, olei de absinthio, an ℥.i. fellis tau-
rini ℥.s. cētaurii minoris, absinthii lupinorū,
an. ℥.ii. foliorum persicorū, cornu ceruini vsti

cōposita.

puluis.

vnguen-
tum.

aloës, abrotani an. ʒ. i. ceræ quod satis est, fiat
 unguentum. vel imponatur toti vētriculo hoc
 ceratum, quod R̄ aloës, absinthii, farinæ lu- ceratum.
 pinorum an ʒ. ii. nigellæ, mētæ, origani, pule-
 gii, marubii an ʒ. i. cētaurii minoris, calamin-
 thæ an ʒ. s. oleorum de absinthio, amygdala-
 rū amaranū an ʒ. ii. olei costini ʒ. i. fellis tau-
 rini ʒ. s. cum cera & resina q. s. fiat ceratū. Ad
 imaginem illorum possunt componi empla-
 stra & cataplasmata, ita vt peculiariorum
 paradigmata ascribere minimè sit necessariū.
 Ab inferiorib. etiam partibus mulsam iniice-
 re copiosiore expedit, quò lumbrici mellis
 dulcedine illecti, deorsum descendant. Cæte- Lumbrici
 rum enecatos iam per pharmaca prædicta lū- enecati
 bricos, citra dilationē expellere oportet. vi- vt expel-
 tiosa enim ex ipsis exhalatio procedit, quæ & lendi.
 appetitum & cōcoctionem lædit. Extrahun-
 tur autem per glādulas suppositas, aut medi-
 camenta purgantia assumpta: potissimū verò
 per hieram picram, & pilulas cōmunes (quæ
 alio nomine pestilentialia vocantur) quæ sa-
 nè mirificè in educendis lumbricis conferūt.

Porro qui lumbricis cum alui profluuiis Si alui
 infestantur, eos fluorem inspissando, & con- profluuiū
 coctionem tum per cibos, tum per cataplas- accedat.
 mata in melius permutando, curare oportet.
 In quantum enim profluuium inualefcit, tan-

tum etiam lumbrici interquiescunt. Quare diligenter conandum ut aluus adstringatur, firmitasque ei adiiciatur. His itaque plâtaginis succus propinâdus, vel ipsa etiâ arida plâtago assumenda. ex equo enim utriusque, & fluiori alui & lumbricis efficax est. Cataplasmata etiam, cerata & vnguenta ex cruda hordeacea farina, malicorio, acatia, hypocistide, & similibus adstringentibus concinnanda, adiectis iis quæ ad lumbricos interficiendos sunt prædicta. Conferunt autem adstringentia, & hoc etiam nomine extrinsecus admota, quod ventriculus ex amararum medicamentorum assumptione læsum iterum corroborent. Licebit & in hoc casu vermes terrenos exiccatos, & in puluerem redactos, cum hydromelite exhibere. Ascarides in infantibus vacuandi sunt cum glandibus ex melle & sale cōfectis. In proejectioribus, clysteribus ex decocto absinthii, centaurii minoris, calaminthæ, lupinorum, & aliorum suprâ commemoratorum, oleis adiectis, compositis. Post clysteres longanum simplicibus quidem acatia, hypocistide, rhois succo, aut alio adstringente sublinendus est. coacta enim ab adstringentibus caro corroboratur, aptitudinemque ad animaculorum generationem amittit, atque ascaridas ipsas excludit. Hoc verò & pueris, & qui perfectæ

Ascaridū
curatio.

sunt ætatis conducit, efficacissimūque existit. carnē vterem salitam, pinguedine derassa, sublongam & rotundam formabimus, atque ita adaptatam podici atque sphincteri intrudemus: ligamentoque adhibito, quandiu sustineri possint, inditam sinemus, deinde soluemus, simulque ascarides illi adhærentes educemus. Posthæc prædicta infundemus, atque illinemus.

DE HÆMORRHOIDIBVS SEDIS. CAP. XV.

Hæmorrhoides venarū in sede sunt explanationes dilationē sive, & sanguinis defluxu sic appellatæ. Harū aliæ cæcæ, quæ scilicet intumescunt, & nihil aut parū admodū sanguinis excernunt. Aliæ apertæ, quæ videlicet certis quibusdam temporibus pāduntur, & sanguinem emittunt. Fiunt autem hæmorrhoides, propter copiam sanguinis fœculēti & melancholici, quem iecur ad ipsas reponit. Signa verò per quæ affectus deprehēditur, satis manifesta sunt. oculis enim conspiciuntur cæcæ, & dolorem vehementem potissimū in excernendo stercore, excitant. Apertę sanguinē fundunt, qui latere sic laborātes haud potest. Quum itaque cæcę apparuerint hæmorroi-

ἀπορροήσις

apertæ,
causæ,

signa,

curatio

cæcarum des, & magnos in ano cruciatus excitauerint, corpúsque plethoricum fuerit, vena poplitis aut malleoli incidenda erit. Aluus etiam affatim leniter subducentibus medicamentis mollienda, ne arida stercora dū excernuntur, dolores faciant. Apponenda quoque ea sunt, quæ dolorem, vbi vehemens fuerit, mitigare possunt. Ex quorum numero est mica panis in lacte macerata; & cū oui vitello decocta, & instar emplastri admota. Prodest etiā balneum ex decocto maluæ, foliis violæ, meliloti, fœnigræci, chamæmeli, foliis althææ, semine lini, floribus verbasci, & similibus apparatus, vel si eo uti non poterit, lanæ aut spongiæ in decocto illo madefactæ, dolenti loco adhibeantur. Quod si prædicta nihil contulerint, sanguinē ab iis elicere oportet. Quapropter cyclamini succum, aut cepæ, aut fel bubulum lana illitum intra anum imponere oportet. Idem etiam potest centauri minoris succus, stercus columbinum, staphysagria, folium ficus, si cum eo fricentur, & medulla colocynthis in oleo amygdalarum amararum macerata. Potissimum verò hoc emplastrū confert, quod ℞ stercoris columbini ℥.s. seminis staphysagriæ, lupinorū an. ℥.i.s. amygdalarū amararū ℥.i. medullæ colocynthis ℥.s. succi cyclamini, cepæ an ℥.i. misceantur singula,

emplastrum.

& ad formam amplastri reducantur, adiecto
 si opus erit, oleo amygdalarum amaram. Glā-
 des etiam oblonge ex radice cyclamini pa-
 rata, in anum indi possunt. Hirudines etiam
 in harundine inclusæ, ita ut caput exerāt, hæ-
 morrhoidibus ut adaperiantur, imponi solēt.
 Has ubi amovere non poteris, cinere illarum
 capiti insperfo decidere sua sponte facies. Ceterum si aperte fuerint, & sanguinem modicè
 per certa intervalla fuderint, minimè suppri-
 mendæ sunt: quod huiusmodi sanguinis
 eruptio hac passione detētos homines à mul-
 tis malis immunes reddat. Id quod in primis
 testatur Hippocrates, qui sic scriptū reliquit: Habentes hæmorrhoidas, neque laterū dolo-
 re, neque pulmonis inflammatione, neque de-
 pascenti ulcere, neque furunculis, neque ter-
 minthis, pariter neque lepra, neque vitiligi-
 nibus corripuntur. Quod si verò immodicè
 ac instò largiùs sanguinem fundant, sic quod
 ægri hoc malo cōtabescant, ac illorum robur
 deiiciatur, supprimendæ erunt: quod aliàs pe-
 riculum sit, ne aqua intercus, iocinore ob im-
 modicā euacuationem refrigerato, sequatur.
 Cibi itaque erūt iis qui supra modū inaniam
 tur pauci sanguinis, efficaces, & minimè recre-
 mentitii, quique siccant & adstringunt: cuius-
 modi est alica & oryza. Ex oleribus intybus,

Apertarū
curatio.

6. epid.
par. 3.
aph. 29.

victus.

curatio.

cichorium, portulaca, & similia. cibis rhu-
 obsoniorum, aut succus immaturarum vua-
 rum admisceatur. Si vires plurimum proster-
 nantur, carniū expresso, cui succus coto-
 neorum admixtus sit, alendus æger erit. vina
 bibat adstringentia. Cæterum si plenitudo
 corporis affuerit, venæ interioris in cubito
 dextræ manus sectio proderit. Sin minus, a-
 uersioni per cucurbitulas hypochondriis &
 iecore affixas studendum. In quem vsum ma-
 nibus & brachiis etiam vincula iniicere, &
 frictiones asperas adhibere conuenit. Præte-
 reà intra corpus assumenda sunt ea quæ ad-
 stringunt, vt sunt syrupi rosaceus, myrthinus,
 cotoneorū, coralli rubei, bolus armenia, pa-
 stilli de succino, de ebore (quos de spodio ho-
 die nominant) de terra lemnia, & alia quæ in
 capite de cruento spūto commemorata sunt.
 Extrinsecus ea etiam apponēda, quæ sangui-
 nem promanantem sistere possunt. Ex quo-
 rum sanè numero, Aëtio lib. 14. cap. 5. teste,
 aloë est, cum posca applicata. Idem etiam
 potest squama ferri, aut plumbum vsum. vni-
 cè autem confert medicamentum, quod des-
 cribit lib. 5. Ter. meth. Galen. Id accipit thu-
 cris partē vnā, aloës partis vnius semissim.
 Hæc cum oui candido, donec ad mellis cras-
 situdinem redeant, subiguntur, & mollissimo

leporis pilo excepta vasis imponuntur, fascia ex tenui linceo forinsecus alligata. Prode-
runt etiam vnguenta, balnea, infusiones, fo-
menta, & alia eiusmodi ex medicamentis ad-
stringentibus: quorum multa in cap. de Diar-
rhœa, Lienteria, Dysenteria & Tenesmo di-
cta sunt, composita. Sacculos tamen in vino
rubeo & adstringente priusquam adhibean-
tur, bulliri, aut saltem eo irrigare conuenit.
Quapropter si quæ hic desiderabis medica-
menta, ea ex capitib. superioribus, in quib. de
sanguinis suppressione agitur, petes. Superua-
caneum enim sæpius iisdem de reb. verba
facere.

DE PROCIDENTIA ANI.

CAP.

XVI.

Accidit vt interdum propter resolutionem
aut imbecillitatem musculorum obliquorum *causa.*
sedem sursum reuellentium, anus procidat,
atque adeò à duobus quidem relatis musculis
non queat retrahi, sed manib. aut medicamen-
tis auxiliatricibus egeat. Quod cum factum *curatio*
fuerit, considerandum in primis, num anus ab
inflammatione liber sit, tum enim statim im-
pulsus, in pristinum locum protrudi ac repo-
ni debet. vt autem intrusus ne iterum egredia-

tur, retineri queat, adstringentia extrinsecus
 apponenda sunt. Primum itaque oleo rosaceo
 calente circumlinendus, aut vino adstringen-
 te detergendus anus: ac deinde in suum locum
 repositus, deligandus erit. Idque faciendum sta-
 tim ubi æger excreuit, ne cōfestim ad egeren-
 dum necessitas ipsum urgeat, atque adeò ite-
 rum anus procidat. Linimentum ex acatia &
 hypocistide cū vino adhibendum. Incoquun-
 tur etiā in aqua donec rubescat, galla, balau-
 stia, glandularum calices, malicorium, bellis
 minor (primulam veris nominant) rhu obso-
 niorum, cortices cotoneorum, & similia: &
 deinde ex huiusmodi decocto incessus & lo-
 tiones parentur. Possunt etiam postquam vi-
 no aut decocto adstringenti sedes abluta fue-
 rit, arida admoueri ac inspergi medicamēta,
 In quem usum confert bolus armenię, thus,
 sanguis draconis, galla, acatia, myrrha, hy-
 pocistis, cornu ceruinum vsum, & similia quę
 ex superioribus sunt petenda. Porro si anus
 ob inflammationem tumidus imponi nequeat,
 ubi plenitudo fuerit, vena primum secanda
 erit, vomitusque ciendus. Sedi apponenda
 etiam quę adstringunt & reprimunt: idque
 statim inter initia faciendum. Quod si verò
 plenitudo nulla adsit, æger in sessione vtatur
 & decocto chamęmeli, maluę, althęę, semi-

nibus lini, scœnigræci, & similibus parata. aut in aquam calidam conscendat, & ei ad tempus immoretur. Spongia etiam aut lana decocto prædicto madefacta admoueat. Annus denique oleo chamæmelino, aut aucthino, quousque reponi possit, illinendus. Postquam verò reconditus iâ est, tum suprâ commemoratis medicamentis adstringentibus, vtendum erit.

DE RIMIS ANI. CAP. XVII.

Rimæ sedis, quas Græci Rhagades vocant, ῥαγάδες sunt scissuræ quæ in musculo anum claudente, quem sphincterem nominât, aut in circulo & extrema ani corona fiunt, similes iis quæ in labiis ob Boreæ flatum asperiorē accidunt. causæ. ob acrium humorum defluxum, aut inflammationem, aut condylomatam, condylomata. (quæ nihil aliud sunt nisi eminentiæ seu rugæ quædam, duplicatis anî corpusculis præter naturâ insurgentes) extensionē eueniunt. Si ab acris humorib. fiunt, ii primùm omnium purgandi erunt. Si ob condylomata, itidem purgatione inter initia vtendum. Alius denique toto curationis tempore mollienda, cibis humectantibus ac pinguib. ne aridum stercus cōglutinationem remoretur, Ex eorum sanè nume- curatio.

curatio.

calide in
temperiei

adhuc ficciora & pauciora videntur, ægrique
magis sitiunt: in humida verò, humidiora &
plura erunt excrementa, sitisque minùs infe-
stabit. In huiusmodi igitur passionib. pri-
mus curationis scopus sit, vt intemperiem ad
còtrarium reducamus. calidam enim intem-
periem semper refrigerare oportet, frigidam
verò calefacere, similiterque humidam resic-
care, & siccam humectare. cæterùm omnibus
iecorariis medicamentis, tum quæ per os su-
muntur, tum quæ forinsecùs imponuntur, a-
liquid ex astringentib. immiscere oportet,
quò firmitas ac robur visceris conseruetur.
In calida igitur intemperie quod ad victus
rationem attinet, vtendum erit pitisanæ cre-
more, & aliis cibis mediocriter refrigeranti-
bus, lactucis, intybis, eichorio, sonchis, pane
ex aqua. Pullis item gallinarum, perdicibus,
auibus montanis, carnib. vitulis, cum om-
phacio aut limonibus decoctis. Ex fructibus
vescantur passulis, limonibus, & amygdalis
dulcibus. Vinum omnino circunciditur, nisi
alteram ob causam, nempe ventriculi imbe-
cillitatem, hoc requirant. tum enim tenue &
dilutum aliquod exhibendum. Bibant autem
pro vino succum malorum punicorum, & sy-
rupum acidũ, simplicem, oxysaccharamque.
cũ decocto hordei, aut intybi domestici. As-

cendi autem in summa ab omni cibo & po-
 tu melle condito, & admodum calido ac in-
 cidente. Per os denique, quod ad medicamen-
 torum rationem attinet, sumant saccharum
 rosaceum, diarhodôn abbatis, & diatriasanta-
 tali confectiones. Aut confectionem hanc,
 quæ R̄ specierû diarhodôn abbatis, diatria-
 santi an. ʒ. i. s. seminum intybi domestici v-
 triusque, rosarum rubearum an. ʒ. ii. santalo-
 rum alborum, cassuthæ, floris iunci odorati
 an. ʒ. i. passularum ʒ. i. sacchari ʒ. vi. dissoluti
 in aquis cassuthæ & endiuivæ, fiat confectio
 rotûda. Quin & Philonis antidotus semel tã-
 tum exhibita, omnem aliquando calidam ie-
 coris intemperie mirabiliter sanavit. Extrin-
 secus adhibeantur fomenta ex rosaceo, cha-
 mæmelino, cotoneo que oleis parata. Aut ab-
 sinthium, aut palmulæ prædictis oleis inco-
 quuntur, & in iis lana aut spōgia madefacta,
 ei loco, vbi iecur situm est, imponatur. Potest vnguentū
 etiam huius vnguenti esse vsus, quod R̄ oleo-
 rum rosacei, cotoneorum, nymphææ an. ʒ. i.
 santalorum alborum & rubeorum, rosarum
 rub. an. ʒ. i. ramentorum eboris. ʒ. i. s. seminis
 intybi domestici vtriusque an. ʒ. i. aceti ʒ. i. s.
 caphurę gr. ii. cerę quod satis est, fiat, vnguen-
 tum. Epithemata etiam in hoc affectu nō pa-
 rum conducunt, quę in hunc aut similem mo-
 epithemā

dum parabantur. R^x succi intybi domesticⁱ
 latifolii, lactucæ, oxalidis, rosarum, nymphæ
 an ʒ. iiii. succi semperuiui ʒ. i. s. aceti ʒ. i. ro-
 rum rub. santalorum rub, ramentorum eboris
 an ʒ. i. specierum diarhodôn abbatis, diatria-
 fantali an. ʒ. i. s. caphuræ. ʒ. s. misce, fiat epi-
 thema. Adhibeantur autē epithemata æstate
 frigida æstus, hyeme verò calida. Vbi autē fri-
 gida in iccore intemperies fuerit, calefacien-
 tibus, ac robur addētibus vtendum est. vtan-
 tur itaque cibis concoctu facilibus & calefa-
 ciētibus. Ex oleribus, satureia, hyssopo, fœni-
 culo, oreoselino, abrotano, salua, & simili-
 bus. Cibi condiantur oromatis calefacienti-
 bus, cinamomo, gariophyllis, & iis similibus.
 decoctū. vinum bibant tenue, fuluum, & odoriferum.
 Fugiant esum piscium, fructuum frigidorum,
 ocium, & quidquid refrigerare iecur potest.
 Per os sumant hoc decoctum, quod R^x radi-
 cum apii, fœniculi, oreoselini an ʒ. i. eupato-
 rii (quod agrimoniam hodie vocant) hyssop-
 i, mentæ, absinthii, cichorii, cassuthæ, origa-
 ni, calaminthæ, asari an. M. i. seminum anisi,
 fœniculi, dauci, cumini, carei an. ʒ. ii. iunci
 odorati ʒ. i. s. mastiches ʒ. i. florum chamæ-
 meli, rosarum rub. an. M. i. cinamoni electi ʒ.
 i. s. Bulliant omnia in lb. i. s. vini, & aquæ fon-
 tanæ lb. i. donec tertia pars absumpta fuerit

dein colentur, & colaturæ adiiciantur syrupi
 de eupatorio ℥.iii. syrupi de absinthio ℥.i.
 misce, fiat potio. In hunc usum conferunt
 etiam confectioes calefacientes, diacina-
 momi nimirum, dianisi, conserua saluiæ, aco-
 rum conditum, pimpinellæ radices conditæ,
 & huiusmodi. Extrinsecus illinenda olea ca-
 lida, nempe nardinum, chamæmelinum, ab-
 sinthinum, & similia. confert hoc uti vnguen-
 to, quod R^x oleorum absinthini, nardini an ℥. **vnguentū.**
 i.s. succi eupatorii. ℥.ii. cinamomi, gario-
 phyllorum, ligni aloës an. ʒ.ii. spicæ, iunci
 odorati, mastiches an. ʒ.i. ceræ quod satis est,
 fiat vnguentum. Potest etiam vsus esse eius ce-
 ratum, quod R^x farinæ fœnigræci, lupinorum an
 ʒ.ii. radicis iridis, asari, an ʒ.i. eupatorii, absin-
 thii, meliloti, iunci odorati, an ʒ.s. galliæ mo-
 schatę. ʒ.i. seminū anisi, fœniculi an ʒ.s. masti-
 ches. ʒ.ii. myrrhę, thuris an. ʒ.i. oleorum ma-
 stichini, nardini, rosacei, anethini ℥.i. ceræ & **epithema**
 resinæ quod satis est, fiat ceratū. Et istius epi-
 thematis, quod R^x sc. anisi, fœniculi, ammeos
 an ʒ.i.s. cinamomi, gariophilorū, iunci odo-
 rati an ʒ.i. Decoquantur in lb. i.s. aquæ vsque
 ad medietatis absorptionem. coletur, & co-
 laturæ adiiciantur succorum absinthii, eupa-
 torii an ℥.ii. specierum diacynamomi, dia-
 galangę an ʒ.i. cassuthæ. ʒ.ii. aceti. ʒ.ii. misce,

humidæ
intempe-
rici,

Siccæ in-
temperiei.

fiat epithema. In humida autem intemperie victus ratione desiccante vitendum, carnibus nimirum volucrum assis, vino tenui, & sudores mouentibus, laconico, balneis naturalibus. Parum verò bibendam ac comedendam: pisces quoque in vniuersum omnes, ac fructus quibus humectandi vis inest, deuitandi. Per os sumendus syrupus de absinthio, dialaceæ & diacurcumæ confectiones. Extrinsecus etiam quæ exiccant citra insignem calorem, adhibenda. de quibus omnibus infra in cap de Ana circa copiosè dicemus. Siccæ iecoris intemperies haud secus atque hectica febris curatur, hoc solo quòd suprà monuimus nō neglecto, vt semper humectatibus medicamentis misceantur, quæ robor visceri addere possunt. Et vt rem paucis perstringamus, in siccæ intemperie balnea sufficiunt dulcium aquarum, & humectans victus ratio, de quibus in curatione febris hecticae copiosissimè dicemus. Ex hoc itaque loco petenda erunt, quæ hic desiderantur. Cæterū inter ea quæ à proprietate totius substantiæ, efficacia existunt, optimam est lupinū iecur: quod sanè diligenter tritū, drachmę vnius pondere cū vino dulci aquā qualidā diluto præbetur. Hoc enim multiplici experimento cognitū, omnibus iecoris intemperiebus comodū existit: vt pote

roprietate totius substantiæ hanc efficaciam
non calefaciendo, aut refrigerando.

DE OBSTRUCTIONE IOCI-
NORIS. CAP. XIX.

Iocinoris obstructio à flatibus vaporosis &
crassis, cōcōctisque difficilibus fit. Interdum *causæ.*
autē & à crassis viscosisque humoribus, in fi-
nibus venarum ex ima iocinoris parte ena-
tarum, per quas ex ventre & intestinis alimē-
ti digestio ad iecur contingit. Porro quum *signa.*
vaporosi & crassi flatibus multitudo coacerua-
tur, quæ exitū nō habet, atque adeo obstructio-
nem efficit, nō gravitatis circa dextrum hy-
pochondrium solum, sed & distentionis sen-
sus oboritur. Obstructionem verò à crassis vi-
scidisque humoribus cōsequitur gravitatis cū
dolore sensus, aliquādo quidē obtuse, aliquā-
do verò vehemētis: & quādoque quidē absque
febre, quādoque cū febre. crassa enim & visco-
sa ac multa, omnino āplius reliquis obstruūt,
& maximē quādo ægri à cibo vehementiori
motu utuntur. Si verò acria sint & multa quæ
in cibo sumūtur, dolor ex obstructione vehe-
mentior fit, quum obturata corpora simul &
tensionem perferant, simulque pungātur. Ci- *victus.*
bi his dandi sunt calidiores, & qui aperiendi

obstructiones facultatem habēt, nempe por-
rum ex oxymelite, asparagum, fœniculum,
oreoselinum, cappares, reliquaque obsonia
ex condimento aliquo calefaciente, quodque
obstructiones auferat, incocta. vitanda sunt
alimenta crassi succi, balnea, & exercitia à ci-
bo. Vino vtatur tenui, ac veteri. Ultra victus
rationem attenuantiū quoque & obstructio-
nem tollentium medicamentorum quàm ce-
lerrimus requiritur vsus: obstructio enim in-
ueterata non tantum in iocinore, sed in omni
corporis parte putrefactionem operatur, fe-
brēque accendit. Præclarè autem & citra
molestiam ab obstructione leuant inter sim-
plicia medicamenta lupi iecur, fumaria, eu-
patorium, chamæmelū, acori radix, dracum-
culi radix, asarū, anisum, apium, absinthium,
casia, iris, glycyrrhiza, rha ponticum verum,
lupini, cappares, ammi, cassutha, oreoselinum,
pistacea, amygdalæ amaræ, spica nardi, stœ-
chas, gentiana, plantaginis radix, semē & fo-
lia sicca, anagallidis fœminę succus, cichoriū,
halicacabū, intyba vtraque, asparagus, & ru-
scus. Ex iis varia componi medicamenta pos-
sunt, potissimum verò decocta, adiectis oxy-
melite simplici, scyllitico, syrupo acido com-
posito, de absinthio, hyssopo, calamintha,
marrubio, & similibus. In hunc vsum exhi-

bendi etiam pastilli de eupatorio, de ab-
 thio, de rhabarbaro, & similes. Conferunt
 etiam confectiones dialaccæ & diacurcumæ.
 Inter cætera autem non solum iucundum, ve-
 rumetiam utile est, ut pistacia decem aut duo-
 decim per noctem in vino Aruisio (quod cor-
 rupta voce malmafinum hodie vocant) ma-
 cerata, in aurora coctione iam facta suman-
 tur. Extrinsecus etiã admouenda epithema-
 ta, vnguenta emplastra & cerata, quæ in ca-
 superiore de curatione frigida intemperici
 iecoris dicta sunt. Hæc medicamenta suffi-
 cient, si malum non inueteratum fuerit. Si
 enim in vestutatem incidat, venæ etiã sectio,
 & purgatio, si nihil prohibet, adhibenda erunt.
 In hunc usum exhibenda catapotia de rhabar-
 baro, de agarico, & similia medicamenta, quæ
 crassos & lentos humores per aluum purgare
 possunt. Vacuato iam corpore, ea quæ supra
 comprehensa sunt, propinanda medicamenta erunt.
 hoc autem potissimum eclegma, quod R^x radi- eclegma
 cis iridis, radicis chamæpityos, seminum fœ-
 niculi, anisi, apii, an ʒ. ii. asari ʒ. ii. s. cinamo-
 mi, zingiberis, carei, chamæmeli an ʒ. i. stœ-
 chadis, gentianæ, marrubii an ʒ. ii. cum oxy-
 melite scyllitico quod satis est, fiat eclegma.
 Hoc mirificè obstructions, non solum eas
 quæ in cauo, verumetiam quæ in gibbo ioci-

noris hærent, quandoquidem per urinas vehementer expurget, tollit.

DE INFLAMMATIONE IO-
CINORIS. CAP. XX.

causæ.
signa.

In iocinore perinde atque in aliis visceribus, ob easdemque causas, fit inflammatio. Inflammato autem iocinore omnibus quidem ex æquo in dextro hypochondrio dolor & grauitas est, qui supra ad iugulū vsque, infra autem ad spurias costas peruenit. Tumor quoque dextri hypochondri cōsequitur. Huic dolori accedit febris acuta, tussis exigua & sicca, sitis inexhausta, cibi fastidiū, difficultas spiritus. Lingua primò rubicunda apparet, postea nigra: bilem vomūt purā, atque etiā vitellinam, post autem & eruginosam. aluus adstringitur, color corporis subuertitur in arquati morbi speciem permutatus, singultus quoque cōsequitur. Accessionis etiā tēpore quidā delirio apprehenduntur, & acrem urinā excernūt. Quando verò priuatim caua iocinoris inflammationem patiuntur, nausea, vomitus, cibi fastidium, & ardor ac sitis intenduntur. Si verò gibba ipsius inflammatio exercet, præter alia superius commemorata, tumor manifestus quoque in superficie oculis & tactui conspicuus est. Hæc qui-

dem vehemēter grandēque inflammatio-
nem testantur. Sin obscura quēdam fuerit iu-
bebimus ægro, magnam edat respirationem.
Et si dextrum hypochōdrium dolore asserat,
moderata iecoris inflammatio censebitur.
Quòd si iuxta situm incūbentium iecori mu-
sculorum oblongus inflāmationi tumor ap-
pareat prædictorum nullo præsentē, illos ip-
sos inflāmatione laborare agnosceamus. Por-
rò iecore inflāmato, sanguinis detractionem curatio.
experiri oportet, si nihil id fieri impediat. In-
cidenda autem in dextro cubito vena inter-
na, ita vt substratam arteriam obseruemus:
quæ si non appareat, media: si verò neque ipsa
appareat, superior. copiosus autem, & quan-
tum satis est, si vires ferre queant, educendus.
Sanguinis missione facta, post modicum in-
teruallū, simplici ac leue clysteri alius eluen-
da, maximè si non sponte egerat. Extrinsecus
cucurbitæ cum scarificatione affigendæ. Fo-
mentis etiam vtendum ex lanis olei imbutis,
cataplasmatibus, ceratis, & epithematis. In qui-
bus adhibendis in summa hoc præcipiendum
est, vt adstringentia emolliētibus semper ad-
misceantur. Fomētum itaque fiat ex oleo co-
toneorum, aut mastichino, aut rosaceo, aut
myrthino, adiecto vino odorifero. Aut adhi-
beatur spōgia madefacta in decocto absinthii

Fon. etū.

meliloti, rosarum rubearum, chamæmeli, plantaginis, intybi domestici (quam indiuiā vocant) & similium. Cataplasmata verò, & emplastra ex semine lini & fœnigræci, farina hordeacea, malis cotoneis, meliloti flore, absinthio, & similibus, in hunc modum componenda sunt. R̄ farine hordeaceę ʒ. s. carnis cotoneorum contusę ʒ. iii. absinthii, florum meliloti, iūci odorati an ʒ. ii. seminis lini ʒ. i. oleorum rosacei, cotoneorum, chamæmelini, absinthini an ʒ. s. aceti ʒ. i. misce, fiat emplastrum. Cerata sic cōfici possunt. R̄ carnis palmularum ʒ. iii. myrrhæ in vino veteri adstringente maceratæ, styracis, mastiches an ʒ. ii. florum meliloti, comæ absinthii, chamæmeli an ʒ. i. s. croci. ʒ. s. oleorū cotoneorum, mastichini, rosacei an ʒ. i. cerę & resinę quod satis est, fiat ceratum. In hunc vsum etiam epithemata ex decocto herbarum suprâ nominatarum, aut succis rosarum, plantaginis, absinthii, chamæmeli, & similibus cōponi possunt. In quibus omnibus componendis vnice studendum, vt adstringentia vbi vehemens adhuc est inflammatio, relaxantibus & emollientibus præualeant: contrà verò remittente vehementi calore, emollientia adstringentibus. cauendū præterea, ne prædicta actu frigida admoventur, sed prius modicè calefa-

empla-
strum.

ceratum.

nihil a-
ctu frigi-

Quidam. Porro inflammatione iecoris ubi magni dū iecori
 circūstent dolores, etiā medicamēta dolorem inflāma-
 leuantia in potu sunt exhibenda: ita tamen, tione la-
 ut assiduus eorum vsus deuitetur. Simplicibus boranti
 autem potionibus frequentius vtendum. Se- adhiben-
 necionis itaque decoctum tanquam maximē dum.
 commodū, aut succus glycyrrhizæ cum aqua
 calida exhibendum. His nō minūs cōfert in-
 tyborū succus, adiecto modico melle. Ad hoc
 enim quod refrigerat, ac firmitatem visceri
 addit, etiam hora venarum iecoris expurgat.
 Ceterum aluus etiam irritanda est, vrticę vel
 mercurialis coctōrū esu. In declinatione etiā
 morbi aluus per clysteres inaniri postulat. In
 quem vsū polypodium & epithymum ex
 mulla porriguntur. idque potissimū, si in
 caua visceris fuerit inflammatio. caua enim
 iecoris per aluum, gibba verò per vrinas ex-
 purgāda sunt. Porro in iecoris inflammatio-
 ne, exquisitissimo victu, Galeno lib. 13. Ther.
 meth. monitore, est opus. Poscit autem iecur
 ipsum cibos, qui obstructa recludant. Talia
 verò omnia sunt tenui consistentia, & quæ
 citra rosionem detergunt: cuiusmodi est pti-
 sana, mulla. Alimentum igitur optimum est
 sic patientibus, cremor ptisanæ, in quo apium
 decoctum sit. Ius etiam pulli gallinacci, in
 quo oroselinum decoctum sit, dari potest.

Si inflam-
 matio ad
 suppurati-
 onē tē-
 dat.
 maturā-
 tia.
 cataplas-
 ma.
 empla-
 strum.

Bibat mulsam, aut decoctum hordei, vel in-
 tyborū domesticorum. Cæterum si inflāma-
 tio, principiū permutationis ad suppurationē
 iā suscepit, tū omnia prædicta augebun-
 tur, dolores nimirū, febres, delirium, anxietas,
 cibique fastidiū. Adiuvare igitur permutatio-
 nem ac puris eruptionē oportet, ut quā celer-
 rimē fiat, ne maiora inde corpora corrūpan-
 tur, per vsum videlicet istius cataplasmatidis
 quod R^x radicis althææ ʒ.i.s. seminis fœnigræ-
 ci, lini an ʒ.ii. foliorū althææ, maluæ an. m.ii.
 caricarum numero vi. Bulliāt in aqua donec
 mollescāt, dein contundātur, & fiat cataplas-
 ma. Neque verò incōueniēter etiā emplastra,
 quæ puris permutationem iuvare possunt, ad-
 hibētur: quale est quod R^x farine hordeaceæ,
 farine fœnigræci an ʒ.iii. radicis althææ ʒ.iii.
 s. radicis liliorum alborum ʒ.i.s. seminis lini
 ʒ.i. florum chamæmeli, meliloti an p.i. Bul-
 liant omnia in aqua, donec ad mellis crassi-
 tudinem perueniant. deinde adde olei cha-
 mæmelini ʒ.i. olei liliacei ʒ.i.s. & bulliāt ite-
 rum, fiatque emplastrum. Ex prædictis pos-
 sunt fieri cerata adiectis butyro, ladono, re-
 sina, & cera. Quum autem perfecta suppura-
 tio fuerit, dolores remittent, omnesque acces-
 siones mitiores apparebunt. Cæterum ruptu-
 ræ tēpore dolor rursus magis augeſcet: qua-

Te etiam tunc rupturam adiuuare oportet, per
 stercoris caprini & colubini, seminis vrticæ,
 sinapi, aliorumque ad superficiem attrahendum
 usum: & per potiones caloricis, ut est deco-
 ctum polii, fumarie, radicis chamædrys, & **Absterge**
 thlaspeos. Facta ruptione, aqua mellis, aut ci- **tia.**
 ceris decoctum, aliaque quibus abstergendi
 facultas inest, quæ infra in capite de renum
 exulceratione commemorabuntur, propinan-
 da. Et si paristrasmissio per venas fit, urinam
 mouentia admiscenda sunt: Sin per aluum, ea
 quæ leniter subducunt, seruum nimirum ca-
 prinum, tamarindi, cassiaque fistularis exhi-
 benda. Dein facta absterfione, quæ congluti-
 nare possunt, propinanda.

DE ICTERO.

CAP. XXI.

Icterus est bilis, modo flauæ, modo atræ, **Interpos.**
 per vniuersum corpus effusio. Latine regiam,
 & arquatam passionem vocant. celsus etiam
 auriginem appellat. Harum omnium appel-
 lationum causas alibi explicauimus. Fit in-
 terdum iecore nihil patiente bilis effusio ad **causæ.**
 entem in morborum indicationibus. Nonnun-
 quam ubi citra febrem sanguis ab extranea
 aliqua occasione corrumpitur, ac biliosus ef-
 ficitur, sicut à venenatarum bestiarum morfi-

signa.

bus contingere consuevit. Quin & fieri potest propter inflammationem, aut naturalis temperiei iocinoris aut lienis permutationē. Fit etiam aliquādo ob imbecillitatem vesicæ bilis susceptricis, quæ biliosum humorem, veluti consuevit, in sese ex iocinore non attrahit, & ob id impurum sanguinē relinquit. Aliquando autem propter obstructionem, aut debilitatem vasorū, quorum ora ex ea ad iecur deferuntur, biliosum humorē nō attrahit, atque adeo icteron efficit. Interdum etiam fit propter meatus, qui ad intestina vadit, obstructionem. Quare ad icteri causas probè discernendas, excrementorum figura & color necessario considerantur, quum in aliquibus multum colorata per flauā bilem appareant, quemadmodum etiam in aliis vrinæ. In quibus enim ratione iudicationis bonæ in febribus biliosus humor ad cutem prorumpit, iis & excrementa & vrinæ naturali modo se habere videbuntur. Si autem cum febre & biliosis deiectionibus inuadat, & in dextro hypochondrio grauitas adsit, feruens iecoris inflammatio significatur, cuius vi sanguis in bilem mutatus, per vniuersum corpus defertur. Sin feruor citra grauitatem in ipso substat, ex sola calida iecoris intemperie vitium gignitur. Quibus verò citra febrem vnā cum gra-

titatis alicuius sensu circa dextrū hypochō-
 drion alba excrementa deiiciuntur, in his ve-
 sicę bilis susceptricis meatuū obstructionem
 esse factam putandum est. Si verò citra gra-
 uitatem talia deiiciantur, vires esse infirmas,
 aut attractricem quę ex iecore attrahit, aut
 eam quę ad intestina propellit, existiman-
 dum. Statim iis etiam vrinę biliosissimę af-
 fatim excernuntur. Porro in quibus atrę bi-
 lis humor vnā cum sanguine ad cutem est de-
 latus, hi omnino grauius patiūtur. consequi-
 tur enim ipsos tristitia præter rationem, &
 mordacitas eorum quę circa ventrem sunt,
 difficultasque spirandi. & cibos auersantur, &
 nigras vrinas excernūt. Stercora verò calcan-
 ti colorem referunt, & alius iis magis resic-
 catur. Cæterum eos qui ex pallida bile regiū
 morbum contrahunt, nulla mordacitas eo-
 rum quę circa ventrē sunt consequitur, neque
 etiam in tātum auersantur cibos. Stercora al-
 ba egerūtur: vrinę autem crocei coloris, tur-
 batę tamen permanent. Communiter autem
 omnibus ictericis pigricies ad motum acci-
 dit, & ad dulces cibos animum habent alie-
 natum. Pruritus etiā vniuersi corporis comi-
 tatur. Alba oculorum, & partes faciei tempo-
 ribus propinquę, itēmque malę pallorē ostē-
 dunt. venę etiam sub lingua repletę reperiun-

tur, & abundantem humorem significant.
 curatio. Ictერიკი igitur, qui ratione bonę iudicatio-
 nis febribus perfectę solutis sunt, facili-
 mę iudicatio curantur, si lauacris aquarum dulcium vtan-
 nis bonę tur, ac olei discussorii perfrictione, omnibús-
 accidat, que quę cutē rarefacere possunt: qualia sunt,
 oleum chamęmelinum, anethinum, irinum, &
 similia. Viçtus quoque rationem vniuersam
 in iis humectiorem constituere oportet, &
 vt humorum crassitudinem attenuare possit.
 si ex mor Qui ex virulentorum animalium morsibus
 su virulē- ictero corripuntur, curandi ferē sunt sicut ii
 torum, qui à rabido cane morsi sunt: de quibus suo
 si ob in- loco diximus. His qui ob calidam iecoris in-
 tēperiem temperiem, aut inflammationē arquati sunt,
 aut inflā- curatio superiùs comprehensa, vbi de iccore
 mationē agebatur, admouenda erit, cāmque integram
 iecoris. in hoc caput trāsferre oportet, ne eadem no-
 si ab ob- bis sint sæpiùs repetenda. At si propter ob-
 structio- structionem vesicę fellis susceptricis fiat icte-
 ne. ros, tum duo maxima remedia principatum
 obtinent, sectio venę, & purgatio. In quibus
 igitur multitudo sanguinis vnā cum bile in
 toto corpore abundat, & quos circa iecur aut
 lienem grauitas aut distensio infestat, in iis
 venę se- nihil venę sectione commodius fieri potest,
 ctio, si nulla alia re id facere præpediaris. Secunda
 verò est vena, in dextro cubito interna, ieco-

re patiente: liene autem, in sinistro sanguis-
 que particulatim, & per vices est detrahendus,
 ne per coaceruatam euacuationem vires egri
 prosteruantur. Neque verò ineptè clyster ad-
 hiberetur, si à venæ sectione excludimur. A venę
 autem incisione etiam non incommodè cly-
 ster iniicitur, qui propter stercoreum euacua-
 tionem spirandi facilitatem inducit: intesti-
 nęque irritando ac mordendo, humores ad
 cutis superficiem delatos, ad ipsa retrahit &
 reuellit. Sit verò talis, aut huic similis. *Rx* in- clyster,
 intybi vtriusque, marrubii, eupatorii, adian-
 thi, origani, absinthii, an. m. i. seminum anisi,
 fœniculi, oroselinii, asparagi, an. ʒ. ii. s. ra-
 dicum glycyrrhizę, apii, fœniculi an. ʒ. i. Bul-
 liant in aqua sufficienti. dein colaturę *Rx* ʒ.
 xiii. cassię fistularis ʒ. i. hierę picrę ʒ. s. ecleg-
 matis de succo rosarum ʒ. ii. oleorum anethi-
 ni, irini an ʒ. i. s. salis. ʒ. i. fiat clyster. Ceterum
 purgationes huic morbo magis proprię &
 familiares sunt, sic tamen vt edulis & potio-
 nibus itémque medicamentis humores prius
 attenuentur. Cibis itaque vtendum concoctu
 facilibus & extenuantibus volucris mōta- victus,
 nis, piscibus saxatilibus, oleribus quę urinam
 cient, præsertim intybis, asparagis, smyrnio,
 fœniculo, & similibus. carnes ferinę mansue-
 tis magis sunt aptę. Pro liquamine seu embā-

mate valet acetum, in quo aristolochia macerata sit. A fructibus abstinendum. Bellaria sint amygdalę, sed modicę sumatur: & cicer, modicę torrefactum. Eius etiam decoctum assidue potatum, non parum confert. Vinum conuenit album & tenue, non valde vetustum. Quod ad medicamenta ipsa attinet, sumenda sunt quę in cap. de obstructione iecoris, & in lib. I. de Extenuandis pituitosis humoribus cap. 8. dicta sunt. Potissimum verò apii, adianthi, calamithes, verbenacę rectę, rubię radiceis, aristolochiæ, serpilli, hypericique decoctum.

purgatio

Extenuatis iam & præparatis humoribus, pharmacum quod flauam bilem purgat, exhibendum. Sunt autem purgationes ictericis dandę fortiores: ob ventris enim siccitatē imbecilliores, inefficacęque in ipsis cognoscuntur. Quę autem præ aliis conferunt, test dilutum Rhabbari lib. I. cap. 7. descriptum, ac hierapicra, eclegma de succo rosaceo, de psilio, & diaphœnicôn. Quod si primo purgante medicamento nihil proficias, rursus ad ea quibus obstructiones tollendi facultas inest, reuertendum, & post triduum rursus violentius purgandum. Si liene patiente malum oriatur, ad caput de Melancholia & obstructione lienis recurrendum. Postea quę viscera repurgant, exhibenda sunt medicamenta. In quem usum

**viscera
vtraque**

radix cyclamini trita potata cōfert, hęc enim repurga-
 non solūm repurgat viscera, verumetiam ad tia.
 bilem in vniuersā cute excludendā per sudo-
 rem aptissima. Quare post eius potionem su-
 doris exclusionem per velamenta ac cōcale-
 factionem in lecto iuuare oportet. Dātur ex
 ea drachmę duę, aut tres, ex aqua mulsā. Pre-
 clarē quoque facit corticis raphani succ^o, vi-
 no meraco dulci permixtus, aut vino mulso,
 ita vt succi ℥ ii, vini ℥ i. contemperentur. ver-
 mes etiam terreni exiccati, ex vino mulso per
 triduum dati iēterū per lotium eiicient. Item
 cassiathę succus mirificē etiam prodest. cæte-
 rūm medicamenta quę in potu accipiuntur,
 omnia, si fieri potest, in balneo exhibeātur,
 vbi nimirum egri in solium calidum conscē-
 derint. Plurimū quoque diætę virium reso-
 cillatrici hoc tempore intētum esse oportet,
 per quā facultas excretrix reparetur, & si qua
 pars læsa sit, corroboretur, ac pręsens coloris
 corruptio repurgetur. Quapropter cōueniūt
 exercitia, gestationes, inunctiones ac exuda-
 tiones. In hunc vsum pyriateria conferunt, in
 quib. oleum, in quo serpillū aut rosmarinus
 herba decocta sit, corpori illinendum. Quod variatus
 si verō quippiā exiētero circa faciē & ocū- color o-
 los relinquatur, vrinę autem appareant purę, culorum
 aliusque cōsuetō more egerat, narium infu- & faciei

ut amo-
uendus.

sis vtēdum. In quem vsū cyclamini succus
item nigella cum aceto, anagallidis & betæ
succus infunditur. Acetum etiā acerrimum
naribus attrahat æger in folio desidens, con-
tineatque pressis naribus paulisper, & mirifi-
cè vacuabitur.

DE AQUA INTER CUTEM.
CAP. XXII.

Aquę in-
ter cutem
tres spe-
cies.

ἀσцитας.

τὸ μωρα-
νίσι.

ἀνασάρκα.

causæ.

Hydropis seu aquæ inter cutem tres sunt
species. Alia enim Ascites, alia Tympanites,
& tertia Anasarca, Hyposarca, Sarcites, &
Leucophlegmatia dicitur. Ascites est, quum
inter membranam peritonæum appellatā, &
intestina plurimus aquosus humor coacerua-
tur sic dicta, quod ἀτὼ, id est vtri modo mē-
brana ipsa repleta esse videatur. Tympanites
est, vbi flatus ac spiritus superfluus plurimus
in iisdem vētris locis congregatur. Anasarca
est, vbi per vniuersam corporis molē humor-
disseminatur, vt instar spongiarum aut papy-
ri vniuersa caro permadefacta appareat. Fit
hydrops, ob insignem iecoris frigiditatē, aut
ob alias partes vehementer refrigeratas, quæ
iecur in eandē affectū deducere valēt. Coaf-
ficitur autem iecur lieni refrigerato, aluóque
& intestinis, maximè iis quæ iuxta ieiunum

intestinum sunt, pulmonique & renibus ac se-
pto transuerso. Cōtingit etiam ex immodica
hæmorrhoidū euacuatione, aut ex fluxu mē-
struorum, aut eorundem retentione, aut ab a-
lia quadam magna veteri affectione, duri-
tie nimirum, aut simili. Multi autem & à po-
dagra & coxendicum dolore vexati, aquam
inter cutem inciderunt. Frequentissimè au-
tē eos qui malo corporis habitu præditi sunt, signa:
item ab ictero infestatos, hydrops consequi-
tur, cœliacam item affectionem & dysente-
riam. Communiter omnibus hydrops spiran-
di difficultatem, & tumorem, & grauitatem,
& vitiatum colorem inducit, ex vigore nimi-
rum albicantibus ægris. Fastidiunt etiam ci-
bum, potum autem largiorem appetunt, ma-
ximè qui ex ascite laborant. Etenim humor
qui in locis detinetur, salsus est & putrefact⁹.
quare febris etiam sequi vt plurimū solet.
Aqua inter cutem minus fœminæ quàm viri
tentātur. Inter cōmemoratas tres species tym-
panites omnino periculosa, minus eā ascites, victus:
deinde hyposarca. Victus autem omnibus
hydropicis cōmunis est, vt vniuersus cibus fa-
cilis cōcoctu, & sufficiēter coactus, atque ari-
dus sit, exolutus enim & humidus, aptus est
vt in aquositatē commutetur. Panis itaque
optimus elibanites, qui salem, ammi, & fœni-

culum, anisum, aut cuminum habeat admix-
tū. Debet is etiam probè fermētatus esse, sic
enim minùs adstringit, aut obstruit. Ex aui-
bus conueniunt sicciore, velut perdices, tur-
tures, turdi, merulæ, & similes. Ex terrestrib.
capra syluestris, lepus. Ex mansuetis, pulli gal-
linacei assi, extremæ suum partes. Ex aquati-
cis, cancri fluuiatiles. Oua etiam assata pro-
sunt. Olerum rarus sit vsus. quæ verò eis exhi-
bentur, acriora sint, & extenuandi calefaciē-
dique vi prædita: velut est apium, oreoselinū,
daucus, eruca, pulegium, brāssica, allia cocta,
cepæ, porri capitati. A leguminibus verò ab-
stinendum in totum. Pro liquamine vtantur
aceto cum pipere, cinamomo, & similibus. Sa-
les sint ex fœniculo, hyssopo, rosmarino, a-
pióque compositi. In potu tantū præbendum,
quantum ad frangendam aliquo modo sitim
sufficit: incōmodus enim est hydropicis plu-
rimus potus. Vinum autem bibant tenue, &
quod vrinam ciet. Dulcia verò vina, & vinū
mulsū vitāda. Acetum autem mirificè illo-
rum sitim restinguit. Porrò maximā ciborū
partem in cœna accipiant. Plurimos fructus,
& secundas mensas vitent. cōcedendæ tamen
nuges, amygdalæ, mala punica, pyra cocta, ac-
caricæ: omnia moderatè, neque omnia quo-
tidie. Lectus non valde mollis sit, præsertim

iis qui anasarca laborât, Substernâtur autem
 herbæ resiccantes: velut est pulegiû, calamin-
 tha, origanum, & similia. mirû est enim quan-
 tum huiusmodi resiccent per somnum, vt con-
 stet iam quosdam frumeti aceruis obuolutos
 & absconditos à somno surrexisse firmos. Ex-
 ercitationes etiam, si sol adsit, in sole fiât, ca-
 pite tamē velato: Sin frigus sit, in domib, per
 subiectû ignem concalescentis, aut iuxta ignē.
 Expedi verò imprimis equitatio, & huc & il-
 luc in cathedra circumferri. Cæterum pedib⁹,
 si per vires laborantis fieri potest, deambula-
 re multum, & quâdoque currere, quàm gesta-
 ri satius est. obuoluendi etiâ ægri in pellibus
 sole vstis, aut in arenâ calidâ defodiendi. Post
 exercitia sudores per lintea asperiora exter-
 gâtur. optimè quoque cōducit, si quotidie ter
 quatérve frictione vtantur. Hæc enim meat⁹
 coniucentes aperit, humores desiccat, exte-
 nuat, atque disiccat. Valde itaque celeriter &
 sudores elicit plurimos, & carnē cogit. Perfri-
 candi autē sunt manibus aridis, aut ex sale in
 aqua aut oleo calefaciēte trito. Posthęc cum
 aqua aluminosa, aut sulphurea, aut salsa lauā-
 di. Aliquib, enim qui hyposarca correpti fue-
 runt, & ad huiusmodi balnea adsueuerunt, ea
 ipsa tum ad deterrēdum morbum, tum ad ha-
 bitum valentiorē reddendum suffecerunt.

curatio. Quantum autē ad curandi rationem attinet, omnibus hydropicis commune remediū est statim inter initia humoris abundantis euacuatio quę vel per venę sectionem, vel medicamēta purgātia, vel vrinam mouētia, quemadmodū in sequentib⁹ particulatim cuiusque speciei hydropis curationem tradituri dicemus, fieri potest.

DE ANASARCA. CAP.

XXIII.

signa.

curatio.

In anasarca totius corporis moles, & vniuersa caro (vt dictum est) instar spōgię madi-
da ac laxa apparet, atque adeo totum corpus intumescit, ac mortuo simile euadit. Curatio à sanguinis detractiōe auspicanda, maximē si passionis origo ex hæmorrhoidib⁹ aut mēstruis suppressis est, & virtus atque ætas permiserint. Hac enim ratione plenitudo quę infestat exhauritur, & languētis natura exonerata alacrior fit, & mali causa minuitur, & deinde necessariō minore negotio redit sanitas. Præuis humorib. per venę sectionem detractis, ad purgantium medicaminum præsidia deueniendum. Quod si tamē extenuatione opus sit, decocta & alia quę suprà in capitib. de Iecoris imbecillitate & obstructione

dicta sunt, exhibeantur. In quem etiam usum
 syrupi de absinthio, de intybo (quā endiuia
 nominant) de eupatorio, & byzatiis barba- purgatio
 ris dictis, exhibendi. Purgantia verò medi-
 camēta simplicia sint, Rhabarbarum, & aga-
 ricus: composita verò, catapotia de rhabar-
 baro, de hiera simplici, de agarico, & similia.
 Conuenit etiā inter initia hiera picra, quòd
 hæc obstructions laxet, & visceribus robur
 addat. Quapropter cauēdum, ne valida, quæ-
 que nullū iccori robur adiiciunt medicamē-
 ta, exhibeamus. Infestans enim humor sensim
 & paulatim per purgantia medicamenta va-
 cuandus. Semel enim & confertim euacuan-
 tes, mirificè vires deicimus, iecurque refrige-
 ramus. Singulis itaque septimanis aluus sub-
 ducenda, semperque à mitiorib. ad aliquan-
 tulum valentiora transeundum. In hunc igitur
 usum cōueniūt eclegmata diaphcenicōn,
 & indi. Pulcherrima etiā purgatio conficitur
 ex radice sambuci in vino decocta. Prodest
 itidem & ebuli radix: eadē namque sambuco
 & ebulo vis est. Porro reliquo curationis tē- Robur
 pore, quo purgantib. medicamentis abstinet, addentia
 exhibēda quæ iccori robur addūt, quorū mul- ieccori, &
 ta suprā de ibecillitatis eiusdē & obstructio- vrinam
 nis curatione dicta sunt: & quæ vrinā mouere mouētia.
 possunt. In quē usum exhibebim⁹ cōfectiones

diarhodôn abbatis, aromatici rosacei, dial-
 lace, diacucurme, pastillos de eupatorio, rha-
 barbaro, & absinthio: theriacâ itē, & similia.
 Proderit autem vnicè hoc medicamento vti,
 quod. R̄ specierū diacurcumæ, dialaccæ, an.
 3. i. specierum diatriasantali, diarhodôn ab-
 batis an. 3. s. specierum aromatici rosacei 3.
 i. rhabbari selecti 3. s. seminū intybi do-
 mestici latioris, melonum, fœniculi an. 3. ii.
 absinthii, chamæmeli, cassuthæ an. 3. i. nucis
 myristicæ, iunci odorati, spicæ nardi an. 3. s.
 sacchari 3. i. misce, fiat tragea. Mirificè etiam
 hoc conferet, quod. R̄ seminū carei, fœniculi,
 anisi an. 3. ii. cumini, seminis hyperici an. 3. i.
 seminū ammi, petroselini, dauci, smyrnii (le-
 uisticum vocât) an. 3. s. radicum iridis, asari
 an. 3. i. absinthii 3. i. glycyrrhizæ. 3. i. saccha-
 ri æquale omnibus pondus, misce, fiat tragea.
 Animaduertendum autem, sicciora medica-
 menta magis quàm liquida anasarcis compe-
 tere. Cæterum nō prætermittendū, quin ex-
 trinsicus ea etiam adhibeantur medica-
 menta, quæ humores desiccare possunt: qualia sūt
 cataplasmata, emplastra, & vnguenta, aliâque
 medicamenta resiccandi facultate prædita. In
 quem vsū cataplasma ex farina hordeacea,
 fabaceâque, fœnogræco, radice ebuli, baccis
 lauri, absinthio & origano in vino decoctis

Tragea.

extrinse-
 cūs quæ
 adinouē-
 da medi-
 camenta.
 cataplas-
 mata.

confectum, & toti ventris capacitati imposi-
tum conuenit. Item stercus bubulum conue-
nienter resiccatum, non ineptè cum posca,
aut oxymelite imponitur, infarcta ac super-
inspersa sulphuris quarta parte, caseus quo-
que recens multum coaguli habens, optimè
ad omnes tumentes partes impositus facit.
Denique stercoreis columbini, stercoreis capri-
ni, buphthalmi, & chamæmeli, æquales par-
tes tusæ, in acerrimo aceto & melle coctæ **empla-**
adhibeantur. Emplastris etiam vtendū ex fer- **stra.**
mèto, cericis, nitro, iride, meliloto, saluia, pu-
legio, cardamomo, sulphure viuo, baccis lau-
ri, staphysagria, sale, ammoniaco, mastiche,
thure, abrotano, aristolochia rotunda, fimo
columbarum, cum oxymelite cōfectis. Cæte-
rū omnia impinguantia & resinosa cerata
vitanda sunt, veluti quæ inflent, & tumores,
eo quòd distillationem impediunt, distendant.
Tamen debent assidue & crura & manus, a-
liæque tumefactæ partes ī sole, aut iuxta ignē
hoc medicamento inungi, quod. R̄ vnguenti
agrippæ ʒ. i. pinguedinis suillæ ʒ. i. s. farinarū **vnguen-**
seminis lini, scœnigræci, fabaceæ, hordeaceæ **tum.**
an. ʒ. i. s. seminū althææ, nigellæ, dauci an. ʒ. i.
sulphuris viui. ʒ. iii. boli armenię, ʒ. ii. radice
iridis ʒ. ii. s. aluminis scissi, thuris an. ʒ. i. s. eu-
phorbii ʒ. i. oleorū irini, liliorū alborū, cha-

mæmelini an. ʒ. i. s. cū cera quod satis est, fiat vnguētum, quo liquefacto, ex eo sæpe tumores illinendi. Iam dictis addantur ea quæ suprà in victus ratione sunt exposita.

DE ASCITE. CAP. XXIIII.

signa.

In hac venter totūque abdomen intumescit, eoque concussio talis auditur sonus, qualem vter aqua non omnino plen⁹ reddere solet. Reliquæ verò partes corporis, superiores præcipuè, minimè inflantur.

victus.

Victus ratio in hac aqua inter cutem specie fit ex montanis auiculis, & aliis cōcoctu facilibus, & bonum procreātibus succū, haud secūs quàm in prioribus. Curadi ratio à purgantium medicamentorum usu auspicabitur. Quapropter ea medicamenta quæ in cap. præcedente commemorata sunt, ægrotantibus exhibenda. Superat aut omnia reliqua, brassica marina (quam soldanam & soldanellā hodie vocant) in potu assumpta. Hæc enim in euacuanda hydropicorum aqua mirificum ostendit effectum, adeo vt multi solius eius usu sanitati sint restituti. Dantur ex ea drachmæ duæ, plus aut minus, iuxta corporum diuersitatem, in vino, aut sero lactis. Conferunt etiam catapotia de figa peno, & drachmæ duæ aut tres succi radicis

curatio.

iridis, adiecta sacchari vncia vna. Clysteres etiam adhibendi acres, nisi venter sua sponte humescat: tunc enim exiccare ipsum magis conuenit. Commédatur autem eiusmodi, qui
 R^x florú daphnoidis (laureolam vocât) ʒ.ii. polypodii, agarici á. ʒ. i. s. cassathę ʒ. iii. decoquantur in vino aut aqua. R^x colaturæ ʒ. xii. benediçtæ laxatiuę ʒ. s. eclegmatis indi ʒ. ii. mellis ʒ. i. olei rutacei, chamęmelini, irini á. ʒ. i. salis gemmę ʒ. i. s. misce, fiat enęma. In eũ etiã vsum colocynthus, cartamus seu cenicus, baccæ lauri, semen anisi, ammi, & carei, ruta, radix cucumeris syluestris, adiectis aliis decoqui possunt. Post auxilia prædicta, ventri vniuerso ex præscriptis cataplasmatis & emplastris quædam imponantur. Adhibeantur etiam inunctiones, exercitia, vrinam & sudores mouentia auxilia, de quibus omnib. supra copiosè diximus.

DE TYMPANITE. CAP. XXV.

In hoc vitio venter inflatur, distēditurque, & concussus tympani sonitũ edit, reliquę v- signa
 rò corporis partes emaciantur. Victus ra- victus
 tionem prioribus similem obtinet, tamē cum magna ex parte ē flatibus oriatur, vnicē vitā da sunt omnia flatuosa, Aegrotāti autē mul-

ra exercitia, & sitis ingēs, strenuò auxiliatur.
 Curatio autem ipsa à purgantibus medica-
 mentis inchoanda. Clysteres etiam, quibus
 flatus discutiendi facultas inest, infundere o-
 portet, qualis est qui. R̄ radicum apii, fœni-
 culi an. ʒ. i. seminū anisi, fœniculi, dauci, smyr-
 nii, oreoselini, cumini an. ʒ. ii. carei ʒ. iii. rutę,
 asari, foliorum ebuli, meliloti an. m. i. Bul-
 liāt in aqua sufficienti, quoad tertia pars ab-
 sumpta fuerit: Colaturæ. R̄ lb. i. hieræ picræ,
 benedictę laxatiuę an. ʒ. s. eclegmatis de bac-
 cis lauri ʒ. iii. oleorū rutacei, anethini ā. ʒ. i. s.
 salis ʒ. i. s. misce, fiat clyster. Dāda etiā sic affe-
 ctis ea quæ vrinam mouent: & iis quę flatus
 discutere & digerere possunt, tum intrinsecūs
 tū extrinsecūs vrendū. Qualia certe multa in
 cap. de coli dolorib. ad quod recurrēdū erit,
 dicta sūt. Venter itaque indies panico, milio,
 sale, fursurib. foliis rutę, chamęmeli florib. ci-
 nere calido, sacculis insutis, fouendus. Potest
 etiā hoc adhiberi ceratū, quod. R̄ florū cha-
 męmeli, meliloti an. ʒ. i. s. mentastri, saturię
 asari an. ʒ. i. s. seminum anisi, fœniculi, rutę, cu-
 mini, dauci ā. ʒ. i. cardamomi ʒ. s. myrrhę, ca-
 storę an. ʒ. i. oleorū rutacei ʒ. iii. anethini ʒ.
 i. s. resinę & cerę quod satis est, fiat ceratū. Cu-
 curbitulæ præterea leues, cum multa flamma,
 crebrò toti ventri suffixæ, mirificè prosunt,

curatio,
 clyster.

sacculi.

ceratum,

venter etiam aspero linteo tantisper dum ru-
 bor excitetur, perfricandus. Intrinsecus uté-
 dum cōfectionibus dianisi, diacumini, & ex
 baccis lauri: vel ista, quæ. R. specierum diani confe-
 si, diacumini, an. ʒ. i. specierum eclegmatis de tio.
 baccis lauri ʒ. i. specierū diagalangæ ʒ. s. semi-
 num anisi, carei, dauci, fœniculi an. ʒ. s. folio-
 rū rutę, se. appii, smyrni ā. ʒ. i. sacchari ʒ. vi.
 dissoluti in succis fœniculi & apii, fiat cōfe-
 ctio in morsulis. Quę hic desiderātur alia, pe-
 te ex cap. de coli doloribus.

DE INTEMPERIE LIENIS.

CAP. XXVI.

Quemadmodum reliquę corporis partes causę.
 octo intemperierum generibus affliguntur,
 ita & lien. Verūm frequentissimē frigidam
 & humidam sustinet intemperiem. Singula-
 rum autem causas non est cur referamus. eę- signa in-
 dem enim sunt, quę aliarum partium corpo- tēperiei
 ris. Petendę itaque ex Lib. Galeni de Mor- nudę
 borum caus. cap. primo, secundo & tertio. Si- qualita-
 gnum autem certum & cōpendiosum intem- tis.
 periei in liene, ea quę eduntur ac bibūtur, ex-
 hibeant & quę forinsecus cuticulę iuxta sinis-
 trum hypochondriū accedūt. Si enim frigi-
 da intēperies iuxta ipsum fuerit oborta, om-

nis cibis & potus qui efficaciter refrigerare potest, facile & manifestè lienē lædit. omnia etiam frigida extrinsecus admota offendūt, atque adeò frigidam lienis arguūt intemperiem. Eam verò ipsam omnia calida cōsolantur. Quòd si calida fuerit lienis intemperies, à nullis quæ in cibo aut potu exhibentur, aut etiam extrinsecus accedunt, dolorem perfert. Et si quidem caliditas augeſcat, nō solūm nihil tumori apponitur, sed & contractionem ampliùs sustinet, præsertim si febris adsit. Ceterum & cibi & potus calefaciētes, & quæ extrinsecus corpori calorē addūt, calidas etiā intemperies augēt & exacerbant. Solatio autē sunt eis omnia refrigeratia. Similiter etiā sicca intēperiei in liene signa colligere oportet, maximè quum pro magnitudine propriæ naturæ non eminet. Ea item quæ extrinsecus corpori adueniunt, atque intra ipsum deuorantur, si exiccādi facultate prædita sunt, lienem exiccant. Porro vbi humida intemperie lien laborauerit, atque ea ampliùs iualuerit, in tātum eius excrementum facit, vt etiā ventrem ac iecur pertingat. Species quoque doloris vnā cum prædictis signis infestantem intemperie demonstrabit. In calida enim & frigida intemperie minùs dolent, aut nihil omnino, neque quicquā etiā in humida: minimū

calida.

sicca.

humida.

verò in sicca. Ex prædictis etiam cōiecturam
 facere licet compositarum in liene intempe-
 rierum. ferè enim in totum vbi calida intem-
 peries fuerit intensa, sicca eam consequitur, &
 ad frigidam inueteratam humida cōcomita-
 tur. Quandoquidem verò & humores in lie- **signa in-**
 nem confluentes tumores producant, eorum temperiei
 quoque diligentem cōsiderationem facere o- cum fluo
 portet, qualèsnam sint tādē, ex iis quæ iam re substā-
 dicentur. Bilioso enim fluore existēte, vniuer tiæ.
 sum corpus calidius apparebit, etiā si nō ad-
 sit febris: oculique & vrinæ per bilem colora **Biliosæ,**
 tæ. Siccitatem semper aceusabit eger, & de si-
 ti conqueretur ac bili os infestāte. Cibū fasti-
 dit, & vigiliis infestatur, frigidāque deside-
 rat, vnā cum hoc quòd linguā subflauam ha-
 bet. Si verò atræ bilis sit fluor, color tum in **Atræbilis,**
 lingua, tum in reliquo toto corpore appare-
 bit, & appetentia aderit ciborum, mœsi que
 ac subtristes ægri sunt. At verò vbi pituito-
 sus humor in lienem deferatur, cōsimilis pi- **pituitosæ,**
 tuitosis aderit color, ægrique minimè sitient,
 & cibum appetent, nisi falsa fuerit pituita: tūc
 enim cibum fastidiunt ægri, potiusque magis
 sunt appetentes. Quia vrinæ quoque pituito-
 sę sunt, ipsique ægri secūdū mores pigri sūt &
 segnes. Quidā verò ex eis qui frigidam affe-
 ctionē habēt, magnū & durū lienē acquirūt.

sanguineæ.

curatio
intemperiei nude
qualita-
tis.
calidæ.

frigidæ.

Humidæ.

Quòd si sanguineus existat in lienē cōfluens humor, possibile est ipsum colorē tum iuxta linguā, tum circa cutem permutari. Inter appetentiam autem ciborum & fastidium, medio quodam modo habent ægri, reliquisque magis languent, etiā si non parem visceris tumorem habeāt. Venę verò vniuersi corporis, sanguine plenæ apparent, & vrinæ subfuluæ. Hęc signa fusiùs ex Aëtio narrauimus, quòd nimirū communia sint, & omnibus reliquarum partiū corporis intemperiebus adaptari queant. In vniuersum quidem lienis intemperies nudæ qualitatis ferè citra tumore fiunt. Eas itaque tū per cibos ac potus, tū per simplicissima medicamenta, ac fomentorum irrigationes, quæ intemperiei cōtraria sunt, corrigere oportet. Calidam igitur curabis, sicut iccoris, per cibos ac potus frigidos, inunctiones ex rosaceo & melino, atque per alia quæ cap. 18. huius libri, sunt dicta. Frigidam lienis intemperiem haud secus atque iccoris, per ea quæ moderata calefaciēdi vi prædita existūt. In humida lienis intemperie, præter ea quæ cap. paulò antè citato cōmemorata sunt, proderit quinquefolii radix, plantago sicca, spuma & flos salis, ammoniacū, succus salicis, & similia, si ex iis affuso sufficiēti aceto vnguentum aut ceratū conficiatur, qualia paulò post

describemus. Cōuenientissimę etiā huic sunt frictiones, quę discutiēdi facultatē obtinēt. siccę. Siccam lienis intemperiem balneū dulcium & calidarum aquarum curat: inunctio item ex oleo dulci. cibi citra refrigerationem humectātes, velut est ptisanę succ⁹. Porro si in-
temperie cum substantiæ fluore lien afficitur, intempe-
rii cum
rū vbi sanguinea fuerit, ex vena cubiti inter-
na sinistri brachii (quam lienarem vocāt) sā-
fluore
guis mittendus erit. Aut si ea inueniri haud
substantię.
possit, ex ea quę inter annularem & auricu-
larē vocatos digitos sita est. Dein adhibēda
ātrinfecūs & extrinfecūs, quę lieni robur ad-
lienem
iicere possunt medicamenta: qualia sunt cor-
corrobo
tex radice caparis, scolopendrium, hēmio-
rantia.
nitis, ammoniacū, scylla, tamarix, absinthiū,
adanthos, iris, calamintha, & similia, quę ie-
coris quoque firmitatem & robur cōseruare
valent. De quibus omnibus copiosius in cap:
de Lienis inflāmatione dicemus. Si reliquo-
rum humorum substantiæ confluerint, pri-
mū redundās humor purganti medicamē-
to vacuandus erit: dein reliquo tempore quę
intēperiem relictā corrigere, & lienem etiam
corroborare possunt, adhibenda.

DE LIENIS INFLAMMATIO-
NE, CAP. XXVII.

causa.

signa,

victus.

curatio.
venę sec-
tio.quę im-
ponenda
lienī.

Lien vt reliquę corporis partes inflammā-
tione corripitur, quoties sanguis præter natu-
ram ad eum confluit. Cognoscitur gravita-
te & tumore sinistri hypochondrii, qui ad ta-
ctū non cedit, dolore & distēſione loci, febre,
& æſtu. Irruentis verò humoris copia, ex ma-
gnitudine & velocitate generationis ipſi⁹ in-
flāmationis. Victus ratio eorū qui inflām-
tione lienis laborant, ſimplex ſit: eaque quę
facile concoquātur, in cibo exhibeantur, ve-
lut eſt alica lota, ptifanę ſuccus, panis made-
factus, & eiſmodi. Si verò inflāmatio diu-
tiūſ remoretur, etiam auricularum carnes eis
concedendę, & piſces petroſis aquis degētes.
Bibat æger decoctum cinamomi, aut vinum
aquoſum. Curatio ipſa à venę lienaris, aut
eius quę inter minorem & annularem digi-
tum eſt, incifione auſpicetur, ſi nihil ſit quod
eam fieri vetet. Venter etiam per clyſterem
aſſiduē eluatur, potiffimū ſi venę inciden-
dę medela relinquantur. Deinde imponantur
lienī medicamēta adſtringentia, quę id quod
influit, reprimere, & lienis firmitatem cōſer-
uare poſſunt. Non ſunt verò ſola adſtringen-
tia adhibenda, ſed admiscenda erunt ea quę
citra euidentem calorem extenuant, ſecant,
atque relaxant, ne ſcilicet craſſus in eo ſuccus
obturatus vel remētiūſ increſceſcat, quemad-

modū Galenus lib. 13. Ther. meth. diligenter
 monuit. Itaque si moderata fuerit inflāma- **fomenta.**
 tio lienis, vinum vetus ac austerum tenuiūm-
 que partium oleo dulci permixtum, & lana
 succida exceptum imponem^r. Si verò maior
 sit caliditas, rosaceum sit oleum, aut melinū,
 & chamæmelinum cum aceto. Verbi gratiā.
 ℞ olei rosacei, cotoneorum an. ʒ. ii. olei cha-
 mæmelini ʒ. i. aceti optimi ʒ. s. misce. Quòd
 si olea prædicta nō absint, folia rubi, aut ma-
 la cotonea in oleo decoquantur, & quædam
 etiam tenuium partium addantur, velut est
 absinthium & pulegium. Cauendum etiam,
 ne actu frigida lieni imponamus ea, quæ ex-
 trinsicè admouetur medicamēta. Post irri- **cataplas-**
 gatiōes ac fomenta ad cataplasmata, in quo- **ma.**
 rum compositionem hordeacea farina, & lo-
 liacea, caricæ, & lini semen assumantur. Cæ-
 terum cauendum, ne post irrigationes & ca-
 taplasmata locus denudetur: sed vbi hæc fue-
 rint sublata, rorax emplastrum aut ceratum,
 qualia in cap. de Iecoris inflammatione de-
 scripsimus, imponatur. Siquidem similia ge-
 nere medicamenta, ambo viscera postulant:
 tanto autem valentiora lienis sint, quāto cras-
 siore vitur alimento. Quare ex iis quæ de io-
 cinore diximus, ad lienis curationem exem-
 pla transsumes: quibus semper ferè acetum,

& quippiā quod lieni gratum sit, eiusque ro-
 bur peculiariter tueri possit, adiicias, Verū
 curatio vbi inflammatio in scirrhum degenerat, non
 lienis in- solū extrinsecūs, sed etiam intrinsecūs va-
 durati. lentioribus medicamentis vti conuenit. In-
 trinsecūs itaque validissimę potiones (nā eas
 sine molestia tolerant) exhibendę. Ex quarū
 numero primas partes sibi vendicant corti-
 ces radicum capparis, hēmionitis, myricę ra-
 dix atque germina in aceto vel oxymelite co-
 cta. Item centaurei minoris succus epotus, &
 lupinorum amarorū decoctum, cū ruta & pi-
 pere assumptū. Anagallidis fœminę scrupu-
 lus cū posca, aut oxymelite potus, mirificē cō-
 vomētū, fert. Extrinsecūs fomentum tale adhibeatur,
 quod. R. cētaurii minoris, hēmionitidis, ru-
 tæ an. m. i. radice cortice capparis ʒ. i. Deco-
 quātur in aceto: & postquā decocta fuerint,
 spongia in decocto irrigata lieni calida im-
 ponatur. vel potest esse huius vnguenti vsus,
 vnguen- quod. R. oleorum de capparibus, liliorū al-
 tum. borum, irini an. ʒ. i. medullæ ossiū cruris bu-
 bulini ʒ. i. s. mucositatis radice althææ, fœ-
 nigræci, se. lini an. ʒ. i. pinguedinis taxi, galli-
 næ, anserinæ an. ʒ. ii. corticum radicum cap-
 paris, tamaricis, costi, cētaurii minoris an. ʒ. i.
 ammoniaci, bdellii, galbani an. ʒ. s. gummi
 prius in aceto dissoluti, cum cera quod satis

est, fiat vnguētū. Emplastra denique & cerata multū conferre solēt. Componatur itaque tale, vel simile, quod. *Rx* oleorum liliacei, iri- ceratum.
ni, de capparibus an. ʒ. i. farinae hordei, fœni-
græci, seminis lini an. ʒ. i. corticū radicis cap-
paris, hēmionitidis ā. ʒ. i. s. radicis althææ ʒ. s.
bdellii, ammoniaci, galbani an. ʒ. i. s. opopa-
naxis, myrrhæ, thuris an. ʒ. s. cum resina tere-
binthina & cera quod satis est, fiat ceratum.
Cæterū oportet medicum diligēter ad af-
fectum respicere, & pro eius ratione tum ad-
dere, tum adimere aut emollientia, aut atte-
nuantia & discutiētia, aut quæ robur addūt.

Victus etiā ratio vbi durities perfecta fue- victus.
rit, attenuatoria sit. Acrium etiā rerū come-
stio per interualla, & potus exiguus cōuenit.
vinum sit nō valde vetus, quod aqua permi-
sceatur, in qua ferrum sæpe ignitum extinctū
sit. Conuenientissimum enim lieni indurato
remedium existit, candens ferrum in aqua,
aut vino, aut posca subinde extinctum. Pluri-
mū etiam fiducia in exercitationibus po-
nendum, quibus ante cibū vti conuenit, cor-
pore superuacuis non abundante. Manifestū
autem est, quod vociferationes quoque opor-
tunæ, & in tempore assumptæ, eis summè opi-
tulantur. Cucurbitulæ etiam cū scarificatio-
ne affigendæ.

causæ.

signa.

curatio.

prepara-
tio humo-
rum.

Accidit, interdum non solum propter atra-
ctricis facultatis imbecillitatem, verum-
etiam meatus, per quem atræ bilis feculentus
humor ex iecore ad lienem deriuatur, obstru-
ctionem, vt impurus ac vitiosus humor in to-
tum corpus distribuatur. Quòd vbi contige-
rit, color corporis vitiatuſ ad nigredinē ver-
git, & nonnunquā immedicabilia vlcera hoc
modo patientes habent. Causæ obstru-
ctionis lienis ex iis quæ in cap. de Iecoris obstru-
ctione dicta sunt, innotescunt. Cognoscitur
ex grauitate, quæ est circa dextrū hypochon-
drium, vitiatu corporis totius, præsertim verò
faciei, colore: spirit⁹ difficultate, & aliis, quæ
ex prædictis suprà innotescunt. Curatur is af-
fectus victus ratione extenuatoria, & medi-
camentis obstructionem tollentibus, de qui-
bus abunde dictum est in cap. de Iecoris ob-
structione. vtraque enim viscera similib⁹ ge-
nere medicamentis indigent: lien tamen tâto
fortioribus indiget, quanto crassiore vtitur
alimento. Quapropter quatenus ad humo-
rum crassorū vt vacuationi promptius obe-
diant præparationē attinet, iisdem certè me-
dicamentis opus erit: hoc dūtaxat obseruato,

ut sint validiora, & commixta habeant quæ
 robur visceri addere queât. Post præparatio-
 nem vacuandi sunt humores per ea medica-
 menta, quæ crassos & feculêtos humores pur-
 gare possunt, de quibus iam sæpe dictum est.
 Posthæc intrinsecus adhibenda sunt, quæ su-
 præ de Iecoris affectibus, potissimû eius ob-
 structione commemorata sunt. Forinsecus au-
 tem vnguenta & cerata, quæ in capite præce-
 denti produximus, admouenda erunt. purgatio.

DE RENIBVS CRVENTAM VRI-
 NAM EXCERNENTIBVS.

CAP. XXIX.

Renum fit nonnunquam passio, in qua causæ.
 tenue sanguinis serum mingitur. Accidit au-
 tem propter renum imbecillitatem, urinam
 subinde secernere à sanguine nequeuntium.
 Aut propter amplitudinem osculorum, ex
 vena caua urinâ ad renes excolantium. Quû
 enim ampliores ac patêtiores meat⁹ fuerint,
 quiddam etiam ex sanguine venæ emittunt,
 aliâque ite crassa. Sæpe renes etiam iuxta cir-
 cuitus quosdâ sanguinẽ excernunt, simili mo-
 do vt ex hæmorrhoidibus in sede fieri cõsue-
 nit. Quidam etiam sanguinem ex renib⁹ ex-
 sernunt, propter venæ rupturam in renibus

factam. Veluti contingit iis qui graue onus leuarunt, aut valde saltarunt, aut ex alto ceciderunt, aut aliud quippiam tale violētum, vt est exercitium, aut coitus nimius, pertulerunt. Aliquando autem ob acres ex supernis defluentes humores, erosio venarū cōtingit.

signa.

Cæterum si passio propter renum imbecillitatem contingat, sanguis qui excernitur, serosus admodū est. Sin ob osculorum amplitudinem, tunc nihil dolitant. Si certis circuntibus excretio fiat, tum vel plenitudo est totius corporis, aut consuetorum exercitiorum neglectus, aut membri cuiusdā abscissio præcessit. Si propter venæ rupturam, tunc copiosissimè sanguis excernitur. Si verò ab erosione, tum sēsim & paulatim excernitur, dolorque renes excruciat. Curabis itaque eam cruentæ vrinæ excretionem, quæ propter renum debilitatem, aut amplitudinem osculorum vrinas ad renes excolatiū accidit, quicte, cibis adstringentibus, potione vini nigri, & aliis quæ in cap. de cruento sputo comprehensa sunt. Ab iis autem potissimū quæ vrinam cient, & à coitu omnino abstinendum. In potu autem, præter ea quæ in cap. iam citato dicta sunt, exhibenda symphyti radicis decoctum, & tragacantha in vino nigro macerata. Sistit etiam sanguis ex renibus cru-

curatio
vrinæ
cruentæ
ab imbe-
cillitate
renum,
aut vaso-
rum eius
amplitu-
dine.

ptiones cornu ceruini vsti drachma vna ex vino. Folia item salicis cum vino, lapidis hæmatitidis drachma vna. Mirificè quoque confert polygoni decoctum Bolus denique Armenia drachmæ pondere sumpta. Syrupus rosaceus, myrthinus, pastilli de succino, de terra lemnia, & de spodio nominati. Ouilum prætereà lac vnicè commendatur, si ieiuno 3.iiii. quib⁹ drachma vna boli armenicæ cōmixta sit, exhibeantur. Forinsecus renibus & lumbis imponantur ea quæ ad sanguinis per sputum reiectionem, & in ea, de Dysenteria, aliisque sanguinis eruptionib⁹ descripta sūt, & quæcunque vnà cum eo quòd adstringūt & resiccant, etiam robur addere possunt, qualia sunt rubi folia, & quercus, glandes, itēque myrthi baccæ, malicoriū & balauſtia, & similia. Post hæc habitus corporis cibis, lacte, ac auicularum carnibus, suillis etiam macris reficiendus est, quò vniuersum corpus ad pristinas vires reducatur, & renes corroborati propriū munus obeāt, & serosum humorem à sanguine secernant & excolēt. Porro si renes secundū circuitum sanguinem excernunt, aut propter rupturam venę, aut acres ex supernis defluentes humores: tunc statim vena quę in cubito est, secanda erit. his quidem qui per circuitus sanguinem excernunt, paulò ante

curatio
si per circuit⁹, aut
propter
venę rupturam,

aut erofione ac-
cidat. circuitum, reliquis verò statim à principio.
Cæterum sanguinis detractionē partiri me-
lius erit, vt paulatim eis reuulfio & auerfio
fiat. Loci autem circa renes fpongiis poſca
imbutis cooperiantur, aut lanis ſuccidis cum
roſaceo & aceto. Poſt hæc emplaſtra, vnguen-
ta, & cerata locis paulò antè citatis deſcri-
pta, imponenda. Commodè etiam cucurbita
adhibetur, præſertim ſi ſuſpicio ſit inflam-
mationem aſſe in his, qui ob venę ruptu-
ram ſanguinem mingunt. Conueniunt etiam
potiones ſuprà, & in cap. de ſputo cruēto cō-
memorata. Aeger interea etiam à falſis &
acribus omnibus arcendus. Vbi verò iam ſā-
guinis excretio ceſſauerit, victus ratione vtē-
dum eſt, vnde non multus ſanguis gignatur,
maximè in iis qui per circuitum excreuerūt:
& ſupernæ corporis partes aſſiduè exercēde.
In iis autem qui ob venam ruptam ſanguinē
mingunt, ſi exulceratio in locis relinquatur,
ipſam poſt ſanguinis ſuppreſſionem curabi-
mus, per ea quæ in capite de Renum exulce-
ratione dicentur.

DE INFLAMMATIONE RE-
NYM. CAP. XXX.

Renes ob plurimas cauſas inflammatio-
ne corripuntur, Nam & humores corrupti,

cauſæ.

& plagæ, & attritiones, & medicamentorum
 potiones inflammationem procreât, & præ-
 fertim equitationes continuæ & vehemêtes. signa.
 Accedit egris dolor pulsabilis retrò iuxta pri-
 mam dorſi vertebram, paululum supra ſpu-
 rias costas. Diſtendit autê dolor ſuſum uſque
 ad iecur, præfertim dextro rene affecto. De-
 orſum verò uſque ad veſicam & pudendum,
 lumbosque & coxendices, pectinem item &
 fœmora. Conſequitur etiam ſtupor propin-
 qui cruris, & neque rectâ erigi poſſunt, neque
 pedibus ingredi. Et ſiue ſternutatio, ſiue ali-
 qua alia concuſſio irruat, vehementi dolore
 lancinantur. Frigent eorum extrema, & ma-
 gis ſuræ ac pedes. Adeſt urinae emittendę dif-
 ficultas, minguntque aſſiduè ac laborioſe: in
 principio quidem tenuia & aquoſa, in quib⁹
 nihil ſubſidet: inflammatione verò in peius
 proficiente, rubicundiora: deinde etiam craſ-
 ſa & mucoſa: adſuntque febres vehementes.
 Quòd ſi adhuc ampliùs inflammatio auge-
 ſcat, hæc omnia fiunt vehementiora. His ac-
 cedit nauſea, & ſtomachi morſus, & vomitus
 bilis. Quidam autem ipſorū uſque ad animi
 deliquium anguntur & exudant. Siſtitur ipſis
 venter adeò ut inflentur, & aſſiduè ructus e-
 mittant. Sequitur faſtidium vehemēs: & qui-
 buſdam continuè ſunt exacerbationes: qui-

victus.

curatio.

vrinam
prouocā-
tia nō ex-
hibenda.

busdam verò per interualla. In vniuersum au-
tem ventris egestio, & vrinæ multa excretio
dolores ipsos præcedunt. Aëgrum in mol-
lissimo lecto decumbere oportet, ac primo
die cibo abstinere, non tamen in multos dies
inediam extendere. Vrinæ enim acriores per
inediam redditæ, vehementissimos morsus
infligunt. Itaque in principio sorbitionibus
tenuibus morsus lenientibus nutrire oportet,
vt est ptisanæ succus, aut hordei alica. Malua
etiam inter holera summè confert. Potus sit
decoctum cinamomi. Et in summa vict^o ra-
tio sit talis, qualis in aliis inflammationibus.
Inter initia, quod ad curandi rationē attinet,
sanguis statim detrahendus est. Secunda autē
vena quæ in poplite est, secundum rectitudi-
nem renis patientis. Post venæ sectionem ad
ea quæ extrinsecus admouentur procedēdū,
cataplasinata nimirum, fomenta, linimenta,
emplastra, & similia quæ mediocrem refri-
gerandi ac leniendi vim obtinēt, ex oleis ro-
faceo, cotoneorū, chamæmelino. farinis hor-
deacea, fabacea, fœnigræci, & similibus, quæ
in capitibus de inflammationibus iecoris &
lienis dicta sunt, composita. Cauendū hoc tē-
pore, ne ea medicamenta quæ vrinam ciēt, bi-
bēda dentur, Galeno sic monēte lib. 13. Ther.
meth. oblectāt enim mordaces humores in-

Inflammatis partibus inducendo. Clysteribus
 autē mollib⁹, potissimū si vēter nihil deiece-
 rit, vtendū: ex maluæ decocto, aut seminis li-
 ni & fœnigræci, aut succo ptisanæ confectis,
 cum oleo violaceo, aut chamæmelino. Cete-
 rum copia non multa infundatur, ne repleta
 intestina comprimant renes. Quod si dolor
 per ea quę extrinsecus imponūtur, non leua-
 bitur, cucurbita lumbis ac iliis est adhibēda,
 & fissuris impactis plurim⁹ sanguis est attra-
 hēdus. deinde iterum spongiarum fotu vtē-
 dum, & aliis quę dolorem leuare possunt.
 Vbi perfectē iam sedata ac consumpta fuerit
 inflammatio (id quod cognoscitur doloris
 omnimoda remissione) tūc etiā per vrinā pro-
 uocantia purgādū erit, à concoctis enim in-
 flammationibus vrinæ prodeunt multæ &
 crassæ, & in iis bonū est quod subsidet, atque
 adeo morbum prorsus indicant. Porro si per
 prædicta medicamenta affectus non propel-
 latur, & neque dolor, neque febris, neque gra-
 uitas horū vsu cōquieuerint, vrinęque difficul-
 tas ac frequens stillicidiū ægrū molestanerit,
 pus hac ī parte colligi indiciū est. Tūc itaque
 quàm celerrimē suppurationem, ac puris eru-
 ptionē adiuuare oportet. Qua in re spongiæ
 aquā & oleo assiduē imbutæ proderūt, foris
 gratiā admotę. Eundē etiā vsum cataplasma-
 clysteres,

ea præbēt, quæ ex farina hordeacea, furfuribus, ficubus, althæa, & similibus supra in ca. de Iecoris inflāmatiōe dicta sunt, cōstāt. In foliū quoque ex emolliētibus herbis, malua, althæa, chamæmelo, lini semine, fœnogræco, paratum descendere summè confert. Quod si verò perfecta iam suppuratione (id quod cognoscitur, si febres & dolores minores fuerint, grauitatis autem sensus circa renem affectū remanserit) ruptura moretur, in potu exhibenda quæ urinam ducunt: vt est fœniculi, pulegii, origani, & similibus decoctum. Hęc enim rumpūt interdum suppurationem, & pus per urinam expurgant. Quod si autem vsus illorum nihil contulerit, acrioribus clysteribus alius subluēda erit, velut est alliorū, raphani syluestris, ac radicis cucumeris syluestris decoctum. Oportet verò admiscere oleum, quò infusa lubrica reddantur. Hęc itaque per clysterem infundenda, iubendique egri, quò plurimo tempore apud se detineant. consueuerunt enim sæpe ipsam suppurationem rumpere, vnà cum hoc quòd ventrem emollire solent. Rupturā verò factā, carūculę parue, oblongæ, cum urina excernuntur. Et si quidem vlcera fuerint maligna, humores fœtidi, liuidi, & mucosi: si verò benigna, pus ipsum album, & equale, & leue, absque odore graui, ex-

Rupturæ
factæ in
dicia.

cernitur. Quæ verò deinceps sint adhibenda
medicamenta, in capite de Renum vlceribus
dicemus.

DE CALCULO RENVM.

CAP.

XXXI.

Renum calculis prouectæ ætatis homines
frequentiùs quàm pueri apprehenduntur. Cau-
sæ autè generationis horum calculorum existunt, causæ.
assiduæ cruditates, vnde humoris crassi &
terrei multitudo cōgregatur, & ardor igneæ
ve circa renes caliditas, quæ humores adassas,
eos cogit & in lapidem indurat, ad modum
toforum qui in aquis reperiuntur, quæ in æ-
reis præsertim balneorum vasis coquuntur. signa.

Accedit ægris grauis in renibus dolor, acu-
lei infixi sensum præbens: tumore taménus-
quam foris apparente. spina ægrè flecti po-
test: crus quod è directo est renis affecti, stu-
pet: adest fastidium, & vomitus. Urina circa
obturationis principium pauca, aquosa min-
gitur. Postea verò perfectæ eius suppressio
cōtingit, aliusque nihil excernit: verum cupi-
ditates multas ad egerendum facit. Excerni-
tur autem aliquando sanguis, propter violen-
tiam calculorum. Urina etiam arenosam sub-
sidentiam habet, potissimum vbi lapis ex re-

nibus fuerit emotus. Quas singulas ferè nō-

6. Epid.

par. 1.

Aph. 5.

" In renem dolor grauis, quando cibo replen-
 " tur, inuadit, pituitamque vomūt. Quum verò
 " dolores intentiores fuerint, æruginosa, atque
 " tum leuiiores quidem fiunt, Doloꝛe autem le-
 " uantur, quādo cibo vacui fuerint. A rene ru-
 " fe subsident, cruentaque mingūt. Stupor cru-
 " ris, quod è directo est. Hæc ille. Porro leues
 & rotundi facilè excernuntur, non item, qui
 alia quacūque forma præditi sūt: maximè ta-
 men oblōgi & asperi difficulter excernūtur.

curatio.

venæ se-

ctio.

purgatio.

Cæterum quum lapis in renibus obturatus
 vehemētissimos dolores intulerit, ne scilicet
 sanguinis multitudo ad tēsiōē & dolore af-
 fectam particulam procūbat, in corpore ple-
 nitudine laborante & robusto, confestim po-
 plitis vena, iuxta Hyppocratis loco iam cita-
 to consilium, incidenda erit, eius nimirū cru-
 ris quod stupet, & è directo renis patiētis est.
 Qui verò vitioso humore seu cacochymia la-
 borant, iis purgatio redūdantis humoris cō-
 uenit. neque omittēda hæc est, nisi aliud quip-
 piam id fieri prohibeat. Id quod etiā Hippo-
 crates iussit, dū iuuenes helleboro esse purgā-
 dos ait. Verum si venæ sectionem, aut purga-
 tiōē adhibere minimè licebit, aluū per cly-
 steris infusionem eluere oportet. Quod tum

potissimum faciendum erit, vbi multa in intestinis excrementorum copia fuerit. Cauendum tamen vnicè erit, ne sint validiores, atque adeò ne aliunde humorum copiam ad intestina trahant, ne meatus vrinarii angantur & comprimantur: sed sint tales, quæ duntaxat excrementa in intestinis detenta vacuare possunt. vt est huiusmodi, qui R^x maluæ, althææ, clyster, mercurialis, trichomanes (polytrichū nominat) helxines, hoc est parietariæ an M. i. sisymbrii, cardamines, id est nasturtii aquatici M. i. s. seminum oreoselini, apii, foeniculi, lini an ʒ. iii. radicis acori veri ʒ. i. s. fursuris ʒ. i. Bulliant in aqua iustæ quantitatis, & colentur. colaturæ ʒ. xi. cassiæ fistularis ʒ. i. hieræ picræ ʒ. s. mellis rosacei colati ʒ. i. s. oleorū anethini, rutacei, chamemelini ā ʒ. i. salis ʒ. ii. misce, fiat enema. Neque clysteribus assidue, aliis ferè omnibus neglectis remediis (vt facere plerique hodie solent) vtendum, sed bis aut ter: sic tamen ne vltra consuetum tempus retineantur. Retenti enim compressionem atque angustiam renum, & meatum vrinariorū efficiunt, vt copiosè lib. 2. Paradox. cap. 15. diximus. Excrementis alui expurgatis, quæ laxare meatus possunt medicamēta adhibenda erant. In quem vsum hoc vnguento renes & lumbi iungendi, quod R^x oleorum anethini, vnguentū.

amygdalarum dulcium an 3.ii. olei chamæ-
 melini 3.i.s. adipis gallinacei, anserini an. 3
 ii. butyri salis experti 3.i. ceræ quod satis est,
 fiat vnguentum molle. In fessionibus item
 vrendum ex decocto calaminthes, origani,
 parietariæ, sisymbrii, cardamines, brassicæ, fo-
 liorum althææ, maluæ, & similium. Aut æger
 in folium tepidum frequenter demittendus.
 Fomenta etiam locis admota commodant ex
 furfuribus, cum foliis althææ decoctis. Item
 cataplasmata ex farina tritici, seminibus lini
 & fœnigræci, lupinorum, peucedani radice
 quàm tenuissimè trita, & chamæmelo. oportet
 autem coaceruatim alia super alia cata-
 plasmata adferre, priusquam primum friges-
 cat. Aut si non libeat, calefactorio alio extrâ
 contegere ne refrigerentur. Id quod comode
 fieri potest per sacellos, aut alia vaporaria ca-
 taplasmati imposita. Hæc interdum ad la-
 pidis per vrinæ eiectionem sufficiunt. Quod
 si verò non contulerint, ea etiam quæ vrinam
 mouent, bibenda dabis. vrinam autem multam
 hæc ducunt, acorū hypericum, oreoselinum,
 semen lithospermi, hoc est, milii solis, ammii,
 dauci & fœniculi, asarum, radix brioniae, ru-
 biæ tinctorum, cortex capparis, asparagus, &
 similia. Deducunt autem ad renes, ea quæ cal-
 culos confringunt, peucedani radix apiam &

vrinam
 mouentia.

deducen-
 tia ad re-
 nes.

radicula. Lapidēs autem in ipsis renibus confringunt & atterunt, sion, adianthum, bdellium, viticis seu agni semen, rusci radix, saxifraga, betonica, ciceris iusculum, lithospermum, tecolithos (qui lapis iudaicus dicitur) xanthium, althææ semen & radix, & eiusmodi. Horum singula partim decocta, partim tenuissimè trita, præbeto bibenda. Porro ea quæ urinam cient, ac lapidem frangunt, tunc exhibere conuenit, quum vehementes dolores remittunt: id quod accidit, lapide iam transmoto, & ex sede sua agitato. Quòd si obfirmati ac vehementer impacti sint lapides, plurimus potus vitandus, itémque ea quæ urinam ducunt. cum enim secum excrémentorum copiam ad renes deducât, meatus etiam urinarios plus obstruunt, atque calculi ex renibus transitum impediunt. Fomentis autem ac cataplasmatibus, & infussionibus membra (vt diximus) relaxanda, & venter per leuia infusa ac incessus euacuandus, ne urinarii meatus comprimantur. Posthæc autem doloribus ac cucurbitulæ lenitis, etiam cucurbitulæ utilitatis. ter ipsis adhibentur, & præsertim pressius affixæ, inflammatione videlicet id non impediēte. Adeò enim coacernatim transmouent sæpè cucurbitæ ipsos lapides, vt repentè dolores supprimant, lapide nimirum in vesicæ am-

plitudinem trāsuecto. Quapropter in principio supernè à rene cucurbitæ sunt affligendæ, & ad inguina atrahendæ obliquè secundum meatuum vrinariorum situm. Ceterùm delati ex renibus in vesicam lapides, & præ magnitudine circa collum vesicæ detenti, sepe in extremū periculum ægrum deducunt, tum propter dolorum acumen, tum quòd vrinam excernere non permittunt. Decubitus igitur formam in talibus moliri oportet, ita vt supini situentur, & longè altiores coxarum vertebrae habeāt. Deinde multiformiter eos commouere, quò omnibus machinamentis adhibitis, lapidem ex ipso vesicæ meatu excidere faciamus. Quòd si hac ratione nihil profecerimus, catheter instrumentū proliciendę vrinæ aptum immittendum, còque lapis à collo vesicæ amouendus, & vrina educenda. Si verò ex vesica quidem excidat calculus, iuxta medium autem meatum ipsius pudēdi obfirmetur, & vulnerando exulcerationis periculum inducat, aqua calida paulatim ab alto pudendorum partibus donec rubore suffundantur, instillanda: aut pudēdum in oleum calidum, quod relaxandi vim obtinet, demittendum. decoctum etiam quoddam ex iis quę vrinam ducunt, plurimū exhibendum est, iubendūque æger vt multam vrinam congreget, eamque

que postea emingat, ac diligentius expellat:
 ita enim detractus lapis, celeriter excidere
 consuevit. Quum verò neque hoc modo eum
 extrahere possemus, secā dum erit pudendum,
 vulnuscūlo supernè iuxta glandis magnitu-
 dinem incusso. Infernè enim secare non ex-
 pedit: quandoquidem ferè semper in fistulam
 proficit, ac postea per ipsam fissurā vrina ex-
 cernitur. Lapide amoto præseruare hominem
 oportet, ne rursus renes lapide infestentur.
 Tuetur autem à calculis ne fiant, cibus boni
 succi, concoctu facilis, & moderatus: dein ex-
 exercitia mediocria, rarūque leguminū omnis
 generis, frumentaceorūque vsus, item casei,
 lactis, & quæ ex ipso præparantur obsonio-
 rum, vini nigri, copiarū carniū, & omnium
 summatim crassi succi, ac nimis calidorū &
 acrium. Aegros etiam admonere oportet, vt à
 cœna sæpe vomant, & absinthium assidue bi-
 bant, & per tempus certum venam secent, si-
 quidem sanguis abundare videatur: aut con-
 uenienti temperaturæ ipsoꝝ purganti me-
 dicamento vtantur, si vitiosi humores coa-
 ceruentur. oportet etiam ipsam aquam per
 omnem victum purissimam esse, & percola-
 tam. vinū item tenue album, vrināque ciens,
 neque valde vetus. vtantur quoque per inter-
 malla medicamentis vrinam mouentibus, hōo

præserua-
 tio à lapsi
 de.

pulvis ad
calculo-
sos renes, potissimum, quod multæ est efficaciæ. R. radicum fœniculi, asparagi, cœnanthes, id est filipendulæ an ʒ. i. radice rubiæ tinctorum, ʒ. i. radice aristolochiæ rotundæ vocatæ, althææ an ʒ. i. liquiritiæ rasæ ʒ. ii. lapidum ex spongiis marinis, ticolithi seu rudaici an. ʒ. i. seminum ammii, dauci, oreoselinii, saxifragæ albæ, fœniculi, anisi, lithospermi an ʒ. s. seminum melonum, citrulli, excorticatorum an ʒ. i. s. seminis halicacabi, hoc est alchechengi ʒ. s. helxines seu parietariæ malucæ an ʒ. i. polii montani, adianthi, pulegii, asari an ʒ. s. sanguinis hircini arefacti & præparati ʒ. i. bdellii, ammoniaci, an ʒ. s. lapidum seu oculorum cancri, cinamomi selecti, iunci odorati (squinantium nominant) an. ʒ. ii. s. ingula redacta in puluerem minutissimum, misceantur. Datur de hoc drachma vna quarto quoque die, aut singulis hebdomadis matutino tempore in vino tenui. Alia remedia pete ex cap. de vesicæ calculo.

DE RENVM VLCERIBVS.

CAP. XXXII

causa, Vlcera renum accidunt propter venarum quæ in iis sunt, rupturam. Item suppurationem inflammationis, & acres ac mordaces hu-

mores huc delatos. Deprehenduntur renes ^{signa}
 exulcerati dolore in lumbis cum grauitate, &
 sine impedimento vrina redditur, id quod in
 vesicę vlceribus non fit. vrinę pus mixtum re-
 peritur, carnosus particulis, aut pilis innatati-
 bus, iuxta Hippocraticam sententiam, quę sic 4. Aph.
 habet: Si sanguinem, aut pus mingant, aut re- 75.
 nū aut vesicę exulcerationē significat. Et sta-
 tim posthęc: Quibus in vrina crassa existente
 carūculę parę, aut veluti capilli vnā exeunt,
 his à renibus excernuntur. Vitet æger crudi-
 tates, & suprā quā conuenit satietatem. Ne- ^{viētus}
 quid crudum in cibo accipiat, & neque quod
 egrē concoquitur, aut facillē corrumpitur, aut
 inflationes parit. Maximè tamen vitet quę fa-
 cillē acescūt. Item omnia acria & feruentia, &
 quęcunque bilem gignere possunt, vt est lon-
 ga sitis, inedia, & immodica condimenta. vi-
 tanda etiam omnis delassatio & immodica
 equitatio, maximè verò quę fit in equo, vigi-
 liasque & omnē vehemētē concitationem,
 & cōuerso perpetuum otium, & balneorum
 assiduitatem. Vtatur pane recenti decēter ap-
 parato, carnibus volucrum montanarū, hœ-
 dis, & similibus carnem teneram habentibus.
 Piscibus saxatilibus, squamosis, in craticula as-
 sis. Cācer fluuiialis mirificē, sorbitio ex ptisa-
 ma, amyllum cum lacte coctum confert. Dan-

dum & lac ouis permixtum, & iusculum gal-
 linæ pingue. oua etiam forbilia per se conue-
 niunt. Ex olerib. autem malua, intyba, rumex,
 portulaca, laetuca: omnia tamen cocta, neque
 quicquam crudum (vt diximus) voret æger.
 Ex fructibus vua passa non incommoda est,
 & nuces pine, & amygdalæ, decorticatæ ta-
 men & probè mundatæ. Multus potus, & me-
 racior vitandus. à frigido etiam potu in to-
 tum abstinendum. Frigidum enim, vt ait Hip-
 pocrates, vlceribus inimicum. Pro potu utatur
 vino diluto, ac parum adstringente: aut lac
 caprinum aut ouillum, aut amygdalinum bi-
 bat. Coitus nō solum vlceribus, verum etiam
 omnib. alijs renum passionibus infensissimus
 est, & maximè senib. & naturâ imbecilliori-
 bus. Vrinam clementia vitet. Balneis sit rarus
 vsus. Naturales verò aquas experiri nō inuti-
 le fuerit, aluminosas videlicet, sulphureas,
 & consimiles. Frigida lauare cōmodissimum
 est: supramodum enim vlcerationes ægrè sa-
 nabiles, tū externas destruit. Conferent etiam
 naturales aquæ, post matutinam deambula-
 tionem potatæ. Curandi ratio, si ob acres hu-
 vomitus, res accendant renum vlcera, ab humorum vi-
 tiosorum ac erodentium purgatione auspice-
 tur. Qui autē sic afficiuntur, eos vomitu etiam
 vacuare oportet. Non solum verò ad vitiosos

humores vacuandos confert vomitus, verum etiam si quis omni mense audacter vomuerit, is renum vlcus, & quicquid inde mali accidere potest, dissoluet, quod humorum motum plane in contrarium auertat. Sunt etiam interea deuoranda quæ morbus obtundunt, vt malua, intybum, rumex, portulaca, semina melonum, cucumeris, cucurbitæ: syrapi, violaceus, rosaceus, nymphaeæ, & eorundem conferuæ hodie nominatæ. vacuatis humoribus, aqua mulsa bibenda, aut scænigræci decoctum cum melle: aut cucumeris, aut maluæ, aut melonum semen cum hydromelite. lac etiã cum melle præbendum, recens mulctum & calidum, ad vlcera enim purganda conducit. Scrum item caprinum, decoctum hordei & vuarum passarum, & glycyrrhiæ, quæ mirificè confert, perinde atque eius succus. Quum verò munda fuerint vlcera (quod inde tibi palam fiet, si neque tectorium etiam vlceri obductum cum vrinis excretum appareat, neque etiam pus excretum sit feculentum, sed subalbum, & leue, & æquale, & paucum) tunc ea quæ resiccant, adstringunt, & glutinantia medicamenta erunt adhibenda. In quem sanè vsum datur bolus armenia, gummi arabicum, tragacantha, amyllum, terra lemnia, & similia, Præter cætera autem is puluis mirificè condu-

Glutinosa
tia.
Puluis.

cit, qui R^z terre lemnix, boli armenix an ʒ. i.
s. tragacanthę, spodii, hoc est eboris vsti an ʒ.
i. amyli, nucum pinearū tostarū an ʒ. s. semi-
num lini, cucumeris repurgati, melonum, sin-
gulorum ʒ. ii. seminis apii. ʒ. ii. sanguinis dra-
conis ʒ. i. conterantur singula, & redigātur in
puluerem tenuissimū, de quo dentur quotidie
ieiuno egrotāti ʒ. ii. cum lacte recēs multo.
Extrinsēcūs etiam quę renes exiccare ac ro-
borare possunt admoucantur emplastra, cera-
ta, & vuguenta ex oleis, rosaceo, myrthino,
farina hordei, thure, mastiche, rosis rubeis, &
similibus composita, quorum copiam in prę-
cedentibus quibusdam capitibus habes. Plu-
ra etiam ad institutum facientia dicemus in
cap. de vesicę vlceribus.

DE DIABETE. CAP. XXXII.

Diabetes
quid.

Diabetes diuturna est passio circa renes cō-
sistens, multum potum inducens, vnā cum hoc
quòd quicquid bibitur, simul vt & quale as-
sumptum est, per vrinā redditur. Quidam ve-
rò hāc passionem aquam inter cutem ad ma-
tulam, Galeno cap. vltimo libri de Sympto-
matum differentia teste, & vrinę fluorem seu
leuitatem, atque ab inexplibili siti diapyscon
vocat, Origo ipsius ex retētricis renum fa-

causa.

cultatis imbecillitate cōtrahitur: attractricis
 verò tãto robore, vt totum corpus ob immo-
 dicum calorẽ exhaustiat. Renum itaque pro-
 pria passio diabetes existit, qua videlicet im-
 modicẽ humorẽ appetunt, ipsũque propter
 debilitatẽ retẽtrici in eis facultatis contine-
 re non possunt, sed cum acervatim in vesicam
 excernunt. Cōcomitatur egros pertinax sitis, signa
 neque vlla satietas ex alicuius liquoris exhibi-
 tione contingit: adeoque assidue potum assu-
 mere coguntur, propterea quòd citissimẽ per
 vrinam expellatur potatum. viscera ipsis vri
 videntur, vniuersum habitum gracilẽ habent,
 & tabes totius corporis accedit. Scopus cura- curatio
 tionis in eo cōsistit, vt humorum acredinem
 deleamus, sanguinẽque ac cum ex permix-
 tum serosum humorem ad motum tardiorẽ
 reddamus, & renum intemperie corrigamus.
 Mox itaque vbi cœperit malum, nondum ad
 perfectionem progressum, optimum est cubiti
 venam secare, & moderatẽ sanguinem aufer-
 re. vtendum etiam mediocriter vrinam cien-
 tibus, quæ vitiatum in renes imbibitũ humo-
 rem repurgare possunt. Quòd si verò inuete-
 ratum sit malum, neque venæ sectio assuma-
 tur, neque quicquam quod vrinã cit, exhibea-
 tur. Hæc enim corporis tabem & colliquatio-
 nem, quæ sponte sua in hoc malo sit, accele-

rant. Concidunt enim in inueteratis vires, & ex venæ sectione totum corpus acrius redditur, & urinam cientia in ipsis multiplicante malum. Maximum autē remedium huic passioni, vt statim potatum reuomatur. Sit autem perquàm frigidus ipse potus: reliquæque vi-
 ctus. ctus ratione cōuenit vti frigidiores. Cibi itaque exhibeantur boni succi, quique difficulter commutari possint, & mordacitate careant, & qui mordacitatē obtundere valeant, vt sunt oua sorbilia, halica ad sorbitionis formam apparatus, carnes porcine macræ coctæ. Neque verò incommode exhibetur eis caseus recens compactus, salis experts, & lac per filices aut ferrum ignitum scissum, seroso humore adempto. Pro sorbitione etiam ptisanæ succus frigidus probatur. Ex oleribus autem intybum, lactuca, portulaca. Ex fructibus pyra, poma, mala punica. Inter pisces, saxatiles conueniunt. Bibat vinum rufum, crassum, aqua ampliùs dilutum, ad falsuginosorum humorum prolutionem, qui sitim inducunt. vinum enim corporis temperaturam ad dulcorem permutat. Conuenit etiam in potu exhibere succū malorum granatorum, rob de ribes, aut oxyacantha, & similia. Quod ad medicamenta ipsa attinet, polygoni seu sanguinarie succus rectè ipsis ex vino nigro

propinatur. Symphytum item, palmularum-
 que & baccarum myrthi, pyrorumque deco-
 ctum: Sirupi, rosaceus, myrthinus, & similes.
 Pastilli quoque de spodio hodie nominati,
 ex succo polygoni, aut vino nigro præbendi:
 Extrinsecus hypochondriis, lumbis, & pecti-
 ni illitiones, cataplasmata & cerata refrige-
 rantia adhibenda, qualia sunt quæ ex aceto
 rosaceo, polenta, lactuca, lenticula palustri,
 parietaria, foliis vitis, portulaca, & similibus
 apparantur. In hunc usum proderit, inunctio
 ex oleis rosaceo & myrthino, aut illitio ex
 succo solani, aut pampinorum vitis facta. Fa-
 rina etiam hordei aceto & rosaceo subacta,
 cataplasinatis modo hypochondriis impo-
 nenda. Aut utendum hoc emplastro, quod *R^x emplastrum*
farinæ hordeaceæ ℥.s. pampinorum vitis, ex-
stremum.
termitatum salicum, bursæ pastoris an. p. i.
corticum granatorum ℥.ii. s. portulacæ. M. i.
seminum coroneorū ℥.ii. rosarum rub. M. i. s.
 Bulliant singula in aqua, donec ad mellis
 crassitudinem perveniant: deinde addantur
 olei rosacci ℥.ii. olei myrthini ℥.i. & denuo
 bulliant, & fiat emplastrum. Ex prædictis po-
 test fieri ceratū, adiectis hypocistide, acatia, *sudores*
 bolo armenia, resina & cera. Cæterum sudo- *ut excitā*
 res quoque excitandi erūt, ut nimirum vitiosi *di.*
 humores ad exudationem vertantur. Optima

verò est in dolio facta ex herbis aut aliis rebus calidis euaporatio ad sudandū, eo modo ut caput extra dolium promineat. vel vas aqua calida plenum pedibus ægrotantis in lectulo decumbentis admoueatur, & sudor eliciatur.

DE VESICAE CALCULO.

CAP. XXXIIII.

Pueri lapides de vesicæ magis laborant.

Generatur in vesica lapides pueris frequentius quàm ætate prouectis. voraces enim sunt pueri, & perpetui motus, & cibis utcūque oblati & nociuis vtuntur, & neque horâ cibū capiendi seruât ordinatâ: quinetiam priusquam prior assumptus cibus concoquatur, aliū ingerunt: & quum vehemētius à cibo moueantur, crudus & incoctus in venas cibus distribuitur. Mollia autē sunt ipsorum corpora, & quæ facilè cedāt, eiūsque rei gratia obturationem circa renes non perferunt. Quum autem crassissima lotia in vesicæ amplitudinē perferantur, ibidem velut fex & limus aquæ subsistunt, ac postea ex loci caliditate desiccata lapidescūt. Cæterum aquæ impuræ & multo limo refertæ, itēque duriores & vehemēter frigidæ, lapidū generationem adiuuāt. Pruriunt laborātes crebrò, & contractant prudēda in-

causæ.

signa.

tenduntque, & cōtinuò ad mingēdū vrgētur,
 ac stillicidio vrinæ vexantur. Curatio huius curatio,
 mali eadē ferè est, quæ renū, cum calculo af-
 ficiuntur. in hoc tamē diuersa, quòd validio-
 ra medicamēta exigāt vesicæ calculi: & quòd
 vesicę adhibēda sunt, quę tum renibus admo-
 uebantur. Lapidēs autem in vesica oborti, iis Medica-
 potissimū medicamentis atteruntur: semi- mēta la-
 ne fœniculi, smyrnii, granis pœoniæ nigris, pides at-
 radice fœniculi, artemisia, chamemelo, althę terentia,
 radice & semine, sio quòd circa aquas nasci-
 tur, adiantho, rumicis radice, lapidib. spon-
 giarum, tecolitho, lithospermo, lapide qui ab
 ægris per lotium eiectus est trito & potato, se-
 mine xanthii, cortice capparis, abrotani semi-
 ne, hyacinthi, & similibus, quæ in cap. de cal-
 culo renum sunt commemorata. His accedit
 laudatissimum remedium, passer troglody-
 tes, qui minimus passerculus est, iuxta sepes
 & muros victum quæritans, vt Paulus & Aë-
 tius tradūt, caudam semper subrectam, & al-
 bo colore retro interpunctam habēs, & iuxta
 summum alæ lineamentum cinerei coloris,
 Hic, inquam, totus sale conditus, & crudus in
 cibo acceptus, morbum perfectè sanat. Calcu-
 los enim iam creatos per vrinam expellit, in
 posterūque generari prohibet. Sanguis de-
 nique hircinus ad calculos cum renum, tum

vesicæ præsens remedium est. Nam præexistentes soluit, atque ita per lotium excernit, vetiam alii ampliùs non gignantur: præterea & dolorem sedat. Quomodo autem is sanguis colligendus sit, docet Aëtius libro vndecimo capite duodecimo. Porro si vesicæ lapides per lotiū excerni non queant, sed in meatu sint obturati, & urinae suppressionem inducant, ægrum supinum decumbere oportet, ita ut coxarum partes magis sursum vergant, indeque huc atque illuc multiformiter commouere, quò ex meatu excidat lapis: post verò ita adhuc supinum & positu sursum vergentem mingere iubere. Sin verò neque sic excernere possit, per catheterem instrumentum urinam prolektare. Deinde ea quæ lapidem in vesica atterere valent, medicamenta adhibenda. Quòd si neque per hæc curatio procedat, ad sectionem transeundū erit. Post exactum lapidem victus ratio constituenda est, ne eos renasci contingat, quam in capite de calculo renum memorauimus.

DE SANGVINIS EX VESICA ERUPTIONE, ET GRVMIS ELVS-
DEM. CAP. XXX.

Rumpitur interdum vena in vesica, & par-

eim quidem sanguinē foras mittit, partim ve-
 rò intus condentat. Sanguine autem conden-
 sato, & grumis coactis, eger animo linquitur,
 & pallefcit: pulsusque paruos, obscuros, & dē-
 sos habet. mœrore angitur, refrigeratur, ac vi-
 ribus destituitur. Quum verò grumus aliquan-
 do in vrinarium meatum inciderit, is etiam **curatio**
 vrinæ excretionē supprimit. Porro sanguinis eruptio-
 nionis san-
 eruptionis celerrimè auxilium ferre oportet. nis san-
 Quapropter si nihil prohibeat, venam in cu-
 bito secare, partita sanguinis detractiōe
 conuenit, vt hac ratione sæpe & paulatim san-
 guis detractus reuellatur. Aegri verò in decū-
 bendo sursum versus collocentur, & coxendi-
 cibus ipsorum leuandis & simul refrigeran-
 dis spongiæ post â imbutæ subdantur. Extre-
 mæ etiam partes constringendæ, & pecten ex
 spongiis post â imbutis irrigandus. Vrgente
 malo, summè prosunt cucurbitulę iliis ac lū-
 bis affixæ. Utendum post irrigationes cata-
 plasmatis ex polygano, rubo, plantagine, ba-
 laustis. Item cerata ex hypocistide, acatia,
 bolo armenia, & similibus, in capitibus de
 sanguinis sputo, & Dysenteria commemora-
 tis. Vesicæ etiā infundendus polygoni, plāta-
 ginis aut millefolii succus, adiectis acatia, bo-
 lo armenia, pastillis de spodio, & similibus.
 Inseffus etiam ex consimili materia constru-

Si conueniunt. Dāda quoque in potu medi-
 camēta eductioni sanguinis apta, vt sunt pēo-
 niæ grana rubra duodecim tenuissimè trita,
 terra Lemnia, hippuris, cētauri magni (rha-
 ponticum hodie vocant) radix, thuris cortex,
 & similia. Porro quibus sanguis in vesica in
 grumos cogitur, primū tētandum est vt per
 medicamēta cōuenientia diffundatur ac dis-
 soluatur. In potu itaque prēbenda est artemi-
 sia, elichrysum (sicada citrinam nominant)
 absinthium, abrotanum, ramēta vitis, rapha-
 ni semen, leporis coagulum aut hœdi, vnum-
 quodque cum oxymelite, oxymeli etiam per
 se exhibitum, mirificè prodest. grumos enim
 dissoluit, vt paulatim subinde per vrinā pro-
 deāt. Extrinsecus etiam balnea, vnguenta, ir-
 rigationes, & alia quę relaxandi vim obtinēt,
 adhibenda: quę sanè singula ex capite de Re-
 num calculo petenda sunt. Præter alia, verò
 hoc ceratum confert, quod R̄ oleorum lilio-
 rum alborū, chamæmelini an ʒ. i. s. calamin-
 thæ, cumini, foliorum sambuci an ʒ. iii. bitu-
 minis iudaici, ammoniaci an ʒ. ii. coaguli le-
 poris ʒ. iii. abrotani, farinæ seminis fœnigræ-
 ci an ʒ. s. ambari subalbidi (sperma cœti vo-
 cāt) ʒ. i. cū resina & cera quod satis est, fiat ce-
 ratum, quod pectini imponatur. Quod si hoc
 modo nihil proficiat, sed vrina supprimatur,

necessitatē inducet catheteris adhibendi. Per quem ubi urinas eduxerimus, rursus prædicta in potu exhibenda, ac extrinsecus admouenda quæ ad grumorum dissolutionem conducunt. Si verò neque sic grumi dissoluantur, ad sectionem haud secus quàm in vesica calculo laborante veniendum.

DE INFLAMMATIONE VESICÆ.
CAP. XXXVI.

Morborum qui circa vesicam oboriuntur grauissimus & maximè mortalis inflammatio existit. Consequuntur ægros hæc signa. **Signa.** Febri acuta infestantur, & vigilât, & delirantes aliena loquuntur, & vomunt biliosa pura, & urinam reddere non possunt. Durus fit pectus & pubes cum vehementi dolore & egerendi appetentia, veluti in tenesmo fieri solet. Quod verò egeritur, tenue est, & subsidentiam non habet. Aliquando & inflationes sequuntur, & aluus adstricta est, intestino recto ab inflammatione vesicæ compresso. His ita- **curatio,** que si nihil aliud prohibeat, sanguis citra curationem ex poplitis vena detrahendus. **visus.** Vi-
ctus quoque ratio, quæ in aliis inflammationibus ac febribus conuenit, adhibenda. Extrinsecus ita utendum, quibus leniendi pote- **que et**

trinfecūs
adhiben-
da.

5. Aph. 18

clysteres.

glans.

stas inest. oleo itaque vesicę regio, in quo anethum, semen lini, aliquando etiam ruta & althæa incocta sint, irriganda. Neque enim frigida & reprimentia medicamenta sunt adhibenda. Primum quidem, quod vesica nervosa admodum sit. Frigidū enim, ut Hippocrates ait inimicū nervis. Dein, quod frigida occludant ac stringāt, atque adeo vrinę suppressiōnem, quę hoc malū sua spēte sequitur, augeāt, & quod ne humores inflātionem efficientes discutiantur aut maturentur, prohibeant. calida igitur mediocriter admouēda potius, quę quidem dolorem leuant, vrinę fistulam & meatū laxant, atque inflātionem ipsam discutunt. Clysterib. etiam lenibus aluus subluatur, & post stercotū eductiōnem, oleum, anethinū in intestinum leniendi doloris gratia iniciatur. Præstat autem & papaveris calicem simul cum oleo inquoquere, & adipem anserinum aut gallinaceum recentem in ipso oleo eliquatum simul infundere. In vehemētiōribus doloribus cū oleo anethino 3. i. pilularum de cynoglossa infundere oportet: aut opium cum myrrha & croco lanæ illitum in podicem indere. In decoctum item seminis lini, scēnigræci, radicis altææ, seminis dauci & similia, insideat æger, admoneturque, quod in aqua decocti desidens mingat. vesica enim

non satis robusta est ad amplectēdam, & expellendam vrinā. igitur ipsum egrum aut ali-
 quē ex adstantibus scitē ac placidē pectinem
 premere oportet: neque id vltra modū, ne do-
 lor inde intendatur. Cæterum post clysteres
 & infusus, fomētis etiam per aquam calidam
 & oleū in vesicis semiplenis admotis vtendū:
 aut sacculis, quemadmodū in capite de pleu-
 ritide ostensum est. Quod si neque sic malum
 cesset, cucurbita vnā cum scarificatione locis
 affigenda. Porro abstinendum ab is erit, quæ
 vrinam vehementer citāt, ac potio multa vi-
 tanda. vbi euidentis declinatio apparuerit, ad
 ea quibus discutiendi & emoliendi vis inest,
 de quibus suprā sæpe dictum est, trāscundum.
 Chæteris immissione ad inflammata[m] ve-
 sicam non temerē vtendum, nisi vrinæ sup-
 pressæ periculum admodum vrgeat, tū enim
 necessariō ad eius vsum confugiendum: non
 sanē quod mali molestiam tollat, sed vt vrgē-
 tem vrinæ suppressionem corrigat, & à præ-
 cipiti periculo liberet. Post vrinæ prolecta-
 tionem, rursus ad eadem auxilia quæ mitigāt,
 dolorem veniendum, vsque quō inflammatio
 soluatur aut suppuretur. Solet autem sæpe re-
 pente inflammatio solui, erysipelate iuxta cu-
 tis superficiem oborto, & permanente, neque
 rursus intrō recurrente. Imò & vrina multa

electa, sæpe iudicatum est malum. Quòd si hæc appareant, nihilominus tamen iisdem remediis insistere oportet.

DE STILLICIDIO VRINÆ.

CAP. XXXVII.

Stranguria græcè, stillicidium urinæ latinè dicitur: & est, quum paulatim & guttatim urina destillat, ac assiduam ad mingendū irritationem facit. Hæc fit, aut ob acrimoniam, vel (vt hodie loquuntur) ardorem urinæ, aut ob exulcerationem vesicæ. Acrimoniam esse causam iudicabis, si urinæ biliosiores sint, totūque corporis habitus, vel etiā reliqua signa bilem testantur, & mordacitas circa vesicam contingat. Vesicæ autē exulcerationem ex iis quæ suo dicentur loco, deprehendes. Si itaque ob acrimoniam urinæ stillicidiū accidat, tum sanè exuperantē vitiosum humorem quàm celerrimè purgare oportet. In quē vsum præter ea quæ iam sæpe dicta sunt, mirificè confert serum lactis caprini cum cascâ fistulari. Cibis etiam contemperantibus, & acrimoniam obtundentibus vtendum: vt est ptisanæ cremor, malua, portulaca, viola, & huiusmodi. Ab omnibus etiam acris & salis abstinendū, vino, exercitiis, ira, & tarda come-

sione. hæc enim omnia bilem in corpore a-
 cteruant. Piscibus vtendū saxatilibus, & bal-
 neo aquæ dulcis, quòd mirificè humores vi-
 tiosos contemperare potest. In potu plurima
 aqua calida dulcis exhibenda, aut hordei de-
 coctum cum syrupis violaceo & rosaceo. vi-
 num non præbendū, nisi dulcius, & dilutum.
 optimum est & ipsum lac calidū potatum. In
 summa, quod ad victus rationē attinet, vten-
 dum cibis humectantibus ac aluū emollien-
 tibus iusculis. Cæterū æger assiduè ad mi-
 ctionem cogendus. Si enim acre recremētum
 diutius in vesica moretur, partes ipsas corro-
 dit, & exulcerat. Quinetiam ad obtundēdam
 humorū acrimoniā subsequens medicamen- eclegma.
 tū porrigendū, quod R^x conseruæ violaceæ. ʒ.
 iii. maluæ. ʒ. ii. seminū melonum, cucumeris,
 cucurbitę, excorticatorū an. ʒ. i. gūmi arabi-
 ci nominati. ʒ. ii. cū syrupo de liquiritia, fiat
 eclegma. In hunc etiam vsum præbendum de-
 coctum dulcis radicis, aut ille puluis, qui R^x puluis.
 seminis melonis excorticati, citrulli, cucume-
 ris an. ʒ. iii. seminum cucurbitę, portulacę, la-
 ctuæ, an. ʒ. ii. rosarū rub. ʒ. i. succi dulcis ra-
 dicis, glandium an. ʒ. i. s. Terantur singula, &
 fiat puluis subtilissim⁹. de quo. ʒ. i. s. quotidie
 mane in syrupo de dulci radice, aut zulapio
 violaceo, aut rosacco dentur. Supra modum

etiam conducit terebinthina resina, lota in aqua stillaticia rosarum, aut intybi, nacis pōticæ magnitudine, aliquando duarū triūve accepta. hæc enim Galeno lib. 5. de Tuend. val. teste, non solum aluum citra noxam solvere, atque adeò acres humores à meatibus vrinariis auertere potest, verumetiam viscera, renes potissimum abstergere. Et fuerunt, qui **clysteres.** solo huius vsu curati sunt. Clysteres etiā non parū prodesse constat ex decocto malue, violarum althææ, foliorum salicis, nymphææ, & aliis suprā commemoratis apparati, adiecta casia fistulari, saccharo & oleo violaceo. Quod si verò acrimonia adhuc augeatur, etiam per penem lac ipsum cum amylo in vesicam iniiciendum. In eum etiam vsum decoctum papaueris albi iniicere oportet. Extrinsecus pubes oleis violaceo, nymphææ, cū modico caphuræ inungendus. Si autē stillicidium vrinæ ob vesicæ exulcerationem accidat, curatio ex proprio capite petenda erit.

DE DIFFICULTATE VRINÆ.
CAP. XXXVIII.

ὑσῦρία
causæ.

Dysuria Græcis, difficultas vrinæ latinis appellatur. Est malum, in quo vrina ægrè & difficulter excernitur. Fit ob vesicæ imbecil-

litatem, atque adeò frigidam eiusdem intem-
 periem, quæ actionem illius lædit. Causa fa- signa
 cilè ex victus ratione præcedente, & ex acri
 sermonibus deprehenditur: vrina item alba,
 & aliis quæ frigidam intemperiem ostendere
 iam sæpe diximus. Curatio per ea quæ cale- curatio
 faciunt, fieri solet. Pectinem itaque oleis ca-
 lidis, rutaceo nimirum, anethino, liliaceo,
 scorpionū, & de castoreo fouere oportet. Ad-
 mouenda etiam fomenta, & sacculi ex cha-
 mæmelo, abrotano, betonica, artemisia, ruta
 calamintha, sabina & similibus herbis confe-
 cti. Aegrum etiam oportet in prædictarum
 herbarum decoctum desidere, ac inū vētrem
 contegere ac calefacere. Interdū etiam pro-
 derit per sedem earundē herbarū decoctum,
 adiectis oleis calidis infundere. cibis præter-
 ea vtendū calefacientibus, & vrinam ducenti-
 bus: velut est pastinaca probè cocta, fœnicu-
 lum, apium, asparagus, hipposelinum, & qui-
 cunque eius generis existūt, vrinā etiam con-
 modè cient cancri, & herinacci terreni. Car-
 nem enim illorum exiccare oportet, & dra-
 chmæ pondus in potu accipere. Aromatum
 denique decocta in potu exhibenda, aut eo-
 rumdem confectiones dandæ. Præter alias ve-
 rò summè conferunt, confectio diacalamin-
 thæ, dialacæ, & diacurcumæ, Theriaca etiam

in potu data, mirificè confert. Multa alia in hunc vsum facientia ex superioribus capitibus petenda erunt.

DE SUPPRESSIONE VRINAR.
CAP XXXIX.

Definitio.
causa.

Ischuria, hoc est urinae suppressio, malū est, in quo ægris in totum urina supprimitur & cohibetur. Hæc aliquando accidit ob imbecillitatem, vesicā ea quæ in ipsa continentur, arctè complecti ac exprimere non potente. Interdum autem eius cervicis meatu à crasis humoribus, aut lapide obturato. Quandoque verò propter inflammationem, aut scirrhum, aut alium quempiam tumore meatum angustum reddentem, & perfectè obturantem. Interdum etiam ob carunculam, aut callum in meatu natum. Sanguis etiam in grumos coactus in vesica, suppressæ urinae causa existit. Pus item crassum per ipsam vesicā à renibus aut iocinore, aut alia quapiam superiore parte excretum, urinae suppressionem efficit. Accidit & sanis sæpe urinam ipsorum cohiberi, aut ob negotiorum importunitatem, aut in concionibus, aut fore iudiciario, aut summis si diutius continuerint mictionē. afficitur enim in iis comprehensua & urinam obvol-

mens vesicæ vis, ex immodica videlicet reple-
 tione & tensione. Imò quantum amplitudo
 ipsius vesicæ expleta circūteditur, tanto an-
 gustior seipso fit meatus. Si propter imbecil- signa:
 litatem fit, ex iis quæ frigidam intemperiem
 monstrant deprehenditur. Si à crassis humo-
 ribus, ex victus ratione quæ præcessit, in ocio
 enim educatus, multis cibis crassos viscosos-
 que humores generare potētibus usus est. Si à
 lapide, eius notæ, quæ suprà dictæ sunt præces-
 serunt. Si ab inflammatione aut alio tumore,
 dolore, febre, ac visu facilè dignoscit. Quod
 si ob carunculam aliquam aut callum supres-
 sio urinae orta fuerit, ex præcedentibus vlce-
 ris notis, & ex eo quòd trajecto cathetere uri-
 na vacuatur, intelligere possumus. Immissus
 etiam catheter in ea parte ubi antea vlcus es-
 se coniciebatur, dolorem mouet. fracta sub-
 cathetere carne, sequuntur cum urinae excre-
 tionē & cruor & carnis fragmenta. Si grumi
 obturationem fecerint, sanguinis præcedit
 excretio & effluxus. ubi verò pus obstruxit,
 ex præcedentium notitia sciri licebit. Nam
 vel vesica vel renes antea malo aliquo labo-
 rauerunt, aut in parte aliqua renibus superio-
 re præcessit abscessus: quo rupto, pus in renes,
 & subinde in vesicā transsumptū est. Reliqua
 causa de sermonibus ægrotantis cognoscetur.

curatio.
si pro-
pter im-
becillita-
tem.

Curandi ratio iuxta causarum diuersitatem alia atque alia erit. Si enim propter imbecillitatem & ægrum vesicæ sensum, vrinæ suppressio contigit, irritando submouere, ac excitare eius actionem oportet, & per incessus, fomēta, & alia quæ in cap. de difficultate vrinæ dicta sunt, auxiliari. vitanda tamen sunt ea quæ vrinam ducunt, ne scilicet multitudi-
ne eius vesica distendatur. Aeger præterea sic figurandus, vt declinis sit ceruicis vesicæ positus, ac subinde manibus supra pubem admo-
tis, vrina sensim, comprimendo tumorem, expellenda. Nitro etiam, aut pediculo viuo, aut alio quod excretoriā actionē vesicæ irritare

si ob cras-
sos humo-
res,

potest admoto, citius vrina procedet. Si verò à crassis humoribus vrinæ retētio oriatur, fomētis, infessionibus ac cataplasmatibus ex herbis calidis compositis inchoanda. Hæc enim crassos humores dissoluere, ac incidere possunt. Præter ea quæ in cap. de difficultate vrinæ commemorata sunt, valet hoc vnguentum quod R^x oleorum scorpionis, nardini, liliacei an ʒ.iii. sagapeni, bdellii, opopanacis an ʒ.ii. pinguedinis anseris, anatis an ʒ.s. radicis helenii, pulegii, calaminthæ an. ʒ.ii. gummi dissoluantur in vino, & cum cera quod satis est, fiat vnguentum. vesicæ etiam iniiciendum oleum scorpionum, aut liliaceum, aut aliud

quod crassos humores dissolvere potest. **si ob in-**
 Quòd si verò, propter inflammationem, aut **flamma-**
 alium tumore vrina supprimatur, curatio ex **tionē, aut**
 propriis capitibus petēda. Itidem faciendum, **alium tu**
 si à lapide aut grumis vrina suppressa fuerit, **morem.**
 Lapis siquidem ex loco excutiendus & dimo- **si ob la-**
 uendus, quemadmodum cap. 34. est prædi- **pidē aut**
 ctum. Sanguinis verò grumi dissoluendi, eo **sanguinis**
 modo sicut cap. 35. dictum est. Quòd si ob ca- **grumos.**
 runculam aut callum suppressa fuerit vrina, **si ob ca-**
 balnea & alia remedia relaxantia, ac vrina- **runculā**
 riam fistulam dilatantia sunt adhibenda, de **aut callū.**
 quibus in cap. de calculo renum abunde di- **si ob ne-**
 ximus. in sanis autem quum ob negotiorum **gotiorū**
 importunitatem vrina diutius retenta vesi- **importu-**
 cam debilem reddat, auxiliari oportet ipsi, **nitatem.**
 manibus supra pubem admotis, ac vrinā sen-
 sim expressa: veluti in curatione suppressio-
 nis vrinæ ex imbecillitate vesicæ factæ, fusiùs
 ostensum est.

DE VLSERIBVS VESICAE, ET
 NIVS CERVICIS. CAP. XL.

Exulceratur vesica aut propter abscessum, **causæ.**
 aut ob tuberculum quod præcessit, aut ex ru-
 ptura, aut ob fluxionis erosionem, aut aliam
 similem causam. Aegros dolor acutus vesi- **Signa.**

et omni quidem tempore comitatur, maxime
 verò tempore mictionis, & excretionis pu-
 ris. Et si quidem sordida fuerint vlcera, fecu-
 lenta simul excernuntur, & mucosa, & quæ
 crassam subsidentiam ad modum farinæ ha-
 bent. Aliquando autem pelliculæ tenues ad
 modum foliorum & lanarum cum vrina ex-
 cernuntur. Si verò serpendo depascent vlcera,
 subcruenta excernuntur, & saniosa, ac foeten-
 tia. Ad hæc accedunt difficultas emittendæ
 vrinæ, & pudendi arrectio, ac petulentia. Do-
 lor autem non solum cum vrinæ meatus fue-
 rit exulceratus, sed & quum in profundo ex-
 ulceratio consistit. Cognoscetur autem num
 in profundo, siue iuxta vrinæ fistulam sit ex-
 ulceratio, ex eo, quòd si in amplitudine vesicæ
 fuerit, dolor circa pubem consequatur. Si
 verò iuxta ceruicem vesicæ vlcera existant,
 tempore mictionis tantum, & maxime ubi
 mingere inceperint ac cessauerint, dolor sen-
 titur: atque id amplius contingit, si vrinæ sint
 acriores. Insanabilia verò, aut saltem curatu
 difficillima sunt vesicæ vlcera: tum quia ipsa
 nervosa est: tum etiam quia vlcera eius vrina.
 quæ aeris est natura, assidue contingit, ero-
 ditque, nec ut glutinentur, permittit. Verum
 quum sæpe etiã præter expectationem quædam
 eueniant, cura aggredienda est, per quam si

Insanabi-
 lia, aut
 saltē dif-
 ficillima
 curatu
 cur vesi-
 cæ vlcera

nihil aliud, certè accessorii dolores minuentur. Primum igitur persuadendum est egro *ut curatio* decumbat, & in lecto quietem toleret: idque maximè, si febres simul adsint. Deinde remedia febribus intermittētibus adhibenda. Maximū verò hic fuerit lactis potus; neque post *Lactis potus.* ullum aliud remediū secundo loco id habendum. nam & asperitates lenit, & ulcerationes eluit, malūque abste git. Reliqua verò vitus ratio talis sit, qualis ea est quæ in renū exulceratione adhibetur. Per medicamenta etiam egrum consolari oportet, quæ pubi imponantur. Et si quidem cum inflammatione exulceratio cōsistat, cataplasmata ex lini semine & fœnogræco, aliæque quæ suprà in cap. de vesicæ inflammatione dicta sunt, apta erunt. Porro si exulceratio pascendo serpat, subadstringentia extrinsecus apponēda sunt: atque hæc quidem calida, ut ob calorem quidē partes circūdolitantes leniendo iuuent, ob potestatem autem ipsorū vicinos locos depascere prohibeant. Utendū etiam his quæ per catheterem infunduntur medicamentis. Infundendum itaque inflammatis locis lac recēs multum, aut rosaceum optimum tepesfactū. Si verò nihil horū adsit, aqua dulcissima tepida assidue infundenda, mordacitatis tempore instante. Per sedem quoque ptisanæ succus aut

decoctum ex semine lini, cucumeris decortico-
 cati, foenugraeci, malua, aut lac cum rosaceo in-
 fundendum. Frequenter autem & in aquam
 calidam desideat æger, & in decocta relaxan-
 tia: nam hæc dolores mitigant. Atqui ubi vl-
 cera iam pascendo serpunt, per catheterem in
 vesicam iniicienda sunt, quæ depastionem si-
 stere possunt: ut sunt acacia, hypocistis, alu-
 men, malicorium, gallæ, terra lemnia, bolus
 armenia, & similia. Quod si verò sordida sint
 vlcera, medicamenta infundenda sunt, quæ re-
 purgandi & abstergendi facultatem obtinent:
 velut est mulsæ dilutissima, vel lac cum pau-
 lulo mellis, vel cum cucumeris semine decorti-
 cato. Si verò acrimonia consequatur & mor-
 dacitas, lac recens mulctum cum optimo amy-
 lo infundatur, aut pompholyx, hoc est thu-
 ria, pluribus aquis elota & exiccata, atque de-
 inde cum lacte diluitur. Quum verò repurgata
 fuerint vlcera, adiuuare oportet quò ad cica-
 tricem perducantur, atque id per infessus adstrin-
 gentes, & eiusdem facultatis emplastra, fomen-
 ta, & irrigationes. Ceterum si ad multum tem-
 pus exulceratio duret, tunc sanè & exacerbatio-
 nes & interualla siue remissiones ægros ap-
 prehendant. Quapropter in exacerbationi-
 bus quidem cataplasmata, fomenta, & irriga-
 tiones, leniendi vim habentia adhibeantur.

Remissionis verò tempore iis quæ malum destruere possunt, ut edum. Pectini itaque rubefacientia ac sinapismi imponantur, ac vict^o ratione viribus reparandis apta utendum. Quod si non mansuescat malum, crustas circa pubem infligere oportet, aut per medicamenta aut per ferrum, sineréque ut per multum tempus vlcera se per effluxionem repurgent. Non ineptè verò medicamenta dolorem levantia in potu exhibueris, si vehemètes insistent dolores. In hunc sanè usum cōveniunt pastilli de halicacabo, seu trochisci de alchichēgi hodie nominati, cum opio. In vesicam quoque inicienda, quæ dolores mitigare possunt.

DE HIS QUI REVEREEA
UTI NON POSSUNT.
CAP. XLI.

Qui mariti existunt, at re venera uti cupiunt & debet, ignava autè & impotentia mē- victus.
bra ob frigidam eorundem intemperiem aut aliud malum habent, infernas partes exercent, & cibis utantur calefacientibus & bonum succum generantibus: carnibus gallinarum, caponum, perdicum, phasianorum, juvenum columbarum, auicularum montanarum, passerum potiss, testiculis gallorum, & si-

milibus, Edulia verò nō solum bene nutrien-
 tia, sed etiam flatuosa ipsis conueniunt: veluti
 cicer, fabæ, alica, bulbi, porri, pastinacæ radix
 & semen, nuces pineæ, amygdalæ dulces, &
 similia. oua item perdicis ad coitū excitant.
 Dormiant in mollibus lectis, legantque quæ
 ad coitum cohortantur, lectionibus itē assi-
 deant. Naturalia continuè ex oleis, vnguen-
 tis, aliisque calefacientibus medicamētis cō-
 fricent. In quem vsum hoc vnguento vti lice-
 bit, quod. R. oleorū liliorum alborum ℥ i. s.
 de castoreo ℥ s. piperis, nigellæ, pyrethri an.
 ʒ i. myrrhæ ʒ s. euphorbii gr. iiii. ceræ quod
 satis est, fiat vnguentum. Medicamētis etiam
 quæ seminis multitudinē augere, & caleface-
 re possunt, vtātur: qualia inter simplicia sunt
 cruca, sinapi, nasturtiū hortense, semen rapi,
 vrticæ, ari radix, piper, satyriū, horminū, ani-
 sum, scylla, orchis: cuius quidem maior bul-
 bus cū lacte potatus, tentiginē cit: minōr ve-
 rò cū aqua potatus, tentiginem remittit. Te-
 stes vulpis sicci triti bibiti, innocuā & mini-
 mē vanam membri tentiginem faciunt. Par-
 tes etiam scinci renes amplectentes, ad tenti-
 ginem pudendorum excitandam bibuntur.
 Pudendum cerui aridum vrito, & ʒ i. cū vino
 meraciore præbe. Inter composita isto vti li-
 cebit, quod. R. confectiōnū dianthos, pliri-

vnguētū.

 simplicia
 medica-
 menta
 coitū cō-
 citantia.

eclegma.

sarcoticon, diagalaga an. 3. iii. diasatyriõn 3
vi. nucum pinearum, amygdalarũ dulciũ, pi-
staceorũ an. 3. ii. satyrii 3. i. radicis ari 3. i. se-
rainum crucæ, vrticæ, nasturtii hortẽsis an. 3.
i. s. caudæ scinci 3. s. nucis indicæ 3. i. piperis
longi, zingiberis an. 3. i. s. scobis pudẽdi cer-
uini 3. i. cum saccharo, & syrupo de menta
quod satis est, fiat eclegma. de quo ante cœ-
nam, aut ieiunis, per se, aut cum vino detur
drachma vna, aut duæ.

DE SEMINIS PROFLUVIO.

CAP.

XLII.

Gonorrhœa Græcè, seminis profluvium La- γόνorrhœα
tine dicitur. Et est excretio seminis præter vo- causæ.
luntatem, citra pudendi tentiginẽ. Fit ob re-
tentricis in vasis seminariis facultatis imbe-
cillitatem, aut ob aliud malũ, quod semina-
riorum vasorũ partes eodem modo, quo ex-
pultrix secundum naturam facultas mouet:
veluti in comitialibus & aliis violentioribus
cõuulsionibus contingit, oboritur autẽ ali-
quando etiã ex seminariorum vasorũ fluxio-
ne. Semen quod profluit, aquosum, tenue,
citra appetẽtiam coẽundi, & vt plurimũ qui-
dem citra sensum, quandoque verò cũ volu-
ptate quadam promanans. Corruptur sic

patientibus sensim vniuersum corpus, ac gracilescit, præsertim circa lumbos. Consequitur & debilitas multa. Et si pudendo non intento euenerit, retentricis in seminariis vasis imbecillitatem sequitur. Si verò intento pudendo contigerit, cōuulsioni quodammodo similis erit affectus. Nō solūm viris, sed & mulieribus accidit, & in fœminis sanè egrè tollitur.

Curatio. Cura cōmunis est cum ea quæ in omni fluxione adhibetur. Primū igitur in quiete, paucocibo, ac aquæ potu ægros adseruare oportet. Deinde etiam lumbos & pubē contegere lanis rosaceo, aut melino madefactis. Neque verò ineptæ sunt spongiæ poscā imbutæ. Sequentibus verò diebus cataplasmatibus, emplastris, & vnguētis ex palmis, cotoneis, acacia, hypocistide, rhoë, & similibus suprà sepe cōmemoratis, vtendū est. In fessibus quoque adstringentibus ex rubi, plantaginis, myrthi, & similiū decocto, vel etiā aquis. Cibis aut vtēdum qui egrè corrūpuntur, & difficulter permūtātur, & resiccādi vim habent. Dandū etiā cum potu ac cibis, agni seu viticis ac canabis semē, præsertim tostū, rutę itē semen & folia, lactucę semen & caules, ac nymphæę (nenuphar hodie appellant) radix. In potu verò quotidie pro aqua cōmuni, aqua in qua ferrū sepe extinctū est, præbeatur. Quid multa. Co-

in nem, acriū rerū esum, & multi vini potū, &
 olerū exhibitionē vitare oportet. Victus ve-
 rò ratio vniuersa reficcatoria & adstringens
 constituenda est, Ea etiam medicamēta quæ semen
 semen extinguunt, propināda: veluti est agni extinguē
 seu viticis semen, tostū & perfrictū. folia item tia.
 eius, & flores, venerē cohibere credūtur, non
 comesta tantum, sed & in potu sumpta, &
 substrata. Portulaca comesta, & lactuce semē
 potatum, & nymphaeae radix & semen in ci-
 bo accepta, semen refrigerando extinguunt.
 Ruta verò comesta calore suo semen corrū-
 pit. Calamintham autem assiduē edentes ge-
 nerandi potentia priuantur. Ex iis atque aliis
 eius farine medicamētis varia componi pos-
 sunt remedia, hoc potissimum, quod, Tragea, *spe-*
cierū diacumini, diacalaminthę an. 3. i. s. semi-
nis agni, rutę an. 3. i. calaminthę 3. ii. seminis
lactuce, portulacę 3. i. sacchari æquali omniū
pōdere, misce, fiat tragea, de qua detur 3. i. aut
3. i. s. in vino austero diluto. Optimū etiā cen-
setur, laminā plumbeam lumbis supponere:
mulum. n. refrigerare consuevit. In his ve-
rò qui plumbi duriciem ferre non possunt, cō-
sulere oportet vt ex prædictis herbis quędam
arefactę substernantur. Potissimum verò ad
hunc vsum conferunt viticis folia, & modica
ruta ac calamintha: maximē verò ipsę rose.

Profūt enim hæc citra renū læsionē. vehemētes nāque refrigerationes eorū quæ lūbis subdūtur, renes iūriā afficiūt. Ipsū etiā stratū nō valde molle sit. Decubitus porrō vt plurimū in latus fiat, vitatā formā decubit⁹ supinā, ne lumborum arteriæ inde calefiāt. Post primā autē morbi tēpora exercitiis egrū committere oportet, quibus totū corpus, & præsertim partes patientes cōfirmētur. Bonū fuerit etiā si nihil prohibuerit, ad frigidā lauationē defugere, quæ omnē morbū ex fluxione obortū depellere consuevit, maximē si medicamentaria qualitate aqua sit prædita. Cōuenit itē per intervalla quēdā iis quæ rubefacere, atque ea quæ in profundo sunt ad superficiē trāsferre possant, vtī. Cēterū omnē de rebus venereis cogitationem excludere oportet,

DE EXVLGERATIONE PV-
DENDI. CAP. XLIII.

Naturaliū ac pudendorum vltēra citra inflammationem oborta, medicamētis indigent quæ vehementer resiccant: cuiusmodi sunt ex charta combusta, anethum vstum aridū, aloē arida in puluerē redacta, præsens sanē remedium: & pistolochiæ (quam aristolochiā re-

tundā vocant) radix. Inter cōposita is puluis puluis.
 potissimum conuenit, qui. R. aloës ʒ. ii gallæ
 ʒ. i. s. sanguinis draconis, boli armenię, pom
 pholygis, id est thutię an. ʒ. i. radice pistolo-
 chię ʒ. s. myrrhę ʒ. i. gūmi arabici nomina-
 ti ʒ. ii aluminis vsti ʒ. s. misce, fiat puluis. At si
 humidiora ac sordidiora vlcera euenerit, pri-
 mum dilutiore mulsā, mox lacte caprino vl-
 cus abstergendum. Dein puluere iam dicto
 vtendum, aut lapide hæmatite, aut thure, aut
 malicorio, aut lemnia terra, in puluerem re-
 ductis vtendum. Quod si simul inflammatio
 affuerit, hæc ipsa primū remouenda erit.
 linteis in aqua stillaticea rosarum, aut solani,
 aut portulacę, albo oui adiecto, madefactis,
 & loco patienti admotis.

DE RAMICE. CAP.

XLIIII.

Cele Gręcis, rames & hernia Latinis, ru-
 ptura Barbaris scriptorib. dicta, variis fit mo-
 dis, & per adiectionē varias accipit appella-
 tiones. Si enim peritonęo rupto intestina in
 scrotum deuoluuntur, Enteroccele Gręcē, lati-
 nē autem rames intestinorum dicitur. Quā-
 do verò intestina suprā in inguinibus hęrent,
 Bubonoccele Gręcis Latinis aut rames in-
 y iiii

κίλιν.
 Rames.
 εντερο-
 κήλη.

ὕδρω-
 κήλη.
 ὕδρωκήλη.
 σαρκώ-
 κήλη.
 ἐπιπλο-
 κήλη.
 κυρτοκή-
 λε.
 causa.

guinis vocatur. Quòd si humor aliquis lētus
 in scroti parte colligitur, Hydrocele Græcis,
 aquosus verò ramex Latinis appellatur. Quū
 autem caro dura intra testium tunicas incre-
 scit, sarcocoele Grecè, carnos^{us} verò ramex La-
 rinè dicitur. Quid multa? nomen semper à re-
 bus opplentibus, ramicis genera accipiunt.
 Hinc si omentum in scrotum descendat, Epi-
 plocele, id est ramex omenti nuncupatur: Sic
 ubi venæ ultra modum repletæ glomerantur
 ac dilatātur, cyrsocele, hoc est varicosus ra-
 mex nominatur. Ramices intestinorū & in-
 guinis generātur, vel quòd peritoneum plus
 æ quo extenditur, vel quòd frāgitur. Vtrūque
 verò ex violenta quadā occasione præcedēte,
 nempe ictu, aut saltu, aut clamore, aut ingen-
 tis molis sublatione accidit. Aquosus verò ra-
 mex quādoque ex occulta, quādoque ex ma-
 nifesta causa cōtingit. Ex occulta quidē quā-
 do adauctis vasis in scroto contextis, aquosa
 materia propulsa, & sāguini admixta, ad eas
 partes decubuerit. Ex manifesta autē causa,
 quādo propter percussione collisis aut fra-
 ctis vasis, sanguis subinde deffluens ad aquo-
 sam substantiam transmutatur. Carnosus ra-
 mex itidem ex latente causa nascitur, testicu-
 lo fluxionem experto, induratōque, aut ex
 ictu, aut imperita post ramicis succissione

Curatio. Notæ vtrique ramici & intestino-
 rum & inguinum cōmunes. Cōspicius enim
 in scroto aut inguine tumor, qui ī exercitiis,
 itinere, spiritus retentione, aliisque occasio-
 nibus maior quā prius euadit, compressus
 tardē quidem recurrit, celeriter autem rursus
 deuoluitur. Peculiaria ramicis ad extensio-
 nē relati indicia sunt, quòd non vniuersim, sed
 particulatim tēporis spatio, & ob causas quas
 libet intestinū deuoluatur, tumor æquabilis
 & profundus appareat, intestino quòd deu-
 lutum est peritonæo constricto. Ex ruptura
 facti ramicis signū est proprium, quòd vniuer-
 sim ab initio intestinum deuoluatur, idque
 ob causas violentas dūtaxat: tumor immē-
 sæ magnitudinis, inæqualis, & per summa
 protinus in cute emineat. quòd scilicet inte-
 stina extra peritonæum elabantur. Aquosus
 ramex ita dignoscitur, quòd tumor sit dolo-
 re vacans, firmus, ac stabilis in scroto, quacū-
 que tandem occasione non euanescens, sed in
 iis qui modicum continent humorem cedēs:
 in illis qui copiosum habent, non item. Et cū
 aquosus humor extiterit, tumor concolor
 pellucet: quum feculentus, aut sanguineus,
 aut rubicundus, aut liuidus apparet. Carno-
 sum ramicem color vbique sui similis cum
 duritia consequitur. si autem tumor in scro-

rham coalescat, nullus nec color nec sensus
 ramis adest: si maligni referat naturam, dolor vr-
 intestino get punctorius. Ceterum ramicem intestino-
 rum & in rum & inguinum curamus hunc in modum.
 guinum Aegro resupinato diductis cruribus, intestina
 curatio: sensim reducere, ac reducta deinceps idoneis
 ligamentis retinere oportet. si verò reductio-
 ni minus obtemperent intestina, emollientia,
 ac inflammationem dolorémque leuantia &
 flatus dissoluentia fomenta, linimenta, bal-
 neaque adhibenda: qualia sunt quæ ex mal-
 ua, chamæmelo, anetho, seminibus lini, fœ-
 nigræci, carei, anisi, cumini & similibus cō-
 ponuntur. lana etiam succida, vino & oleo
 madefacta, loca dolentia fouēda sunt. redu-
 ctis intestinis, conandum vt intestina idoneis
 ceratum. ligamentis retineantur. In quē vsum cerata
 & emplastra sunt adhibenda: potissimum ve-
 rò hoc, quod. R. picis naualis, mastiches an.
 3.iii. thuris 3.ii. hypocistidis, sarcocollæ, aca-
 ciæ an. 3.i.s. lapidis hæmatitis, sanguinis dra-
 conis, aloës an. 3.ii.s. boli armenię, symphy-
 ti radicis, gallarum, malicorii an. 3.iii. visci
 quercini 3. i.s. aristolochię vtriusque 3.ii.
 rhois, balaustiorum an. 3.i. sepi hircini 3.ii.
 terebinthinæ & ceræ quod satis est, gummi
 antea in aceto aut vino dissolutis, formetur
 ceratum, quod in pelle arietis impositum al-

ligetur, nec ante septimum aut nonum diem
 solvatur. Interea æger in lecto maneat dieb⁹
 eriginta, & à cibis inflatibus abstineat, vino
 copiosore, vehementi motu, nempe cursu, sal-
 tu, clamore, & id genus aliis: bibátque de-
 coctum, quod. R^x pedis leonis, faniculæ, her-
 bæ fortis (quam consolidam sarracenicam
 vocant) eupathorii an. m. i. cynoglossi offici-
 narum, polygoni, clematitidis daphnoidis,
 plâtaginis an. m. s. radices symphyti ʒ. s. radi-
 cis symphyti petræi ʒ. v. seminis myrthi ʒ. iii.
 balaustiorum ʒ. ii. foliorû lauri ʒ. i. s. bulliât
 in vino & aqua iustæ quantitatis, quo ad ter-
 tia pars absumpta fuerit: dein colêtur, & cum
 saccharo fiat potio delectabilis, de qua singu-
 lis diebus matutino tēpore dentur ʒ. iiiii. Cē-
 terùm maximè etiam annitendû, ne aluus in-
 dure scat: ne scilicet si nimio conatu stercora
 excernantur, simul intestina iterû deuoluan-
 tur. vtendum quoque cōuenienti, vt antea di-
 ximus, deligatura, præcipuè si occasio motû
 præciperet. Porrò aquosus ramex per ea quæ
 calefaciunt & exiccant medicamenta curan-
 dus, vt est farina fabarum, baccæ lauri, semen
 lini, dauci, althææ, & id genus alia, de quibus
 in cap. de Ascite, & reliquis aquæ inter cutem
 generibus abundè dictû est. Chirurgicâ præ-
 dictarum, omniumque aliarum ramicû spe-

victus.

decoctū
glutinās.ramicis
aquosum
ratio.

Cicero curandi rationem lib. 6. cap. 62. & sequentibus copiosissimè tradit Paulus: quam ut hic tractemus, nō est nostri instituti, quare ad vteripathemata progrediemur.

DE SUPPRESSIS MENSIBVS.

CAP.

XLV.

Mulieribus quibusdam menses supprimuntur, vel naturaliter, vel præter naturam. Si naturaliter, hinc colligere licebit, quòd mulier nulla inde molestia vel totius corporis, vel vteri afficiatur, ætatis itaque ratione plurimis menses quarto decimo anno fluere incipiunt, paucissimis ante tertium decimum aut duodecimum: plerisque autem post quartum decimum erumpūt. desinunt verò aliis anno quinquagesimo, paucis autem vsque ad sexagesimum durant. steriles etiā mulieres, in utero habentes & saltrices, naturaliter non purgantur. Nam quicquid in eis recrementi est, nimia exercitationis vehementiā absumitur, & ut summatim dicā, mulieres calidi oris temperaturæ, validisque exercitiis vtentes, & agrestes, parum aut nihil per mēstrua purgantur. Nonnunquam autem præter naturā menses nimia vel pinguedine vel gracilitate supprimi solent. Pingues enim exanguiore reli-

Quibus
naturaliter
mens-
es suppri-
mantur,

Quibus
præter na-
turā mē-

quis sunt, minimasque venulas habet: quique ses detinē
illis inest paucissimus sanguis, ferē in pingue tur.
dinē trāsit. Graciliores verò ob diuturnū ali
quem morbū extenuatæ, nihil prorsus super
nacui sanguinis cōtinent, præterea menses non
defluunt, quibus sanguis vel crassus, vel lētus,
vel per alia loca delatus fuerit: sicuti per na
res, aut sedē, aliis etiā, quòd ē thorace sangui
nē eiectionerint, aliis quòd ē dissecta vena vl
timā sāguinis inanitionē tolerauerint, menses
suppressi sunt, sed & reliqua excretionum ge
nera idem sæpe effecerūt. vt sudoris multitu
do, assidui vomitus, alui profluvia ac pustula
rū omne genus que in cute efflorescūt, sic præ
ter has omnes causas menses supprimūtur ob
acutos maximosque morbos, & ob alimēta,
que vel paucitate, vel multitudine sua excede
rint. A paucō enim alimento paululum quid
piam confestim expirat: à multo verò meat
obstruūtur, & excretio intercipitur. sæpe etiā
in ore vteri calli obtorri, aut carnis excresce
tiæ, aut pinguedinis copia purgationē men
struam impediunt. Quibusdam etiam cicatrū
ces vlcerū, quæ in vtero præcesserunt vasorum
ora à quib⁹ sāguis in vterū ferebatur obstru
erunt. Nonnullis post abortū vteri ore exul
cerato, ac deinceps ad cicatricem ducto, ob
structio ac cōpactio superuenit, quæ sangui

his per vterū excretionē aufert. Curæ quoque
 pertinaces, formidōque immodica, & ingens
 mœror menses intercipiunt. Frigida denique
 aut alia vteri intemperies menses remoratur.
 Suppressa menstrua totius corporis grauitas,
 nausæ, fastidia, & horror inæqualis cōsequū-
 tur. dolores præterea circa lumbos, femora,
 collam, sinciput, & fundamenta oculorū exi-
 stūt. Item febres ardētes, & vrinæ nigricantes,
 cum rubra quadā sanie: perinde ac aquæ, ex
 qua nuper mactatæ carnes ablutæ fuerūt, fu-
 liginē quis miscuisset. quibusdā etiā vrina aut
 difficulter redditur, aut oīno supprimitur:
 causarū verò diuersitas magna ex parte de ser-
 monib⁹ egri cognosci potest. Frigidioris au-
 tem tēperaturæ fœminas ex iis potissimū di-
 gnoscemus, quòd somnolētiores, ad omnē-
 que motū segniores sunt, ac colore candidio-
 res, seu plūbeæ, vrina aquosa, & aliis quæ iam
 sæpe dicta sunt, pituitam quoque iugiter ex-
 creant, & interdum etiā pituitosos humores
 euomunt. Calidioris autem temperaturæ
 notæ, iam commemoratis prorsus contrariæ
 sunt. Plenitudinis verò, quam obstructio cō-
 sequitur, notæ ex aliis capitib. colligendæ, quæ
 enim hac ipsa laborant mulieres, menstruorū
 tēpore magis grauantur, dolorēque cir-
 ca lūbos & pubem percipiunt, venæque illis

signa.

frigidio-
 ris tem-
 peraturæ
 notæ.

calidio-
 ris.
 plenitu-
 dinis.

In tumorem insignem eleuatur. Ceterum si à frigidis ac crassis humoribus menses supprimuntur, cibos calidos & extenuantes, de quibus iam sæpe est dictum, exhibebimus. Vinum etiam fuluum, odoratum, & antiquum vt bibant præcipientur. exercitia quoque, & alia quæ corpus calefacere, crassosque ac lètos humores incidere & extenuare possunt, præscribemus. Si plenitudine laborauerit mulier, & nihil aliud prohibeat, à sanguinis missione curandi ratio inchoanda erit. Secunda verò vena malleoli aut poplitis, idque non ante statum mensium tempus, neque inutile erit, cruribus cucurbitulas affigere. Sin plenitudo nulla fuerit, purgatione utendum, humoribus tamen antea ad expulsionem præparatis. In quem usum hoc decoctum exhibeatur, quod. R. radicum acori, iridis, orcolini, asparagi an. ʒ. i. seminū apii, fœniculi, rusci, anisi, dauci, ammi, vrticæ an. ʒ. i. calaminthæ, absinthii an. m. s. origani, abrotani, artemisiæ, pulegii, asari an. m. i. hyssopi m. i. s. cinamomi electi ʒ. i. s. bulliāt singula in aqua iustæ quātitatis, quoad tertia pars absumpta fuerit, dein excolentur, & saccharo sufficienti adhibito, adiiciantur syrupi de calamintha, de hyssopo, de marrubio an. ʒ. i. s. misce, fiat potio: qua hausta, purgatorium sumatur medicamentū aliquod, nimirum hiera

frigidioris
tempe-
raturæ
curatio.

decoctum

picra, eclegma diaphœnicôn, indi, catapotia
 de agarico, de benedicta, aut similia, à purga-
 tione exercēdæ mulieres, potissimum ob am-
 bulationibus, & inferiorum frictionibus. Fo-
 mentationes denique, inunctiones, & balnea
 ex chamæmelo, artemisia tenuifolia, menta-
 stro, & aliis quæ in decocto paulò antè me-
 morata sūt, oleis de lilio, rutaceo, & similib^{us}
 parata, adhibenda. Post hæc medicamenta,
 quæ suppressos menses euocāt, protinus, vt sci-
 licet adhuc calido & soluto corpori occurrē-
 tia vires suas ostendant, exhibenda, in quem
 vsum conferunt myrrha, castoriū, baccæ lau-
 ri rubæ tinctorum, piper, saluia, ruta, sabina,
 casia, & alia quæ suprā cōmemorata sunt. vni-
 cè autem hoc cōfert, quod. R. castorii ʒ. i. mē-
 tastro in puluerē redacti ʒ. s. vini antiqui aut
 mulsæ ʒ. iii. misce, & à balneo calidum propi-
 nato. Benefacit etiam decoctū pulegii, arte-
 misiæ, rutæ, cumini, dauci, saluiæ, anethi, am-
 meos, fœniculi, inulæ, & similib^{us}. Calamin-
 thæ etiā in puluerem redactæ ʒ. ii. aut sabinae
 ʒ. i. in vino aut mulsâ pota, mirificè conducūt
 pastilli de myrrha. Absinthites autem vinum
 per totius curationis decursum bibendū. Pes-
 sis etiam in vterū demissis, necessitate sic exi-
 gente, vtendū: ex quorum numero hic est, qui
 R. triphere magnæ citæ opii ʒ. i. farinae erui,

menses
 euocan-
 tia.

Pess.

nigellæ, rubæ tinctorum, artemisiæ, pulegi-
 an, ʒ. i. s. succi rutæ ʒ. ii. misce, fiat pessus, qui
 cum lana vel œsipo supponatur. Et hic, qui R
 myrrhæ, bdellii, styracis an. ʒ. i. calaminthæ,
 abrotani, absinthii an. ʒ. i. s. radicum acori,
 rubæ tinctorum an. ʒ. i. seminis nigellæ, ru-
 tæ aridæ, baccarum lauri an. ʒ. ii. sabinæ ʒ. i.
 castorei ʒ. s. redigatur singula in pulverem,
 & cum melle, aut triphera, aut mithridati
 antidoto quod satis est formentur, pessi. Me- metren-
 trenchytis etiam vtendum. In quem vsus vte- chytæ.
 ro infundimus olea calida: irinum nimirum,
 liliaceum, laurinum, & similia. Suffitis etiā suffitus.
 ex styrace, galbano, thure, bdellio, radice a-
 ristolochiæ, artemisia, nigella, gariophyllis,
 cinamomo, & similibus paratis vtendum e- fomenta.
 rit. Fouendus quoque vterus odoratis fomen-
 tis, maiorana, serpillio, calamintha, chamæ-
 melo, pulegio, arthemisia, radice iridis, & si-
 milibus in olla decoctis: quam operculo per-
 forato operire oportet, arundinemque aut
 alium canalem foramini insertum vndique
 circumlinere, vt deinde sedens mulier ex-
 cepto canali foueatur. Proderit etiam, vt mu-
 lier huic decocto vsque ad vmbilicum insi-
 deat, & inde pessos paulò ante memoratos si-
 bi admoueat. Cæterum calidiores & pluri-
 mùm exiccatae mulieres curantur, si quàm
 3

Calidio-
 ris tēpe-

raturæ
curatio.

maximè humectentur vberiore humidiorē-
que cibo ac potu: quales sunt qui ē carnibus
agni, hœdi, ē piscibus teneras carnes habenti-
bus, aurbus altilibus, & similibus parantur.
vino vtendum cādido, non admodum anti-
quō & diluto: balneis item dulcium aquarū.
& vt in pauca rē contrahā, victus ratione ea
vtendum, quæ hecticis adhibetur. Reliquæ cu-
rationes ex suis petantur capitibus.

DE REDVNDANTIBVS MEN-
SIBVS. CAP. XLVI.

causæ.
signa.

Redōdare menses in mulieribus dicimus
quando vltra consuetum tempus purgationis
magnā copiā effluxerint. Tēpus autem vni-
cuique purgationi statum & ordinatum non
est. multis enim ad duos trēsve dies, haud pau-
cis vsque ad quintum profluit, aliis etiam ad
septimum vsque, rarò ad duodecimum purga-
tæ sunt. Fit ob fracta aut aperta vasa, vel ma-
gna, vel parua. Ampliorib⁹ vasis ruptis aut a-
pertis, confertim sanguis profluit, minoribus
verò apertis, sensim, nec magnā copiā proma-
nat. Ab erosione si accidit, tum nō solū pau-
latim, verū etiam cum maximo dolore ef-
fluit. Porro quum immodicè promanant mē-
ses, color fœdus consequitur, pedes molli tu-

more attolūtur, corporis robur prostermitur,
 viciatur ciborū tum appetitus, tum cōcoctio:
 atque in totum omnia, quæ immoderatā san-
 guinis vacuationē siue ex hæmorrhoidē, siue
 alio quopiā sanguinis fluore euenientem se-
 qui consueuerunt. In primis igitur artus &
 extrema corporis ab alis & inguinibus, vin- curatio.
 culis excipere oportet. Cucurbitulas etiā le-
 ues magnas subter mammillas, iuxta Hippo-
 cratis sententiam, affigere conuenit. Cibus & s. Aph
 potionibus austeris & adstringentibus vten- 50.
 dū. Aſis autem potius quā elixis vascatur
 egra: carnibus potissimū, quibus suapte na-
 tura desiccandi facultas inest, vt auium mon-
 tanarū, & agrestium animalium motu & vi-
 no abstinendum, & pro eo adstringēti potio-
 ne vtendum. Medicamenta adstringētia sim- medica-
 plicia in potu propinanda, hæc sunt o. balau- menta
 stium, hypocistis, acacia, coralli, lycium, terra menses
 lemnia, galla, polygonum, symphytum utrū constrin-
 que, hæmatites, calices glandium, plantago, gentia.
 oryacantha, & similia. Composita, syrupi ro-
 saccus, myrcebinus, pastilli de succino, & terra
 lemnia. Item hæc catapotia, quæ. R. terræ le- pilulæ.
 næ, boli armenię, thuris, mastiches, gallarū
 an. ʒ. ii. sanguinis draconis, hæmatitis an. ʒ. i.
 cornu cerui vsti ʒ. i. hypocistidis, acaciæ, co-
 rallorum rub. an. ʒ. s. balaustiorum, rosarum

rub. ā. ʒ ii. succini ʒ. i. cum syrupo myrthino
 formetur catapotia, de quib⁹ ʒ. i. aut ʒ. i. s, pro
 pinabimus. Extrinsecus vnguenta, emplastra,
 cerata, & epithemata adstringentia, vtero ad-
 hibeantur: qualia multa supra in capitib. de
 Dysenteria, diarrhoea, & hienteria dicta sunt.
 Infessus etiam ex decocto prædictorum me-
 dicamentorum parati conueniunt. Item quæ
 vtero inuaciuntur: in quem vsum plantaginis
 succus mirificè confert. Succus item polygo-
 ni, aut solani, aut hypocistidis, aut acaciæ, &
 similes. Pessi quoque vtilis sūt, qualis est qui.
 R̄. thuris, balaustiorum, gallarum an. ʒ. i. gū-
 mi arabici, acaciæ, succini cornu cerui vsti ā.
 ʒ. ii, boli armeni ʒ ii. singula redigātur ī pol-
 linem tenuissimum, & lana rosaceo intincta
 excepta, in mulieris pudendum immittantur.
 Porro fluores alii vteri diuturni, rheumatif-
 mos vocāt Græci, qui interdum rubri, inter-
 dum albi, interdū pallidi, sæpe etiam aquosi
 sunt, eodem ferè modo curātur: nisi quòd in
 rubro fluore primū, si ætas & alia permise-
 rint, ad sanguinis missionem vertimur. Nam
 multa sequerētur incōmoda, si cōfestim san-
 guinis impetum localibus remediis reprime-
 re conaremur: nempe hydrops, nervorū aut
 oris vetriculi, vel capitis pathemata. Ablatio
 nem verò sicut in iis qui sanguinem excreāt,

Pessulus.

curatio
 floris
 mulie-
 bris.
 rubri.

partiri oportet, vt paulatim prolixiori tēpo-
 re auersio fiat. Secāda verò erit in cubito ve-
 na: dein iis quæ antea cōmemorauimus, vtē-
 dum, Fluore autem albo infestante in princi-
 pio quidem resistendum non est, vt aliena e
 corpore excernantur. neque præter rationem
 erit, si quod pituitam purgat medicamentum
 adhibeas. toti etiā corpori auxilia quæ citra
 manifestum calorem exiccant, admouenda,
 vt frictions, vnctionesque ex melle. superie-
 rū verò præcipuè partiū exercitationes, vt vo-
 cis, conueniūt. medicamēta quoque crassos &
 pituitosos humores extenuātia, vrinaque du-
 centia, vt asarum, fœniculum, apium, & simi-
 lia danda. vtero autē moderatē adstringētia
 applicāda. abstergentibus etiam vtendum, ne
 scilicet ab humore transeūte vlcus inferatur.
 Aqua igitur calida iugiter sanies abluenda:
 dein rosaceum, aut myrthinum, aut melinum
 oleū, & alia quæ prædicta sunt, admouenda.

DE VTERI SUFFOCATIONE
 CAP. XLVII.

Strāgulatus seu suffocatio vteri, ad supe-
 riora eiusdē recursus est. Græcis *ὑπερκατὰ τὸν* suffoca-
 dicitur. superiores ac principatum obtinētes tio.
 partes in passionis consensum perducit, nem-

causa.

pe carotidas, cor, cerebrique membranas. Fit ob retenta menstrua, cohibitum semen, ut copiose Galen⁹ lib. 6. de patientibus locis cap. 3. ostendit. Hæc enim flatuosam quãdã refrigerationẽ, ut inquit Aëtius, in utero excitat, quæ subinde cordi & cerebro cõmunicatur. Contingit etiam refrigerato utero, quo tempore menstruæ purgationes effluunt, vel ob difficilem quempiam abortum, vel ubi quis sanguinis eruptionem ab utero repentẽ sistere properauerit. Accidit patientibus, cum accessio propinqua est, torpor mentis, pigritia, crurũ imbecillitas, faciei pallor, aspect⁹ mortuus. Quum, verò iam instat strangulatus, inclinatio ad somnum, desipiẽtia, detentio instrumentorum sensus, vox obmutescit, cruræque contrahuntur, pulsusque parui & debiles fiunt, sæpe & penitus abolentur. Cũ remittit, mox illæ rubescere incipiunt, oculi attolli & aperiri. Humiditas etiam quedã à locis muliebrib⁹ tactu perceptibilis excurrit, ac intestina immurmurant, ipsæque uterus paulatim laxatur, atque sic ipsis mens, sensus, & motus redit. Cæterum passio iuxta circuitum mouetur, sicuti comitialis: idque utero, ut diximus, repleto, aut seminali, aut alia quæ in eo putrefit materia. Multæ rursus se à morbo recolligunt, nonnullæ verò in ipsis accessionibus su-

signa.

bitò pei eunt id quod accidit, vbi pulsus cre-
briores & inordinati fiunt, ac subinde in to-
tum abolètur. Postremò frigidus & modicus
humor superficiem irrorat. porrò malū hoc
hyeme & autūno magis infestat iuniores, ad
venerē procliues, steriles, præsertim si vi me-
dicamentorū tales factę fuerint. In accessio-
nibus igitur extrema deligare oportet, cūque
deligationib⁹ crura tota, totūque corp⁹ per-
fricare & veluti animo deficientes recuperare.
Narib. foetida admouēda: verbi gratiā, funi-
cul⁹ lucernę extinctus, castoriū, galbanū, pix
liquida, lanę lacinięque cōbustę, & alia eius-
modi. Cucurbitulas quoque ignib⁹, & imo
vētri cū multa flamma & leues affigere cōue-
nit. Quòd si accessio prolongetur, etiam quæ
flatibus educendis vtilia sunt, fedi supponere
oportet. Hęc autem ex cap, de coli doloribus
petenda veniunt. In vterum vnguenta & olea
odoratissima infūdere oportet, vt est amari-
cinū, & quod spicaceū hodie appellatur, iri-
num & similia. Hęc etiā obstetrix digitis ca-
piēs, vsque ad os vteri imittat, leniter ac mul-
tūm defricans, vt eo irritamento crassus hu-
mor excernatur. Præter hęc oīa mulier ma-
ximis vocibus excitetur, propriūque nomē
inclametur. Hoc tēpore ea etiam sunt admo-
uenda, quæ sternutationes excitant: vt casto-

curatio.
Quæ in
accessio-
ne facien-
da.

rium, struthium (cōditi barbari vocāt) & piper. Neque inutile erit, si infusions ex decocto baccarū foliorūque lauri, pulegii, calaminthæ, artemisiæ, marrubii, sabinae, alihæ, chamemeli, serpilli, iridis, aristolochiæ, & fœnigræci parētur. Infusionū tamē tēpore cere
 que post bri curā non omitemus, sed rosaceo & aceto
 accessio- caput irrigabimus. Vbi accessio quieuerit, ad
 nem agē- vomitū cogātur. omnes enim vomitus leuat,
 da. sed eas præsertim quæ à cibo ifestātur. In ter-
 tio die lumbis & iliis cucurbitulæ cū scarifi-
 catione applicētur. A septimo die purgatione
 vtendū ex hiera de colocynthide, aut catapo-
 tiis de agarico. Mox ad castorii potionē ve-
 niem⁹, quod iugiter potū ab hoc malo protin-
 us liberat. dādum autem singulis dieb⁹ ad-
 drachmæ pōdus, interdum cum mulsā, inter-
 dum cum artemisiæ decocto, nunc cum vi-
 no tenui. hoc etiam tempore infusions &
 pessis mollientibus ex adipe anserino, styra-
 ce, mastiche, amoniaco, & similibus cōfectis
 vti licebit. yterus etiam iis quæ calefaciendi,
 statūque educendi vim obtinent, sufficien-
 dus. vtendum autem hoc potissimū, qui R^x
 pastillorum galliæ & aliptæ moschatae an. ʒ. i.
 s. styracis ʒ. iii. gariophyllorum, maceris an.
 ʒ. i. ligni aloës ʒ. ii. cinamomi electi, foliorū
 lauri an. ʒ. ii, ladani ʒ. ii. s. reductis singulis in

suffitus.

pollinem subtilissimum cum stacte, quā storacem liquidum appellant, fiunt trochisci, viētus
 bo interea & potu paucis admodum contenta sit mulier, totaque viētus ratio exiccatoria sit. atque hæc ad accessiones proficiunt. In totius verò corporis curatione, potissimum si Totius corporis curatio
 malum diuturnum fuerit, plerunque à sãguinis missione, præcipue si menstruæ purgationes detineantur, auspicandũ. deinde ad purgationem ex hiera picra transeundum. peracta euacuatione cucurbitulæ leues quidem, sed cum multa flamma affigendæ. Nec inutiliter sinapismi, & dropacismi, ex euphorbio, pyrethro, pipere, & sinapi confecti applicantur. Non parum etiam recta viētus ratio opit

abitur, nempe deambulationes matutinæ, gestationesque vel in curru, vel naui, vel iumento. A gestationis motu vociferatio, & lectio clara, modulata, concinna utilis est: vnctio præterea, frictio, & exercitatio ex congruis interuallis repetita, eisdem conuenient, balneum aquæ dulcis rariũs, & non nisi fordidum abstergendarum gratiã adhibendum. Balneis verò naturalib. vti, optimum est. viētus

DE VTERI PROCI DENTIA.

CAP. XLVIII.

**Prociden-
tia.**

Procidere vterum dicimus, quando ita e-
uertitur, vt exterius emineat, neque enim vte-
rus, vt imperiti suspicantur, à suis solutus pro
paginibus totus decūbit. nam si ita procide-
ret, restaurari minime posset. Sunt verò proci-

causæ.

dendi vteri causæ multæ. Ab alto enim dela-
psa mulier, si in coxas deciderit, membranis
quæ vterum continent & vicinis partib. con-
nectunt, ruptis. hoc malo corripitur. accidit
etiã vt procidat vterus in difficili partu, pro-
pter secundæ extractionem, quam vterus illi
abhærescens sequitur. item ob inertem & im-
peritam fœtus extractionem, vel ictura, vel
imnensi pōderis elevationem, vel animi af-
fectus, puta filiorum amissionem nunciatam,
aut hostium accessum, vel ob periculosam na-
uigationem, aut eiusmodi aliquam causam,
omni eo quod concretum est soluto, vtero e-
tiam simul collapsa. Aut ob resolutionē, aut
partium (membranarum nimirum & muscu-
lorum) imbecillitatē, vt in senescētibus ma-
ximè accidit. Procidit sæpe ob humoris plu-
rimi ac tenacis defluxū, partuūque frequē-
tiā laxatis ac solutis appēdicib⁹. procidit ve-
rò potissimūm secūdum os eius, & quod pro-
cidit ono struthiocameli simile est, maioris
tantū & minoris ratione differēs. Signa satis
manifesta sunt, & causarū diuersitas facile de

signa.

ægrotātis aut affidentīū sermonibus cogno-
 ſcetur. Quū itaque recēs adhuc malū eſt, ſtu- curatio.
 dere oportet, vt vterus inferatur, ac in ſuū re-
 ponatur locum. In principio ſiquidem facile
 repositioni paret, & rectē locatus perſeuerat,
 præcipuē ſi ætas conuenierit, nā in prouectio-
 ribus vterus quidē reponitur, ſed rursus qua-
 libet leui cauſa relabitur. Cōuenit igitur, du-
 ris ſtercorib⁹ primū euacuatis, vrināque in
 veſica collecta excreta, quo vter⁹ vndiquaque
 ſit liber, & neque ab iſteſtino recto neque à ve-
 ſica cōprimatur, ægrā ſupinā figurare, vt co-
 xas habeat ſublimiores, poplites flexos, cru-
 ribus inuicem dilatis ac diuaticatis. deinde
 prolapſam vteri partē oleo tepido, vel buty-
 ro, vel malux, althææ, fœnigræci, ſeminis li-
 ni, aut ſimiliū decocto fouentes, conuolutam
 lanā præparabimus, figura & craſſitudine ſi-
 nui muliebri proportionalem, tenui & puro
 linteo exterioris circumdatam: ac deinceps in
 ſuccum acaciæ, vel hypociftidis vino dilutis
 merſam vtero inferemus, & citra violentiam
 ac ſenſim totū quod procidit ſuſum torque-
 bim⁹, quoad integer in ſinu tumor excitetur,
 & vterus in propriū reponatur locū. Extrīſe-
 cūs autem pubem ſpongia in poſca expreſſa
 operiemus. mulier iacebit extenſis adaptatis
 que inuicem cruribus, vt alterum alteri incū-

bat. tutius tamen erit, pedes simul vinciri, fasciam usque ad genua deducendo. Deinde cucurbitæ cum flamma copiosiore, umbilico & utrisque ilibus asfigendæ. Naribus odorata iugiter admouenda. Tertio die lana adhuc in sinu persistente, mulier in vino nigro austero modicè tepido, aut in decocto myrthi, rubi, malicorii, & similiū infidebit. his peractis sursus supina, accliuib⁹ coxis, locabitur. sublatæque è sinu priori lana, altera in vicē prioris eodē medicamēto madefacta imponitur. Cataplasmata & emplastra à foris imo ventri imponantur ex palmulis, polēta, malicorio, lentiscula, & similib⁹. Cerata etiā ex mastiche, ligno aloës, ladano, thure, iunco odorato, acoro, nucem moschata, gāmi arabico, tragacātha, & eiusmodi medicamentis parata cōueniunt. singulis verò tribus diebus hæc usque ad perfectam curationem permutetur. Toto etiam curationis tempore mulier motum, & ea quæ sternutamenta excitant, euitet. vt autem naribus odoratissima sunt adhibenda, sic vterus ab infernis fœtidis rebus suffiendus est. Cibi boni succi, & vina odorata offerenda. venter quoque leniendus, ne si cum difficultate sit egerendum, simul vterus procidat. obseruandum tamen, ne nimium venter subducatur. exoluitur enim, relaxaturque propinque par-

tes, & vteri loca prociđūt. Porro si pars prolapsa diuturnitate temporis propter incuriā putruerit, ob assiduāque vrinæ irrigationē & sordem inhærentem exulcerata fuerit, amputandum aut inurēdum quod inutile fuerit, nullius metu periculi, erit. constat enim, totū vterum putrefactum quandoque amputatū & ablatum fuisse, ac mulierem superuixisse.

DE MOLA. CAP. XLIX.

Myle, hoc est mola, induratus est tumor, ^{μολα} interim in vuluæ ostiolo, interim in toto vtero ipso prominens, ad tactum ferè lapidosus. vel vt Galenus lib. 14. Ther. meth. definit, est caro informis, nomen à motus difficultate & grauitate assumpsit, quam sentiunt quę malo hoc afficiuntur mulieres. Fit à seminis mulie ^{causæ} bris, & plurimi sanguinis mēstrui ī vtero retentione & affluxu, quem calor immodicus cogit, ac in carnis formam transmutat. Con- ^{signa} sequitur hoc malum tumor durus cū hypochondriorum contractione, corporis gracilitate, decoloratione, appetentiæ deiectione, mensiumque suppressione. item mammillæ intumescunt, vt conceptionis quibusdam per initia suspicio suboritur. Tēporis verò progressu discernuntur. molam enim punctiois

sensum inferens dolor subsequitur, nec in eā
 motus vllus, sicut in conceptione, percipitur.
 Nonnullæ verò præbent aquæ inter cutem
 suspicionem: à qua tamen distinguitur, quòd
 tumor durus sit, nec sicut in hydrope manus
 aut digitorū impulsui cedat, aut tympani mo-
 do sonū edat. Nonnunquam tamen tempore
 procedente iecur refrigeratur, & hydrops su-
 peruenit. Ptimūm omniū alimēta boni succi
 offerenda, ac vini potione vtendū moderata.
 mulier motu non vtatur vehementi, is enim
 fluxionem commouet: sed gestationibus &
 decambulationibus. pedes etiam decūbendo
 elatiores habeat. Quòd verò ad curandi ra-
 tionem attinet, principiò in plenitudine vena-
 cubiti incidenda, ac subinde purgatione per
 catapotia foetida vtendum. corpore vacuato
 cataplasmata, fomenta, infusionses, pessi, vn-
 guenta & cerata que relaxandi vires habent,
 adhibēda: qualia sunt quę ex althæa, malua,
 chamæmelo, meliloto, fœnogræco, semine
 lini, & similibus parantur. Conueniet in hūc
 vsum vnguentum dialthææ, aut emplastrum
 de meliloto, diachylōn simplex admouere:
 vel hoc quod. R. oleorum amygd. dulcium ℥.
 iii. lilicei ℥. ii. s. pinguedinis anseris, gallinæ
 an. ℥. i. s. mucositatis seminis lini, fœnigræci
 an. ℥. i. amoniaci, bdellii. an. ℥. ii. radice al-

viētus.

curatio.

vnguē-
tum.

thææ, seminum nigellæ, dauci an. ʒ.ii. ceræ
 quod satis est. fiat vnguentum, gummi dis-
 solutis prius in vino. Pessi quoque subiici-
 endi ex butyro, adipe porcino, medulla cer- Pessi.
 uina, passulis, caricis pinguibus, seminibus
 lini & fœnigræci confecti. Post hæc quæ
 menses euocare possunt, propinanda medi-
 camenta. in quem vsum, præter ea quæ in
 ca. de Suppressis mensibus commemorau-
 imus, conuenit hæc confectio, quæ. R. spe-
 cierum diacinaomomi, diagalangæ, diacu- confe-
 mini anna ʒ.s. specierum diambra ʒ.i. dia- ctio.
 laccæ ʒ.s. cinamomi electi, hyperici, calami
 odorati, asari, radicis acori, seminis anisi
 an. ʒ.i. seminis rutæ, zingiberis, artemisiæ,
 marrubii, dictamni, saluæ an. ʒ.s. sacchari
 ʒ.vi. dissoluti in succis artemisiæ & hyperi-
 ci, fiat confectio in morsulis. de qua quoti-
 die dentur ʒ.ii. aut ʒ.iii. Proderit & hunc pes- Pessus.
 sum subiicere, qui. R. radicis asari, acori, ru-
 bētīnctorum an. ʒ.ii. seminum rutæ, nigellæ
 an. ʒ.s. maioranæ, nucis myristicæ, gariophyl-
 lorum, baccarum lauri an. i. sabina ʒ. casto-
 rei, euphorbi, an. ʒ.s. Redigantur singula in
 puluerem, & cum terebinthina resina formē-
 tur pessi. Mirificè etiam confert vti balneis
 naturalibus, potissimum si malum diutur-
 num fuerit.

causæ.

Vterus plurimis de causis inflammatur, nempe ex ictu, mensium retentione, abortu, vlceratione, concubitu metas rationis excedente, sellæ nimis duræ infessione, longissima intentissimâque deambulatione, sæpe & transpiratione ob frigus prohibita.

signa.

Hanc monstrant vteri, pubis & lumborum dolores, febris acuta, dolor capitis & radices oculorum, brachialis, digitorum & colli cōuulsio, & in aduersam declinatio, stomachi ex consortio dolor, oris vuluæ conuiuentia, pulsus exigui crebrique. Si lāguida fuerit inflammatio, haud valido vteri dolore afficiuntur. Sin vehemens, & ipse totus pelsatilē dolorem percipit. Vniuerso sanè inflāmatione laborāte, vndiquaque: parte aut eius inflāmatione obfessa, in ea dolor magis intēditur. Nā si posteriora ipsius solūm laborent inflāmatione, dolor lumbos magis vexabit: durūque stercus detinetur, quoniam intestinum rectū comprimitur. Si priora, dolor pubem occupat, & vrinę stillicidium, aut difficultas, vesicā pressā, excitatur. Lateribus autem inflammatione correptis, inguina tendūtur, & crura grauantur, Posteriores verò vteri parte in-

curatio.

inflammata, in umbilico dolor potissimū cum
 tumore infestat. Quum autē os vteri inflam-
 matio affligit, in abdomine dolor est, digi-
 tōque immisso os occurrit durum rigidū-
 que. In principio itaque curationem aggressi,
 si neque ætas, neque habitus corporis, neque
 anni tempus obstiterit, neque inflammatio
 post abortum, aut immensam sanguinis eua-
 cuationem superuenerit, venam poplitis seca-
 bimus ex Galeni decreto, qui in lib. de curan-
 di ratione per venæ sectionem inflammatio-
 nē vteri à venis in crure sectis iuari scribit.
 Aegram in domicilio obscuro, & moderate
 tepido collocabimus, quietem imperantes, ac
 crura eius ab omni motione prohibētes, de-
 inde artus & extrema perfricabimus, in ci-
 bo, qui quantitate modicus sit vtatur, ægra
 ptisanæ cremore, & onis sorbilibus. Potus sit
 decoctum cinamomi aut hordei. Extrinsecus
 lana ex oxyrhodino madefacta, pubi & lum-
 bis imponantur. Palmule etiam, aut mala co-
 ronea, in vino decocta, & rosaceo admixta,
 applicanda. cataplasmata quoque ex farina
 feminis fœnigræci, lini, meliloto, plantagine,
 lentibus polygoni, portulaca, sedo, & simili-
 bus confecta adhibenda, idque potissimū si
 erysipelatis naturam inflammatio sortita sit.
 Lana cum rosaceo aut melino oleo, aut succo

curatio
 venæ sec-
 tio.

portulacæ aut sedi m idefacta , in sinum vte-
 ri immittanda. At vbi inflammatio declina-
 re cœperit, ad ea veniemus, quæ quadante-
 nus remittendi discutiendique vires habeant.
 Aegrotam igitur in fœnigræci, althææ, se. li-
 ni, maluæ, interdum artemisiæ, marrubii, &
 saluiæ decocto vsque ab lumbos sedere iube-
 bimus. Pubi etiam & lumbis hordeaceam fa-
 rinam cum fœnogræco & semine lini in mul-
 sa elixatam, aut caticarum decoctum illine-
 mus. *Pessi* quoque subiiciendi ex butyro, me-
 dulla ceruina, adipe anserino, gallinæ, & si-
 milibus confecti. Reliqua denique, quibus
 emolliendi facultas inest, adhibenda: de qui-
 bus iam sæpe dictum est.

DE STERILITATE REMO-
 VENDA. CAP. II.

causæ. Sterilitas aut viri, aut mulieris ratione ac-
 cidit. A viro est, cum semen eius vel feruidum,
 & veluti torrefactum: vel frigidum, tenue, a-
 quosum, languidum, quale decrepitorum est:
 vel crassius quàm oportet emittitur: vel quod
 viri semispadones sint, penémque breuissimū
 habeant, vt in vuluæ, recessum semen iaculari
 nēqueāt. Quod etiam interdum nimia obœsi-
 tate contingit. obeli enim tā ventricosi ena-

sunt, ut semen ad profundiores uteri partes
 iaculari non possint. Mulier verò sua ipsius
 ratione non concipit, quòd uterum habeat
 vel calidum & igneum, vel frigidum & hu-
 midum, vel squalentem & aridum. Nam ut
 Hippoc. ait, Quæcunque frigidos & densos S. Aph. 62
 uteros habent, non concipiunt, & quæcun-
 que præhumidos obtinent uteros, non con-
 ciunt: extinguitur enim in eis genitura. Et
 quæcunque siccos magis & torrefactos: nam
 ex defectu alimenti corrumpitur semen. Cæ-
 terum crassæ admodum & obcæ, haud con-
 ciunt, quod item etiam Hippoc. i. s. testatur
 verbis: Quæcunque præter naturam nō con- S. Aph. 46
 ciunt utero, iis omentum os uteri compri-
 mit, & priusquā extenuentur, non concipiunt.
 Graciles denique & macilentæ non concipi-
 unt: aut si concipiunt, statim abortiunt, eo- S. Aph. 44
 dem Hippocrate teste, qui sic scriptum reli-
 quit, Quæcunque præter naturā tenues existen-
 tes utero gerunt, abortiunt priusquā crasse-
 scant. Quædā etiam non concipiunt, eo quòd
 uterus earū debilis est, vel angustus, vel brevis,
 aut quòd vasa eius obstructa clausaque sint,
 aut cicatricis superuentu excæcata, aut quòd
 uteri cernix in obliquum ducatur, aut quòd
 os eius vel nimis angustū, vel nimis amplem
 sit. Signa quibus diuersitas causarum discer- signa

nitur, hæc sunt: calidius siquidem tempera-
 mentum viri facile deprehenditur ex pilo-
 rum copia, potissimum verò nigrorum in par-
 tibus genitalibus, & omnibus quæ circun-
 stant, supra quidem usque ad media femora.
 Petulca etiam est hæc temperatura, & ad li-
 bidinē prona: statim verò satiatur. Frigidius
 temperamentum monstrat partes circumpo-
 sitæ testibus glabæ. Neque etiam hoc tempe-
 ramento præditi ad libidinem proni sunt.
 Uteri verò caliditas ex reliqui corporis ca-
 liditate cognoscitur, quòdque pauca mēstrua,
 & cum dolore deferuntur, ut genitalia inter-
 dum mulieris exulcerentur. sed & quæ edu-
 cuntur, nigriora sunt. Hanc etiam tempera-
 turam insignis salacitas, & totius corporis
 siccitas sequitur. Frigidiorē uteri tempera-
 turam monstrat mēstruorum suppressio, stu-
 por in pube, lumbis & cruribus obortus. ve-
 neris etiam usum aspernātur, & os uteri con-
 tractum habent, hoc temperamento præditæ.
 Humiditatis verò vitio fœcunditatem fru-
 strari indicat, si in coitu humore admodum
 perfunduntur, & si iis fuerint tenuia copiosa-
 que mēstrua. Siccitas uteri contrariis planè
 deprehenditur notis. Communiter quidem
 ambobus congruit, & viro & mulieri, uni-
 uersum corpus cōseruare probè temperatum,

curatio.
 cōmunis.

laboris, cibi, balnei, & reliquorum omnium mediocritate. Viri igitur, qui ob depravatam viuendi rationem semen corrumpunt, ad magis compositum salubrioremque victum conuersi, genituræ fecunditatem acquirunt. Mulier autem neque ingenti labore defatigetur, neque prorsus ociosa sit. hoc enim superuacuis excrementis molē corporis replet: illud sanguinem desiccatur, & purgationes assumit. Potu & cibo concoctu facilibus utatur, & quos ventriculus probè superet, atque conficiat. Illud verò potissimum circa rectam viuendi rationem est obseruandum, vt nec vir, nec mulier obcæsi reddantur. Qui enim tales fuerint, liberis procreandis inepti sunt, eo quòd genitalibus mutuò se contingere non possunt, & paucum semen emittant.

Porro conuenit etiam, vt iis qui liberis procreandis operam dare cupiunt, quædam consueta, esuque aut potu grata ante cibum offerantur, quæ veneri excitandæ & semini generando aptissima sint: qualia existunt quæ calefaciunt, & moderatè inflant, vinum itaque in hunc vsum modicè sumptum, atque præferatur. Sine enim Cerere & Baccho (vt ille ait) friget venus. Ex oleribus vtédum eruca, hormino, erisymo, & aliis quæ in cap. de iis qui re venerea uti non possunt, commemorauimus

mus. Ruta, calamintha & mentha omnino vitanda. calamintha enim & mentha etsi plurimum semen, imbecillum tamen & languidum gignunt: ruta verò potius corrumpit. Cæterum si mulier vitio quodam humorum non concipiat, eas purgante medicamento vacuare, & proba victus ratione emendare expedit. Priuatim verò mulieribus conueniet, curam eorum quæ sunt circa vterum, quàm fieri potest maximam habere, & ut iis menses sine omni impedimento promanent. Quum igitur propinqua est per menses purgatio, cibi potusque quantum fieri potest, mediocritatem curæ habebunt, & quippiam ex iis quæ purgationem irritare ac stimulare possunt, assument: quorum copiam ex cap. 45. huius Libri petes. A purgatione menstrua, optimum ac opportunissimum concipendi tempus est. Quoniam (ut Hippocrates inquit) post menstruam purgationem iam dextra, iam verò sinistra vteri pars aperta est. Porro vteri intemperiem frigidam per fomenta, suffitus, & alia quibus calefaciendi vis inest, corrigere oportet, ut sunt quæ ex artemisia, pulegio, salua, ruta aniso, cumino, acoro, & similibus parantur. Castorium etiam bibere proderit, & alia adhibere quæ in cap. de Mensibus suppressis dicta sunt. Calidiorẽ verò vteri in-

curatio
mulieris.

6. Epid.
par. 7.]
aph. 24.
curatio
frigida
intempe-
rici vteri.
curatio

temperiem per ea quæ refrigerant & hume-
 ſcant emendabimus: cuiusmodi ſunt olera
 quidem lactuca, malua, cucurbita, portulaca,
 atriplex, aliſque cibi ſimiles. vinum album &
 dilutum, ſomnus, & dulcium aquarum bal-
 nea. Lumbis etiam ac pubi refrigerantia ad-
 hibēda ſunt: vt ſolani ſuccus roſaceo admix-
 tus, qui etiam lana exceptus in vteri ſinū vti-
 liter imponetur. Quæ ob vteri humiditatem
 non concipiunt, aridioribus alimentis vti o-
 portet, plurimum exerceri, ac in ſuperioribus
 perfricari, & euacuationis auerſionisſque gra-
 tiâ interdum prænſas, interdū ieiunas euome-
 re, & cibi parſimonia deſiccari, carnesſque po-
 tius roſtas vigentium ætate animalium come-
 dere, vinumque potens meraciūſque, ſed par-
 cius bibere. Arida præterea fomenta crebro
 adhibenda. Proſuerit & vulvæ adſtringentia
 apponere: qualia ſunt, roſarum, foliorum ru-
 bi, gallarum, rhois obſoniorum, myrthi, po-
 lygoni, malicorii, & ſimilium decocta. Id au-
 tem niſi totum corpus antea purgatum ſit, fa-
 ciendum haud erit. Sicciorē vterum cō-
 trariis curare oportet, balneis aquarum dul-
 cium, inunctione & alimentis humectātibus,
 vino diluto, non nimis veteri. Quòd ſi à craſ-
 ſioribus humoribus concipere mulier impe-
 diatur, ſi quidem rodentes fuerint, mulierem

calidio-
 ris inten-
 perici.

humidio-
 ris.

siccioris.

curatio
 humorū

probe purgare conuenit hiera picra, aut sero
 lactis: & victu exquisitiori, cibisque boni suc-
 ci vtendum. Pituitosos verò humores labori-
 bus plurimis, sudoribus, vomitu, vel per infer-
 na purgatione absumere oportet, aliâque
 omnia quæ in cap. de suppressis mēsisbus com-
 memorata sunt. Iam verò flatus quoque vteri
 conceptionem impediunt. quibus primò cibi
 parcite medebimur. dein iis quæ flatus dis-
 cutiunt, vt est cuminum, ruta, anethum, apii
 semen, & similia, quæ sæpe iam commemora-
 ta sunt: eaque partim potanda, partim extrin-
 secus adhibenda sunt. Clausum vterum ape-
 riemus iniectis clysteribus odoriferis, fomē-
 tisque & infussionibus ex fœnogræco, semine
 lini, malua, & id genus aliis. Postea ad vali-
 diora pergemus, vt artemisiâ, calamintham,
 pulegium, & maioranam. Quibus os vteri ni-
 mium hiat, iis victus aridus, fomenta siccio-
 ra, medicamenta adstringentia, qualia in cu-
 ratione humidioris intemperiei dicta sunt,
 conueniunt. Pueruersiones vteri molientibus
 fomentis dirigemus: id enim fomenta maxi-
 mē possunt. Sed & mollientes pessuli vtiliter
 supponentur. Castorium etiam ē posca bibi-
 tum, vtero auerso conferre solet. Quæ hic de-
 siderantur, ex aliis petendum capitibus erit.
 nos enim hîc capita tantum rerum perstrin-

curatio
 flatuum.

curatio
 clausi vte-
 ri.

curatio
 aperti v-
 teri.

curatio
 pueruersionis.

gere volumus.

DE DIFFICILI PARTU.

CAP. LII.

Difficilis partus, aut vitio parientis, aut *causæ* foetus, aut secundarum, aut extrinsecus aduenientium accidit. Parturiētis quidem, si crassa obcēsaque sit, aut animo pusillo & dolorum inexperta, aut vterus totus exiguus, aut inflammationem vteri, aut alterius partis habeat, aut alio quouis morbo laboret: aut naturaliter imbecillis sit, vt foetum propellere nequeat: aut ante tempus pariat. Item si os cervicis vteri obliquum fuerit, aut eidem caro aliqua ob vlcus quod præcessit adnata sit. At foetus vitio, si vel inusitatae magnitudinis existat, vel exiguus, & modicæ grauitatis, vel magni capitis, vel monstrosus: verbi causa, biceps: vel mortuus, qui nihil opis parturienti præstet, aut intumescat: vel viuus quidem, sed imbecillis, vt foràs non possit progredi. vel si gemini vel plures fuerint, & repente omnes simul collo vteri impingantur. vel si figuram naturæ contrariam obtineat. Naturalis si- *naturalis* quidem figura foetus prodeuntis est, prima *fitus foe-* quidem in caput, manibus super femoribus *tus pro-* porrectis & extēsis, & caput in neutram par- *deuntis.*

tem declinans, sed recta ad os vteri dirigens, proxima huic, vbi in pedes manibus super utroque femore extensis recta deferitur. Alię omnes præter has duas, à natura adhorrēt. vt si caput in dextrā aut sinistram vteri partem inclinat, vel si altera, aut vtraque manus exertur, crurāque interiūs à se inuicem diducūtur: aut si foet⁹ altero pede prodit, alterò interiūs retento: aut si duplicatus alicui vteri parti innititur. Ob secundas, partus redditur difficilis, si aut non auellatur ob crassitiē, aut prius, quàm opus sit propter tenuitatem abrumpatur. humore siquidem qui in vtero collectus fuit, vacuato, infans præsiccatate ægrè elabitur. Ab externis etiā causis difficultas oritur pariendi. aut frigore, quod vterum densat, & meatus angustiores reddit: aut calore immodico, qui vires dissoluit. Causæ externę ex parientis & assistētū sermonibus cognoscuntur. Debilitas quoque parientis, veluti etiam pinguedo, ex habitu corporis deprehenditur. Ex morbis etiam præcedentibus faciliè in imbecillitatis cognitionē veniemus. Foetus imbecillitas ex debili ac tarda motione cognoscitur. qui si mortuus fuerit, à motu prorsus cessat, ventris frigiditas adest, atque dolor iuxta umbilicū grauis, spiritus exhalatur foetidus, faciei color prauus. Magnitudo foetus ex pa-

Signa.

rentū corporis cōstitutione, ac vētris pariētis
 mole conicitur. Crassities secundæ iade col-
 ligi potest, quòd prædictorū signorū nullum
 adsit, & parturiens robusta, facilisque fœtus
 motus sit. Cæterum obcesam mulierem in le- curatio
 ctulo pronam, hoc est in caput propēdentem,
 & vultu in terram deiecto figurare oportet,
 flectentem inclinantēve genua & femora,
 quòd vterus ad abdomen tendēs, ē directo oris
 sit. Digitis verò pinguedinibus, verbi gratiā
 butyro, oleo, axungia anatis, gallinæ, & simi-
 lium delinire os oportet, & sensim dilatare.
 Timidam verò hortari conuenit, inexpertem
 dolorū partus admonere expedit, vt validissi-
 mē spiritum cōprimat ac contineat, & ad ilia
 validiore conatu protrudat. Si autem ex ad-
 strictione, fœtusque veluti coarctatione pa-
 riēdi oriatur difficultas, laxatione opitulan-
 dum, infundendo largiter oleū dulce & cali-
 dum. item decoctū fœnigræci, aut maluæ, aut
 seminis lini, aut etiam oua, quòd leniendi fa-
 cultate prædita sint. Deinde & pubē cū abdo-
 mine & lumbis prædicto decocto, aut alio re-
 laxante medicamento fouere oportet. Prode-
 rit etiam infessionibus ex cōmemoratis rebus
 paratis vti. Insuper laxationes balneis aqua-
 rum dulcium moliri oportet, nisi febris, aut
 alia quædam occasio impedierit: mouerēque

parientem gestatione in sella, in aëre medio-
 criter calido. Quòd si inflammatio, aut alius
 quispiam morbus vterum infestauerit, huic e-
 tiam ex propriis capitibus succurrendum, ac
 prospiciendum erit. Imbecilla cum iis quæ
 reficiunt, & robur addunt cibis & potibus
 refocillenda. Vbi infans præmagnus fuerit,
 ea adhibenda quæ dilatare & laxare os vteri
 possunt. Si verò præter naturã figuratus fue-
 rit, naturalem reddere figuram decet, partim
 pellendo, partim adducendo, partim flecten-
 do, partim in rectum agendo. Et si manum
 pedemve præmiserit, non attrahere membro
 præhensum oportet (magis enim firmatur ac
 impingitur, vel luxatur, vel abrumpitur) sed
 digitis humero vel coxæ foetus innixis, rursus
 id quod prominet, in conuenientem locum
 diducere. Porro si cum oris vteri compressio-
 ne, totius infantis indecora fuerit figura, sur-
 sum prius ipsum ab vteri ore sublimẽ detru-
 dere consilium est, deinde prehensum iterum
 ad os dirigere. Si autẽ gemini aut terni, plu-
 resve fuerint, ac ceruicem vteri obsederint,
 reliquos propellere ad fundum vteri oportet,
 & eum qui magis paratus videbitur, prius e-
 ducere. verùm si non procedat, quòd infans
 mortuus sit, aut caput nimis magnũ, vel aliam
 ob causam, ad foetus extractionem seu sectio-

nem, quam Græci Embryoceleiam appellant,
 veniendum est. Eam autem copiosissimè Aë-
 tius libro .16. cap. 23. & Paulus lib. 6. cap. 74.
 tradunt. Porrò si fœtus tunica, seu secunda
 crassior fuerit, ac solidior quàm vt rūpi possit,
 dissecanda erit. Quibus autem humor in tu-
 nica contentus, ante congruum tempus efflu-
 xerit, ita vt loca exaruerint, ouorum albumi-
 nibus cum maluæ aut fœnigræci decocto ex-
 colato, aut ptisanæ cremore tepido perfun-
 demus. Medicamentum verò quod in vniuer-
 sum omnes difficulter pariētes iuuat, est hoc,
 quod R^{ex} cinamomi electi .3. ii. myrrhæ, casia
 lignæ vocatæ an. 3. i. succini albi .3. i. s. misce,
 fiat puluis, de quo in potu vini odoriferi de-
 tur drachma vna. Porrò fœtu excusso frequē-
 ter accidit, vt secunda in vtero firmiter adhe-
 rescat. quod vbi euenit, tum interdum os vteri
 apertum, interdum clausum reperitur secun-
 dinæque ipsa nōnunquam vteri fundo adhuc
 coniuncta, nonnunquam seiuncta est. Si ita-
 que os vteri diductum fuerit, & secunda quæ
 inibi relicta est, alicui parti vteri orbicula-
 rim ac pilæ modo conuoluta inhæserit, faci-
 lè educitur, manu siquidem sinistra calida,
 pinguique illita in fundum demissa, secun-
 dam sublabētem extrahere oportet. Si autem
 fundo vteri sit connexa, demissa simili modo

μβρο-
 ληξια

puluis o-
 ptim^{us} ad
 difficulta-
 tē partus,
 secundæ
 educatio.

manu calida, & pingui inuncta apprehensam secundam trahemus: non tamen in rectum, ne vterus procidat: neque violenter admodum, sed leniter ac placide primū in obliquum deducemus, huc atque illuc circumagētes: deinde paulo validius attrahemus. hoc enim pacto obsequuntur, & à cōnexu solvuntur. Quod si vulvæ os clausum fuerit, perfusionib. utemur, & sinistrae manus digitis leniter aperire & paulatim dilatare conabimur. Quod si non successerit, mulieris pubi fomenta, perfusiones, vnguentaque emolliētia & relaxantia adhibere convenit. Si robusta fuerit, eo tempore etiam sternutamenta ex castorio, pipere, & similib. confecta narib. admovenda sunt. Hinc est quod Hippocrates. 5. aph. 49. sic scriptum reliquerit: ut secunda procidat, sternutatoria apponito, & nares apprehendito & os. Potiones denique aliquę earum quę menses prouocant propinandę. Quę quidem omnia primo, aut altero die peragenda sunt. præterea suffitu utendum, decoctis in olla artemisia, iride, sabina, pulegio, calamintha, & similibus, olla sellæ supposita, cui mulier vestimentis undiquaque circumsepta insideat. Postea si os uteri apertū inuenerimus, manu inserta, secundam, ut diximus, extrahere conabimur. At si non obediāt, dilaceranda non est.

haud multis enim postea diebus putrefacta,
& in saniem soluta excidet. Quia verò graui-
tate odoris & caput replet, & stomachū euer-
tit, odoraamenta iugiter suffiendā sunt, quæ
possint his malis aduersari, & secundam sub-
ducere. Ad quos vsus excellūt cardamomum,
bdellium cum sabina, thus, styrax, ladanum,
lignum aloës, & huiusmodi. iisdem etiam, ea
quæ menses ducunt, propinanda.

DE ISCHIADICIS. CAP. LIII.

Ischiadici, hoc est coxendicum dolore affe-
cti, propriè dicuntur, quibus dolor circa iun-
cturam (quam Græci ισχλον, Latini coxā vo-
cāt) accidit. Fit ob crassum pituitosūque hu-
morem, qui in coxarū articulo cōcretus insi-
det. Ideoque hoc malum assiduæ cruditates,
& immodicus rei veneræ vsus, aliquādo etiā
deambulationes cōcitaciores, & hæmorrhoi-
des suppressæ, & vomendi consuetudo inter-
missa, & purgationes menstruæ, aut etiam alię
familiares excretiones impeditæ, & exerci-
tiorum neglectus conciliant. Antecedit au-
tem, & quasi auspicatur hoc vitium aliquādo
quidem vicinorū musculorū dolor, & maxi-
mè lomborū: aliquādo verò ad ipsa coxa ini-
tium fit. iam verò quādoque etiam contingit,

ischiadici.

causæ.

signa.

curatio.

vt coxę dolore sublato, circa poplitem solum
 afflictio hæreat: aliis autem iuxta talum, qui-
 busdam verò totum crus æqualiter dolore
 afficitur. Multis item dolor circa inguina fi-
 gitur. Initium igitur curationis fiat ab affli-
 gentis humoris euacuatione. Et si quidem
 humoribus ex æquo redundarit corpus, præ
 omnibus vena secanda in poplite aut talo in-
 terna, aut etiam cubito. Galeno lib. 10. de
 compo. med. secundum locos. cap. 2. teste: id-
 que in latere affecto. Sin à pituitoso atque
 crasso humore malum oritur, à purgatione
 eius humoris auspicanda curatio. in quem sa-
 nè vsum clysteres crebri exhibendi erunt, in
 hunc vel similem modum parati. R̄ cętaurii
 minoris, saluę, verbasculi odorati, rutę iurę
 arthriticę hodie officinis dictę, ā. m. i. radice
 acori. ʒ. i. stœchadis. ʒ. iii. se. anisi, se. fœniculi
 an. ʒ. ii. s. agarici optimi. ʒ. ii. polypodii. ʒ. v.
 decoquantur in aqua iustę quantitatis, do-
 nec tertia pars absumpta fuerit: dein R̄ cola-
 turę. ʒ. iii. hierę picrę. ʒ. s. eclegmatis indi. ʒ.
 as oleorum liliorũ alborum ʒ. ii. rutacei. ʒ. i.
 vitellos ouorum numero. ii. salis. ʒ. i. s. misce.
 fiat enema. Auxiliatur etiam vomitus ischia-
 dicis, atque magis vtiq̃ quàm euacuationes
 infernè per ventem, vt qui reuellât deorsum
 repentem humorem. Faciendi itaque sunt vo-

clyster.

vomitus.

mitus in principio ab accepto cibo, postea
 verò etiam per vomitoria medicamenta,
 initio factò à mediocribus. In quibus autem
 vehemens humorum coactio densatione, quæ
 ægrè dissolui potest, à medicis intempestivè
 acris pharmacis vtentibus facta est, his
 cucurbitula quàm maxima cum scarificatio-
 ne affixa auxiliatur. Cæterùm medicamentis
 fluxum reprimentibus in coxendicum dolo-
 re non vtetur. Quum in profundo coxa sita
 sit, sanguis ex vicinis & ambientibus venis
 ac musculis ad illam impellitur. Mitigatoriis
 igitur in principio medicamentis opus est in
 hoc dolore, quæ neque refrigerent multum,
 neque fortiter calefaciant, vt enim ea quæ re-
 frigerant, ad coxam impellent: sic quæ ve-
 hementer calefaciunt, aliam amplius mate-
 riã ex adiacentibus partibus attrahunt. Por-
 rò post venæ sectionem, aut per purgantia
 medicamenta vacuationem, ad acria medi-
 camenta, non antè veniendum est. Si enim quis
 prius quàm corpus euacuet, acria medicamen-
 ta ad patientem particulam adhibeat, ægrè
 curabile malum reddet, vt pote multitudine
 ibidem indissolubiliter cōdensata. præter alia
 enim crassa & viscosa fit, & ob acrium medi-
 camentorum caliditatē & siccitatem 'nō dis-
 simile quippiam assationi perpetitur. Pacien-

cucurbi-
tæ.

Adstrin-
gentibus
medica-
mētis nō
vtendum.

Acria
quando
adhiben-
da.

tem igitur locum primùm ex oleo rutaceo
 irrigare oportet, postea verò efficaciora ad-
 mouenda medicamenta, quæ scilicet sensim
 calefaciāt, & materias ex alto ad superficiem
 attrahere possint: qualia sunt, oleum vulpi-
 num, de piperibus, costinum, vnguentum ar-
 ragō, marciaton, saluia, ruta, folia lauri, sam-
 buci, radix ebuli, pulegium, sabina, opopanax,
 bdellium, ammoniacum, & similia: ex quib.
 fomenta, vnguenta, emplastra & cerata com-
 poni possunt. Quare primùm sponsia in de-
 cocto iuniperi, aut saluiæ, aut foliorum sam-
 buci madefacta, loco patienti iterum atque

vnguētū. iterum imposita, hoc vnguento subinde vten-
 dum erit, quod R̄. vnguenti marciatōn. ʒ. iii.
 oleorum irini, liliacei an. ʒ. s. succi rutæ, succi
 iux hodie nominatæ an. ʒ. ii. mellis. ʒ. i. s. sal-
 uiæ, pulegii, piperis an. ʒ. s. pyrethri, staphy-
 ligræ an. ʒ. i. cere quod satis est, fiat vnguen-
 tum.

ceratum. Proderit etiam huius cerati vsus, quod
 R̄. oleorū costini, vulpini an. ʒ. i. s. olei de pi-
 perib. ʒ. s. opopanax, bdellii, styracis an. ʒ.
 iii. radicis bryoniæ, nitri, foliorum sambuci
 an. ʒ. ii. aristolochiæ (quam rotundam hodie
 nominant) rutæ an. ʒ. i. s. euphorbii. ʒ. i. gum-
 mi dissoluantur in acerrimo aceto, & cum
 cera & terebinthina resina quod satis est, fiat
 ceratum. quod si malum adhuc remoretur,

clysteribus denuo vtendum erit, & postea cucurbita quàm maxima cum plurima flamma coxæ affigenda, vulnusculis etiam altioribus per scarificationem impactis. Quod si verò neque sic malū finitur, ad purgationem, vomitū, & alia quæ suprà dicta sunt, redeundum est. His peractis, ad dropaces veteribus nominatos, & ad medicamentorū adurentium vsum veniendum. inter quæ non postremum locum obtinet, herbæ hiberidis radix recens, æstate effosa, & diligēter tusa, ac veteri axungia modica excepta, iuncturæ coxæ & vniuerso cruri imposita, & alligata. Sic verò ad motam incumbere finito, mulieribus quidem non infra duas horas, viris autē quatuor horarum spatium, si possibile sit id perferre. Excitat enim tumores cū ardore & rubore, veluti sinapismus facere solet. Pòst in balneum inducito ægrotantē: in quo vbi modicū exdauerit, in soliū ob feruorē mordacius desidere iubeto, idque fortiter perferre cogito (morsum enim cū ardore in principio inferre consuevit) deinde educito. feruor enim semper, vt testatur Aëtius, quāuis ab aliis fuerint importati, sua spē pedib. ingrediētes exhibūt. A balneo ad oleum multum, paucum admodum vinum admisceto & conqussata illinito: ac humore cum aspero pāno deterso, crus ipsum

Adurētia
medica-
menta.

cum leuissimis lanis cooperito. Et sanè confuevit hoc ipsum præsidium nullo alio inde auxilio indigere. Quòd si tamen aliquando vestigium mali relinquatur, vicens diebus interpositis, rursus eodem præsidio utaris. interiectis autem diebus, ceratum suprà descriptum imponi potest. Inter adurentia medicamenta hoc etiam locum obtinet non extremum, quòd R^x Mellis anacardini, fermenti an. 3. i. cantharidum adiectis aliis. 3. ii. aceti quod satis est, misce. & hoc quod R^x euphorbii, nitri an. 3. ii. saponis, calcis viuz an. 3. i. mellis anacardini quod satis est, vt ad mellis crassitudinem omnia commixta redeant. Ceterum quod ad victus rationem attinet, cibus sit mediocriter tenuis, & concoctu facilis. exercitia perficiantur deambulationibus, continuis flexionibus, saltationibus & cut su. Aliud etiam semper probè solutam habere expedit. Quòd si verò vitium longiùs durauerit, vitionem in tribus aut quatuor locis adhibere oportet, vt docet, Paulus lib. 6. cap. 76.

victus.

DE PODAGRA ET ARTHRITIDE. CAP. LIIII.

Podagra & arthritis mala eiusdè sunt speciei. Differunt itaque non toto genere, sed lo-

eis patientibus. in utroque enim, articulorum
 est imbecillitas, & humor à natura alienus ad
 hos ipsos confluens. Quapropter si in pedi- **podagra**
 bus constiterit hæc fluxio, podagra appella- **ædæritis.**
 tur: Si verò reliquos artus occupauerit, Ar- **causæ.**
 thritis, id est articularis morbus nominatur.
 Generant autem hoc malum cruditates, im-
 modicus rei venereę vsus, vehemens & conci-
 tator deambulatio, stationes diutius produ-
 ctę, equitatus creber, familiares excretiones
 suppressę, & cõsuetorum exercitiorum inter-
 missiones, mœrores autem, curę, vigilię, & re-
 liquę animi affectiones hoc malum suscitant.
 Nonnunquam etiam colicus dolor perperam
 curatus causa est, cur arthritidis sequatur: quę
 admodum testantur ea quę lib. vi. Epid. par. **“**
 4. aph. 3. scribit Hippocrates, inquiens: cuidam **“**
 intestinum colō, ubi articulari morbo corri- **“**
 piebatur, dolore ferè vacabat. Postquam verò
 ab eo sanatus est morbo, plus doluit. ut plu-
 rimum verò aptitudines ad hoc malum à pa-
 tientib. in filios ac posteros transferuntur. Sed
 humor superans, qui iuncturis sese inserit, vel
 sanguineus, vel biliosus est, vel pituitosus, vel
 melancholicus. Interdum etiam ex humorum **Signa**
 cõmitione malū contrahitur. Humorū autē
 discrimina iis deprehendi notis possunt. San-
 guineus siquidem humor si multus fuerit, ple-

sanguinei
defluxus.

nitudinem efficit, & tumorem ingentem, non
venarum modò, sed totius partis patienti
circa cutem, eumque rubentem. Qui hoc mo-
do patiuntur, neque refrigerantia neque cal-
factoria valde præsidia adhiberi sustinent.
urinae eorum fulvae sunt, & mediocri prædita
crassitudine. venæ etiam in his copioso susce-
pto sanguine replentur, & in tumorem attol-
luntur. Aetas verò apta iuventutis. Edulia
præcesserunt boni succi, & copiosè nutrien-
tia, neglectus exercitiorum. Tempus verò,
in quo affliguntur, ver. Biliosum defluxum
color subflavus, & subrubeus testatur. item
caloris sensus dolorisque lancinantis modo
acris. item humor in cutem subito sine eui-
denti tumore erumpens. Refrigeratibus me-
dicamentis sic afflicti gaudent, & iuvantur: à
calidis autem offenduntur. Febris in ipso ac-
cessionum statu accedit, validaque siti confi-
cit. urina sic patientium subfulva, quandoque
etiam acris. Curæ autem ingentes, & iræ, &
vigiliæ, & fatigationes, & in summa victus
ratio bilem procreans, præcedere solent. Ae-
tas temperamentum, & tempus, calida & sic-
ca ad eum defluxum apta sunt. At si pituitosa
fuerit fluxio, ad digitorum oppressionem
cauus sit tumor, & sublaxus & moderatus
color dolentis membri albus. Aetas hoc

biliosi.

pituitoso.

modo magis afficitur senilis, temperamentum humidum & frigidum, consimilis ambientis status, & tempus hybernium. vrina tenuis est, & aquosa. præcedit otium, & victus ratio, quæ pituitosum humorem progignit. Si atræ bilis influentis fluxus, quod raro tamen contingit, color tumoris nigrior est. Aetas quæ magis hunc fluxum generat, est vigore inclinante, temperamentum frigidum & siccum, tempus autumnii, regio frigida & sicca, aëris consimiles status, victusque atram bilem gignens. Quum igitur sanguinei humoris fuerit influxus, protinus sanguis mitti debet, non solum semel, sed iterum atque iterum, detractione paulatim repetita. Si enim venæ sectione omissa, repellentibus medicamentis fueris usus, magni mali autor eris. ex ignobilibus enim partibus ad principes, & vitæ necessarias sanguis repulsus irruet. Secunda est autem vena in brachio inferna è directo cruris influxione infestati. Quòd si verò manus dextra dolore infestetur, venam in dextro crure secamus iuxta poplitem aut talos. Tum verò potissimum sanguinis missio tentanda erit, cum quempiam malum hoc primum inuadere coepit. Qui enim sæpius huiusmodi defluxione sunt conflictati, plus noxæ quàm auxilii ex sanguinis detractione senti-

apocalia.

viunt, præsertim si corpore sint imbecillo ac frigido. Post missionem sanguinis patienti particulæ remedia adhibere oportet, quæ neque valde refrigerât, hæc enim humores co-
gunt, ac cōdensant: neque immodicè calefaciunt, hæc siquidem caloris ratione ad partes patientes plus attrahunt. Quapropter aceto veteri cum rosaceo partem patientem rigare oportet, præsertim si in alto herere dolorum causa videatur. Etenim acetum propria sua tenuitate vsque in altum progressum, expeditam rosaceo viam exhibet, quod natura sua dolores lenire potest. Si in superficie dolor consistat, per vini & olei vsum magnopere iu-
ueris: ætate quidem tepidorum, hyeme verò calidorum. Deinde etiã cataplasmatibus uten-
dū, quæ dolores lenire possunt, ex farina fœ-
nigræci, hordei, fabarum, lupinorum, chamæ-
melo, & similibus. Oportet autem ea omnino semper esse calida: quod cōmodè fieri potest, si assiduè permutetur, & lana forinsecus con-
telegantur. Non parū proderit & hoc, quod Re-
lactis caprini. ʒ. vi. vitellos ouorū numero. ii.
olei rosacei. ʒ. i. croci. ʒ. s. medullę panis quod
satis est, vt medicamentum cataplasmatibus for-
mam accipiat. Hæc itaque terantur donec
vniantur: & vnita tandem imponantur. Potest
etiã fieri ceratū ex oleo rosaceo, aceto, resina,

cataplas-
mata.

cera, galbano, ammoniaco, thure, croco, & si-
 milibus. tale enim repulso-
 riam vim propter
 crocum & acetum obtinebit : concoctoriam
 verò, discussoriam, & moderatè resiccantem,
 rursus ob crocum, & aliorum cōmixtionem.
 Cæterum cibos eis exhibere oportet, qui ex-
 tenuant, & minus nutriunt: quales sunt olera.
 Carne autem, nisi sit volucrum montanarum,
 abstineant, piscibus petrosi utantur. vinum,
 si fieri potest, ex toto circumcidendum : nam
 hæc ferè vna ratio est, qua sanitas consequi
 potest. Quam cum ex milibus vix vnus sequa-
 tur, nihil mirum paucos, admodum esse qui
 ab hoc morbo hodie liberentur. In vicem vi-
 ni uti oportet decocto cinamomi, anisi, & si-
 milium: aut porione ea quæ hodiernis tēpori-
 bus Hippocras corrupta voce nominatur. cuius
 præparationem pete ex capite de Resolu-
 tione. A fructib. & venere abstineant. Alium
 etiam facilè subeuntem habere oportet. Et si
 quidem officio suo, sponte sua non fungatur,
 simpliciore aliquo clystere eluatur. Quod si
 vero ob bilis influxum dolores excitantur,
 tum his communis scopus, humoris affli-
 gentis est euacuatio, quæ tum per vomitum,
 tum per ventrem fieri debet. Per medicamen-
 ta itaque bilem ducentia confidenter pur-
 gandi sunt sic afflicti. Deinde usque ad vigo-

victus.

cur pau-

ci hodie

podagra

liberetur.

biliosi
fluxus.

stupefa-
cientia.

rem apponenda medicamenta, quibus refri-
gerandi & adstringendi facultas inest: qua-
lia sunt quæ ex semperuiuo, rosis viridib, ru-
mice acuto, solano, plantagine, & similibus
iam sæpe commemoratis apparantur. In hoc
influxus genere interdum ob doloris vche-
mentiam iis, quæ stuporem inducere possunt,
medicamentis vtendum erit. In quem sanè
vsum conuenit adhibere medicamentū quod
suprà descriptum est, ex lacte caprino, me-
dulla panis, croco, & oui vitellis: cui semi-
nis papaueris. 3.iii. aut. 3.iiii. aut opii. 3.i. ad-
mixta sit. Prosunt hac ratione cicutæ folia
& hyoscyami adhibita. Sed animaduerten-
dum erit, vt quum in feruentibus doloribus
fuerimus, ad stupefacientium vsum coacti
postea resoueamus partes per ea quæ cale-
facere possunt. Nisi enim hoc fecerimus, de-
biles & intemperatas redditas partes perpe-
tuo fluori obnoxias reddemus, & quæ in a-
ctionibus facilè offenduntur. Calorifica verò
sint origanum, saturcia, sinapi, piper, & eius-
modi. Porro adiuuare etiam oportet sudo-
rum exclusionem, corpus calefaciēdo & fri-
cando: ita tamen, ne patientes locos contin-
gamus. Præbenda quoque in potu ea quæ vri-
nam cient, talia enim bilem per lotium eua-
cuare consueuerunt, Soporē quoque inducen-

tia, quòd flores ab ipsis resiccètur : atque id
 maximè, si post corporis purgationē exhibeā
 tur, cōferre solent. Cibi iis dandi refrigerātes,
 non tamè humectātes: humiditas enim auget
 fluxionem. Famē & inedia m ne tolerant: nam
 bilem acriorem reddunt. Ex fructib. pomis
 adstringentibus & mespilis & aliis quę refri-
 gerant & simul fluxus cohibēt, vtantur. A vi-
 no prorsus abstineant, vt priores. Qui ob pi-
 tuitæ influxū laborant, horum curationem à
 pituitæ euacuatione auspicāda. Euacuatur au-
 tem humor pituitosus per vomitus quidē, ni-
 hilominus tamē & per ventrē infernē. vtilior
 verò in hoc malo per inferna purgatio, siue
 iuxta manus, siue iuxta pedes hēreat morbus:
 & multò magis, si iuxta omnes corporis arti-
 culos fluxus cōstitit, familiarior enim pitui-
 tæ via, & minus periculosa per intestina exi-
 stit. Si enim in superiorē ventrē violēter attra-
 cta non vacuetur, periculū inducit. Quapro-
 pter tutius est, vt ad infernam excretionē du-
 catur. Ante tamen purgantia medicamenta,
 ea quibus incidendi & extenuandi facultas
 inest, exhibenda, vt hacratione ad purgatio-
 nem crassi humores præparentur. Si euacua-
 tio per purgationes fieri non potest, tum in-
 edia & fame vtendum est ad plures dies. na-
 tura enim pituitosi eā bene tolerare possunt,

victus.

pituitosi
fluxus.

7. Aph.
60.

iuxta hoc Hippocraticum, Corporibus car-
nes habentibus humiditas, famem adhibere
conuenit. fames enim corpora siccant. Neque
» absurdum erit, si clysteribus, & medicamen-
» tis urinam cientibus vacuentur. Cæterum ex-
trinsecus medicamenta quæ dolores leniunt,
& quæ discutere & moderatè resiccare pos-
sunt, adhibenda, de quibus paulò suprà dixi-
mus. His vero in morbi principio aliqua quæ
adstringendi potentia prædita sunt, commi-
scere oportet. Post principium autem, solis
discutientibus utendum. Mansuetissimum ve-
rò, hoc est: Althææ nimirum folia cocta, trita
tum per se, tum cum polline, aut hordeacea
farina imposita. Radix etiam cocta in aqua
mulsa, trita & imposita confert. Et hoc vn-
guentum, quod R^x olei laurini, irini an. 3. i.
adipis suilli veteris, butyri an. 3. iii. medullæ
ceruinæ. 3. ii. resinæ terebinthinæ. 3. v. galba-
ni in aceto dissoluti. 3. i. hyssopi, radicis al-
thææ, sc. fœnigræci an. 3. ii. ceræ quod satis
est, fiat unguentum. Porro quæ ratione nutri-
menti præbentur edulia, natura sicciora sint,
& minus nutrant: ut est oryzæ succus, & eius-
modi. carnes tamen auium montanarum assæ
haud incommodant. Cappares ex aceto mul-
so mirificè prosunt, vinum præbeatur quàm

unguentum.

visus
ratio.

» atræ bilis minimum, tenue, fuluum, & vetus. Qui atræ

bilis fluxionibus molestantur. ii. venæ sectione, aut purgatione sunt euacuandi. venæ sectione, quando sanguis atra bile infectus est: purgatione verò, quando ad atram vergunt bilem ægrotantes. Si verò ambo hæc simul redundarint, non vnum aliquid ex prædictis adhibere suffecerit, sed præsectâ venâ, deinde purgante medicamento vtendum: quod ipsum & in aliis passionibus duplici euacuatione indigentibus erit faciendum, vt lib. 2. Paradoxorû abunde monstrauius. In principio autē morbi, & in ipso vacuationis tempore, reprimentibus, & sensim simul calefacientibus vtendum est. Post euacuationem verò his quæ sensim calefacere, attenuare, & discutere possunt vtetur, de quibus suprâ abunde est dictum. Cæterum quoniam trophi & duri tumores subinde in articulis creantur, modò ob humoris, qui ad eos decubuit, crassitiæ terrestremque duritiam, modò propter immodicum discutientium & resiccantium medicamentorum vsum, sine earum quæ molliendi facultate pollent, mistura. Ad quos certè depellendos ea quæ in cap. de Lienis duritie dicta sunt, conferunt. Item vetustissimus acerrimusque caseus cum suillæ carnis præpinguis & veteris decocto contritus, & superimpositus. Ad hoc malū conducunt etiam

fluxionis

 tropho-
rū cura-
tio.

Anbal-
neū con-
ducat po-
dagricis.

Quomo-
do quis à
podagra
se tuetur

ficus triti, & impositi. Item althæa bis cocta,
auena, vrtica, bryoniæ radix, bulbi, anethi, a-
brotani, buphthalmi marrubii que folia: ita
vt singula prædicta cum pice & sulphure vi-
uo permisceantur. Admiscendi etiam adipēs
suillus, caprinus, vitulinus, & anserinus. Me-
dullæ item omnes, & alia quæ emolliendi vi
prædita sunt. Balneum sanè ne silentio trans-
eamus, post inflammationum remissionem
omnibus podagricis cōmodissimum existit.
Dum lauant, spongiæ aceto & sale permixtis
madefactæ, locis patientibus circumponen-
dæ, vt à fluxione immunes permaneant. La-
uare autem eos non semel tantum, sed iterum
atque iterum in aëre per omnia moderato
oportet. In aqua tamen calida non diutius
morandum. Consultissimum itaque, vt aqua
calida perfundantur. vtile etiam, vt totum
corpus linteis siccis perfricetur. Præterea cu-
rati à podagra, hac se ratione à podagra dein-
ceps tuebuntur. Si primum bis in anno, modò
nihil sit quod id ipsum prohibeat, sanguinem
largè detraxerint, vere nimirum & autumnò.
Dein si iisdem temporibus, & crebrius etiam,
medicamentis purgantibus vsi fuerint. Cibis
etiam vt demant, & à satietate sibi caueant,
necesse erit. vtendum quoque cibis concoctis
facilibus, & qui promptè in partes corporis

distribuuntur, & excrementis vacent vino
 aut prorsus abstinendum, aut parçè vtendum.
 Exercitiorū creber sit vsus, idque ante cibum.
 Labores enim, Hippocrate nostro teste, ci- 6. epi.
 bos præcedere debent. Et vt rē in pauca cōtra par. 4.
 hā, hoc perpetuò secū mullitent Hippocratis, Aph. 28.
 vt breuissimum, ita saluberrimū præceptum: 6. epi.
 ἁγιαστέ βυλῆς, ἄκοσις τροφῆς, δόκνῃ πένων : hoc par. 4.
 est, Sanitatis studium est, non satiari cibis, & Aph. 20.
 impigrum esse ad labores. Somnus etiam &
 venerea, vt idem docet, sint mediocria. Quod
 ad præsidiorum partem attinet, sal minutim Localia.
 in oleo tritus, & articulis affrictus, omnes 6. epi.
 qui se ab hoc malo vindicare volunt, magni- 6. par.
 ficè iuuat: nisi præter modum sicca intempe- Aph. 5.
 rie sint præditi. eoque illitu & mane & vespere
 si per totum vitæ curriculum, vtendum est.

LIBRI TERTII FINIS.

LEONHARTI FVLCHSII DE
MEDENDIS FEBRIBVS
Liber Quartus.

DE DIARIA.

CAP. I.

Εφμερα.

*Diaria fe-
bris, quæ.*

*tria pri-
ma fe-
briū ge-
nera.*

Diaria febris, Græcis ephemera dicitur, quòd eius vnica sit accessio, vno magna ex parte die, ex ipsius saltem natura, circumscripta. Nec ab re adiectum est, magna ex parte. sunt enim febres aliquæ, vt sunt quæ ex densatione meatuum oriuntur, quæ etsi in tertium vsque diem extendantur, vt cap. secundo latius dicemus, nihilominus tamen diariæ nominantur. Quamuis enim de substantia ipsa talium febrium diariæ vocabulum non sit, tamen clarioris simul breuiorisque doctrinæ gratiâ, cum eadem his sit quæ aliis diariis, non obstâte quòd nomen non sit idem, diarias etiam appellare licebit: ne scilicet præter tria prima febrium genera (quorum vnum est in quo spiritus plus iusto incalcescit, alterum in quo humor putrescit, & tertium in quo corpus & solidæ eius partes febrilem calorem vt habitum susceperunt) quartum excogitare necesse sit, vt copiosius Gale.

lib. 9. Ther. meth. cap. 1. docet. Fit cum abs-
 que vlla prorsus putredine spiritus præter na-
 turam incalescit atque succenditur. Id quod
 fit ob densitatem cutis, vigiliam, cruditatem,
 tristitiam, timorem, iram, curas animi vhe-
 mentes, vstionem à sole, refrigerationem, las-
 situdinem, famem, ebrietatem, & inguinū tu-
 mores. Signa verò quibus deprehenduntur
 diariæ febres, duplicia sunt. quædā enim cō-
 munia omnium diariarum: & hæc numero
 sex sunt. Primum quidē pulsus. omnes enim
 diariæ, Galeno lib. 3. de Prædictione ex pul-
 sibus authore, in magnitudinem, celeritatem,
 crebritatēque pulsus, quantum in ipsis est,
 mutant. Exquisitē autem seruant eam quæ se-
 cundum naturam est, æqualitatem, mollitiē,
 & ordinem. Alterum, vrina: prima siquidem
 statim die vrina concocta apparet, & benè co-
 lorata. Tertiū, caloris qualitas: quæ in omni-
 bus suaui & mitis existit. Quartum, declina-
 tio: quæ in singulis cum sudore, rore, aut o-
 mnino cum aliquo optimo vapore accidit.
 Quintum, defectus malignorum symptoma-
 tum. Sextum, quia omnes à causa extrinseca
 (quam primitiuam vocant) oriuntur. Quæ
 singula copiosius recenset Galenus lib. 1. ad
 Glauconem, cap. 2. & lib. 1. de Diff. feb. cap.
 7. necnon lib. 2. de Crisibus cap. 13. Quædam

victus.

etiam sunt signa quibus particulatim quævis diaria dignoscitur, quæ traduntur à Galeno lib. 1. de Diff. feb. cap. 11. & lib. 2. de Crisibus cap. ult. lib. 1. ad Glauc. cap. 2. Quare consultò iis omnibus omissis, ad curandi generalè rationem descendamus: quæ primùm per victus ratione perficitur: cuius quidem in oib⁹ diariis simpliciter appellatis communis intètio est, vt cibi boni succi, & concocti faciles, ac distributioni idonei præbeantur: vltis à sole quidem & iratis, qui refrigerant & humectant: refrigeratis, qui minus nutriūt, & moderatè calefaciunt: vigiliis, aut tristitia, aut nimia cura confectis, qui humectant pariter ac somnum conciliāt: defatigatis, qui maxime nutriunt. Ceterùm in quibus corporis intemperies calidior & siccior est, hos in primo statim accessionis insultu cibare oportet. nisi enim quis hanc naturam statim ciber, ocysissime in ea diaria febris mutatur in acutam. Vinum omnibus diariis simpliciter nominatis aquosum, album, & tenue conuenit. nā præter id quod concoctionem iuuat, vrinas etiā & sudores prouocat. Sed vigiliis, aut curis, aut tristitia maceratis, vberius concedendum: defatigatis, quantum cōficere possunt. iratis tamen, nisi omnino ab affectu quieuerint, vinum non tutò datur: vt fusiùs Galen. lib. 1. ad

Glauconem cap. 3. docet. Porro curare oportet omnes diarias simpliciter dictas balneis, curatio, sic tamen ut eos qui ob lassitudinē aut inguinū tumore febricitant, prius dulci tepidōque ac multo oleo suauiter perfricatos, ad dulcium aquarum balneum ducamus. Si verò eos qui inguinum tumore febricitant, in aëre balnei immorari iusseris, haudquaquā nocebis. Reliquos omnes quā citissimē oportet ab aëre semouere. Qui ob vigilias, curas, tristitiam, atque iram febricitāt, eos quidem plurimum lauare subinde non oportet. Verum oleo magis nihil adstrictionis habente affatim perfundendi, parcēque fricati pro consuetudine lauandi sunt. A solis vstione febricitantes, statim initio refrigeratione, & crebrioribus balneis aquæ dulcis, solāque exigui olei perfusione citra frictionem curare oportet. Sint aut quæ refrigerant capiti admoda, rosaceum quod salis expers sit, aliāque eiusmodi quæ lib. 1. cap. 3. dicta sunt. Hæc autem frigefacta deinceps lana excipienda sunt, ac suspensa in sublime manu exprimendo syncipiti instilanda, idque assidue donec febris inclinauerit: postea in balneum æger ducendus. Si quis ex frigore febriat, is quoque ad balneum in febris declinatiōe est ducendus, caputque ante & post lotionē iri-

no oleo aut nardino aut simili fouendum.
 Qui ob famem febricitant, declinante accessione ad balneum ducendi sunt, plurimòque oleo dulci ac tepente perfusi molliter perfricandi, diutiùsque in solii calidi aqua continendi. egressis vires reficiendæ, inde rursus ad balneum ducendi. Vbi denuò egressi fuerint, sedata balnei perturbatione aqua calida propinanda, tum ptisanæ cremor exhibendus, & interdum ex albo iure pisces saxatiles. Si ob cruditatem febris diaria oritur, considerandum erit an alius lubrica sit, an adstricta. Vbi lubrica est, & ea tantum quæ corrupta fuere, vacuata esse videntur, tum lauandum, tum nutriendum in remissione febris: sed iis quæ sunt circa ventriculum, prius cõsultentes, Sin ita multa inanitio aut prius facta sit, aut nunc etiam in homine duret, vt virtus iam defessa sit, satius est omissa lauatione cibare, sed cõsultentes prius iis que circa ventrem sunt. Cõsuletur autem laborantibus, si modò vacuatio amplius non duret, irrigatione ventriculi ex oleo & absinthio, & tepida aliis quæ suprâ lib. 3. cap. 1. de imbecillitate ventriculi dicta sunt. Sint autem ea quæ ventriculo imponuntur, abunde calentia: quippe quæ tepida sunt, omnia ventriculi firmitudinem dissoluant. Si verò omnino ventres

tepida
 vetriculi
 robur dis
 soluant.

adstringitur, contrectatis hypochondriis,
 mox toto ventre, considerandum, num cibus
 in gracile intestinum, aut in colon descende-
 rit. Si alimenta in ventriculo adhuc persi-
 stant, conetur eger plurima tepida aqua epo-
 ta, immisso digito aut penna, totum quod in-
 festat, euomere. deinde fouendo hypochon-
 dria quiescere. At vbi iam ad intestina alimē-
 tum descenderit, iubendum vt decliui facie
 ac ventriculo recumbat: ventérque fouēdus,
 ac somnus cōciliandus. Post somnum ad edu-
 cenda excrementa glans supponenda, aut le-
 ui clystere alius mouenda. Qui ex inguinum
 inflammatione febrem conceperunt, ne me-
 dicum quidem interrogāt quid sit faciendū,
 sed vlceri tantum ob quod inflammatio eue-
 nerit, intendētes, declināte exacerbatione la-
 uantur. Arcēdi verò à vino omnes qui sic fe-
 bricitāt, tenuisq̃ue illis victus quousque libe-
 rentur, adhibendus. Haftenus quā breuis-
 simè potuimus febrium diariarum curatio-
 nem profecuti sumus: quam copiosius tradit
 Galen, lib. 8. Ther. meth. & i primo ad Glau-
 conem.

DE DIARIA EX OBSTRUCTIONE

MEATVVM, CAP. II,

B iiii

Febris quæ ex stipatione meatuum oritur, eiusdem naturæ est cum diariis, Galen. lib. 9. Ther. meth. teste: desistit enim post primam accessionem, si quis eam rectè tractet: ideoque inter verè diarias non obstat quod eius accessio interdum ultra vnum diem porrigatur, rectè cōnumeratur. Dicitur alio nomine synochus citra putredinem, aut diaria plurium dierum, vt ex loco Galeni iam citato fit euidentissimum. Accidit autem stipatio vel obstructis exilibus meatibus vel conuiuentibus vel etiā corpore ipso immoderatiùs densato, id quod à frigore, aut qualitate vel balnei vel medicamento acerba & adstringēte, sole feruente, & aliis quæ cutim siccare possunt, euenit. Quia verò propter stipationem intra corpus fumida fuliginosaque excrementa detinentur plurima, foràs autem quod de iis effluit, exiguum est, fit vt febrem accendat. Deprehenditur primū tactu: neque enim densitas tactū exercitatum latēre potest, Dein motu caloris, qui primo quidem insultu mitis apparet: postea tamen vbi perdurauerit, acrior euadit. Tertio ex vrina, quæ neque crassitudine, neque colore à naturali multum est aliena. Quarto ex tumore corporis, qui manet, nec collabitur. oculi etiā nō sunt concaui, sed prominentiores, & humidiores quàm secun-

causæ.

signa.

dum naturam. Quinto ex pulsu qui æqualis, maximus, celer, frequens, & vehemens existit. Qui ita laborant, si rectè curabuntur, iis san- curatio.
guinis missio est adhibenda, tantumque sanguinis est detrahendum, quātū vires tolerāt. Pro certo quoque habendum (nisi iis qui hoc per naturā sunt habitu, id adhibeatur præsidium) fore ut vel suffocentur, vel certè syncope omnino periclitentur. Corpore vacuato, post aut nutrimentum aut medicamentum, ex iis quæ detergant, exhibebis. Quæ autem hoc in febribus præstant, in alimentorū ratione sunt ptisana & mulsa: in medicamentorum, oxymeli, & quæcunque incoquere in mulsa licet, ceu calamintha, & hyssopum, & origanum, & serpillum, & iris, & apium. Verum hæc omnia iusto calidiora sūt, ideoque febres accendūt, ita utique ut vinum. oxymeli verò solum nec febres accendit, & strenuè deterget, sic ut ea quæ glutinosa crassaque sunt, dissolvat, & meatus obstructos liberet. Tertio die mane si videris minimum esse quod de febre relinquitur, ac neque putredinis humorū in pulsu nota subsit, neque in vrina cruditatis: suspecta verò hora, qua primo die febris occupavit, extra meridiem sit ac præterierit, adducter hominem quàm ocysime lauabis, longè ante sextam horam. Abundè tamen sit, &

detergen-
tia citra
calefa-
ctionem.

intra tertiam horam lauationem compleue-
 ris. Ad eundem modum si decimam horam
 suspectam habueris, usque ad septimam laues
 licet, quum tres æquinoctiales horas, quatu-
 orve inter balneum accessionesque tēpus in-
 terponi, abunde sit satis. Vbi in balneo cor-
 pus incaluerit, oleo prius dulci tepido vinctū,
 ac moderatissimū frictum, mox detergi ex-
 trinsicus abluique debet. Moderatissimū aut
 detergent erui farina, tum hordei, tū fabarū.
 Post balneum præter aquā quæ parū apii in-
 coctum in se habuerit, nihil his est offerendū.
 Licet quod inter balneum & suspectas horas
 spatium erit, trium ferè horarū coniiciamus.
 Si verò circa vesperam aut duabus horis ci-
 tius accessio inuadet, tum lauasse mane lice-
 bit, tum cibasse, sed tantum ptisanę cremore.
 Deinde si suspectæ horæ nihil afferant, & la-
 uare rursus si velit licet, & cibare. Sin aliquid
 eueniat, & conferendum id est cum accessio-
 ne quæ primo die inciderat, & tum vrinę cō-
 siderandæ sunt, tum etiam pulsus. Quæ omnia
 profectò mediocria apparebunt, vbi exigua
 relinquitur obstructio. Quare ipsum & laua-
 bis 4 die, & cibabis, ad iam dictas considera-
 rationes spectans, sperabisque nihil quinto
 die superuenturum. At si magna obstructio
 facta sit, ea febribus ex diariarum genere non

erit.

DE SYNOCHO CUM PUTREDINE.
CAP. III.

Synochus Græcis, febris est in qua una accessio ab initio ad finem perpetuò manēs, in multos porrigitur dies vel est, quæ omni mutatione magna usque ad iudicium caret. Latinis potest dici continens. Huius autem febris duplex est natura, quædam nanque notâ putredinis prorsus nullam habet, & hæc ex diarriarum febrium est genere, ut diximus cap. proximo, & synochus non putrida vocatur: de ea hîc nobis sermo nō erit. quædam autē manifestâ obtinet putredinis notam: hæc est, de qua hîc agitur, & dicitur synochus putrida. Febrium verò quæ synochi seu continentes dicuntur, tres sunt differentiæ. nam quædā earum à principio usque ad finem equali magnitudine perdurât, & dicuntur græcè homotoni & acmaistici, hoc est in eodē vigore permanentes. quædam semper augētur, & adiciunt exiguum aliquid, Græci anabaticos & epacmaísticos, id est incrementū suscipientes nominât, quædā paulatim diminuuntur, paracmaísticos Græci vocât, hoc est decrescētes, quemadmodū fusiùs tradit Gal. lib. 9. Ther. meth. & lib. 2. de Diff. feb. cap. 2. & lib. 2. de

σύννοχος

cōtinē
febris.differentiæ
tres
synochorum.

ἁνμασινόη

ἰσχυρὰ
σπικίηπαρὰ
μασινόη

causa.

**Qui syno-
chis ma-
ximè cor-
rumpiatur.**

erisibus cap. 6. Putrida synochus fit ab illis-
dem causis, à quibus non putrida, nèpe à vehe-
menti stipatione quæ intra corpus febrilem
calorem cohibet, & efficit vt in omnibus va-
sis, ac potissimum maximis, æquabiliter hu-
mores putrescant. quæcunque enim calida &
humida sunt, difficilè quæque transpirationem
habent, ea facilè quoque putrescunt. Hinc est
quòd hoc genus febris nec in gracilibus vel
qui raro sunt corporis habitu, nec in frigido
corporis temperamento, nec in frigida æta-
te excitetur: sed ætate & temperamento cali-
dis: ac præcipuè si & carnosus, & bono ac
multo sanguine affluens, & denso corpore
æger sit, aut etiam calidis excrementis refer-
tus. Ex his itaque constat, quòd sanguis qui in
vniuersis vasis, præsertim maximis circa alas
& inguina existentibus æquabiliter exuberans
putrescit, & synochi putridæ causa existat.
Qui ita febricitant, iis & pulsus maximus est,
vehemens, celer, creber, & æqualis, haud se-
cùs ac in synocho non putrida, & vehemens.
constitutio etiam arteriæ nec durior quàm
pro natura est, nec mollior: celeritatis tamè
& frequentię eò peruenit, quò febris ipsa ma-
gnitudinis. Atque hæc quidem (vt diximus)
ambaru cõmunia. alteriverò de qua nũc agi-
m⁹ priuatim putredinis insunt notæ, idque re-

in vrina, tum pulsu, tum caloris nigrata qua-
 litate. Curandi ratio vt in synocha non pu-
 trida, à sanguinis missione auspicāda. Et va-
 lida existente virtute, nullóque alio insigni-
 ter repugnante, sanguis vsque ad animi deli-
 quiū auferendus. Maximū enim hoc, Galen.
 lib. 9. Ther. meth. authore, vbi valentes vires
 sunt, synochi febris remedium est. Primū nā-
 que in contrariū statum agitur corpus, celer-
 rimè ex animi defectu refrigeratū. Hoc verò
 nemo iuenire pōt, neque quod ipsis egris ne-
 que quod naturę quę animātes gubernat, iu-
 cundius vtiliusve sit. Postmodū in eiusmodi
 corporib⁹ necessariò superuenit alui deie-
 ctio, nonnunquā etiā bilis vomitio. quas res
 statim à toto corpore sudores excipiūt. Quòd
 si verò curare aliquādo egrotum cogēris, cui
 nō solū antea secāde venę remedium præter-
 missum est, sed nūc quoque, vel per medicorū
 ignorantia, vel ipsius laborantis propinquo-
 rūque eius timiditatē, procedente tēpore mit-
 tere sanguinē prohiberis, ad frigidā exhibē-
 dam accedes: sed diligenter antè discernens,
 quātum ex ea nocumētū cōtingere possit. Nā
 si id aut exigūū erit, aut nullū, offerenda po-
 tui est quę prorsus sit gelida, quantum bibere
 ægro libet. Quinimo magis id audebis, si fri-
 gidæ potioni insueuerit. Sin magnū timetur

curatio

sanguinis
missio,quando
frigida
adhibē-
da.

incommodum, ab hac quidem abstinendum
 atque aliis auxiliis quib⁹ obstructio exima-
 tur, & abundantia vacuetur, & febris feruor
 deferbeat, vtendum. Quæ singula è suis locis
 tibi petenda erunt. Porro incommoda quæ
 frigidam potionem intempestiue immodicè-
 que exhibitam sequuntur, hæc sunt. Primum,
 quia lentos crassosque humores, siue obstru-
 ctiones, siue putredinem, siue phlegmonem,
 siue erysipelas, aut scirrhum, aut œdema crea-
 uerint, attenuari digerique prohibet. Quo-
 ties igitur ex iis febris accenditur, ad eorum
 vacationem frigida data non conducit. Ad
 præsens tamē non parū adfert leuamen, pro-
 pterea quòd iam accensam febrem extinguit:
 verū quum causa eius adhuc permaneant, a-
 liam denuo accendi febrem est necesse, atque
 eā quæ præcessit nonnunquam difficiliorem:
 propterea quòd densatum ex frigida corpus
 est. Alterum incommodum est, quòd multas
 laborantis imbecillas particulas, siue ita se
 ex naturali intemperie habeat, siue ex vitio
 adscititio lædit. Sic compertum est aliis gu-
 lam adeo vehementer esse læsam, vt vix de-
 glutirēt: aliis vētriculū, vt vix cōcoquerēt: a-
 liis ipsū vētriculi os, aut iecur, aut colon, aut
 pulmonē, aut septū trāsuersū, aut renes, aut ve-
 sicā, aut tale quippiā aliud à frigido percussū,

frigida
 quib⁹ in-
 commo-
 dat.

ad propriā actionē infirmū esse redditū. Nōnulli aut ex intēpestiua immodicāque eius positione, non multo interposito tempore, nec postmodum, sed illico difficultate spirandi, & conuulsione, & tremore correpti sunt, ac toto (vt semel dicam) nervoso genere læsi, vt itaque in pauca rem contrahamus, quibuscūque in p̄cipe particula tumor aliquis phlegmonodes, aut œdematodes, aut scirrhus constitit, iis frigidam offerre non oportet: sed nec iis quibus obstructio putridūve humor non concoctus incommodat. Quod si verò euidentes percipis absque iam dictis tumoribus concoctionis notas, neque pars aliqua temperamento adeò frigidò fuerit prædita, vt in hanc noxa procumbat, audacter frigidam dabis. quippe solidarum animalis partium natura roborata, prætenuatis iam humoribus opponitur: ita vt qui vtilēs sint, atque ad nutriendum habiles, hos quidem ad se trahat, inutiles vel per ventrem, vel per cutim eiiciat. Quod si etiam frigida assuetus eger fuerit, maiori cum fiducia frigidam exhibebis, ipsa scilicet experientia iam edoctus, omnia viscera eius occursum familiariter tolerare omnino: nanque si quod frigidum adeò esset, vt ab hac offenderetur, per sanitatis id tempus euidenter offensam suam ostendisset.

Epilogus
curatio-
nis.

vi-
ctus
ratio.

Ex iis perspicuum fit continentium febrium maxima remedia esse hæc duo, sanguinis de- tractionem, & potionem frigidam. Verum illa nullo non tempore, modo vires sustineant: hæc quum & in pulsu, & urinis coctionis evidentes cernuntur notæ. febris autem est maxima. Vi-ctus ratio hæc potissimum fit. His quibus secta est vena, post duas à sectione horas ptisanæ cremorem exhibebis, quietemque imperabis. Vbi à somno excitati fuerint, rursus ptisanæ cremor præbendus. In hac vi-ctus ratione vsque ad tertium diem persistendum. Animaduertendum tamen in synochis febribus tum alendos esse ægros, quo tempore sani consueverant, & vbi maius leuamen sentiunt: ita enim alimentum facilius ferent. Quod si vires robustæ fuerint, & vigor morbi statim expectetur, tenuissimo vi-ctu, & eo qui iam dictus est, vtendum erit: sin contrà vires imbecillæ fuerint, haud sine ingenti dispendio vi-ctus tenuis exhibetur. ergo in cibis offerendis virium robur diligenter perpendendum. Hæc de curatione febris continentis putridæ sufficiant. plura si desideras, nemo desiderio tuo rectius satisfacit præter Galenum, qui libro. 9. Therap. methodi hanc ex professo & copiosissime docuit.

DE CONTINUIS FEBRIBUS. CAP. IIII.

Continuæ febres sunt, quæ non desinunt ad infebrecitationem, remissionem tamen in singulis accessionibus habet. Differunt igitur à synochis, quod scilicet hæ nullam prorsus feruoris remissionem obtineant, vnicæque illis sit accessio, quæ ab initio ad finem vsque perpetuò manet. Fiunt propter humores qui intra vasa putrescunt: hæcque ratione ab intermittentibus differunt, in quibus humores eas excitantes per singulas corporis partes disperguntur, quò fit vt delationis impetu ipsæ per se ipsas expurgentur. Nullum certius indicium febrium continuarum est, quàm quòd nulla illarum ad infebrecitationem perueniat, donec ex integro desierint. Atque à synochis facile discernuntur per remissionem, quæ in singulis accessionibus obtinet. Sunt autem febrium continuarum tres differentiæ, quæ iuxta humoris in venis putrescentis diuersitatem procedunt. Si enim flaua bilis putrescat intra vasa, tertiana continua, quæ alio nomine causorum. Græcis, ardēs verò Latinis nominatur. Si pituita, quotidiana continua: veluti si atra bilis, quartana continua nascitur. vnde liquet, continuas febres idem habere genus cum intermit-

continua
febris
quid.

causa.

signa.

differentiæ
tres
febrium
continuarum.

ναίεσθαι

curatio.

tentibus. cum tertia quidem exquisita, et
 exquisita ardens: cum quotidiana verò, ea quæ
 quotidie quidem facit accessionem, sed nun-
 quam desinit ad infabricitationē. cum quar-
 tana illa quæ quouis die inuadit, sine vlla in-
 termissione. Porro quum continuæ febres ex
 putridarum sint genere, necesse erit vt qui il-
 las curare volet, putredinem inhibeat. Ita
 duæ statim se indicationes exhibent, quarum
 altera à febris, altera verò à putredine sumi-
 tur. Atque à febris rursus duæ, scilicet vt por-
 tio febris quæ iam accensa est, percuretur:
 quæ verò in generatione est, inhibeat. Ali-
 que duæ à putredine, vt & quod putredinis
 iam factum est, sanemus, & quod in genera-
 tione adhuc est, sistamus. Porro quod in ge-
 neratione est, id perspiratio impedita facit.
 Ita ab hac quoque aliæ duæ indicationes
 nascentur, tum vt quod retentum est, vacue-
 tur, tum quod retinendum est, prohibeatur.
 Sanè prohibebitur iis præsiidiis, quæ obstru-
 ctionim edentur. Huius rursus obstructionis
 quod iam occupauit, sanandum est: quod fu-
 turum est, propulsandum. At curabitur qui-
 dem obstructionis quod iam factum est, per
 ea quæ obstructa liberāt. propulsabitur quod
 futurum est, si affluxum obstruentium succo-
 rum conpescamus. vnde satis liquet, quod vlti-

tum in ipsa resolutiva methodo est inuen-
 tum, id primum omnium in curatione esse
 peragendum. Quum itaque particulatim rem
 expendentibus, quinque sint in febribus con-
 tinuis à quibus indicationes colliguntur, fe-
 bris nimirum, putredo, perspiratio, impedi-
 ta, obstructio, humorum destruentium co-
 pia, à postremo curandi ratio auspicanda *venæ se-*
 erit. Copia itaque humorum requirente *ctio.*
 cuationem, principio, si valida fuerit virtus,
 tempus & ætas, atque alia consentiant, san-
 guinem mittere oportet. vacuata multitudi-
 ne, ad alterius, puta obstructionis, curatio-
 nem accedendum, medicamentisque iis quæ
 obstructiones tollere possunt, vtendū. verūm
 quoniam horum pleraque calida sunt, metus
 est, ne tum putredinem, tum febrem augeant.
 Itaque iis quæ citra calorē liberare ab obstru-
 ctionibus valeant, vtemur. Qualia verò hæc
 sint, diximus suprā, capite nimirum secundo
 huius libri. Vbi autem quæ obstruunt deterfa
 dissectaque sunt, per aluū, vrinas, & sudorem
 ea vacuare tentandum. Quum verò materiæ,
 quæ hæc efficiāt, etiam calidæ sint, necesse est
 interea tum putredinem, tum febrem augeri.
 Quare quoad licet, id agendū vt quæ minus ca-
 lesfaciat, materia deligatur. aut si qua iueniri
 potest quæ non calesfaciat, quemadmodū in

hoc casu balneum, utique ea petenda est, bal-
 neum verò id posse Galenus lib. tertio de tuē-
 da valetudine iis verbis docet: Dulciam cale-
 factarum aquarum, si tepidiores sint, vis hu-
 mida & frigida est. Et paulò post: Balneum si
 probè adhibeas, dum astensasque partes emol-
 lit, excremētum, putréque si quod intus ad cu-
 tē heret, euocat. His itaque peractis, & geier-
 sis iis quæ cuti impacta fuerūt, atque adeò ob-
 structione ac impedita perspiratione amo-
 ta, ad putredinis curationem veniendum est.
 Hoc itaque tēpore etiam vires roborare, quò
 & putredinem superent, & succos concoquāt,
 studebimus. Putredinē etiam sanabimus, si id
 quod iam corruptū est, omni ratione vacua-
 bimus: quod reliquum est, moderatis motib⁹
 & refrigerāte perspiratu, ad exactam medio-
 critatem reducemus, ac vacuationem eorum
 per urinam, deiectiones, vomitum, ac sudores
 moliemur. Ultimò ad febris curationē pro-
 grediendum, quæ quidem per refrigerantia
 fieri solet. omnis enim febris, quā febris est,
 humectatio refrigeratiōque remedia sunt.
 Quēadmodū autem horum quodque rectè
 fieri debeat, partim antea dictum est, partim
 etiam insequentibus commemorabitur.

DE ARDENTE FEBRE.

CAP.

V.

Ardens febris est, quæ Græcis (ut suprà quo- ^{ναύροε}
 que dictū est) causos vocatur. Estque ex gene- ^{causa}
 re continuatum. Fit, quādo flaua bilis in ve-
 nis putrescit, atque adeò cum tertiana inter-
 mittēte, eo quòd ab eodem procreetur humo-
 re, communicat. Differt autē, quòd in hac per
 totum corpus bilis defertur, in ardente autē
 febre flauæ bilis humor in vasis vna cum san-
 guine cōtinetur. atque ob eam etiā causam
 in adurēte febre singulæ accessiones ad infe-
 bricationem non perueniunt. Quando verò
 in iis bilis etiam vehemētius agitur, & à na-
 tura inualecente compellitur, tunc rigor su-
 peruenit, & febris soluitur. Id quod Hippo-
 crates ī Aphorismis iis innuere verbis voluit: 4. Aph.
 A febre ardente habito, rigore superveniēte, § 8.
 fit solutio. Dignoscitur verò iis notis. Lingua
 eorū qui hac febre affliguntur, arida fit, cras- ^{signa}
 sa, aspera, & nigra: ventriculi erosio, sitis into-
 lerabilis, vigilia, nōnunquam etiam delirium
 eosdē infestat. Deiectiones etiā pallidæ sunt.
 Quod ad curādi rationem attinet, prima fe- ^{curatio}
 bre ardente laborantium præsidia sunt, ut de-
 eun bant in frigido loco ad suauem antrā ex-
 posito, à qua purus diffletur aer, culcitra etiā
 molli, quæ frequenter sternenda est. Stragula
 tenuissima sint, & minimè sordida. quæ assī-
 duè mutantur, habeātque lectus insignem la-

titudinem, vt ad diuerſas ſubinde partes mēbra calefacta transferri commodè queant.

Tum aēr ignauior flabello excitetur: pectus ac ſtomachus foueantur palmulis cum roſaceo, aut oleo cotoneorum tritis. conueniunt & alia refrigeratia medicamenta, vt ſunt palmites, intybum, polygonum, plantago, ramēta cucurbitæ, lactuca, oxalis, folia vitis, & ſimilia. Sudariolum quoque tenue complicatum, oleoque & aqua calentibus madefactū, ſtomacho & pectori applicetur: id enim februm ardorem mirum in modum ſedat. lana quoque quātū manu capitur, aqua & oleo roſaceo calefactis imbibita ē ſublimi in pectus expreſſa feruoris vehementiā facilè obtundit. Hęc autem calida eſſe oportet. nā tepida membrorum vigorem exoluunt. Nec fruſtrā in ardentiffimis febribus etiam acetū admiſcebis. Cibi offerendi ſunt, quibus refrigerandi & humectandi vis ineſt: qualis eſt lactuca, cucurbita, cremor ptisanę, & ſimiles. Potus ſit decoctum cinamomi, aut omphacium. & ſi aſſueuerit æger, poſt cibū frigidam deglutiendam dato, quantum eſt, cochleare vnū, aut duo: vel cum decocto hordei miſceantur iuleb, vt vocant, violarū, roſarum, & iis ſimilia. ſucco prætereā ſolarū roſarum ſtomachū recreabis: atque alias refrige-

tepidi
membro
rum vi-
gorē ex-
oluunt.

tationes machinaberis, virentibus vitis, rosa-
rum, nymphaeae, violarum foliis & floribus, so-
lum sternendo & aquam frigidam saepius ir-
rigando, riuulosque aquarum moliendo, quae
ex propinquo suauiter instrepant. Inter ini-
tia vero statim, si aetas, tempus, virtus, & alia
eiusmodi permiserint, venam incidere oportet, ut ex capite precedente etiam satis liquet.

venae se-
ctio.

Epithemata vero & reliqua refrigerantia in
principiis & incrementis accessionum non
sunt ad mouenda: hoc enim tempore corpo-
ris affectus adhuc ambigit, & calor viscera ob-
fidet: quapropter adhibita calorem in profun-
dum repellendo, maioris nocumendi occasio-
nem praestant, igneus enim calor intus repres-
sus, vehementiori rursus ardore excitatur: sed
in vigore, calore iam per vniuersum corpus
explicato, tum enim residuum caloris praeter
naturam circa viscera derelictum, promptè ex-
tinguetur. Hinc aegri melius spirare incipiunt,
& leuiori siti infestantur. Quidam etiam rori-
do efflate vapore delinunt, somnum capeunt.
Sint autem epithemata eiusmodi, quae. R. suc-
ci rosarum, lactucæ an. ʒ. iii. s. succi itybi dome-
stici ʒ. ii. s. aceti optimi ʒ. i. s. santalorum oïum
an. ʒ. i. caphuræ gr. iiii. misce, fiat epithema.
Porro instante totius morbi vigore, & nullo
eorum quae dicta sunt cap. 3. prohibente, dā-

epithe-

mata

quo tem-

pore ad-

hibenda.

epithe-

ma.

Aqua fri-

gida quā

do dāda.

da syncera frigida, In curatione siquidē fe-
brum ardentium, horū alterum fieri necessa-
riū est, si perfectē morbus solui debet: aut bi-
lios humores excerni, aut eosdē extingui.
Excernūtur itaque per venę sectionē, sudores,
vomitiones, & alium. Extinguuntur autē fri-
gidæ potu, quo ardētissimę febres nō raro ex
toto curātur. Cæterū balneū his solū vsui est,
qui citra tumore inflammationi aut erysipe-
lati consimilem, ardenti febre laborāt, in vri-
nisque apparuerit coctionis signa. Aeger qui
lauiro frigido uti vult, sit iuuenis, carnosus,
tempus quoque æstiuum, ac constitutio anni
calida & sicca: nec eo utatur nisi in febris vi-
gore: idque maximē faciat, si frigidę lotioni
assueuerit. Moderatio vero existēte febre, ro-
bustaque virtute, simul cum coctionis notis,
conferunt dulcis temperatęque aquę balnea:
hec enim refrigerant & humectant, ut dixi-
mus. Ex vntionibus chamæmelinum oleum
etiam, si continens aer frigidus sit, conuenit.
materię, ex qua remedia ardentium febrium
componuntur, copiam ex sequentibus petes
capitibus,

Tertiana quidē febris intermittēs exquisita est, quę ex flaua bile per sensiles corporis partes delata oritur, & sui ipsius naturā purā atque syncerā seruat, & dignoscitur iis notis. In biliosioribus naturā corporibus consistit, & vigenti etate, tempore estiuo, calidis & siccis regionib⁹, similique aëris cōstitutione, vita etiā laborib⁹, vigiliis, curis, ac solis feruori addita. Ad hæc in eo quoque facilē tertiana exquisita accenditur, qui cibis ac potionibus calidis & siccis antea vsus est. Hæc etiam statim ab initio inque singulis accessionibus rigorem vehemētem affert: qua vna ratione ab ardente febre, vt antea commemoratū est, differt. A quartanę verò rigore in hoc distat, quòd corp⁹ pūgere, ac veluti vlcerare videatur: cū quartana refrigerationem habeat simillimam ei quæ hyberno tempore sentitur. Tertianam itaque febrem non contingit fieri sine rigore vehementi, pungente ac vulnere carne. Quartana verò, neque primo die statim cū rigore inuadit vehemēti, nam progrediente ipsa atque aucta, vnā etiā rigor augetur: sensusque ægrotantiū non est quasi eorum qui punguntur, sed potiùs qui refrigerantur, & veluti ad ossa vsque molestantur. Est quoque in tertianis pulsum exactus ordo & æqualitas, qui tamen ad vehemētiam, magni-

Tertiana
exquili-
ta.

signa.

quartanę
rigor quo
distet à ri-
gore ter-
tiana.

tudinem, & frequentiam in accessionū incre-
 mēto excitantur. Præterea & sitim in vigore
 inuehit, ac hominem exurit, vt abiectis vesti-
 bus aeger denudetur, amplēque & frequenter
 spiret, exuffletque veluti flāma, frigidāque
 potādā flagiet, calor æqualiter subinde per
 totū corpus extenditur, nihilōque magis tho-
 rax quā extrema calēt. Et si manum iniece-
 ris, occurrit primū plurimus ac mordax ca-
 lor, & cū aliquo veluti vapore elatus, nō mul-
 to tamē postea à manu euincitur. Et iam bi-
 bendi tempus adest ægrotāti. Vbi verò potio-
 ne fuerit recreatus, statim copia vaporis cali-
 di per cutem emergit, sudoris nuntia. Bilis
 etiam vomitio superuenit, aluūque soluitur,
 & biliosum mingūt. Præterea ad integritatē
 infebrecitationēve definit, vbi accessions
 tempus horarum non plurium duodecim ex-
 pedierit. nam hoc tempus longissimum est in
 veris tertianis. Quæ singula fusiū explicat
 Galenus libro 2. de crisib. cap. 3. Tertianam
 autem exquisitam, vt quæ ex flaua bile cōmo-
 ta inualescat quā maximē fieri potest, refri-
 gerare ac humectare oportet. is enim humor
 inter omnes qui in corpore sunt, calidiōrque
 sicciōrque existet. Aeger itaque decumbat in
 loco frigido ad auram suauem, vt cap. 5. etiā
 dictum est, exposito. Solum etiam spargatur

Tertianæ
 exquisitæ
 curatio.

frequenter aqua frigida, aqua stillatitia ro-
 sarum, violarum, & similium. Humi etiam
 sternantur folia salicum, vitis, flores rosarū,
 violarū, nenupharis, ac eiusmodi. Cibus vtan-
 tur ægri, quibus humectādi & refrigerādi fa-
 cultas inest. Ex oleribus quidem atriplici bli-
 to, malua, lactuca, cucurbita, lapatho, inty-
 bis, & similibus. Ex aliis verò ptisanę succo, &
 piscibus saxatilibus. Ex volatilibus, quę mol-
 libus constant carnibus. Quę verò talia non
 sunt, eorū alis, testiculis quoque gallorū, suil-
 lisque pedib⁹ & cerebro Porcellorum etiam
 si dederis carnem liquefactā, nihil nocebis.
 Sed & oua ad sorbēdum sunt offerenda, præ-
 sertim vitelli eorū: nā hi facilius quā pars
 alba concoquuntur. Ex fructibus permitten-
 dum, vt illos degustēt qui nō omnino ad con-
 coquendū difficiles sunt. Abstinentū autem a potus
 melle, sinapi, salitis, omnib⁹que acribus. A vi-
 no verò, antequā morbus cōcoquatur, om-
 nino arcendus æger. Interim bibat decoctū
 cinamomi, aut hordei, aut hoc quod. R. zula-
 pii violacei ʒ.iiii. decoctionis cinamomi lib.
 i. misce, fiat potio. Cæterum vbi cōcoqui cœ-
 perit morbus, dandum est ab initio vinū te-
 nue, aquosum, & paucum: vbi verò iam pro-
 pe est vt morbus solvatur, amplius est offerē-
 dū. Quod ad somni rationem attinet, in ac-
 cessionibus nō

**dormien-
dum.**

cessione non est dormiendū, sed vigilandum
potius, vt sanguinis, spiritus, & caloris natu-
ralis ad interiora motio impediatur, atque
adeo in contrariū & ad exteriora retrahatur:
aliās enim febres vix dissoluuntur, & ad con-
sistēdi tempus tardissimè perueniunt, fluxio-
nēsque multiplicātur. Finita accessione, som-
nus non improbat. Exercitia & omnes ve-
hementiores motiones cauendę, ne cū Hero-
dico, cuius Hippocrates meminit, ægrotātes
interinam^r. Animi perturbationes, ira potis-
simū, timor, mœstitia, & similes, fugiendę.
Non solūm verò prædicta victus ratione, sed
medicamentis etiā refrigerare & humectare
cōuenit. Quapropter hæc aut cōsimilis potio
hauriēda erit, quę. R. florū violarū, boraginis
rosarū ā. m. i. florū nymphę m. i. s. intybi hor-
tensis vtriusque (endiuiam & scariolā hodie
vocāt) lactucę vtriusque an. m. i. s. passularum
purgatarum ꝑ. i. prunorū damascenorum nu-
mero. xi. seminum intyborū, lactucę, portu-
lacę, cucurbite an. ꝑ. iii. radicū cichorii ꝑ. vi.
Decoquātur singula in duabus libris aquę fō-
tanę, donec tertia pars cōsumpta fuerit. dein
colētur, & colat^r humor saccharo dulcescat,
& cum oui cādido clarificetur, atque adiiciā-
tur syrupi de intybo domestico latifolio, zu-
lapii violacei ā. ꝑ. ii. s. fiātque potio. Aut si po-

**Decoctū
alterans.**

tiō egrotanti displicet, detur hoc eclegma,
 quod. R^x conseruē violarū, horaginis, rosarū, **eclegma**
 nymphæ, cichorii an. ʒ. s. diaprunorum non
 solutorū ʒ vii. diarhodōn abbatis ʒ. i. specie-
 rum diatria santalorū ʒ. ii. cum zulapio vio-
 laceo quod satis est, fiat eclegma. Non negli-
 genda præterea biliosū humoris, si res ita exi-
 gat, vacuatio : sed eum sanè qui ad stomachū
 cōfluit, per vomitū educere oportet. Qua ve- **vacua-**
 rò ratione sit ciendus, in superiorib. libris est **tio.**
 annotatum. Eum autē qui ad inferiora repit,
 alui deiectionibus elicere oportet: hoc qui-
 dem & s^pōte fieri solet in tertiana exquilita.
 Alius itaque mollientib⁹ clysteribus exina- **clyster**
 nienda est: qualis est qui. R^x maluæ vtriusque,
 herbæ violarum, mercurialis, intybi domesti-
 ci, angusti folii, hoc est scariolæ, an. m. i. semi-
 num portulacæ, melonum an. ʒ. ii. s. Decoquā-
 tur in aqua iustę quātītatis, quoad tertia pars
 absumpta fuerit. Colaturę adiciatur casię fi-
 stularis recēs extractæ ʒ. i. olei violacci ʒ. iii.
 salis cōmunis ʒ. i. s. misce, fiat clyster. Per vri-
 nā quoque & sudores diuertere oportet. vri-
 na igitur portionibus, in quibus apium aut a-
 nethum maduerunt, prouocāda. Et si cōstio- **absyn-**
 nis notę apparebunt, iam tutō absynthiū da- **thium.**
 bis: quòd alioquin summum est vētriculi re-
 medium, vbi bilis hunc infestauerit, si præser-

Sudorem timet ex ipsius coma quantum sufficiat accipies,
provo- melicrato intinxis. Sudorem verò hoc vel
cans. cōsimili medicamēto euocabis, quod. R. ra-
 dicum apii, asparagi, cichorii, an. ʒ. s. semi-
 num oreoselini, fœniculi, rusci, smyrnii an.
 ʒ. ii. cicerum nigrorum ʒ. iii. anethi M. s. De-
 coquantur singula in aqua fontana iustæ ma-
 gnitudinis, colentur subiinde, & colatus hu-
 mor saccharo dulcescat, & adiciantur oxy-
 melitis compositi ʒ. ii. & fiat potio. Aut sin-
 gula iam dicta redacta, in puluerem exhibe-
 antur, qualibet vice ʒ. i. aut ʒ. i. s. cum oxy-
 melitis ʒ. iii. Idipsum verò in declinatione
 accessionis, aut die qua æger à febre liber est,
 faciendum erit. In hunc vsum proderit inun-
 ctio ex oleo chamæmelino & anethino, ac
Balneum similibus. Balnea quoque calida ex aqua po-
 tabili profunt, tum quia aliquid bilis educunt,
 tum etiam quia sua qualitate plurimum iu-
 uant. Nam huiuscemodi balnea humectant,
 & potentia refrigerant. Marinæ autem aquæ,
 & salæ, nitrosæ, aquæ sulphuræ, plus quidem
 bilis educunt: sed multò minus, quàm pota-
 biles, profunt. Præstat verò neque ipsas
 vtilis dicere, quandoquidem plus qualita-
 te nocent, quàm euacuationibus iuuent. Sem-
 per autem oportet contrarias qualitates il-
 lis quæ præter naturam inualuerunt oppone-

Contrariæ
qualita-
tes illis

se: quū hoc multò plus iuuet, quàm quomodo libet euacuare. Hæc igitur in balneis intentio sit, vt corpus madeat & humectetur: atque idcirco neque nitrum, neque salem, neque sinapim inspergere oportet, at plurimum oleo calido perfusos ægros ad aquā perducere, ac madefacere. Et si in ea natare voluerint, quandiu potuerint permittendum. Atqui balneis admodum delectantur, si etiam his in die lauari permiseris, non aberrabis, vt Galenus perspicuè lib. 1. ad Glaucon. cap. 5. docet. Verū illud semper in memoria habeto, vt id in tempore faciant. Si verò signa iam coctionis ostendantur, tunc etiam si sæpius laueris, nil deliqueris,

que præter naturam operanda.

DE TERTIANA NOTHA.

CAP.

VII.

Tertiana notha fit, quando bilis maxima causa ex parte pituitæ miscetur. Hinc est quòd non singula signa, vt in exquisita, puræ bilis naturam præ se ferat. In ea etiā accessions tempus duodecim horas excedit, neque etiā, vt exquisita, septenis circuitibus iudicatur. Tardiùs denique in hac ipsa spuria tertiana coctionis notæ apparent, neque tant⁹ etiā in vigore calor. Accedit quòd nō finiatur, vt exquisita, su-

viatus.

viſtus.

doris copiâ. Viſtus ratio nō ſit in vniuerſum
in hac febre, quæ refrigeret atque humectet.
ſed aliquid quoque aſſemat quod calefaciat
& incēdat. præiacet enī craſſior, neque adeo
calida bilis. Plurimum igitur ea laborātes in-
uat ptifanæ cremor, adiecto piperis modico,
vel hyſſopi, vel origani. Sorbitiones etiam
concoctu faciles dandæ ſunt. Porro cum ac-
ceſſionis tempus longius ſit, atque adeo in-
tegrum diem duret, non ſanè quotidie, ſed
alternis tantum diebus cibum exhibere o-
porteret. hac enim ratione ne morbus augea-
tur, cauebimus. Verum curandum etiam vni-
cè, ne ægrotantis vires, quæ longiori tempo-
re debent laborare, proſternantur. Quapro-
pter difficile admodum eſt ſeruare vtrunque.
quoniam inediæ quantum proſunt ad mor-
bi coctionem, tantum vel plus officiunt viri-
bus: cibi verò quantum ægroti robur adau-
gent, tantum coctiones impediunt. Quare in-
edia quidem, vbi valentiores fuerint vires,
& morbus concoctu difficilis fuerit, vtendū.
largiori verò cibo, vbi vires ſint imbecillio-
res, neque morbus concoctu conti max. Pot^o
ſit decoctum cinamomi, aut hordei, in quod
(vt dictū eſt) aliquid hyſſopi aut origani in-
iectum ſit. Quies etiam conducit. Quod ad
curandi rationem attinet, ſi ſanguinem mit-

curatio.

tere opus est, neque hoc omittendum, sed ab initio statim adhibita ætatis, temporis, regio **venæ sectio,** nis, habitus corporis, & similibus distinctione: tantumque sanguinis detrahendum, quantum præsens exigat status. Clysteres quoque non admodum molles iuvant, qualis est qui. **clyster.** R. malvæ, mercurialis, foliorum violarû, origani, hyssopi an. m. i. cartami p. ii. coquantur singula in aqua infusæ quantitatis. colaturæ adiciantur benedictæ laxatiuæ vocatæ, hie-
re picræ anna ʒ. iii. mellis rosacei ʒ. vi. oleo-
rum violacei, chamæmelini an. ʒ. i. s. salis communis ʒ. ii. fiat clyster. Ceterum danda etiam decocta, quibus ea insunt que citra plu-
rimam calefactionem & exiccationem inci-
dere & urinam ciere possunt. cuiusmodi est id, quod R. radicum apii, fœniculi, cicho-
rii anna ʒ. i. intybi domestici utriusque, ori-
gani, hyssopi anna m. i. lactucæ m. i. s. semi-
num quatuor frigidorum communium an. ʒ. i. seminum fœniculi, apii anna ʒ. i. s. De-
coquantur in aquæ lib. 2. donec tertia pars absumpta fuerit. Colatus humor dulcescat saccharo sufficenti, & ovorû albuminib⁹ pu-
rificeetur, ac subinde adiciatur syrupi ace-
tosi simplicis, mellis rosacei colati, cymeli-
tis simplicis an. ʒ. i. s. & fiat potio. Post hæc ea **purgatio** quæ ventrem placidè subducunt, sunt exhibē-

da, vt dilutum rhabarbari, eclegma de pfilio,
indi appellatum, & alia eiusmodi, quæ bilem
cum pituita educere possunt, qualia multa in
superioribus libris sunt annotata. Post septi-
mum diem iugiter decoctū comæ absynthii
dandum est. Multos quoque iuuat oxymeli

vomit. se solo potum. Vomitus autem à cibo adeo
iis quibus hæc febris perdurauerit, utilis est,
vt multi, Galeno libro primo Methodi medē
di ad Glauconem teste, hoc vno præsidio sta-
tim fuerint curati. Hypochondria quoque ca-
lidis fouēda sunt medicamētis, vt scilicet fla-

fomētū. tus, qui ea distendant, discutiantur. Cōuenit
verò hoc potissimum fomētum, quod. R. flo-
rum chamæmeli, melilpti, anethi M. i. absyn-
thii M. s. rosarum rub. p. i. seminum fœnigræ-
ci, lini an. 3. iii. Bulliant singula in aqua suffi-
cienti, donec tertia pars cōsumatur. Dein spō-
gia in hac madefacta, hypochondria foucan-
tur. Poterit etiam ventriculus hoc aut simili

**unguen-
tum,** vnguento inungi, quod. R. olei mastichini, ro-
facei, chamæmelini an. 3. iii. Pulueris gar-
ophyllorum 3. i. s. ceræ quantum satis est, fiat

balneum. vnguentū. Cæterum in tertianis non exquisi-
tis, neque statim circa initia balneare
expedit, sed quum primū no-

ta cōtentionis appa-
uerint.

Alterum genus febrium intermittentium est exquisita quartana, quæ ex solo atræ bilis humore putrescente generatur. Hæc quidem non primo statim die cum rigore inuadit vehementi, sed talis est qualis iis qui vehementi gelu frigescunt. Progrediente autem ipsa atque aucta, vnà etiā rigor augetur, inualescitque quotidie vsque ad totius morbi incrementum, sensusque eius non pungentis stimulantisve cutem, sicut in tertiana, sed vehementem algorem inducentis, & tanquā ossa frangentis est. Pulsus in ea satis tardi sunt ac rari, caloris motus, incrementum & vigor tertianis febribus contraria sunt. In ea enim humor paulatim veluti lapis aliquis, aut testa, aut os, aut tale aliquod huiuscemodi corpus frigidum & siccum succenditur. Vbi verò aliqua ex eo flamma fuerit accensa, nihil fumidum, aut à se incombustum in accessione relinquit. Atque idcirco in hoc humore longiores sunt cessationes, quàm in pituita, atque intermissio exquisitè pura videtur: quoniam quicquid atræ bilis fuerit accensum, exhauritur, atque dispergitur. Bilis prætereà flauæ vomitus quartanam non comitatur. vrinæ, tanquàm per crassiorem materiam excolatæ.

causa.
signa.

sunt ternes, albę, & aquosę. Adhęc in autum-
 no potissimũ incipit, erraticis superueniens
 febribus. Cæterũ inspicienda & laborantis
 natura seu temperamentum, victus ratio quę
 antecessit, regio, ætas, & alia eiusmodi. Si
 enim frigida & sicca fuerint, tũc certius quar-
 tanam futuram sperabimus, potissimũ ubi
 eo tempore quartanę febres populariter va-
 gabuntur. Porro quod ad curandi rationem
 attinet, quartana laborantes initio modera-
 tē & leniter tractandi sunt, neque vlllo forti
 medicamento, aut euacuatione irritandi: nisi
 fortē sanguis vehementer exuperare videat-
 ur. tum enim sanguis auferendus. Et si venā
 incisā, defluens sanguis niger ac crassior fue-
 rit, audaciũ mittendus est. Quod si verò
 flauus aut tenuis apparuerit, statim supprimē-
 dus. Venam verò secare oportet lienarem vo-
 catam, aut quę est in sinistro cubito, mediam.
 victum instituire conuenit optimum, cum ni-
 mirum qui minimē flatuosus sit. A suillis ita-
 que carnibus arcēdi sunt ægri, atque ab om-
 nibus eduliis quę viscida ac tenacia sunt, &
 tardum habēt exitum, atque ab omnibus quę
 refrigerant & exiccant corpus. vtendum verò
 est volatilibus montanis, quę boni succi sunt,
 & non in paludibus degunt. piscibus etiam
 qui molli carne tenacitate carente præditi

curatio.

venę se-
ctio.viā ra-
tio.

sunt. Salsa etiam, & sinapi in cibo, ut incendantur & extenuentur humores, adhibenda sunt. vino utendum est albo ac tenui, & mediocriter calido. A frictionibus autem & deambulationibus, & aliis hominum consuetis studiis non sunt penitus prohibendi. A balneis tamen si possunt, omnino abstineant, frictionibus duntaxat adhibitis. Et si brevis, nec admodum violenta quartanæ accessio fuerit, nihil nocebit si diebus inter accessionem mediis ad cōsuetā exercitia se transferant. Cæterum clysteribus quoque utendum, à principio quidem mollibus, postmodum verò acrioribus. Molles ex præcedente capite petes. paulò acrior hic est, qui R& maluæ, chamæmeli, mercurialis, foliorum violarum an. ℥. i. folliculorum senæ, polypodii an. ʒ. v. hæmionitidis m. i. s. Decoquantur in aqua iustæ quantitatis. colati humoris accipe ℔b. i. & adice casia fistularis ʒ. i. eclegmatis diasenæ. ʒ. s. olei communis. ʒ. iiii. mellis rosacei. ʒ. s. salis gemmæ nominati. ʒ. i. fiat clyster. certis etiam diebus dandum medicamen quod diatriônpipereôn vocatur. Imò rectè fecerint ægrotâtes, si quotidie piper cum aqua biberint, Galen, lib. i. ad Glauconem autore. Hæc quidem in principio & augmento potissimum sunt facienda. si verò

clyster,

in vigore morbi ægrotus esse videatur, tunc
 tenuiorem victus rationem adhibere conue-
 nit, quàm antè vel postea. statim verò præci-
 piendum, ut in longum tempus quiescat, ac
 visceribus prouidendum vngendo, illinien-
 doque his quæ mollire ac laxare possunt: qua-
 lia sunt quæ ex farina hordeacea, semine
 apii, iride, cumino, ruta, & iis similibus com-
 ponuntur. Inter cetera verò hypochondrium
 finistrum hoc vnguento erit vngendum,
 quod R^x olei de capparibus. 3. iii. oleorum
 irini, amygdalarum dulcium an. 3. ii. Seminis
 apii, cumini, radicis iridis an. 3. i. ceræ quod
 satis est, fiat vnguentum. Posthæc vtendum
 medicamentis quæ ciendi vrinam vim obti-
 nent. In quem sanè vsum malsa propinanda,
 in qua anethum, aut ruta, aut apium deco-
 ctum sit. Mox si coctionis notæ apparuerint,
 purgandum medicamentis, quæ atram bi-
 lem euacuant: idque non semel tantum, sed
 sæpius, si fuerit necessarium. Qualibus autem
 medicamentis purgantibus vtendum sit, li-
 bro primo in cap. de Melancholia expositum
 est. Laudat tamen præter alia Aëtius, vinum
 dulce infusum in colocynthidis cavitatem,
 sic tamen ut illi admisceatur quidpiam apii,
 aut dauci, iucunditatis gratiâ. Vtendum quo-
 que vomitu à cibo. Et si nihil prohibuerit,

vnguen-
 tum.

vrinam
 cienda.

vomitum.

elleborus albus est exhibendus, primum quidem permixtus raphanis: ut in superioribus ostensum est libris. quod si nihil fecerit, elleborus ipse. Quod si quispiam ab elleboro abhorruerit, hoc aut simili uti poterit, quod R^z succi raphani. ℥.iiii. oxymelitis simplicis. ℥.ii. misce, ac tepidum bibendum exhibe. Qui vero nequeunt euomere, hi per inferiora purgandi. A purgatione dandum medicamentum è viperis, quod theriacam vocant: aut illi facultate simile. Quicumque inter morbi initia, aut omnino ante vigorem, aliquod ex iis medicamen exhibent, quartanam quæ simplex erat, sæpius duplicem faciunt, aut omnino maiorem difficiliorēque. Ex duplici autem triplicem, vel prorsus ambas maiores difficiliorēque reddunt.

theriaca

DE QUOTIDIANA. CAP. IX.

Quotidiana febris intermittens ex pituitæ putredine, per sentientes corporis partes à natura detrusa, ortum habet. Dicitur Amphimerina Græcis, quod amborum dici scilicet & noctis particeps sit. singulis enim diebus accessiones facit, quæ ad infebricitationem ac integritatem non desinunt, occupantque ferè decem & octo horarū spatium. His verò

causa.

signa.

potissimum signis dignoscitur. Haudqua-
 quam cum rigore primo statim die inuadit,
 sed progressu temporis refrigeratio potius
 quam rigor occupat. Pulsus, quum primum
 accessio fit, inordinatus est, & inæqualis, tar-
 dus, paruus ac debilis. Neque verò in aug-
 mento motus velocitas, magnitudo, atque
 vehementia quotidianis adsunt. Calor non
 tam acris ac vehemens, vt in tertiana: ne-
 que enim adurit egros, neque multum & cre-
 b. ò spirare compellit, ac veluti flammam ex
 ore efflare, vel frigidam expetere: sed humi-
 dus ac fumosus cum multo vapore commix-
 tus. Aegrè quoque accenditur, ac longum
 consumit tempus, dum inualescendo per-
 uenit ad summum. Minimè denique qui sic
 febricitant, sitiunt: quòd non duntaxat lin-
 gua, imò totum corpus in hac febre humi-
 dissimum sit. Vrinæ in quotidianis vel albæ,
 tenues, & aquosæ, vel crassæ, aut turbulentæ.
 Nullus omnino sudor in primis diebus erum-
 pit, neque vnquam exacta feбриendi quies at-
 tingitur. Vomitus etiam pituitosi iis acci-
 dunt: & quæ per aluum excernuntur, frigi-
 diora & humidiora, crudiora, aquosiora, &
 pituitosiora sunt. vniuersum quoque corpus
 in hisce febribus plenum crudis humoribus
 inuenitur. Cæterum quotidiana febris humi-

dis pituitosæve naturas maximè infestat. Hyemis quoque tempore, humida & frigida constitutione, senili ætate, & puerili, his denique qui ocio plurimo dediti sunt, crapulis, ebrietatibus, balneis assiduïs, post cibum præsertim vtuntur, quotidiana febris facillè accedit. Quæ singula indicia Galenus fusiùs lib. 1. ad Glauconem cap. 7. & lib. 2. de Differ. feb. cap. 4. atque lib. 2. de crasibus cap. 5. prosequitur. Victus ratio in hac febre in vniuersum fit incisoria, ideòque ad ea capita recurrendum erit, in quibus qualis sit ista victus species, à nobis in superioribus libris sæpe traditum est. Primis quidem diebus aluus clysteribus mollientibus eluenda est. Dein, oxymelite vtendum & aliis quæ vrinam elicere possunt. Conuenient igitur decocta ex radice apii, oreoselini, iridis, fœniculi, & similibus antea sæpissime commemoratis, cum syrupis acido composito melle rosaceo, de duabus radicibus, & aliis quibus incidendi & extenuandi facultas inest. Circa statum verò de ventriculo est habenda sollicitudo, præsertim de eius ore. Quare ante cibum hoc vtendum vnguento, quod R^x oleorum mastichini, absinthini, nardini an. ʒ. ii. s. mastiches, gariophyllorū, ligni aloës an. ʒ. s. cinnamomi. ʒ. i. cum cera quod satis est: fiat vnguentum.

victus.
ratio.

vnguentum

vomitibus.

tum, quo ventriculus inungatur. Deinceps iubendum est, vt ægri à raphano & cibis assumptis vomant. His etiam vtendum medicamentis, quæ pituitam subducunt: qualia multa in præcedentibus libris commemorauimus. Hæc pro curatione febris quotidianæ, quæ raro admodum accidit, sufficiant. Nam quæ hic desiderantur, in præcedētibus abundè docuimus.

DE HECTRICA FEBRE. CAP. X.

hectica

quid.

hectica

cur dicta

habitus

corporis.

causa.

Hectica febris appellatur, quando calor præter naturam non solum in spiritibus & humoribus, sed iam in partibus etiam solidis consistit. Hectica verò dicitur, vel quòd firma ac fixa sit, ac difficulter soluator, quemadmodum habitus: vel quoniam habitum corporis comprehendat. Sic enim vocare consueuerunt, solidas partes humidis distinguentes. Hecticæ autem febres duplici modo generantur. primùm magna quidem ex parte ex ardentibus febribus, quæ tantum protrahuntur, vt longitudine temporis humorem in corpore cordis contentum absumant: vel fieri potest, vt eius adhuc magna portio reseruetur. Illæ verò non tantum hecticæ sunt, sed etiam *μαλακώδεις*, hoc est, tabidæ. Quæ au-

tem manente adhuc humiditate generantur, ubi corpus cordis occupauerint, hinc maxime accenduntur, haud secus quam lucernæ flamma ex ellychnio. Atque hæc vna quidem februm hecticarum generatio. reliqua est quum statim inuaserint, similem primum sui ortum diariis facientes, aut ex mœrore, aut ira, aut lassitudine nimia, vnâ cum solis feruore nata. Hasce igitur febres non est admodum difficile curare. At quæ ex ipsis in tabem marcorumve, qui Græcis dicitur Marasmus, ex ex inscitia medicorum peruenerunt, ubi iam exquisitè consistunt, & non adhuc incipiunt, has non modò curare difficile, imò etiam impossibile. Earum enim natura calida & sicca est, vt tale aliquid patiatur cor, quale lucernæ funiculus, quum plurimum perustus fuerit. Nam qui ita torrefactus est, frangitur & dissoluitur, atque ex ariditate continuitatem amittit, adeò vt etiam si copiosum oleum superinfundas, flamma abundatior non possit accendi. Semper enim parua & imbecilla in ipsa palpitat, ac continuè fit minor, donec ex toto extingatur. Talis quidem est febris, quæ omnino *μαρασμώδης*, hoc est tabida existit. Hæctica verò, quæ in marasum incidit, cognitu promptissima atque facillima existit. Nam priusquam pulsum atque calorem tactu signa;

perpendas, videbis oculos immodicè concu-
 uos, veluti quibusdam quasi serobibus recon-
 ditos, exhausta iam vniuersa in ipsis humida
 substantia, ita vt ossium quibus palpebræ co-
 hærent eminentiæ conspiciantur. Sordes qui-
 dem in ipsis aridæ apparent, & quidam squa-
 lidus affectus, qualis maximè inest his qui to-
 to die sub solis ardore iter longum per pulue-
 rem fecerunt. Flos etiam ille vitalis perit, cu-
 tisque in fronte arida distēsaque est. Palpebræ
 frequēter veluti somnolentiæ conueniunt. Ve-
 rùm passio eorum somnus non est, sed potius
 vigilandi impotētia. Contabuere quoque car-
 nes quæ in tēporibus sunt, vt collapsa videan-
 tur, & concaua loca. Quid enim aliud præter
 ossa & cutem solam habent? nam si denuda-
 rum vētrem inspexeris, neque intestinum, ne-
 que viscus vllum superesse videbitur. Hypo-
 chondria sursum ad thoracem conuelluntur.
 Quòd si eos tangere libeat, cutis quidem ap-
 primè arida est: quam si digitis apprehendens
 extenderis, instar corii cuiusdā consistit. Pul-
 sus tenuis, durus, debilis, & frequēs. Caliditas
 quum primùm manus admouetur debilis est,
 paulò pòst acris & rodens erumpit: & magis,
 quum amplius tãgendo immoraberis. Maxi-
 ma quoque erit hæc & minimè anceps nota:
 adhibito cibo calor incēditur, pulsusque man-

gnitudine ac velocitate intenditur. Tandem autem hectica febris dicetur, quandiu nativa humiditas reseruatur. vbi verò ambigitur, ne nihil amplius humoris supersit, absoluta iam tabes est. Hecticas verò febres priusquam ad curatio tabem deueniant, omni conatu refrigeramus. Summa itaque curationis in refrigerando ac humectando collocatur, tam his quæ extra admouentur, quàm iis quæ intra sumuntur. Aer igitur inspiratus frigidus sit & humidus. Et si natura talis non sit, arte paretur, vt dictum est suprà cap. 6, de curatione tertianæ. Cibis vtendum iisdem viribus præditis: ptisanæ nimirum cremore, pane modico in aqua frigida macerato: carnibus hædi, phasianorum, volucrum montanarum, testiculis gallorum, carnibus caponum, ouis sorbilibus, casco recenti salis experte. Piscibus petrosis, lactuca, intybis, cucurbita, spanachia, malua, & similibus. Cerasis, prunis, malis punicis, melonibus, ficibus, & eiusmodi. lac etiam mirificè iis prodest, modò alia febris ab humorum putredine orta non cõplicetur. Quæ verò ad huius exquisitam exhibitionem sunt necessaria, vt alia multa huic instituto conuenientia, tradit Galenus lib. 7. Ther. meth. Potus sit aqua frigida moderatè sumpta, aut decoctum cinnamomi, aut vinum aquosum, tenuis. conuenit

denique hecticis sæpius die cibum accipere, vñ
 nimirum hac ratione caueat ne vna vice ma-
 gnam ciborum copiam ingerat. Motum im-
 modicum, & quicquid vires resolvere potest,
 deuitent. Cæterum medicamenta purgantia
 illis qui hectica febre laborant, non sunt pro-
 pinanda. Sed si alius plus equò adstricta fue-
 rit, leuib. ac alterantib. clysteribus, adiecta
 cassia fistulari, hæc abluere oportet. Intra cor-
 pus exhibenda medicamenta refrigerantia ac
 humectantia: qualia inter composita hodie
 vsitata sunt, syrupi violaceus, de nymphæa, de
 intybo domestico, acetosus, & similes. Item
 confectiones diarrhodôn abbatis, diatraga-
 canthæ frigidæ diapapaueris, similisque. Ex
 simplicibus succi lactucæ, porrulacæ intybi, &
 papaueris. Inter ea verò quæ extrinsec⁹ admo-
 uentur, balnea huic morbo obnoxiiis quouis
 tēpore idonea sunt. balnea quidem aquarum
 dulciū: ad quæ sanè egrotus in lectulo, aut sin-
 done deportetur. Aquam verò temperatissi-
 mam esse oportet: in qua etiam moderatè
 commorandum, ne scilicet quippiam è pro-
 pria humiditate hauriatur. tantum abest ve
 in ea sudare debeat. Sunt qui in aqua deco-
 quendas herbas aliquot esse putent: violas
 nempe, maluas, lactucas, flores nymphææ, &
 iis similes. Nonnulli item pedes vitulinos, &

Balnea.

capita agnina, quoad ossa carnibus separentur. Cauendum etiam ne perfundatur caput. Vbi itaque satis iam in balneo commoratus fuerit, mox hinc eductus, in frigidam semel totus tingatur, ne vel breuissimo quidem spatio illic moratus. Hæctica siquidem febricitantes, qui ad balneum accedunt. Galen. lib. 10. The. meth. teste, frigidam sint dimissi, nihil iuuantur. Protinus autem ubi exersatus fuerit, alter paratam habens sindonem ipsi iniiciat, ac deinde aliam. tum in lectulo collocatus, primum spongiis detergeatur, deinde mollibus linteis. nec committent qui eum detergebunt, ut violentius eum contrectent, sed quoad fieri potest, blandissime. Quid multa? eam sanè curam, si fieri potest, omnino in balnei usu adhibeant, quam Galen. loco iam citato requirit. Post hæc quidem oleis frigidis, & aliis humectandi facultate præditis inungendus erit. Inter cætera verò hoc conuenit, **linimen-**
quod & oleorum violacei. ʒ. s. de cucurbita **tum.**
ʒ. iii. butyri recentis salis experti, pinguedinis
porcinæ. ʒ. i. s. misce, fiat linimentum, ut vo-
cant. vel adiciantur musco sitatis tragacan-
thæ. ʒ. ii. medullæ cruris vitulini. ʒ. iii. ceræ
quod satis est, & fiat vnguentum. valet etiam
oleum nymphææ, de papauere, & rosaceum,
quod Galeno lib. 3. de simpl. med. facul. cap.

Epithema
2a.

86. arentia corpora mirificè humectare po-
test. Vbi vnctus fue rit, tum vestibus amictu
rursus super lectulo, aut findone in locum vbi
cibatur, reducent & nutrient. Proderit etiam
cor atque iecur epithematis, refrigerare &
humectare. qualia sunt hæc quæ R^x aquæ stil-
latitiæ violarum nymphææ lactucæ an. ʒ. iii.
aceti optimi. ʒ. s. rosarum rub. santalorum
omnium an. ʒ. i. specierum diamargaritôn. ʒ.
s. caphuræ gr. iii. croci. ʒ. s. misce, fiat epithe-
ma, quod cordi adhibeatur frigidum. Aliud
quod R^x aquæ stillatitiæ, intybi domestici, ro-
sarum an. ʒ. iii. lactucæ. ʒ. ii. acet. ʒ. i. specie-
rum diarhodôn abbatis. ʒ. i. s. rasuræ eboris
ʒ. s. caphuræ. ʒ. s. misce fiat epithema, quod ie-
cori admoueat. conferunt hecicis etiam
medicamenta quæ odore suo refrigerant &
humectant, vt sunt flores nymphææ, caphura,
violæ, rosæ, & similia. Plura etiam ad institu-
tū faciētia reperiet studiosus in cap. de Phthi-
si seu tabe. Et certè in hecicis curatione vni-
cè studendum, vt corpus non solū per ea quæ
intra corpus sumūtur, refrigeremus & hume-
ctemus: verum etiam per ea quæ extrinsecus
admouentur, olei potissimum inunctionem.
Quantum enim hoc ipsum foris adhibitum
ad corporis ac virium conseruationem con-
ducatur, celebri Pollionis Romuli exemplo

pollio:
romulus

docemur. Hunc enim centesimum iam annum excedentem, Plinio lib. 22. cap. 24. teste, quum Divus Augustus hospes interrogaret, quam ratione maximè vigorem illum animi corporisque custodisset, ille respondit: intus mulso, foris oleo. Hæc quidem ad rectè curandas febres sufficiunt. præclarè enim officio nostro defunctos nos esse putamus, quòd methodum quàm brevissimè potuimus indicaverimus. Remedia autem parcissimè attigimus, quòd ea nullo labore medicinæ non prorsus rudes, ex superioribus libris tribus, si plura desiderant, petere possint.

LIBRI QUARTI ET VLLIMI.

FINIS.

HIPPOCRATIS COI DE ME-
DICAMENTIS PURGATORII
libellus, nunquam prius in lu-
cem editus.

IVNIO PAVLOCRASO IN-
TERPRETE.

SVR MEDICAMENTA PURGAN-
tia non temerè exhibenda. cap. I.

Edicamentorum purgantium o-
pera non qualia censentur, exi-
M stunt. ab eodem enim medica-
mento aliqui modò purgantur,
modò non purgàtur. interdum
& alia quàm quæ consueverit, educit, inter-
dum immodicè purgat, nonnunquam & quæ
oportet, præstat. Quare non potest quispiam
hisce fretus medicamentis, ea temerè propi-
nare: siquidem & cibi nos alentes, medica-
menta existimandi sunt: minus tamen quàm
antedicta, homines nâque hisce rectè vascen-
tes, secunda valetudine fruuntur: minus rectè,
laborant: intemperanter, cen synceris à medi-
camentis euacuantur. Igitur iam patet, & ci-
bos ipsos esse purgantia medicamenta. minus
tamè, segniùsque, quàm syncera medicamēta,

cæterum his segniores, nobisque familiares,
 & quotidie in corpus intrêtes, temerè ac ne-
 gligenter exhibiti, homines perturbant, in
 morbosque præcipitant: atque vt semel di-
 cam, qui inconsideratè cibos dederit, nihil
 commodi, nihil opis est allaturus.

QVÆ QVIBVS MEDICAMENTA
 DANDA. CAP. II.

Igitur ab initio biliosis, medicamētum bi-
 lis purgatorium est propinandum: pituitosis
 quod pituitam: hydropicis, quod aqua: me-
 lancholicis, quod atram bilem educat, at si a-
 lia ab iis purgas quæ purgare conuenit, non
 purgas: quæ autem non conuenit, euacuabis,
 quare vtrunque peccaueris.

QVÆ PRÆMITTENDÆ INTER-
 ROGATIONES. CAP. III.

Itaque aliquem aut suprâ, aut infrâ purga-
 turus, cum prius interrogato, num aliàs me-
 dicamentum purgatorium acceperit? num
 alius subducentibus medicamētis facillè sol-
 uatur, velocitèrque obediat: aut cōtrâ, adstri-
 cta sit, ægrèque solvatur? Quod si facilem esse
 aluum, lubricamque responderit, mollioribus

minoribusque medicamentis indigebit: si alius sicca præclusaque sit, valentiora medicamenta postulat. Idem præceptum & in vomitoriis medicamentis observandum est, Verum si neutiquam vomitoria subducentiæve medicamenta sumpsisse se affirmaverit, tum denique scire oportet, quomodo sanitatis tempore se habuerit: nam subducentibus facilis alius patuerit, num vomitoriis stomachus libenter morem gesserit: num à crapula quæpiam in alui profusum incidere, omnia hæc sciscitari debes, ut recte ipsi possis consulere, Foeda est enim calamitas, cum, cui purgatoriam medicinam dederis, interficere.

QVIBVS MORBVS, QVOVE TEM-
pore exhibendæ medicinae purga-
torie. CAP. IIII.

Vicunque sanè validis febribus cor-
ripiuntur, his usque ad febris remis-
sionem purgatoria medicamenta ne-
dato: si id nolis, saltem ne citra quartum de-
cimum diem: calidæ enim carnes ipsorum, &
ventres, medicamentum retrahunt, nihilque
purgatur. Tunc planè febris magis exardet,
color permutatur, auriginosique fiunt agita-
ta nâque bile, & non detracta, neque sordida

potest, neque bibere: sed auersatur omnia, & plerumque moritur. Cæterum si medicamentum vincit, ante meridiem nulla fit purgatio, à meridiem fit immoderata deiection, atque commoritur. quod si diem hunc superstes sit, simulque cum purgatione febris tollatur, conualefcit. Quamobrem purgatoria medicamenta in magnis febribus ne ore sumantur, præcipimus. at si ipsis opus fuerit, per clysteria iniicere, quoties volueris, expediet: id enim tutius erit. Hac itidem ratione, estimo tempore post carnis ortum quinquaginta dierum spacio medicinam purgantem ne præcipuato, sed clysteriis vtitor. idem namque discrimen esse.

clysteres

DEFENSIO MEDICINAE CONTRA CALVMNIATORES.

CAP. V.

Dicent autem aliqui, qui medicinam calumniantes artem esse negat, pridem multos non implorata medici ope ex morbis euasisse. Atqui ego istorum orationi fidem habeo, simul tamen fieri posse arbitror, vt quispiam non vtens medico, ex medicina fructum percipiat: haud ita tamen, vt quid in ipsa rectum, quid non rectum sit, agnoscat. nam forte quidam ita seipso curare possunt, ac si accers

medicina
ex parte
ars.

medicis curati essent, Id verò præclarum iudicium est, medicinam non solum artem, verum etiam eximiam esse artem: quãdoquidem & ipsam funditus tollentes, per ipsam illam seruari vedeantur. Illud enim nouisse summa est necessitas, eos qui ex langoribus ad sanitatem restituti sunt, aliquid facientes aut non facientes conualuisse. aut enim ieiunio, aut ciborum copia, aut largiore potu, aut siti, aut balneis, aut ab eis abstinencia, aut exercitationibus, aut ocio, aut somno, aut vigilia, aut omnibus his confusè vtentes, incolumes euasere. Atqui & ex auxilii perceptione inuisse auxilians, eos cognoscere necesse est: contrà ex noxa accepta, rem nocentem affuisse. nam quæ iuuandi, quæ lædendi ingenio prædita sint, nõ cuiusque est dignoscere. Itaque si quid in ratione victus, per quã sanatus fuerit æger, laudare aut vitio dare cognouerit, omnia hæc medicinę esse comperiet. Et mehercule offensiones non deterius, quàm adiumenta, artem hanc esse testantur. iuuantia siquidem rectè administrata, iuuerunt. nocētia imperitè adhibita, nocuerūt, at vbi rectum, non rectumque vtrunque modum habent, quomodo id ars esse negandum est? illud nanque ego arte carere existimo. in quo nihil rectū est, neque non rectum: vbi autem vtrunque inest, quo-

modo id non artis opus, sed artis imperitiæ putandum est?

HIPPOCRATIS DE MEDICA-
MENTIS PURGATORIIS.
FINIS.

ADDITIO.

DE HEMITRITÆO. CAP. XI.

Vanquā varia sint genera composita-
rum febrium, vt liquet ex lib. 2. Galeni
de differen. febrium ca. 7. & lib. 2. De
erisib. cap. 9. & 10. & nos etiā summatim cap.
25. nostri Compendii medicinæ indicauim⁹,
de ea tamē hoc in loco duntaxat agem⁹, quæ
ex tertiana intermittente, & quotidiana con-
tinua componitur, & Græcis hemitritæos di-
citur, quod scilicet tota eius natura dimidia
parte, alterutram prædictarum febrium ha-
beat. Vt nimirum sit hoc genus febris exem-
plum, instar cuius aliæ omnes febres compo-
sitæ curari queant. Fit, vbi putre, cens pitui-
ta putrefactæ bili admiscetur. Tertiana cum
rigore inuadit, quotidiana cum extrema-
tum refrigeratione. Quare quæ ambarum
mixture constat, horrorem inducit, qui ri-

Hemitri-
tæus quid

causa,

signa.

pore quidem minor est, maior autem ac ve-
 hementior refrigeratione, atque adeò iis si-
 mul confusis neutrum verè eminet. Genera-
 tur autem duplici modo: vel enim duæ
 accessiones statim ab initio inuicem iungun-
 tur, simulque congregiuntur: vel seorsim sin-
 gulæ accedunt. Vbi igitur tertiana præpoller,
 magis horrida febris efficitur, & rigoris eti-
 am nōnihil in progressu accessionis assumit,
 adestque omnino calor maior & ardentior,
 & bilis vel vomitu, vel deiectione pellitur,
 aut humidus vapor exhalat. Quando altera
 pituitosa superat, perfrictiones quidem sum-
 ma exercent, pauci vero horrores: neque ta-
 men sitis, neque ardor in his affligit. Quum
 pares magnitudine sunt tertiana intermit-
 tens, & quotidiana cōtinua, insultus quidem
 accessionis cū horrore accidit. At quum ex
 pituita proueniens febris præcellnerit, sub-
 missiones pulsum fiunt, & horrores. Si verò
 calidior præualeat, subito incalescunt. Talis
 sanè est exactus hemitritæus ex æquivalente
 duarum febrium, puta tertianæ intermitten-
 tis, & quotidianæ continuæ temperatura pro-
 ficiscens. Non exquisitus verò vel ob bilem
 largiorem, vel pituitam causatur, vt copiosi-
 us tradit Galenus libro secūdo De disse. feb.
 capite octauo. Ex iis quibus intelligere potest,

exactus
 hemitri-
 teus.

non ex-
 quisitus.
 curatio.

que in hac febre sit curandi ratio. Nam quum hemitritæus exquisitus ex æquivalente commixtione duarum febriū, tertianæ scilicet & quotidianæ constet, curatio quoque adhibenda est tum tertianæ tum quotidianæ, ex æquo conueniens. In non exquisito verò, quum vel bilem largiorē vel pituitam habeat, pro humoris excessu variatur etiam curatio ipsa. Si enim flaua bilis sit superior, præ sidiis maxime utemur quæ in tertiana exposuimus. Si pituita, iis quæ in quotidiana comprehensa sunt. In summa, ei quod vrget incumbendum maxime est, sed ita, ne alterum prorsus negligamus. Quare nihil attinet hic nominatim per censere, quibus hæc febris demolitur remedia, quum quiuis ea pro humorum diuersitate & natura promptius ex capitibus. De tertianæ & quotidianæ curatione colliget. Nam si quis primum simplicium febrium, curationes exactè teneat, nullo labore compositas curabit. Proinde non est cur de compositarum febrium curationibus plura scribamus.

DE PESTILENTIA. XII.

Vum multa passim extent recentiorū

Q De pestilentia scripta, non est cur nos prolixè admodū de ea nūc disseram⁹.

causæ.

sed satis sit, si breuiter, ut in aliis fecimus, causas, indicia & curandi rationem indicauerimus. Quod igitur ad causas ipsas attinet, quæ sanè multæ sunt, nos eas tantum quæ medico sunt considerandæ, recensebimus. Fit itaque omnis pestilètia, Galenò lib. 1. De diff. feb. cap. 5. teste, à putredine aëris. In pestilenti igitur aëris constitutione inspiratio potissimū est causa, cur animantia, homines præsertim, pestilètia corripiantur. Fit etiam aliquādo ob humores, qui sunt in corpore, ad putrescendū paratos, quum leuē aliquā occasionem ad febris originem ab aëre ambiente acceperit animal. Magna vero ex parte ab inspiratione incipit aëris circumstantis, à putrescibili euaporatione vitiat. Putredinis autē principiū vel cadauerū multitudo nō humatorū, ut in præliis accidit: vel ex aliquibus lacubus & paludibus æstatis tempore vaporatio existit. Contingit aut quādoque præcedere ambientis aëris immensam caliditatem. Ita etiā non rarò prauitas victus humores, qui sunt in corpore putredini obnoxios reddit, atque adeò causa est, cur eiusmodi corpora pestilentia corripiantur. Hinc accidit ut interdum, rarò tamen, vnus aliquis, aëre nondū infecto, pestilètia laboret. Quid multa cum aëris temperatura à naturali habitu

Putredinis principium.

ad immodicam caliditatem atque humiditatem conuersa fuerit, pestilentiam oriri necesse est. Hinc est quod Galenus libro primo De tempe. capite 4. omnium aëris temperamentorum pessimum id esse, quod humidum & calidum est, scribat. Et sanè tunc ii potissimum laborant pestilentia, qui praua victus ratione vtuntur, atque adeo omni genere superfluitatum pleni sunt. Quicunque vero probe victitant, & redundantis vacant, ii quidè nequaquam, aut minimum mali sentiunt, ac facilè ad naturalem reuertuntur habitum. Ex iis quæ diximus abundè etiam constat, tempora quibus pestilentia maximè grassatur, esse finem æstatis & autumnii initiū. tum enim aër atque hominum corpora ad putrefactionem multis de causis sunt magis abilia. Cæterum inditia futuræ pestilentie nulla sunt certiora, quàm quæ calidam & humidam anni constitutionem portendunt: quæ quum ab aliis copiosè sint exposita, non est cur hoc loco commemoremus. Notæ autem quæ hominem iam pestilentia correptum demonstrant, plurimæ etiam esse solent. Inter eas autè certissima est, si post aures, aut sub aliis, aut circa inguina potissimum bubones sine manifesta aliqua causa, aut in aliis etiam partibus carbunculi subito oriantur. Verum

Temperamentum
aëris calidū & humidū pessimum est.

Tempora quib. potissimum pestilentia grassatur.

signa.

Bubones exorti quid portendant.

Quum exoriuntur, naturæ robur præ se ferunt, ut quæ adeo sit potens, ut venenum è corpore pellere conetur. Significant etiam partes corporis, à quib. maximè protruditur venenum. Si enim in collo apparuerint, cerebrum potissimum malè affici ostendunt. Si sub alis, cor: si verò in inguinibus, iecur.

Hippocra
tes.

Quod Hippocrates etiam libro 6. Epide.
par secunda. Aph. 4. iis verbis significauit:
Abscessus, veluti bubones, signa sunt earum
partium vnde extuberant. Verum quum non
semper appareant bubones: quod tamen si
contingit, perniciosissimum est, quod scili-
cet natura tum imbecilla existens, venenum
non possit expellere: ad alias etiam notas
respiciendum erit, quæ sunt eiusmodi. Aeger
crebras sentit in corpore punctiones, ex-
teriora frigent, interiora ardent, capitis a-
dest grauitas, oris siccitas, vehemens sitis,
propensio magna ex parte ad somnum, in-
terdum verò vigiliæ & deliria, difficultas
spiritus, vomitus creber, vrina foetida, oc-
ulorumque aspectus toruus ac varius. Si
itaque iam comprehensa indicia apparue-
rint, si nihil obstiterit, confestim vena in-
cidenda est eo in latere in quo bubo existit.
Si igitur post aures, aut circa mentū, aut alius
faciei aut colli partib⁹ bubo emerferit, ex hu-

curatio.

venæ se-
ctio.

merali vena, quam hodie cephalicam nominant, eiusdem lateris, sanguis mittendus est: Si sub alis, interior vena, quam iecorariam & basilicam alio nomine vocant, in eodē latere incidenda erit. Aut vbi illa non apparuerit, media. Si in inguine oriatur bubo, ex malleolo eiusdem lateris sanguis edecendus. Quod si verò nullus appareat bubo, ex eo latere detrahendus sanguis, vbi maior dolor & grauitas. Quæ autem vena sit incidenda, partium malè affectarum dolor aut grauitas monstrabit. Superioribus enim partibus malè habentibus, humeralis: iis quæ infra collum sunt, interior aut media: inferioribus verò, poplitis aut malleoli vena incidenda. Porro si propter ætatem aut aliis de causis venæ sectione vti non licebit, cucurbitulæ affigende erunt dorso, aut humeris, aut cruribus. Corpore vacuato, mox medicamentum aliquod alexiterium, & quod venenis aduersatur exhibendum, vt nimirum venenum attrahant, atque à corde reuocent. hæc enim, Galeno libro 3. De simpl. medi. facul. capite 17. authore, eorundem est actio. Inter complura verò alia laudatur vnicè, id quod hodie Electuariū de ouo dicitur, quo olim Maximilianus Imperator optimus & prudentissimus vsus est. Hoc cur omnibus ferè aliis

cucurbitulæ.

Medicamenta alexiteria,

electuariū de ouo.

præferam, facit mirabilis eius effectus, quem sæpe in multis ægrotantibus ostendit. Datur autem iis qui prouectioris sunt ætatis, pondere drachmæ vnus. Iunioribus interdum scrupuli duo sufficiunt. Diluitur autem in stillaticio liquore rosarum, aut intubi, aut scabiozæ. Eius etiam vsus est in præseruando, si quotidie ex eo sumatur pondus grani vnus aut duorum hordeaceorum, aut pisi magnitudine. Confert etiam multum hæc potio, quæ habet: Theriaces Andromachi 3 2, antidoti Mithridatii 3 1. boli armeniz præparatz 3 5. liquorum stillaticiorum rosarum, scabiozæ, buglossi, singulorum 3 1. Quanta enim sit boli armeniz in peste abigenda vis, Galenus abunde docet libro 9. De simpl. medi. facul. qui in magna peste quæ Romæ grassabatur, quotquot hoc medicamen biberunt, celeriter sautos esse scribit. Quare hoc medicamentum, & si videtur vulgare & facile parabile, tamen ob id non est contemnendum. Habent enim eiusmodi medicamenta, magna ex parte, plus efficaciz, quàm ea quæ à longinquis petuntur terris. Et hic puluis, qui accipit, foliorum dictamni, radicis heptaphylli (tormentillam vocant) radicis pimpinellæ, Zedo-

potio.

puluis optimus.

ariæ, gentianæ, radicis betonicæ altilis (tunicam hodie corrupta voce appellant) singul. ʒ 5. boli armenicæ præparatæ ʒ. 1. terræ lemnicæ ʒ 3. aloës iecorariæ, myrrhæ, vtriusque ʒ 5. croci ʒ 1. mastiches ʒ 2. terantur omnia subtilissimè, & fiat pulvis. De quo ægrotanti detur pondus drachmæ vnus in stillaticio liquore rosarum aut oxalidis. Plura alia infra, vbi De præseruatione agemus, remedia commemorabimus, & sunt certè iis omnes recentiorum libri De pestilentia editi, referti. Sumpto igitur aliquo prædictorū medicamentorum, æger in lectum calidum stragulis probe munitum, vt vbi quatuor aut quinque aut pluribus horis, pro virium ratione, sudet, reclinetur. Quod si vero ægrè admodum sudet, pedibus eius lateres calidi, quo illorum calore sudorem elicias, subiiciendi. Toto vero hoc tempore quo ægro sudandum erit, vnice cauebimus ne dormiat, edat, aut bibat. A sudore linteis purissimis sudor abstergendus. Dein è lecto, si lubet, aut potest æger surgat, aëremque extraneum vitet. Aër autem cubiculi in quo æger decumbit, cum rebus odoriferis, & suffimentis fragrantibus quotidie quater aut quinquies emendetur, ac purificetur. Quæ qualia esse debeant, paulò post dicemus. A sudore dua-

cibus

bus aut tribus elapsis horis, pro virtutis ratione, iusculum gallinaceum edat æger: idque fiat sæpius. Nam confert quidem sæpe comedere, at parum admodum: & qui hac ratione cibantur, cæteris citius conualescunt. Carnibus etiam subinde pallorum gallinaceorum cum oxalide, aut limonum succo, aut omphacio coctis uti licebit. Aeger quoque omnino primo die à somno arcendus est. In vehementiori siti utatur hac potione, quæ accipit: Zulapii violacei ℥. 3. serapii ex acido citrii succo ℥. 1. s. serapii de intubo satiuo ℥. 2. decocti oxalidis, scabiosæ, & florum buglossi ℥. 10. vel tantundem liquoris stillatici eorundem. Misce, & fiat potio. Poteris etiam aquæ, in qua hordei parum decoctum sit, succum rosarum, aut oxalidis, aut limonum, vel omphacium admiscere, atque propotui uti. Exhibenda quoque medicamenta, potissimum ubi vires invalidæ fuerint, quæ cor aliâsq; partes in corpore principatum habentes roborant & confortant, quale est quod habet. Sacchari violacei, rosacei, buglossacei, singul. ℥. 1. s. boli armeniacæ præparatæ ℥. coralliorum, mheorum ʒ. 1. corticum mali citrii ʒ. . s. caphuræ ʒ. s. cum serapio de acido citrii succo quod satis est, fiat antidotus liquida. Cordis etiâ regioni, ma-

corus.

medica-
mentū cō
fortant.

epithe-
ma.

Time vbi circa thoracem adhuc habesse estum
 senferit æger, epithema hoc imponēdū, quod
 habet: Liquoris stillaticii rosarum, buglossi,
 oxalidis, singul. ʒ. 4. specierum antidoti ē gē-
 mis ʒ. 1. ligni aloës, santalorum purpureorū,
 corticum mali citrii in puluerem redactorū,
 ossis cordis ceruini, singul. ʒ. 3. croci grana 6
 conmixtis omnib. fiat epithema. Ceterū vni
 ce quoque studendum, vt humores venenati
 ad locum vbi bubones emerferunt, trahantur
 appositis cucurbitulis magnis, aut medica-
 mentis aliis trahendi vim obtinentibus, qua
 le est quod habet: Ficum pinguium nume-
 ro 6. passularum ʒ. 6. salis fossilis ʒ. 2. mel-
 lis ʒ. 1. cum oleo chamæmelino ad empla-
 stri formam reducantur, quod calefactum
 buboni imponatur. Aut eiusmodi, quod
 ita conficitur. Accipe ē cepis quæ maxi-
 ma est, ac capite eius amputato, perforato
 totam, & theriaca Andromachi imple, ad-
 ditis succis ruthæ vel saluæ. Quo per-
 forato, foramen quod in capite est cepæ luto
 obturetur, & cepa igni admodum torreatur.
 Vbi satis tosta videbitur, cortices eius au-
 ferantur, & subinde in mortario contudatur,
 donec emplastri cōsistentiā habere videatur,
 & buboni iponatur. Nec est quod te Gētilis,

localis.

emplastrum.

aliud.

EITOT RE-
CENSIOR.

Valeſci, & nonnullorum aliorum moueat
 authoritas, cur minus theriacam buboni-
 bus imponas: neque enim vt illi, toto cœ-
 lo errantes, putarunt, propellendo à ſe agit
 theriaca, aut aliud huic ſimile medicamen-
 tum alexiterium: ſed potius ad ſe trahendo,
 vt libro 1. capite De conuulſione, ſatis ex
 Galeni monumentis monſtrauimus. Valet
 etiam hoc quod accipit: Farinæ ſcœnogræ-
 ci, ſeminis lini, ſorum chamæmeli, ſingu-
 lorum ʒ s. radicis althææ, liliorum albo-
 rum, vtriuſque ʒ 5. ficus numero 6. folio-
 rum dictamni ʒ 3. radicis phu. ʒ. 2. ſemi-
 nis ſinapi ʒ. 1. s. ſimi columbini ʒ. s. oleo-
 rum liliacei & chamæmelini, ſingulorum ʒ
 r. s. reducantur ad emplaſtri aut pultis con-
 ſiſtentiam. Hoc ipſum etiam ad ſuppura-
 tionem conducit. Laudatur & hoc, quod
 habet: Emplaſtri diachylon ſimplicis ʒ. 2.
 hammoniæ, galbani, ſingulorum ʒ. 1.
 contuſis omnibus, ad emplaſtri conſiſten-
 tiam reducantur. Porro ſi bubo ſua ſpon-
 te non rumpatur, imponendus ſubinde ſi-
 mus anſerinus, diſſolutus in oleo vulgari,
 aut chamæmelino. Hæc de curatione eo-
 rum qui peſtilentia correpti ſunt, dixiſſe
 ſatis ſit. Nunc quo pacto aliquis à peſtu-
 lentia, quæ locum aliquem infeſtat, præ-

aliud.

aliud.

Preſerua-
tio à pe-
ſtilentia,

feruari possit, breuiter exponemus. Quum
ex superioribus satis constet, pestilentiam
fieri ex inspiratione aëris pestilentis ac pu-
tridi nullum certè præsentius remedium
fuga ipsa excogitari potest. Neque enim
vlla alia aëris pestilentis euitandi ratio
est. & enuitis etiam nobis hauriendus e-
rit nisi in locum concesserimus vbi mi-
nimè vitiosus sit, sed planè optimus. Quod
eo magis, ac citius etiam faciendū erit, quod
malum ipsum cōtagioni obnoxium sit, quem
admodum experiētia ipsa docet. Quare qui-
bus commode per officia licet, ii nulla ratio-
ne se induci patiantur, vt in aëre pestilente
morentur. Quod nisi fecerint, se præsentia
mortis periculo exponent. Si vero certas ac
iustas ob causas vt fugias minimè licuerit, tū
prima cura sit vt domus in qua tibi commo-
randū erit, ab omni fœtore pura atque alie-
na sit. Fenestræ eiusdem clausæ sint, ne aër
pestilens ingrediatur. Rarò & non nisi cœlo
sereno in publicum prodeundum, neque id
etiam nisi prius sumpto medicamento, quod
à contagione conseruare queat. In ædibus
etiam quotidie succendendus ignis è lignis
quercinis aut iuniperinis, quo aër illarum
purgetur. Vel carbonibus viuīs is puluis in-
spargatur, qui habet: Rosmarini. M. s. faulue,

Aër.
Fuga o-
ptimum
remediū.

sufficiens
ta.

betonica, absinthii, maiorana, origini, sing.
 M. i. terantur omnia subtilissimè, & fiat pul-
 vis. Aut ille qui accipit: Granorum iuniperi
 ʒ. i. myrrhae. ʒ. ʒ. thuris, mastiches, vtriusque
 ʒ. ʒ. s. radicis garyophyllatae. ʒ. ʒ. ruta. ʒ. s.
 corticū cupressi. ʒ. 2 tritis omnibus fiat pul-
 vis. Pauperes ligna iuniperina fissa, aut grana
 ipsa carbonib. imponent: ditiores ligno a-
 loës, aut puluere galliæ moschatae, garyo-
 phyllorum, & similium vtantur. Plura suf-
 mentorum genera inueniēt studio si in libris
 superioribus, & lib. 2. De comp. med. cap. 28.
 Aëstatistempore aër frigidis rebus depure-
 tur, floribus rosarū, violarum, nymphaeae, pā-
 pinis, foliis salicis. Pauimentum etiam stil-
 laticio liquore rosarum, oxalidis, & similib.
 irroretur, aut aqua frigida & aceto. Iuuat e-
 tiam odorare rosas, acetum, caphurā, santala,
 & iis similia. Ceterum cum Galenus lib. i. De
 differ. feb. cap. 4. vnam & primam esse curam
 eorum debere tradat qui à pestilētia tuti esse
 cupiunt, vt corpus quàm maximè superflui-
 tatibus vacet, & optimè spiret, nihil aquae fu-
 giēdum erit ac nimia cibi & potus impletio.

cibus &
 potus.

Cibis quoque vtendum facilis concoctionis,
 & putrefactioni minimè obnoxiiis. Semper e-
 tiam iis aliquid aceti admiscendum, aut aci-
 dus alius quispiā succus, omphaciū nimirum,

aut citrii mali, aut limonum succus. Aestatis
tempore oleribus utendum, buglosso, intubis,
lactuca, & oxalide. Hyeme salvia, petroselino,
ereoselino, maiorana, & hyssopo. Fructibus
omnibus abstinendum, nisi acidi fuerint: ut sunt
mala punica, citria, limones, & iis similia. Po-
tus sit vinum tenue & aquosum. Caveat quisque
sibi à meracioris potu, & musto. Quid multa?
tota victus ratio sit refrigerans & desiccans.
neque enim opus est, ut hoc loco singulatim
omnium alimètorum facultates enarremus,
cum id ipsum à Galeno potius sit requiren-
dum, qui hoc in trib. libris abunde præstitit.
Exercitio utendum non nisi mediocri, & in lo- **exercitiū**
co temperato, atque aëre prius per medicamē-
ta ac suffitus purificato, & emendato. Cavēde
igitur choreæ, itē cursus, saltationes, & quic-
quid est eius generis quod crebras inspiratio-
nes requirit. Quare pestilenti tēpote choreas
magistratus publico edicto proposito vetare
deberet: præsertim cū etiā experiētia ipsa do- **somnus.**
ceat multos hac ratione infectos perisse. Sō-
nus & vigilia, ut omnia alia, sint moderata.
Dormiendum autē in cubiculo bene obturato &
clauso, cui⁹ etiā aër suffitu aliquo sit purifica-
tus. Linteis utendum mūdīs, & aliquādiu cū re- **excretio.**
bus odoriferis repositis. A somno ubi exper-
rectus fueris, prima cura sit ut corp⁹ à super-

vacuis exoneres. Vnicè autem cauebis, ne
 alius adstricta sit. Quare si suas sponte quoti-
 die nō deiecerit, catapotiiis Ruffi vocatis, aut
 clysteri molli, aut glandibus hanc irritabis.
 Corpore à redundantibus purgato, medica-
 mentum aliquod sumendum, quod à pestilen-
 tiæ contagione munire potest, qualia multa,
 paulo post commemorabimus. Et si in pu-
 blicum prodeundum erit, zedoariam, aut an-
 gelicam, aut pimpinellam commanducabis,
 aut rutā odorabis: mirificè enim huius odor
 pestilenti auræ refragatur. Coitus, immode-
 ratus præsertim, vnicè fugiendus. Balnea, pu-
 blica potissimum, in vniuersum detestanda,
 quod tum apertis corporis meatibus facile
 aër pestilens ingrediatur. Porro pestilentē
 tempore iuuenes, & qui sanguine abundant,
 venæ sectione vtantur. Neque semel tantum,
 modo nihil aliud impediatur, sed iterum atque
 iterum sanguinem educere interdum maxi-
 mum ad tuendam sanitatem momentum af-
 fert. Purgandum etiam corpus medicamentis
 purgatoriis, idque maximè vere & autumno.
 Qualia autem esse debeant, è superioribus li-
 bris quibus scire poterit. Nos enim hic capita
 tantum rerum attingimus. Quod ad animi
 perturbationes attinet, fugienda tristitia, ira,
 timor, & id genus alia pathemata animi.

venis:
 balnea.

Gaudio vero utendum mediocri, Nunc reli-
quum est ut ad præservantia medicamenta
progrediamur, inter quæ primum locum a-
pud omnes obtinent catapotia Rufi nomi-
nata, quæ habent: Aloes iecorariæ partes
duas, croci orientalis, myrrhæ, utriusque par-
tem unam. Cum vino albo fingantur cata-
potia, aut cum stillaricio liquore scabiosæ.
De iis quotidie sumi potest. 3. i. plus aut mi-
nus pro ætatis ratione. Verum alia est hæc
compositio ab ea quam Rufus tradit. Ea
enim crocum non habet, sed pro eo potius
guttam ammoniacam recipit. Præterea com-
positio Rufi portio est, ut satis liquet ex lib. 2.
c. 35. Pauli Aeginetæ. Constat autem catapo-
tia ipsa, propter aloën & myrrham, miram
habere efficaciam aduersus pestiferæ luis
contagia. Potest etiam vsus esse harum pilu-
larum, quæ habent: Aloës iecoriæ drachmas
3. myrrhæ drachmam. 1. s. agarici præparati
drachmam. 1. croci orientalis drachmam se-
nis. boli armenię præparatę. 3. i. seminis ma-
li citrii scrup. 2. mastiches scrup. s. radicis pim-
pinellæ drach. s. cum stillaticio rosarum li-
quore fiant ex drachma una pilulæ. 13. De
quibus unam vel duas sumere licebit. Potest
etiam vsus esse illius medicamenti, quod Ele-
ctuarium de nucibus appellatur, quod acci-

præservan-
tia medi-
camenta.
Catapo-
tia Rufi.
nolata.
composi-
tio Rufi.

pilulæ.

Electua-
rium de
nucibus.

pit: Iuglandium numero. 20. ficuum pingui-
 num numero. 15. rutæ. M. 2. absinthii, par-
 thinii, scabiosæ, singulorum. M. 1. radicis ari-
 stolochiæ longæ ʒ. s. radicis pistolochiæ. ʒ.
 1. s. radicum tormentillæ, petasites, pimpi-
 nellæ, singulorum. ʒ. 2. s. foliorum dictam-
 ni. M. 1. baccarum lauri drachmas. 3. cornu
 cerui vsti. ʒ. 2. s. maceris, myrrhæ, boli arme-
 niæ, terræ lemnæ, singulorum drachmas. 3.
 salis marini. ʒ. 1. s. nucis vomicę. ʒ. 2. florum
 buglossi. M. 1. contusis ac tritis omnibus ex-
 cipiantur. ʒ. 2. mellis despumati, & fiat me-
 dicamentum liquidum in modum ecligma-
 tis. Valet plurimum & is puluis, qui habet:
 Foliorum dictamni. ʒ. s. radicum zedoariæ,
 betonicæ altilis, pimpinellæ, tormētillę, singu-
 lorū ʒ. 5. corticū citrii mali. ʒ. 3. terrę lēniæ
 ʒ. 6. boli armenię. ʒ. 1. myrrhę selectę, aloës
 iecorariæ, vtriusque. ʒ. s. croci. ʒ. s. mastiches
 ʒ. 1. s. radicis glycyrrhizæ. ʒ. 1. scabiosę, oxa-
 lidis, vtriusque. ʒ. 3. santalorum purpureo-
 rum. ʒ. 1. ramentorum eboris, antherę, vtriuf-
 que. ʒ. s. ossis cordis ceruini, coralliorum ru-
 beorum, vtriusque. ʒ. 2. caphurę grana. 5.
 Terantur omnia, & fiat puluis. Si lubet, ex
 iis conficies orbiculos aut morsulos cū sac-
 charo, & liquoribus stillaticiiis rosarum &
 scabiosę, & de iis quotidie drachmę vnius

puluis.

pondus exhibebis, aut plus. Commendatur
vnicè quoque bolus armenia cum aceto sum-
pta, vt suprà dictum est. Item theriaca, mi-
thradatium, & genus alia, quæ passim ab
omnibus sunt copiosè annotata. Quare hic
finem facimus.

LIBRI QVVRTI
FINIS.

F iiii

LEONHARTI FYCHSII DE
MEDENDIS TUMORIBVS
præter naturam, Liber
Quintus.

DE INFAMMATIONE. CAP. I.

inflama-
tio.

bisariam
sumitur.
Generati.

propriè.

causa,

Quam latini inflammationem
vocât, hæc Græcis phlegmoni di-
citur. Vox autê phlegmoni, illis
bisariam sumitur. Generatim
pro omni calido & dolorifico
cum feruore tumore,
vt planè tum idè quod
phlogosis significet. Sic
sanè herpes, erysipelata & carbûculi phleg-
mones dicuntur. Qua in significatione ab
Hippocrate & aliis veteribus vox est vsurpa-
ta. Propriè autem phlegmone est, tumor su-
pra feruorem efferuescentiam ve rubens, do-
lens, durus, & tactu renitens. Quod copiosus
tradit Galenus lib. 13. The. Meth. ab initio
statim. Nos hoc loco de phlegmone quæ pro-
priè sic appellatur, & in externis partibus o-
boritur (nam de internarum inflamationib.
superiorib. libris actum est) differemus. Fit
hæc ipsa à sanguine bono, & crassitie medio-
cri, qui in particulam aliquam vniuersim in-

fuit, atque propter copiam impactus inhæ-
ret: id quod propter vulnera, fracturas, con-
tusiones, luxationes, vel cera, & id genus alia
quæ fluxionem concitare possunt, euenit. In-
flammatione in particula aliqua orta, vehemen-
s dolor urget, nisi eiusmodi sit quæ sen-
sum omnino difficilem habuerit: pulsus in
profundo molestus accidit, tendique prorsus
ac frangi particula apparet, & vehementem
calorem persentit, ut quasi cõburi videatur,
vnde & refrigerari desiderat. Talisque rubor
per summa viget, qualis ex balneis aduenit,
aut ex igne, aut quouis alio modo calefa-
ctis. Quæ singula fusius loco iam citato, &
lib. i. ad Glauc. ca. i. Galenus prosequitur.
Quum ita quæ inflammatio particulam quam-
piam, sine manifesta potissimum causa præ-
cedente, obsederit, totum corpus euacuare o-
portet, præsertim vbi hoc sanguine plenum
fuerit, & valida vis laborâtis, tempusque an-
ni regio, ætas, & id genus alia non impedi-
rint. Quod si itaque in inferiore aliqua par-
te, verbi gratia genu, inflammatio cõstitit, tū
sanguinis euacuatio ex superioribus par-
tib. facienda. Incidere itaque oportet incu-
bito venam aut anteriorem, aut mediam. Si
vero aliqua pars superior patitur inflamma-
tionem, per inferiora sanguis est educendus.

signa.]

curatio.

venæ se-
ctio.

Semper enim fluxionis motum ad cōtrarium trahere expedit. Debet tamen reuulsio fieri in latere quod in rectum est, Galeno in libro De curandi ratione per sanguinis missionem teste. Post venę sectionem partem inflammatione laborantē perfundere ac illi nere oportet medicamentis, quę id quod influit repellere sint idonea, & quod iā in malē affectam partem se recepit euacuare queant, quęque robus iis quę iam patiuntur partibus addāt. Qualia vero sint medicamenta quę id ipsum præstent, in superiorib. libris sæpe à nobis expositum est. Galenus quidem mirificē commendat cataplasma ex semperuiuo mali punici cortice in vino decoctis, & rhu & polēta compositum, si non vehemens vrgeat dolor. Repellit enim id quod influit, atque id quod continetur exiccat, & partes adiacentes corroborat. Si vehemens dolor fuerit, cataplasmata ex plātagine, lente, solano, pane, & oleo rosaceo imponenda. Poulo vero antè, supra particulam malē affectam, spongiā vino austero, aut aqua frigida madefactā apponere oportet. Melius vero fuerit, si aliquit aceti admisceatur. Quod si pus se in particula ostenderit, cataplasmata imponenda erunt, quę suppurationem iuuant: vt sunt farina triticea, seminis lini, & fœnogræci, butyron, pingue-

localia.

cataplasma.

paulo

suppurantia.

Jo porcina, radix altheæ, & similia in superioribus libris sæpe admodum commemorata. Suppuratione facta, quod ex doloris, febris, & caloris remissione coniectamus, secare atque pus euacuare conuenit. Eo vacuato vulnus abluere & abstergere oportet melicrato vel oxycrato, vel vino & mulso. Imponendum vero, si adhuc inflammatio aliqua affuerit, cataplasma ex lente, aut oleum rosaceum cum luteis ouorum, aut aliud quod inflammationem arcere potest. Si vero sine inflammatione fuerit, aliquod ex iis medicamentis quæ emplastica vocantur, & glutinantia, imponendū, ut est amyllum, cerussa, pompholyx, malicorium, æsustum, & eiusmodi. De quibus copiose disserit Galenus lib. 3. The. meth.

sectio:

Abstergio

DE HERPETE.

CAP. II.

QUum flaua bilis sola, & nullo infecta humore excreta in aliquam particulam decūbit, malū herpes vocatur. Quæ si substantia crassior acriorque fuerit, totam cutam ad subiectam usque carnem exulcerat, appellaturque herpes exedens. Si vero tenuis & minus acris calidaque fuerit, exiguas pustulas milio similes per sum-

herpes.

exedens
herpes.

causa. mam cutam excitat, ob eamque similitudi-
 nem miliaris herpes nuncupatur. Fit herpes,
 ut dictum est, ex flaua bile. Miliarem tamen,
 Galenus lib. 14. The. Meth. ex bili quæ pitui-
 tæ aliquid admixtum habet, procreari tra-
 dit. **Signa.** ex paulo antè dictis patent. Quod
 ad curandi rationem attinet, initio vtendum
 victus ratione frigida & humida, perinde at-
 que in febre tertiana. Vino in totum absti-
 neat, & pro eo bibat aquâ, in qua cinnamo-
 mum decoctum est. Corpus etiam medica-
 mento aliquo quod bilē ducit euacuandum,
 de, quib. sæpe in præcedentibus libris est di-
 ctum. In miliari autem vtendum medica-
 mento, Galeno loco iam citato teste, quod
 mixtæ est facultatis: quod scilicet bilē si-
 mul & pituitam educat. Corpore itaque prius
 purgato, mox ea quæ influentem humorem
 reprimunt, repelluntque medicamenta par-
 ticulæ malæ affectæ imponenda. Sed hic di-
 ligenter considerandum erit, quod non om-
 nino similis cura particulæ patienti adhibea-
 tur. Nam qui excedentes sunt herpes, refri-
 gerari quidem desiderant similiter aliis her-
 petibus, non tamen ea ferunt medicamenta,
 quæ præter id quod refrigerant, etiam hume-
 cant: sed sola admittunt refrigerantia, quæ
 etiam maximè exiccant, non igitur vel lactu-

**victus ra-
 tio.**

purgatio

localio.

cam, vel polygonum, neque ex stagnis lentem, vel psyllium, vel portulacam, vel serin, vel semperuiuum, vel tale aliquid quod refrigerare possit atque humectare, apponere oportet. Neque vnquam etiam fidas spongie frigida aqua persusæ, neque solano: quamuis refrigerandi atque vnà exiccandi vim habet, sed mediocrem: illi vero maiorem quem solano adsit expetunt siccitatem. Igitur initio cataplasmata ex capreolis vitis, foliis rubi, plantaginisque applicanda erunt. Postea vero lēs his miscetur, interim & mel & polēta. Plurimum quoque commendatur liquor qui ē vitis caudice sua sponte, aut ignis vi expressus exudat. Ipsas autem partes exulceratas, hoc vel simili medicamento illinere conuenit, quod habet: Citinorum gallæ, vtriusque, 33. myrrhæ, thuris, aloes, singul. 3. 2. s. aluminis fissi 3. 2. radicis pistolochiæ. 3. 2. s. calaminthæ. 3. 1. s. Trita vino subaustero excipiatur, & fingantur pastilli, qui dissoluti cum aquamellis illinantur. Valet etiam medicamentum quod ex bolo armenio & terra lemania stillaticio rosarum liquore & aceto exceptis componitur. Mirificè vero cōfert hoc quod fit ex lana veteri succida & illota, in olla combusta, donec nigrescat & ardeat, quæ subinde in puluerem redacta, cum stillaticio

pastilli

DE MEDENDIS MORB.

rosarum liquore dissoluitur, vt quasi atramenti scriptorii formam habeat, & pluma il-
linitur bis in die. Herpetas vero qui exeden-
tes non sunt, ii expurgato prius corpore, me-
dicamentis quę reprimunt, vt comprehensum
est, curantur. Vberiore curandi rationem
tradit Galenus libro. 14. The. metho. & libro
2. ad Glauconem.

DE ERISIPELATE.

CAP.

III.

erysipe-
las quid.

ignis sa-
ter.
causæ.
igna.

Erysipelas. Galeno lib. 2. ad Glau.
teste, est tumor ex feruente tenuique
sanguine conflatus. Vel est ex san-
guine & flaua bile calidioribus quàm opor-
teat, mixta fluxio. Latinis ignis sacer nomi-
natur. Causæ ex iis quę diximus abunde pa-
tent. Erysipelas inflammatione calidius, ma-
gisque colorem flauum pallidum veresert. Et
si tetigeris, facile sanguis subterfugit, rursus-
que illabitur exquisitè tenuis & aspectu ru-
bidus, non tamen dolet veluti inflammatio:
neque vt aliqua inflammationis species pul-
sum, aut compressionem, aut tensionem simi-
lem inuehit. Sed accidit vt interdum valde
parum infestet, ac tum præsertim, quando per
solam cutē diffusum fuerit, nihil inferiorem

carne[m] molestas. Et hoc quidem sepius euenit, atque hoc est exquisitū erysipelas. Proinde quod attingit subiectam carnem, neque ex vere tenui bile consistit, neque tātum est erysipelas, verum iam affectus permixtus ex erysipelate atque inflammatione. Exuperāt autem in ipso quandōque propria erysipelatis symptomata, atque hoc malum à iuniorib. medicis Erysipelas inflāmatum nominatur. Nonnunquam vero inflammationis, & tunc ipsum nomināt inflāmatōnē erysipelaceam. Quod si neutrius symptomata manifestē exuperauerint, sed equalia apparuerint, tunc erysipelas & inflammatio mixta esse dicuntur. Curatio partim victus ratione, partim medicamentis perficitur. Victus ratio sit talis, qualem in febr. & similib. calidis malis suprā descripsimus. Inter initia vero si vehemens feruor affuerit, vena secanda erit. Si in facie fuerit erysipelas, vena in cubito humerali dicta incidēda. Si autem inferiores collo partes erysipelas patiūtur, interior, quā iecoraria vocāt, vena secanda: vt media, si neutra harum apparuerit. Si in cruribus fuerit malum, itidem in cubito vena interior, sed eiusdem lateris incidenda. At si quid sanguinis missionem impediat, purgatione vtendum ex medicamento quod bili ducendæ idone-

exquisitū
erysi-
las.

erysi-
las inflā-
matum.
inflāma-
tio erysi-
pelacea.

curatio;

venę se-
ctio.

purgatio

Clysteres um est. Plurimum etiam profunt clysteres in hunc vel similem modum parati, qui accipiunt: Maluæ foliorum violæ nigræ, lactucæ, intubi vtriusque, singulorum. M. i. s. mercurialis. M. i. seminū cucurbitæ, melonum, portulacæ, singulorum. ʒ. 2. florum nymphææ. M. i. hordei, ʒ. i. coquatur omnia in aqua sufficiens ad tertias, iuris colati libræ vni admiscere medullæ casie fistularis vnciam i. hieræ picræ. ʒ. s. olei violacei. ʒ. 2. olei nymphææ. ʒ. i. salis vulgaris drachmam. i. s. & fiat clyster.

Reprimē Post totius corporis vacuationem reprimen-
tin. tibus auxiliis vtendum. Refrigerabimus itaque particulam afflictam, liquoribus stillaticis, solani, semperuiui, portulacæ, psyllii, hyoscyami, lactucæ, & intuborum, aut succis eorundem. Valet etiam lenticula palustris, & ceratū liquidum ex aqua frigida, cuius confectionem tradit Galenus lib. i. De simpl. med. facul. cap. 6. Et copiosius lib. io. The. Meth. ca. 9. Item polenta cum aliqua prædictarum herbarum parti afflictæ imposita confert.

Refrige- Quæ autem illinuntur medicamenta refrige-
rationis rantia, frequenter admodū immutanda sunt, vt quousque refrigerendum sit cognoscere liceat. Refrigerationis enim terminus, Galeno lib. 14. The. Meth. teste, ipsa coloris mutatio

terminus est, Et enim quod exquisitum & purum crys-

pelas est, statim cū hoc quiescit. Quod enim non purum est, sed iam quodammodo phlegmonodes, si plusculum refrigeres, liuidam cutem præfert. Sin ne sic quidem quis desistat, nigricat, potissimum in senili corpore, sic vt quædam ita refrigeratorum, ne discutientibus quidem medicamētis ad perfectionem sanentur, sed scirrhusus quidem tumor in particula relinquatur. Ergo satius est, vbi laborantis particulæ alteratum colorem videris, à refrigerantibus ad contraria transire, priusquam vel liuida, vel nigra prorsus fiat. Vbi itaque feruor ægrotantis particulæ iam desit, refrigerantibus admiscenda sunt discutientia medicamenta, idque priusquam liueat. Quare tum confert stillaticius liquor solani, commixtus stillaticio liquori chamæmeli. Imponendum etiam cataplasma ex farina hordei & fœnogræci, & id genus alia. Quod si iam liuor occupauerit, incisa cute cataplasma superponendum est, perfundendusque locus plurimum quidem ex aqua calida, sed & marina aqua & muria interim conducet. Quinetiam ipsi cataplasmati eiusmodi aqua, vel acetum, vel oxalme miscetur. Erysipelati autem inflâmato, & inflammationi erysipelati, mixta quantum fieri potest curatio adhibenda, semperque illi quod

discutien
tia mixta
refrige-
rantibus.

exuperat magis resistendam, non tamen prætermiſſa ea quæ à mixto præſtatur indicatione. Sicuti autem ſubinde eryſipelati admiſcetur phlegmone, ita etiam aliquando œdem a ac vocatur quod ex ambobus tum eſt cōſtatū, eryſipelas œdematofum: nō ſecus quā ubi ex refrigerando durum ægrèque reſolubile redditur, vocabitur eryſipelas ſcirrhoſum. In quibus curatio ipſa, veluti in omnibus compositis nuxta adminiſtratur.

eryſipelas œdematofū.
eryſipelas ſcirrhoſum.

DE CARBUNCULO. CAP. IIII.

carbunculus.
cauſa.

ſigna.

Arbunculus, qui Græcis anthrax dicitur, ſit cum ſanguis craſſus & ferueſcens in aliquam particulam decumbens, cutim exuſſerit. Errant itaque recentiores, qui anthracem & carbūculum diuerſa eſſe mala putant, vt copioſe lib. 2. Paradox. ca. 18. demonſtrauiſus. Arabum placita ſectātes, prunam & ignē perſicum nominant hoc vitium. Incipit hoc plerūque à puſtula, aliquando vero & ſine hac. Cæterū inter initia quib. hoc inſtat malū, ſcabūz particulā omnino. Mox oritur puſtula quædam, quæ rupta vulcus cum cruſta gignitur. Sæpe vero non vna oritur ſcabentib. puſtula, ſed multæ exiles veluti milii ſemina, crebræ in parti-

cula residentes. Quibus perruptis similiter crustosum vlcus prouenit, quale ferramenta candantia excitant. Crusta vero ipsa modo cineris colorem præfert, modo nigrorem. Omnib. præterea his circumposita caro in summam peruenit inflammationem, non tamē colore aspicitur erysipelatis, imò qui adhuc plegmones colore sit nigrior, veluti si plusculo rubro minus misceas nigri. Quod autem necessario febricitet, qui ita sunt affecti, idque nō minus, imò magis quā illi quib. erysipelatosi est phlehmone, id vtique latere neminem potest. Curatio incipiēda ab incisa vena, & adhibenda sanguinis vacuatio, si nihil obset, vsque ad animi defectum. Inciditur autem vena partem afflictam ē directo respiciens, atque pro eius situ nunc humeraria, nunc interior, interim etiam media, & ea quæ in malleolis est secatur. Quinetiam scarificare eiusmodi tumores post sanguinis missionem alienum non fit. Sunt autem incisiones mediocrib. altiores, propter infestatis humoris crassitudinē. Imponi vero sibi laborans particula, quod ad inflāmationē feruorē ve spectat, refrigerātia desiderat. Ceterū propter humoris crassitudinē atque maliciā, nec fluxionem auertere poteris: & si quādo id feceris, aliud quippiā quod in alto sit corpore,

curatio.

venæ sectio.

scarificatio.

localia.

offendes. Atqui nec affluere is permittendus est, quin potius inquirenda remedia sunt, quæ cum modicè reprimēdo etiam discutere possint. Tale profecto est cataplasma quod ex plantagine conficitur, tum quod ex discocta lente, scilicet miscentibus his nobis micam panis qui clibano sit coctus. Esto autem panis nec omnino à fursure purus, nec nimium eius habens. Siquidem qui omnino purus est, eius substantia in cutis meatibus hæere est apta. Furfuraceus autem crassiorum est partium. Super ipsum vero vlcus, valens aliquod medicamentum, cuiusmodi est pastillus Andronis, vel Polyidæ, qui describitur à Galeno libro. 5. De cōp. med. catageni. Vel is pastillus quæ suprâ in capite de herpeto produximus, adiecto calcanthi. &c. Liquari autem debent cum vino aliquo dulci, ad sordium strigmenticiam ve crassitudinem. Itē radix dracūculi, vel aristolochiæ, vel silphii liquor, singula ex aceto illinenda. Quæ autem reliquis adhiberi vulceribus solent, nempe quæ cōcoquant & pus moueant, ea nunc adhibēda nō sunt, quando ita particule putredinē foueris. Porro partes adiacentes quæ consortii lege afficiuntur, succidis lanis ex liquore stillaticio rosarum, aceto, & bolo armenia irrigandæ. At vt radicatus carbunculos euellas, dirimas quæ ab ad-

cataplasma.

pus momentia nō adhibenda. Adiacentes partes muniētia medicamenta.

iacentium commercio, malum punicum acidum minutatim concisum in aceto coques: ubi intabuerit, in leuoré deteres, lintheo quę illitum impones. Cum vero siccescit, aceto humectabis. Cessante vero iam inflammatione, vlcus ad cicatricem similiter reliquis vlceribus perduces. Id quod fiet, si primum adhebitis iis quę expurgant medicamentis, glutinantia imposueris. quale est hoc vnguentum, quod habet: Olei rosacei, 3. 2. cerussę, plumbi vsti, lithargyri, singul. 3. 1. rosarū purpurearū. 3. 2. radicis symphyti maioris, balaustiorū, boli armenię, sing. 3. s. caphurę grana. 2. cerę candidę quod satis est, fiat vnguentū.

vnguentum glutinans.

DE IMPETIGINE. CAP. V.

Impetigo, Græcis leichin dicitur, impetigo vitium cutis est quod celeriter in scabiem & lepram, quam Græci sic nominant, transit. Sunt qui cutis asperitatem interpretentur. Fit ex tenui acríque causa. crassioribus aliis commixta. Malum est signum. insuauissimum, & pruritus inferens, & circumtensionem, & periculum non minus. Proserpit enim aliquando per totam faciem, & oculos ipsos contingit. In curandi ratione, diligenter ea quę mitior est à fera impetigine curatio

mentagra. gine, quæ mentagra etiam dicitur, & recens
 ab ea quæ longiore tempore durauit, discer-
 nenda. Siquidem quæ recens ac mitis est, cu-
 ratu facilius est, quàm ea quæ diuturna & fe-
 ra existit. Principio autem curationis, si ple-
 nitudine laboret corpus, sanguinis missio
 purgatio. adhibenda. Sin minus, purgatio quæ tenues
 & crassas sanies expurget, exhibenda. Supra
 modum vero confert hæc potio, quæ habet:
 Florum violarum buglossi, melissophylli, sin-
 gulorum. M. i. glycyrrhizæ rasæ. ʒ. i. pruno-
 rum damascenorum numero. 12. oxyphoni-
 cōn. ʒ. i. seminum melonum, cucurbitæ, cu-
 cumeris, citruli decorricatorum, singu. ʒ. 2.
 fumarizæ. M. i. s. radicis polypolii, foliorum
 fenæ, vtriusque. ʒ. 6. corticum myrobalano-
 rum flauorum, cæruleorum, vtrorunque. ʒ. s.
 agarici optimi. ʒ. 2. habarbari scenitici sele-
 cti. ʒ. i. s. spicæ nardi. grana. 6. zingiberis. ʒ. s.
 decoquantur in aqua iustæ quantitatis, do-
 nec dimidium absumatur, & ea quæ decocta
 sunt per integram noctem simul persistent, po-
 stea colo transfundantur, adiectoque sac-
 chari conuenienti quātitate ius decocti dulce
 reddatur, & subinde in eo diluantur compo-
 sitionis hamech & diaphœnicō, vtriusque. ʒ.
 3. fiatque potio, de qua quotidie in aurora
 localia. exhibeatur. ʒ. 4. Corpore vacuato ad localia

progrediendum erit. quapropter si recentes fuerint impetigines, parietariæ folia cū aceto trita illinenda: aut ammoniacum cum parietarię succo in aceto tritum illinendum. Idem facit brassicæ succus, aut quod ex eius caule dum aduritur destillat illitum. Cōfert etiam plurimum cortex radiceis oxylapathi commanducatus, & illitus. Puerorū impetigines, hominis saliuia continuē defricta curantur. His etiam opitulatur gummi pruni illitū. Et linimentum hoc, quod accipit: Resinę terebinthinę in stillaticio liquore rosarum lotę ʒ. i. olei rosacei. ʒ. s. ouorum lutea duo, succi duorum malorum arantiorum dulciū. Commixtis omnibus fiat linimentū. Vbi vero iam diu durauerint impetigines, tū valide siccantia, & abstergentia, Galeno libro. 5. De cōp. med. cata topous teste, requirant. Quare illis viticis folia cum aceto trita & illita profunt, au asphodeli maris radix in aceto decocta & trita, si affricetur. Probatum etiā ad ipetigines hoc vnguētū, quod habet: Resinę terebinthinę in stillaticio rosarū liquore lotę. ʒ. i. olei rosacei ʒ. s. butyri recētis, axūgię porcine, vtriusque. ʒ. 3. sulphuris viui. ʒ. 2. s. nitri. ʒ. i. s. aluminis facticii, zucharinū vocāt, ʒ. i. salis fossilis ʒ. i. seminis staphydis agrię, lythargyri, vtriusque. ʒ. 2. vitellos oui duos. cerę quod satis est,

Linimentū

vnguētū

fingatur vnguentum, Aëtius lib. 8. cap. 16. inter
 multas alia hoc vnicè commendat, quod
 anguētū. habet: Picis ficeæ, resinæ colophaniæ, radicis
 ellebori albi triti, olei rosacei, ceræ, sing. par-
 tes æquales, fiat vnguentum, vel vt Aëtius vo-
 cat, emplastrum liquidum. Verum vbi ma-
 lum iam stabile factum fuerit, & medicamen-
 torum molimini resistit, vtendum erit exco-
 rioria-
 torium, riatoriis. quale est quod accipit: Lithargyri
 nitri, æreris vsti, foliorū viticis, sing. 3. i. chal-
 canthi. 3. i. sulphuris viui, ellebori albi, vtriuf-
 que 3. s. æruginis. 3. 2. vnumquodque per se
 contere, deinde simul contusa oleo rosaceo
 & cera excipe, ac in vnguēti formam redige.
 Post excoriatoria, medicamenta quæ vlcera
 repurgant admoenda. Vlceribus autem re-
 purgatis, vtendum iis quæ glutinant medica-
 mentis, quorum aliqua suprā commemora-
 uimus.

DE SCABIE. CAP. VI.

scabies, **S** Cabies, quæ Græcis psora dicitur,
 causa. summæ cutis asperitudo est, pruriēs,
 in qua corpus paulatim absumitur.
 Originem ex attabile ducit, aut pituita falsa,
 crassa ac lenta, vt testatur Galenus libro. 2.
 signa. De sympt. causis, cap. 10. Scabies summā cor-
 poris cutem exedit, variāsque figuras habet,

Balneum. Corpore vniverſo euacuato, uſus eſſe poterit balnei aërei, aut aque dulcis, in qua tamē radix oxylapathi, fumaria, ſcabioſa, beta, oxalis, & id genus alia, quæ in capite de pruritu cōmemorabimus, decocta ſint. Reponi quoque in ſacculos debent farine lentium, fabarum hordei, & furfures, & cum iis abſtergi totum corpus. A balneo eger in lecto ſtragulis opertus fudet. Extrinſecus ad ſolam, vel in balneo quæ illinuntur ferè eadem ſunt, quæ ſuprà de impetigine diximus. Inter ſimplicia vero potiffimum ad eum uſum adhibētur ſtaphis agria, lupini, ſulphur vinum, cicer, liliū radix, & lutea ouorum. Inter compoſita hoc vnice conducit, quod habet: Reſinē terebinthinē in ſtillatio liquore roſarum lotæ. ʒ. ʒ. oleorum roſacei, coſtini, vtriuſque. ʒ. s. ſulphuris viui. ʒ. ʒ. ſeminis ſtaphidis agrię. ʒ. i. ſalis foſſilis. ʒ. i. s. lutea ouorum tria, butyri recentis. ʒ. i. commixtis omnibus fiat linimentum. Smegmata quoque ex ſolis lapathis, oxylapatho præſertim, mirificè conferunt ad ſcabiei amolitionem.

DE PRURITU. CAP. VII.

**Pruritus.
Cauſa,**

PRuritus eſt ſcalpendi aſſidua cupiditas. Hic vero ſenibus maximè accidit. Contrahitur

ex prauo humore, qui nimirū biliosus atque
adeò acris, aut pituitosus putris falsus ve est.
Malum de egri sermonibus prompte dignos- **signa.**
citur. Humorum vero pruritus efficientium
diuersitas ab ætate temperamento, victus ra-
tione, anni tempore, regione, & reliquis iis si-
milib. agnoscitur. Si plenitudine corpus si- **curatio.**
mul laboret, à sanguinis missione curatio ipsa
auspicabitur. Sin cacochymia tantum affue-
rit, medicamenta exhibenda quę redūdātem
vitiosum succū educūt. Corpore ipso euacua- **balneum.**
to, ad externā curationē diuertemur. Lauādū
itaque prorsus ieiuno est, nonnunquā & mo-
dico cibo sumpto iterū lauandū: quippe vitiū
vix hoc inhumescit. Detergitur autem fœno- **smegma.**
græci, aut betarū, aut furfurum, aut maluę, aut
althęę, aut hordei decocto. Pręter hæc valent
farinę etiam fabacę, vel lupinorum. Si inue-
terauerit malū, lauatio similiter quidē conue-
nit. Fomētū autē ex saluie, myricę, herbę mer-
curialis, origani. pulegii, baccarum lauri cu-
cumeris syluestris radicis decocto, & oxhal-
me fiat. Potest & lintmētorū suprā cōmemo-
ratorū vsus esse. Ad pruritus etiā mirificē cō-
fert, si nucum iuglādiū corticis. 3. i. sulphuris
viui tantundem, cum apii succo terantur: &
cum iis in balneo corpus affatim defrice-
tur. Hoc enim solum, Paulo teste, multis tum

DE MEDENDIS MORBIS.

scabiosis, tum pruritu detentis, abunde fuit. Apium etiã per se viride tusum, infricatũque in balneo vehementer auxiliatur. Smegmata quoque ex lapathi radicibus in aceto coctis confici possunt.

DE EXANTHEMATIS CAP. VIII.

Exanthemata.

E

Xanthimata Græcis sunt tumores spõte in cute florêtes. Sic dicti, quod turgentium ad florem gemmarum

in plantis modo tumeant. Hippocrates tertio Epid. libro ecthymata apo tou ecthyein hoc est, ab erumpendo, quod scilicet sponte è cute erumpant, in eaque floreat, vocavit. Plinius papulas, & interdum etiam pituitæ eruptiones nominat. Interpretes aliquot Latini pustulas appellant. Sunt autem duplicia exanthema. quædam enim sublimia, quædam vero lata. Sublimia ab iis qui barbaram sectantur medicinam, Morbili nuncupantur: Germanis autem, lzinds blattré. Lata & humilia Barbaris variolæ, Germanis die lzinde fleclzen appellantur. Procreantur ex crassis & cuti impactis humoribus. Sublimia tamen à calidiore & tenuiore humore fiunt, lata vero à frigidiore & crassiore. Totum autem hoc genus exanthematum nascitur, natura

papulæ.
pituitæ
eruptiones.
duplicia
exanthemata.
sublimia
morbilli.
vata.
variolæ.
causæ.

corporis profundum expurgāte. Quare paucissime admodum sunt, modo ad legitimam ætatem perueniāt, qui hoc malum effugiant. Exanthematum eruptionem grauia quædam signa
symptomata sequuntur, vememens nimirum dorsi capitique dolor, difficultas spiritus, pruritus narium & aurium, febris, punctiones vniuersi corporis, pandiculationes & oscitationes crebræ. Vbi iam egrediuntur, initio facies maculas quasdam ostendit, quæ vel in sublime tolluntur, vel in latum extenduntur. Sublimia itaque exanthemata cutem in tumorem manifestum attollunt, atque exulcerant, pruritumque excitant. Lata exiguum admodum tumorem efficiunt, neque tamē exulcerant neque etiā pruritum excitant, quod scilicet in latitudinē extentæ diffidentur, humorque ea faciens acris non sit. Quod etiam Hippocrates in Aphorismis testatur, dicens: Lata exanthemata non admodum pruriunt. Postquam vero iam eruperint, rancedo vocis, dolorque in faucibus ac gingiuis accidit. Porro difficilis exanthematum fit eruptio & progressus iis, quorum cutis crassa & densa existit. Difficilior autem semper latorum est exitus, ut pote quæ ex crassioribus, ut dictum est, ac tenacioribus humoribus oriuntur, atque adeo hoc nomine non facile cutem penetrare possunt.
6. Aph. 5
“
“
Latorum exanthematum eruptio ne multi moriuntur

Curatio
infantiū.

sunt. Quare si accedit cutis etiam densitas plurumque intus detentis exanthematis moriuntur. Contrà pauci admodū, modo in victus accurandi rationib. error absit, in sublimium exanthematū eruptione pereunt, quum ex tenuiorib. humoribus, ac promptè erumpentib. generentur. Exanthemata etiā magna ex parte infantib. eueniunt & iuuenibus, rarissimè senibus Meliora ex iis sunt rubei coloris: deteriora, imò pessima quæ atrum, aut viridem præ se ferunt colorem. In curandi ratione diligenter ad ætatē est respiciendum Si enim infantib. erumpere per cutem cœperint exanthemata, canēdum vnicē ne naturę motus impediatur. Quare initio aërem deuigare frigidum oportet. is enim cutem dēsat, atque adeò exanthematū eruptionē prohibet. Versentur autē potius in eo qui mediocriter calidus est Corpus etiam vestibus aut stragulis ab iniuria aëris frigidi probè muniatur. Cauendum tamen ne, quod vulgus facere solet, supra modum calidis hypocautis, aut nimis tegumētis ac stragulis syncope accersatur, atque adeò eger suffocetur. Infantes ipsiūque pleniore, neque nimis tenui cibo alātur. Et si venter illorū nō respondeat, tunc melle quod cibo additur, aut resina terebinthina siceris magnitudine monēdus. Vehementiora enim

medicamēta ne adultis quidē dāda, tātū abest
vt pueris conuenire queant : prōptē enim dy-
senteria cōcitāt, potissimū in sublimiorib. ex-
anthematis, quorū generatio & acrib. est hu-
moribus. Quod si natura probē excreuerit
exanthemata, nullū sanē facessere negotium
oportet, iuxta hoc Hippocratis: Quē iudicā-
tur, & iudicata sūt integrē, neque mouere, ne-
que nouare, aliquid, siue medicamētis, siue ali-
ter irritādo, sed sinere oportet. Sunt temē qui
infantes inuoluāt pannis rubris aut puniceis,
vt ad crebrū illius aspectū & intuitum ad ex-
teriora atque adeò summā cutē ferātur humo-
res. Qui vbi euocati fuerūt, facile discutiūtur.
Quod si tamē natura in expellēdis humorib.
tardior aut imbecillior esse apparet, hoc, aut
simile decoctū quod obstructions tollit, ex-
hibendū erit, quod habet: Radicū apii, fœni-
culi, petroselini. sing. ʒ. s. semininū anisi, aspa-
ragi, rusci. sing. ʒ. 2. caricarū numero. 6. cala-
minthę. M. 1. Coquātur in aqua sufficienti, do-
nec mediētas absumatur. Iuri per colū trans-
fusi, & saccari adiectione dulci, admisceantur
serapii acidī simplicis. ʒ. 3. & fiat potio, de qua
detur quotidie mane & vesp̄i pōdus. ʒ. 3. plus
aut minus pro etatis ratione. Si adulti corri-
piūt exanthematis, initio curationis, si cor-
pus plenū fuerit, sāguis mittēdus, idque faciē-

1. Aph. 20

decoctio

curatio
adultorū

dum antequam appareant exanthemata. si
 vero humorum copia in alto constiterit, pur-
 gatio primum tentanda est. Nam si hac ne-
 glecta prius discutere aggrediaris, obstrues
 ipsos potius quàm per cutē euacuabis. Sin au-
 tē nulla in alto deliteāt humorū superuacua,
 per cutem vacuare oportet, & non procul at-
 trahere, per alium aut vomitū euacuationem
 molitus: sed humorum qui cuti impacti sunt,
 curationē medicamentis quę excalefaciūt &
 discutiunt experiaris: idque maximē quū lata
 sunt exanthemata. à frigido enim admodum
 & crasso humore hæc ipsa orta sunt. Quā qui-
 dem curandi rationem Hippocrates etiā ipse
 lib. 6. Epi. par. 2. Aph. 18. probat, vbi ita scri-
 ptū reliquit: Latę pustulę, quales hyeme Simō
 habuit, non admodum pruriunt. Hic sanē
 quum ad ignem inungeretur, vel calida laua-
 retur, iuuabatur. Vomitiones nō expediebāt.
 Puto utique eum qui calidis abunde fouisset,
 huic prodesse potuisse. Quib⁹ sanē verbis ma-
 nifeste innuit Hippocrates, humores crassos
 ad cutē repentēs non esse per medicamēta ad
 profundum corporis trahēdos, sed per cutem
 potius, calidis tum fomentis, tū medicamen-
 tis, vacuandos. Quę autē sint eiusmodi, in su-
 perioribus libris sæpe est dictū. Porro si post
 eruptionē exāthematū oculi malē afficiātur,

Hippocr.

”

”

”

”

”

”

liquor stilliaticius rosarum, in quo parum caphuræ, aut licii sit dissolutum, instillandus erit. Faucium verò & oris noxæ medendum cōpositione diamoron, & id genus aliis medicamentis suo loco expositis. Reliqua curandi ratio, quæ post plenam exanthematum apparitionem requiritur, in desiccando sita est. Quare humectatio omnis externa abfit.

DE AMBUSTIS. CAP. IX.

Orporibus quæ ab igne, aut feruente aqua exuruntur, tria accidunt symptomata, dolor, bullæ seu pustulæ, & exulceratio. Igitur ambusta igni, pyricayta vocant Græci, indigent medicamentis quæ moderate abstergunt, absque eo quod euidenter calefaciant aut refrigerent. Protinus ergo ad inhibendas pustulas terra quæuis, levis, cimolia præsertim, in teneris quidem corporibus cum aqua, in durioribus autem cum aceto non admodum acri, aut posca madefacta illinenda. Sunt qui præferant eam terram quæ sub vasis aquariis reperitur, si cum albo oui excipiat. Cimolia stillaticio etiam rosarum liquore excepta mirifice confert. Item ouum integrum crudum statim impositum, lana molli exceptum præclare facit, pustulas

curatio
ambustorū
ignis.

que excitari prohibet. Etenim refrigerat leuiter, & citra rasionem desiccat. Idem efficit atramentum scriptorium illitum, aut thus aqua dilutum, vel lens cocta tritaque, vel eruū illitum. Betæ etiam folia cruda contusa, postea elixata, & cum vino illita conducunt.

Alumen item omne cum aqua & oui albo. Santala etiam trita, & cum stillaticio rosarū liquore excepta, adiecta caphura, prodesse plurimum possunt. Itidem valet bolus armenia illita. Locus autem qui vstionem patitur, manu contingendus non est: quare medicamenta ipsa penna illinenda sunt. At ex aqua feruente vstionibus priusquam pustulæ oriatur, alumen scissile (plumosum vocant officinæ) tritum cum aceto illinitur, aut fel taurinum cum aqua copiosiore liquatum inungitur, aut bulbi liliorum, aut hyacinthorum cum rosaceo triti, & in sordium spissitudinem coacti delinuntur. Porro pustulæ si fuerint excitatæ, principio ne frangito. Si verò persistant, frangito cum acu, vt aqueus humor effluat, aliàs enim partes subiacentes corrumpit, & exedit. Partibus exulceratis adiantum aridum, leuigatumque, aut myrti folia cōbusta pertritâque insperguntur. Laudatum est remedium vnguentum candidum vocatum cum caphura, & id quod in capite

curatio
vstionum
ex aqua
feruente.

pustularū
curatio.

exulcera
tionis.

De carbunculo descripsimus.

DE FORMICA, VERRUCA ET
CLAVO. CAPUT. X.

Formica.

Formica, quam Græci mirmecian vo-

cant, tumens & callosa magnâque ex

parte rotunda est excrescentia, colore

nigricans, latiore basi, & in cute sessilis, quæ

in scalpendo & atritu mordētis formicæ sen

sum efficit, vnde etiam nomen accepit. Ver-

ruca verò, quæ Græcis acrocordon dicitur,

itidem exigua est cutis excrescentia, angustio-

re tamen basi, ac pensilis, vt chordæ nexu su-

specta esse videatur. Hæc autem dum abscin-

ditur, longè maiorem sanguinis quantita-

tem, quàm suæ paruitati congruat, reddit.

Clavus rotundum est tuberculum, clavorum

capiti simile, quod plerunque in calcaneis &

pedum plantis nascitur, in gradiendo affe-

rens dolorem & impedimentum. Gene-

rantur ex humoribus frigidis & crassis,

pituitosis atque melancholicis. Signis non

est opus ad dignoscendum, sed promptè

ex iis quæ diximus discernuntur. In curan-

dis iis tumoribus, cavendum initio erit ægro-

tanti ab omnibus iis quæ frigidos & cras-

Verruca.

clavus.

causæ.

signa.

curatio.

localia.

euulsiō
verruca-
rum.

fos humores procreare possunt. Dein corpus purgandum medicamento quod pituitam, aut melancholicum educit humorem, aut utrosque. Corpore purgato ad localia veniendum erit, inter quæ sanè medicamenta maxime laudatur liquor titymali, aut fici illitus. Elaterium quoque cum sale infricatum eos tumores tollit. Thus item cum aceto, hircinum fel, nitrum cum vrina pueri venerem non experti, stercus ouillum aut hircinum cum aceto illitū. Valet etiam erugo cum sulphure ignem non experto combusta. Verum antequam prædicta medicamenta apponuntur, euelli debent verruæ, maxime potissimum, id quod bifariam fit. Vel enim pilo equino iuxta basim excipiuntur, qui quotidie magis atque magis constringitur, donec è corpore decendant. Vel circumscarsificatæ scalpro radicitus eximuntur. Nonnulli, ne rursus succrescant, candenti ferro vtuntur. Galenus libro. 14. The. Meth. cap. 17. Romæ fuisse quendam tradit, qui verrucas & formicas ore sanauit. Formicas enim certa primum labiorū applicatione, ceu sucū ad se traxit, atque à radice euulsi. deinde primoribus apprehensamentibus, totā simul exemit. Sed, vt idem scribit, scalpro ad myrtacei folii speciem formato, & ferramento eo quod scolopomacheriō

Græci vocât, quiſpiam manibus exercitatus, facile eas excidet, quum propriis lineamentis à circumpoſita cute circunſcripta diſcernantur. Aequè verò & valente aliqua penna, quales ſunt veterum gallorum, anſerum, & aquilarum, circulo formicæ impoſita, ipſam educimus. Debebit porrò pennæ concava fiſtula eſſe formicę craſſitudini par, ut eā undique prorſus conſtringat. Quæ poſtea circumacta, ac ſimul deorſum impulſa, celerimè ita formicam etiam cum ipſa radice totā educet. Conſtet verò & quod finis ipſe pennæ quę eam circulo ſecabit, non tenuis modo, ſed etiam acutus & firmus eſſe debebit. Abſcindere ab iis tantum radicem verſus oportet, quatenus reliquæ partis fiſtula complecti formicam poſſit. Sanè ex ipſa ſtatim abſciſſione, ſi modo ſcitè fiat, etiam acumen ipſi comparabis. Cæterum ſunt & alia medicamenta ad tollendos prædictos tumores idonea, quale eſt quod habet: Fecis vini uſte, calcis viuæ, æruginis, ſingulorum partes æquas, cum vrina pueri impuberis exceptas. Hoc medicamēto ſtatim decidere formicas, Oribasius memoriæ prodidit. Et hoc quod accipit, æruginis, auripigmenti, ſandarachę (arſenicum rubeum vocant) ſalis ammoniaci, ſingulorum drach. i. redacta in puluerem

medica-
menta ad
tollendas
formicas

cum liquore tithymali excipiantur, & in calycibus glandium, aut nucum auellandarum putaminibus, verrucis & formicis clauisque imponantur, ne scilicet circumiacentes partes erodant. Vbi deciderint, communis curatio ulcerum adhibeatur. Mirificè autem prodest puluis millefolii, & geranii species, quam herbam Roperti hodie vocant.

DE VITILIGINE. CAPVT XII.

vitiligo.
leuce.

alboras.

alphos
duplex,

causæ.

Vitiliginis, quæ cutis est vitium, duæ sunt species. Vna enim leyci dicitur, quæ nihil aliud est nisi coloris ad albidius mutatio. Latinis vitiligo alba nominari potest. Arabibus autem Alboras vocatur. Altera vitiliginis species Alphos Græcis appellatur, cuius generatio eiusdem cum leuce modi est, non tamen omnino in profundo caro in capatitur, sed summa tantum cutis, & veluti squamulæ quædam vitiligines ipsæ infixæ adherent. Et hæc quidem duplices sunt, albæ & nigre: faciuntque duplicemque alphum, album & nigrum. Auicenna & Arabes alii hoc malum Morphæam nuncupant: & eam quoque duplicem esse statuunt, albam & nigram. Leuce à viscoso glutinosoque sanguine con-

erahitur. Galeno siquidem libro 3. De sympt. causis cap. 5. teste, cum pituitoso viscosoque sanguine diutius caro alitur, caro quidē manet adhuc, sed mutatur eius differentia, & in aliam speciem conuertitur, & media caro fit inter eam quę sanguine prædita est, & eam quę sanguine caret. Atque quum talis existat, accidit vt ne tentet quidem postea affluens sibi alimentum in rubentis carnis speciem transmutare, haud aliter quàm polypis locustis quę accidit. Hac occasione ipsa tota quàm celerrime & alba & pituitosa euadit, quando & ipsa alimentum in ruborem posthac transmutare non potest: & id quod influit, pituitosum est. Qualis enim protinus ab initio & locustarum & ostreorum ferè omnium caro est, talem ex transmutatione acquirunt ii, qui leuce infestantur. Iam alphi haud diuersum (vt dictum est) à leuce habent generationis modum: Verum per hos non tota caro afficitur, sed cutis duntaxat superficies, veluti squamis quibusdam inspergitur. Atque albi quidem ex pituita, nigri verò ex melancholico humore prodeunt. Leuce tam alte in corpus penetrando radices agit, vt & pili in ea cani, & lanugini similes enascantur. In alphi, vt comprehensum est, squamulæ quædam affixæ

signa

curatio
leucæ.

cuti inhaerent. Porro in curatione leucæ, initio omnia fugienda erunt, quæ sanguinem glutinosum ac pituitosum procreare possunt. Deinde cum non quælibet leucæ curationem recipiat, notas ipsius tales habeto. Acu per summa leucæ puncta, sed cute non penitus, si sanguis emanauerit, sanabilis est: sin latea humiditas, desperata est. Vel panniculo laneo a superiore infricata cutis, si quidem rubicundior euaserit, medicinæ locus est: sin idem color remanet, non consanescit. Et quæ plura loca corporis obsidet leuce, difficilius tollitur, quàm quæ pauca deturbarit. Item vetustior, quàm recens, minus in medicina spei habere censenda est. In curabili itaque leuca statim exhibenda medicamenta quæ glutinosos humores extenuare possunt, ut est hyssopus, calamintha, anisum, oxymeli, & id genus alia quæ in precedētibus libris, primo potissimum cap. De dolore capitis ex pituita, dicta sunt. Deinceps quæ eosdem purgare valent medicamento exhibenda. Corpore purgato, ad localia veniendum medicamenta: quare leucæ hoc vel simili medicamento affricandæ. Fici folia viridia macerato in aceto: sit autem aceti tantum, ut ea superet & penitus contegat: deinde confusa & trita cum sufficiente calce viua misceto, & locis prius

Localia.

exterfis in sole illinito, vsquequo lentigini similem imaginē ipsa leuce induat, atque dein de fici succum recentem supra istam illitionē inducito, ipsamque leucem solam aliquandiu cōfricato, & ne vicinas partes exulceres obseruato. Egregie enim auxiliatur. Laudatur & hoc, quod in eum paratur modum. Iuglandium nucum immaturarum & adhuc acerbarum exteriorē corticem viridem detrahito, & fici nigræ syluestris ramulos amputato, adhæc lithargyrum conicito, ac cum aceto coquito, terito, & ad vnguenti formam reducito, idque ipsum in sole illinito. In decoquendo etiam hordei grana septem addito. Hinc enim sufficientis decoctionis signū habebis, vbi videlicet hordei grana cocta videris. Fortiora iam dictis sunt, sulphur viuū, veratrum, sandaracha, calcanthum, alumen rotundum & scissum, ventres cantharidum, sal ammoniacus, nitrum, & id genus alia, è quibus vnguenta cōfici possunt, quale est hoc quod habet: Sulphuris viui, nitri, vtriūque 3. 2. aluminis scissi, rotundi, ellebori albi 3. 1. salis ammoniaci 3. 5. farine lupinorum 3. 2. s. redacta in puluerem cum vnguento flauo, citrinum vocant, quod satis est excipiantur. Porro cutis prius quàm medicamenta adhibeantur, nitro defricanda erit. Sūt etiam qui

curatio.
alphi.

prius acu transfixa pungant, quoad cruor e-
manent, antequam medicamenta illinant. In
alphis curādis victus ratio sit quæ neque pi-
tuitam, neque atram bilem in corpore acer-
uet. In albo igitur, principio quæ pituitam
educunt medicamenta, in nigro quæ melan-
cholicum humorem vacuant, exhibenda sūt.
Corpore vacuato vtriusque commune pro-
dest auxilium, elota calx aqua soluta, aut dra-
cunculi aut ari radix, cum aceto illita. Simi-
li modo vtrinque veratrū eisdem efficax est.
Item lupinorum amarorum decoctum super-
fufum, eorumque farina ex aceto vel oxyme-
lite illita. Capparidis quoque radicis cortex
cum aceto, liliūque radix cum melle, cepa ex
aceto in sole peruncta. Alia quōque medica-
menta quæ paulo suprà commemorauimus
admota, plurimum adiumenti efferre solent.

DE ORDEMATE. CAP. XII.

causa.
signa.

Idima Galeno, & aliis post eum medi-
cis Græcis est tumor mollis laxusve &
doloris expers. Barbaris corrupta & im-
pta voce vndimia dicitur. Nonnullis ineptius
multo zimia. Fit ex substantia pituitosa, aut
spiritu vaporoso. Signa iam ferè dicta sunt.
tumor enim adest mollis, qui si sumis prema-
tur digitis, cedit, fossulamque reddit, colore

albus, qualis in pedib⁹ ac cruribus eorū quos
aqua intercus vexat, & in tabidis, & aliis qui
malo corporis habitu (cachexia Græci vo-
cant) laborant, prouenire solet. Verum in il-
lis periculosis affectibus, œdema quidem sym-
ptoma est nulla propria præcipuāque curatio-
ne indigens. Sola enim frictio ex oxyrhodi-
no, aut nōnunquam ex sale & oleo, vel etiam
ex sale iniecto oxyrhodino ipsum sistit. Quū
verò propter pituitā particulę influxā œde-
ma constitit, initio corpus purgetur medica-
mento quod pituitam ducit. Eo vacuato, spō-
gia aqua quę parum aceti habuerit imbuta,
cū ligamēto leuiter stringente imposita, quę
ab inferiori parte incipiens suprà finiat, malū
abigit. Esto autem spongia, modo conductu-
ra sit, recens: hæc enim plus exiccat, atque dis-
cutit. Galeno lib. 11. De simpl. med. facultate
ste, seruat enim etiā nū eā quā à mari accepit
facultatem. Aceti etiā in posca sit tā modera-
ta tēperatura, vt possit ipsam quispiā bibere.
Quę aut ex ea pl⁹ aquę continet, in principio
adhibēda est, maximè in mollib. corporibus.
Quę verò hac fortior fuerit, in robustis & du-
rā habentig. cutē, & quę ad primā spōgię ap-
positionē non iuuantur. Quod si spongię no-
uę occasio non est, hanc detergebis abluēs-
que nitro, & aphronitro, & lixiuio. Quod si

curatio

spongię
recens,

sub his œdema non subsidat, vbi rursus deligabis, pusillum aliquid aluminis adicies, ac nouā spōgiam admouebis, atque tum (vt præscriptum est) deligetur ab inferiore sursum. Sit autem arctatio mediocris, ac primæ quidem fasciæ iniectiones, quæ scilicet inferne incipiunt, magis arctandæ, quæ deinceps sunt remittendę: cæterum non adeò vt laxa sit aliqua deligationis pars. Curationis siquidem intentio in œdemate mixta est, vna quidem vt eius substātia dissoluatur, alia ad cōstringendum & congregādum. Quod si diuturnum œdema fuerit, œdema prius oleo inungens, deinde spongiā ex lixiuio impones, atque stringes vehementius. Discutit etiā ac comprimit œdemata quælibet terra illita, tum isatis satiuā. In discutiendis etiā œdematis mirificè cōducit emplastrum diachylōn, & oxycroceum nominatum. Sic etiā emplastrum ex radice althææ, liliorum alborum, malua, acantho, oxylapatho, senecione, & iis similibus compositum, miram in discutiendis œdematis vim obtinet.

DE SCIRRHIS. CAP. XIII.

scirrhus
quid?

S Scirrhus exquisit⁹ est tumor præternaturam, sensus expers, & durus, Non ex-

quisitus verò nō omnino insensibilis est, difficulter tamen sentitur. Scirrhus igitus qui sensu prorsus vacat, sanari non potest: qui ægrè sentitur, facilem curationem non admittit, nec tamen prorsus incurabilis. Fit ex humore glutinoso, & crasso, qui particulis induratis impactus, solui contumaciter repugnant. Interdum statim ab initio consistit-
causa
augetur que. Magna verò ex parte medicorū imperitia euenit, qui erysipelata & inflammationes vehementer refrigerant & adstringūt. signa
Signa iam dicta sunt in scyrrihi descriptione. Inchoante itaque scirrhus, & quempiam adhuc imbecillum sensum seruante, curationē
curatione
adhibere conuenit. Curandi verò eius communis indicatio est, ut quod præter naturam in particula est, totum vacuetur. Modus tamen vacuationis eius proprius est. Nam detergere id ubi contumaciter inhæret oportebit. Quod si quis iis quæ vehementer trahunt discutiuntque medicamentis vacuare tenter, nec iis quæ humectant & excalfaciunt molliat ac liquet, huic paucis primis diebus egregie processisse curatio videbitur: cæterum quod de affectu restabit, id insanabile erit. Siquidem toto quod in eo tenuium partium erat discusso, quod reliquum est, veluti lapidosa concretio linquetur. Quippe etiam qui

Emollien-
tia.

articulari morbo visuntur calli, ex humore crasso glutinosoque proueniunt, quando is non paulatim est discussus, sed violentis medicamentis totus simul siccatus. Hac igitur de causa ad scirrhosos affectus nullū vehementer excalfaciēs siccans ve medicamentum est aptum, sed ea tantū quæ cum emolliēdo discutere commode possunt. Huius generis sunt omnes medullæ atque adipēs. E medullis autem primas tenet ceruina, & vitulina. ex adipibus cōmendantur anserinus in volucrum genere: leoninus verō in quadrupedū genere præstat. At gallinaceus post anserinū sequitur, & pardinus leoninū, ac deinde vrsinū & taurinū. At caprinus crassior & ficior prædictis est, magisque hircinus. Inter resinas terebinthina & larcina eligendæ. Emollit etiam ammoniacum thymiana, & bdellium utrūque magisque Scythicum, quāto videlicet est humentius. Pari modo & styrax qui humentior est, sicco vtilior est. Eiusdem generis etiam sunt butyrum, althææ radix, & alia quæ suprà in cap. De lienis duritia commemorauimus. E quib. vnguenta & cerata componi possunt, vt ibidem monstrauius. Ceterum inter curādā male affectā particulam calido oleo fouere oportet, & glutinosa medicamenta postquā apposita fuerint,

Nunquam remouere, priùsquam sponte deci-
dant. Imò si etiam lauandus sit æger, omni-
no permittenda sunt. A balneis tamen me-
dicamentosis ac sponte natis prorsus abstinē-
dum. Hęc enim huic malo aduersantur. Quid
multa? quo pacto scirrhus relictus in aliqua
parte corporis sit curandus, eleganti historia
Galen, lib. 2 ad Glauc. ca. 9. docet, quam il-
lic studiosi legere possunt. Præterea cum mē-
brorū alia rariora sint naturaliter, alia den-
siora, etiam vacuationem eorū diuersa specie
remedia postulare est necessum. Hac igitur
de causa, tum in tendonib. tum in ligamentis,
quum scirrhusa fuerint, satius est ei cura-
tioni quam per mollientia molimur, ali-
quid incidentium admiscere. Ex quorum
numero vel in primis acetum est. Interim ve-
rò & in aliis partibus quas scyrrhus affecit,
eo utimur. Verum in tendonibus & liga-
mentis in hunc modum. In aceto acerri-
mo candentem igni lapidem extinguere
oportet, ac si quidem haberi potest, pyri-
ten: sin eius copia non datur, molarē. Deinde
ascendente post infusum lapidi acetū vapore
calido, in hoc dimoueri scirrhusum ligamē-
tum vel tendo debet, atque exinde rursus me-
dicamentū quod molliat imponi multi enim

scirrhuso-
rum in te-
donib. &
ligamē-
tis cura-
tio.

hoc modo curationis perfectē sanati sunt, vt
 ferē magicum opus, vt Galeni vtar verbis, vi-
 deretur. Initio tamen oleo, non aqua, quoti-
 die omnino laborantem particulam perfun-
 dere oportet. Est autem id oleum haudqua-
 quam adstringens, sed planē tenuium partiū,
 cuiusmodi Sabinum est. Incoquimus autem
 oleo interdum scenogræcum, anethi comam
 aut althææ, ac sylvestris cucumeris radicem.
 Cæterum curatio quæ per acetū administra-
 tur, utilis est vitio iam adulto, & quum præ-
 parata iam sub mollientib. pars fuerit. Siqui-
 dem acetū vis, modo quis ea modice & debi-
 to tempore vtatur, salutaris eiusmodi affecti-
 bus est, ceu crassos humores dissecans ac re-
 soluens: sin vel immoderatus, vel in tempo-
 re non idoneo, tenuiores partes violēter ab-
 sumens, id quod reliquum est lapide scere fi-
 nit. Sed & si quis eo diutius vtatur, substantiā
 ipsam neruorum attinget. Ob id igitur nec
 sæpe, nec interinitia, nec longo tempore, me-
 dicamentis quæ ex aceto componūtur, ad li-
 gamenta & tendones vtendum. At in liene, &
 carnosus musculi partib. scirrhus affectis, tu-
 rus eius est vsus. Quippe raræ sunt naturali-
 ter hæ partes, nec est quod metuas ne quis
 nervus eius vi lædetur. Ac ammoniaco quidē
 thymiatate cum aceto, etiam non pauci lic-

ni imponentes vtuntur, ad luti scilicet crassitudinem quod ex vtriusque est mixtum redacto. Utendum autem eorum maximè erit, cū per emollientiā medicamenta antea scirrhus tumor mollitus est: hoc nanque tempore aceto liquatum ammoniacum maximum vsum præstat, Sufficit autem eo vno alterò ve die vsos, rursus ad mollientia reuerti. Ac rursus his plurib. dieb. vsos, denuo ad medicamē quod ex aceto fit redire, siue id ammoniacū, siue quid aliud habeat eorū quæ molliunt. In medio tempore etiam radice althæe in adipe anserino, aut gallinaceo, aut suillo liquata, & cataplasmatibus more imposita vti licebit. Syluestris etiam maluæ folia cum aliquo supradictorum tusa proficiunt. Quæ singula copiosius prosequitur Gal. lib. 14. The. Meth. & 2. ad Glauc.

DE STRUMIS. CAP. XIII

Strumæ, quas Græci coiradas vocant, strumæ.
Sunt glandulæ induratæ. Vel (vt Galenus lib. 13. The. Meth. definit) sunt scirrhusiores glandularum phlegmones. Barbari scrofulas vocant. Fiunt magna ex parte in collo, alis, & inguinibus, quod iis locis glandulæ vasis substratæ collocantur. Differunt strumæ inter se, magnitudine, natura, loco,

differentiæ strumarum. ortu, multitudine, & vasorum cōplicatione. Magnitudine, quoniam quædam parvæ, quædam magnæ, quædam maximæ, quædam mediæ. Natura, quod aliæ mites, aliæ malignæ sint. Mites sine inflammatione, & dolore, cū mediocri duricie apparent. Neque enim molles sunt, sicut steatoma: neque duræ, sicut scirrhus: sed mediam quandam inter hæc tactus proprietatem obtinent, tumoremque omnino circumscriptum rotundū, equalēque efficiunt. Malignæ verò inflammationes, pulsantesque dolores muehunt, tumoremque inæqualem præ se ferunt, in quo vasa prominēt, cōtrectatūque manuū efferantur. Loco præterea differunt, quoniam quædam in posteriorib⁹ colli partibus, quædam in obliquis, quædam circa guttur oriuntur. Item quædā superficiem statim sub cute, quædam prope magna nobiliāque vasa penitiores partes occupāt. Ortū, quod quædā quasi suspensæ, quædam insertæ oriuntur. Ac suspensæ quidem huc illuc facilè mouentur. Insertæ vetò subnituntur, validiorum corporū impetum tolerantes. Multitudine, quod modo vna, modo plures generētur. Vasorū cōplicatione, quædā enim venas arteriāsque implicatas habēt, quædā prorsus nō habēt. Oēs autē suis mēbris includūtur, perinde atque steatomata, athe-

formata, & melicerides. Generantur perinde atque scirrhi ex crassis & glutinosis humoribus. Notis ad mali huius cognitionem nihil opus est: causa. sensibus enim visu nimirum, & tactu, statim deprehenditur. Parue strumę maioribus facilius signa. curatur, sicut mites & blande inflammatis. Malignę veró sanari non possunt. Quum enim omnes curatio. huiusmodi strumę cancerosę ac vasis refertę sint, dum curantur per manum, curationi non cedunt: & dum curatur, erumpendi sanguinis periculum afferunt. præterquam quod quum plerumque penitiores inveniuntur, minimè abscindi possunt: vasa enim nobilia tanquam radices obtinent. Sed pro loci ratione superficialię profundis curatu faciliores sunt. In curatione etiam strumarum diligenter glandularum scirrhus affectarum natura consideranda. Sunt enim quędam, quę in medio vasorum spacio consistunt, & quod ibidem scissum & diductum est implent, atque adeo eius diductio- glandula- rum natura consideranda. nis pro firmamento sunt. In iis cum earum haud magnus animantibus usus sit, curandi ratio est, ut totum quod vitiatum est scalpello excindatur, vel medicamentis putrescere eogentibus. Quę autem sit ratio excidendi, non est nostri instituti docere. Eam tamen luculenter admodum tradit Aëtius lib. 15. ca. 5. Et Paulus lib. 6. ca. 35. Præterea

sunt quædam glandulæ, quæ vel saliuam, vel lac, vel genitale semen, ad hæc quæ pituitosum quendâ humorem in mesenterio, vel faucibus, vel larynge generât. Harum certè maior est vs^{us}. ideo quum in scyrrhoso affect^{us} sunt, nõ aliter quã reliquę partes quę scirrho laborât, sũt sanandę. Corpore itaque primũ per ea medicamēta, modò ætas & alia permittant, quæ crassos & glutinosos humores educunt vacuato, ad emollientia primũ, deinde verò ad discutientia progrediendũ. De emolliētib. satis copiosè capite præcedenti est dictũ. Inter discutientia laudatur priuatim farina lupinorum ex oxymelite cocta & illita. Bouillũ itẽ stercus aceto incoctũ & illitum. Probẽ etiam discutit strumas calx viua melle, vel oleo irino, vel adipe suillo excepta. Valet etiam hoc ceratum quod habet: Sulphuris, seminis nasturtii & vrticę, singul. ʒ 2. nitri ʒ 1. s. myrrhę, galbani, ammoniaci, singul. ʒ 1. olei veteris ʒ 3. s. Cum cera & resina terebinthina quod satis est, informetur ceratum. In pus conuersas strumas rumpit loliacea farina cum fimo columbæ, & semine lini vino incocta. Ceterum struma laborantib. alius reddi facilis debet, tenuisque victus adhiberi. Quare ab omnib. crassos generantibus succos abstineant. Bibãt vinum tenue & album. Fugiant potionem a-

vacuatio

discutiē-
tia.

ceratũ.

viſus.

quæ frigidæ ac turbidæ. Denique iis assidue vomitus prouocari debet, & per os illis pituita educere oportet, atque caput exiccare.

DE CANCRO. CAP. XV.

Cancer est inæqualis, liuescens, aspectu cancer-
teter, & cum dolore tumor. Nomen ac- quid.
cepit à fluuiatili cancro, quemadmodum
enim in isto pedes ex utrâque parte sunt cor-
poris, ita in hoc malo venæ oppletæ, & in am-
bitu tēsæ, canceri animalis pedib. omnino sūt
similes. Fit in omnib. humani corporis par-
tib. sed sæpius in fœminarum māmīs, quæ à
natura purgationem non habēt, quod rarę &
laxę sint, ac crassissimā melancholici humo- causa,
ris materiam prōptè excipiant. Generatur ex
melancholico humore feruescente, qui si a-
crior existat, vlcerationem etiam efficit. Sunt
enim duę supremæ cancerorū differentię. Nā
quidā eorum vlcere carent, & ii ab omnibus
ferè antiquis oculi appellātur. Quidam etiā signa,
exulcerātur. Tumoris magis quàm inflam-
matio nigricat, sed ita vt tantam caliditatē
non experiatur. Venæ quę in ambitu sunt in-
tumescent, intendunturque canceri animātis
pedum, vt dixim⁹, modo. Quoniā verò à pro-
fundo inutilis sanguinis multitudo attrahi-
tur, ideo varicosæ venæ reddūtur. Color cā-

eri cinericeus, ad purpurā vergens, subliuid⁹:
 ac spectantib⁹ quidē mollis apparet. tangen-
 tibus verò durissimus. Pungentes etiam do-
 lores ac latē diffusos infert. At si exulceretur,
 iugiter erodit, & profundū suffodit, nec sisti
 potest, saniemque emittit quocunque ferarum
 veneno nequiores, copia & odore abominā-
 dam. Hoc malum per sui initia, priusquam in
 mēbro figatur, curari potest. Sed vbi in molē
 satis insignem attollitur, insanabile efficitur,
 nemōque illud sine manus opere curabit. Id-
 ipsum autem accidit propter succi crassiciē,
 qui nec repelli, nec discuti potest, nec totius
 corporis purgationi cedit. Mitiora etiam re-
 media contemnit, vehementioribus vero ir-
 ritatur exandescitque. Inchoātes itaque cā-
 eros prohibere ne augeant, id quod princi-
 pio fit commoda victus ratione, in qua vitā-
 da sunt omnia melancholicū succum generā-
 tia, vt sunt carnes bubulæ, ceruinæ, leporinæ,
 falsæ, fabæ, lentes, caseus, & eiusmodi, quæ in
 capite. De melancholia sunt commemorata.
 Utendum verò vberimē ptisanæ cremore,
 malua, atriplice, beta, & huiusmodi elixis,
 piscibus saxatilib. auib. vniuersis, prætereas
 quæ in aquis versantur: carnib. gallinæ, hœdi,
 luteis oui, & similib. concoctu facilib. & san-
 guinem bonum procreantibus, Bibendū vi-

curatio.
 victus ra-
 tio.

num tenue, album, nec valde antiquum. Interea etiam tēporis humorē vnde malum natū est, illicò euacuare oportet. Vacuatio autem primū tentanda est sanguinis. Quare, modò ætas & virtus permiserint, vena incidenda in cubito media. Mox purgatione vtendum, per initia quidem ex simplicioribus petita, cuius modi est epithymum pōdo § 4. in sero lactis mulsā ue exhibitum. Deinde verò compositorum aliquo, quæ in capite. De melancholia recensuimus. Vtendum etiam ante purgationē, in iis potissimum qui à crebra potio-num sumptione non abhorrent, decocto præparante, quod in eodem loco commemorauimus. Si hæmorrhoides in viris quibus emanare consueuerunt suppressę sunt, recludātur. In mulieribus autē menses euocare oportet. Post hæc humorem qui in partem decubuit repellere, vel discutere oportet. In hunc autē vsum conuenientissimus est succus solani, linteo duplici in eo tincto impositus. Extrinsecus lana molliuscula & ipsa succo illo imbuta circumdatur, cura adhibita, ne hæc siccescat, succo continenter superinfuso. Quod si noluerit ægrotans medicamēto adeò humido illiniri, cū præsertim domū exit ad cōsuetā negotia peragēda, hoc vnguento erit vtēdū, quod habet: olei rosacei § 2. succi e fructu so-

venæ sectionio.

purgatio

localia:

vnguentū.

Iani hortensis expressi ℥ i. s. cerussę lotę, plū-
 bi vsti & loti, vtriúsq; ʒ 2. lithargyri ʒ s.
 thuris ʒ. i. pompholygis ʒ. s. cerę albę q. s.
 fingatur vnguentum, quo locus patiens quo-
 tidie illinatur. Licebit interdū adicere lem-
 nium sigillū, & bolum armeniā, & succū sem-
 peruiui, vel vix acerbę in plūbeo mortario
 cū plumbeo pistillo vsque ad glutinis consi-
 stentiā subacta. Nec parū prodest cancri vsti
 cinis cum cadmia lota inspersus, vel in cera-
 to illitus. Panis etiam cū symphyto apponē-
 dus, ita quantitatē moderando ne aggrauet.
 Folia quoque althę elixa per se, aut cū pane
 cōmixta illinenda. Itē rosę melilotū, papa-
 ueris semen cum passo trita & paululū deco-
 cta, ac subinde cum luteis ouorū subacta ap-
 plicanda. Porro assiduē etiam hoc malo cor-
 reptis danda sunt medicamenta quę venena-
 tis aduersantur, vt est theriaca & antidotum
 mithridaticū. Vlcēratīs cancris, cum constet
 illos medicamētis & manū tractatione ex-
 acui & irritari, placidissima medicamēta sūt
 imponēda, quale est hoc vnguentum quod ha-
 bet: Olei rosacei ʒ. 3. adipis porcini ʒ i. lithar-
 giri ʒ s. vitellos oui assos quinque numero, ce-
 rę albę q. s. fiat vnguentū. Quod si vlcus do-
 lore vacauerit, adicito etiam iridis, myrrhę,
 aristolochię, singul. ʒ i. Hoc itaque vngucto-

cācri vl-
 cerati cu
 ratio.

vnguen-
 tum,

cancer illinendus. Commendatur etiam succus solani & plātaginis admixto puluere auripigmenti, si iis locus patiens illinatur, & lin-
teū in iis madefactum superponatur. Cæterū
si quando cancerū per chirurgiā curare aude-
bis, cœpisse quidem à vacuando per purgatio-
nem melancholico humore oportebit. Vbi
verò totum quod vitiatū est, prorsus excide-
ris, sic vt nulla supersit radix, fines effluere sā-
guinem, nec propere cum inhibebis: imò pre-
mendo potius vicinas partes, exprimes ex his
crassio rem sanguinem: mox aliis vlceribus
similiter curabis.

cancer
per chi-
rurgiam
ablatio.

DE ELEPHANTIA. CAP. XVI.

Elephas traiephātiāsis vniuersi cor-
poris cancer est. Sic vocatū malū hoc,
quod corio elephātis cutis in eo persi-
milis videatur. Nā maculis quibusdā ad atrū
colorem vergētibus inficitur, inēqualiterque
aspera, crassā, & veluti squamis fœda, liuens,
ferinaque redditur. Vnde satis liquet, elephā-
tia sim à lepra Arabum nihil differre, vt de-
monstrauimus lib. 2. Parad. cap. 16. Dicitur
etiā Satyriāsis, Galeno lib. De causis morb.
cap 5. teste, quod facie, qui sic laborant, saty-
ris similes sint, vt infrā dicemus, Quin & ala-

elephan-
tiāsis a
lepra Ara-
bū nihil
differt.
satiriāsis

Elephan-
tici cur
aduenerē
alacrio-
res.
Leontia-
tis.

causa.

signa.

eritas vehemens ad coitum ipsis adest, quē
admodū de satyris fertur, quod scilicet semi-
ne abundant, largior siquidem ipsius genera-
tio in seminariis vasis ob materiæ crassiciem
accidit. Vocatur etiam Leontiasis, quod frōs
ægrorum cum quodā tumore laxior redda-
tur, ad similitudinem pellis flexilis supercilio-
rū leonis. Est autem graue malū, & prope ex
eorū numero quæ incurabilia existūt. Et gra-
ue quidem est ipsi ægro, intolerabile autem
conspicientibus vtpote qui ipsum omnino
auersantur, adeo vt plerūque ex necessariis &
domesticis ægri, ipsius cōversationē deuitēt.
Et sanē malū est cum ipsis cōuersari. inquinat-
ur enim aēr quem inspirando attrahimus,
ex vlcerum foetore, & ex vitiata spiritus ex-
halatione. Origo mali est ex atra bile, quæ ex
crasso & fæculento sanguine, aut flaua bile
nimīū vsta procreatur, aut pituita salsa. Qua-
re hoc ipso magis corripuntur, qui ex praua
victus ratione crassum & viscosum ac melā-
cholum sanguinem aceruant. Consequitur
eos qui obnoxii futuri sunt huic malo, segni-
cies, spiratio tarda, spirandi difficultas, mo-
tus difficilis, assidua constrictio alui, vrina-
rum veluti sunt iumentorum lotia excretio,
respiratio grauis & foetida, ructus continui,
qui etiam ipsis ægris aliquid molestiæ addūt,
appetitus non obtusi, impetus in venerem in-

refus. Iam verò ubi ad cutem progressum fuerit malum, primum malæ crassiores fiunt, & metum dilatatur, deinde rubescunt, non florido sed liuido colore. Capilli etiam capitis magna ex parte rari fiunt, pilique superciliorum decidunt. Nasus fit simus, aures extenuatæ, labra crassa, vox rauca, & sub lingua venulæ varicosæ fiunt, nigrescuntque: quod signum est etiam viscera ipsa in simili constitutione esse, cuiusmodi planè qualis in porcis quibusdam circa interna videtur, quæ grandinis nomine insignitur. Quandoque verò & per omne corpus eminentiæ appatiæ apparêt, & præsertim iuxta summam frontem ac mentum. Corp⁹ præterea ipsorum magnū esse videtur, & cuiusdā intolerabilis grauitatis eis sensus adest. Pusillanimes fiunt ad oīa. Quidā porro ex eis ad modū eorū qui stragulātur, maximè circa somnos afficiuntur. Quāquā verò malū hoc ferè incurabile sit, tamen humanū est, ut ait Aëtius, & plenū beneuolentiæ signū, in extremis etiā malis vsque ad experimētū procedere, ad difficultatē eorū cōpescendā. Principio itaque victus ratio eiusmodi præscribenda. A somno membra eorum plurimum & leniter manib. cōtrectari debent. Deinde curandū ut alius excrementa deponat. Post hæc deambulent, aut gestationib, committantur, &

victus,
ratio.

clamore exerceantur, aut frictionib, alijsve generib. exercitationum vtatur. Sudore subinde, quem illinc contraxerunt, absterfo, adipe vrſino aut vulpino illinantur: qui ſi non adſint, caprino aut taurino, aut pro iis aliquis ex volucrũ genere, aut butyrũ recens ſumatur. Pauxillo tẽporis interpoſito cum fœnogræci aut ptifanæ ſucco, qui parũ ammoniaci cum aceto liquefacti amixtũ habeat, perfundantur, atque ita lauacro vtantur. Nociuũ enim eſt malo, ſi quis nõ lauet. Cõmoda ſunt etiã arida fomenta, & poſt ſufficientem ex dictorũ vſu exudationẽ, natationes in mari, aut ſulphurulentiſ & aluminofiſ aquis. Fomenta verò parabũtur ex fumaria, origano, ſcabioſa, oxylapatho, chamæmelo, meliloto, mentaſtro, & ſimilibus. A balneo deterſi, ad acrimonix & mordacitatis curationẽ ex oleo myrteo, roſaceo, aut maſtichino cum aceto & vino cõquaffatis illinãtur. Aut decocto aliquo eorum quæ ad ſtringunt, plantaginis ſcilicet, aut betæ, aut helxines, perfundantur. Optimũ eſt & butyrũ recens illitum. Poſt lotionem & exteſionem per tenera linteola, ad horæ dimidiũ quieſcant: deinde aqua tepida hauſta ſpõte vomant, digitis in os, aut pinnis demiffis. Poſtea modico interuallo temporis interpoſito, vinũ abſinthites, aut ex origano

confectum bibāt, non infra heminæ mensu-
 ram, & paulo post cibus eis apponatur. Cib⁹ cibi.
 autē erit panis hordeaceus, aut tritice⁹ recēs.
 Inter olera beta, lactuca, malua, lapathū, sifa-
 rū, porrum, brassica binis aquis edulcata, &
 capparīs. Rectē etiā ipsis datur ptisana, oua
 forbilia, alica lota, lac cum melle. Carnibus
 auicularum montanarum utatur, & hœdorū,
 gallinarū, caporum, & iis similibus. Piscib.
 molli carne præditis. Ex fructib. conueniūt
 ficus & vux arefactæ, pyrum coctum in aqua
 mulsa. A reliquis fructib. omnino abstineāt.
 Bis cibū capere præstat, que semel se replere.
 Prandium simplicissimè paretur: cœna ma-
 gis varia sit. Potus sit vinū tenue, album, & a-
 quosum. Aut aqua in qua parum cinnamomi
 decoctum sit. Vino forti & vinoso, perinde
 atque venere, per totum morbi curiculū ab-
 stineāt. Sōnus porrò diurnus nociuus, noctur-
 nus aptissimus. Post lōgum à cœna intersti-
 tium, de ambulatio lenta, ac sensim facta cō-
 moda est, ut cibi eo melius descendant. Quod
 ad curandi rationem attinet, protinus inter
 initia sanguis mitti debet, & magis vere, in
 quo potissimum hoc malū nascitur, & inten-
 ditur. Reuiviscit enim inde aliquo modo in-
 situs calor, & sensibilibus corpus ipsum alle-
 uatur. Auferēdus autē particulatim ex utro-

deambu-
latio.

curatio.

venæ se-
ctio.

que cubito, ac incidenda interna aut media
 que in cubitis existit vena. Habendus etiā mo-
 dus est in euacuādo. in multo enim prauo ac
 vitiato sanguine parū quiddā boni sanguinis
 inest. Post sanguinis detractionē, nouem decē
 ue dieb. interpositis alius īfernē subducatur.
 Quibus verō medicamētis purgandū sit cor-
 pus, in cap. De melācholia, & aliis quibūdā,
 vbi de vitis cutis egimus, dictū est. Post dies
 aut aliquot sero lactis vtendū, ex eoque non
 minus trib. acetabulis, neque vltra quinque
 accipiendū, Aëtio & Paulo testib. Admiscēdū
 est illi aliquid scāmōnię, epithymi, vel seneci-
 ta vt hæc ipsa cū medico sero ieiunis præbea-
 mus, atque deinde ipsū serū paulatim exhibea-
 m⁹. Hac purgatiōe frequēter vtēdū est. Omni-
 no nāque conādū est, vt omnē corporis habi-
 tū ab hoc malo occupatū liquefaciam⁹, aliū-
 que quendā veluti ex integro regeneremus.
 Idipsum verō fiet, si per intervalla opportunē
 purgationes adhibeantur, & cibi apponātur
 qui facilē concoqui & distribui possint. De-
 inceps vomitus citetur à cibo, aut ieiunis à ra-
 diculis. Postea ad veratrū perueniendū. Post
 hæc autem virium refocillatrice victus ra-
 tione vtendum est, ac medicamentis quæ sū-
 mam cutem desiccant adstringantque. Leues
 igitur cucurbitulæ ori ventriculi, & hypo-

chondriis vtrunque affiguntur. Et primo quidem auxiliorum circuitu hoc modo perfectō, rursus ad principiū reflectendum est. Et venę quidem sectio vitetur, vt quę plus noxę quàm præsidi esset allatura, ab hiera verò principium purgandi sumatur: & reliqua deinceps ordine facienda, velut prædictum est, ter & quater in anno eodem ductu repetito. Malignum enim & difficulter cedens malum est. quapropter plurima cura opus est, ne in peius euadat. Cæterum theriaca ex viperis Andromachi mirificè prodest, & quasi compendium totius curationis est, si post purgationes per modica interualla præbeatur, & ea viperarū cutis etiam oblinenda. Mirabile quoque elephantię remediū viperarū esus existit, vt testatur Galenus lib. 2. ad Glauco. cap. penult. Eas autem hoc modo apparatus edere oportet. Primum quidē capite amputato, & cauda vsque ad digitos quatuor, & detracta pelle, & omnibus interaneis exemptis, corpus ipsarū aqua bis aut ter lotum, in olla instar anguillarum coquitur, aqua quidē sufficiente affusa & oleo modico cum porrò & anetho. Liqueat aut, quod carnes sint decoquendę donec molles reddātur. Post sufficientē cocturā, iusculū moderato sale cōdiatur, atque ita egro ī sole desidenti exhibeatur, capite tamen probē

extrinsecus
quæ
ad mouē
da.

velato. Neque verò semel tantum aut bis vi-
peras edere satis est, sed sæpè id fiat, quum ex-
tra periculum sit, & insuper commoditatem
afferat. Sint autem viperæ recens captæ, & ex
humectiorib. locis accipiantur. Nā quæ iuxta
mare, aliàque salsa loca degunt, vehementer
siticulosæ existunt. Viperarum autem esum
mirificè cōferre elephātia correptis, multis
historiis lib. 11. De simpl. med. fac. ca. 2. Gale-
nus comprobat. Porro extrinsecus, in balneo
potissimum, medicamenta quæ extergunt &
repurgant sunt adhibenda, vt est nitrum, sul-
phur viuum, pumex, testa sepiæ, nigella, ru-
mex acut⁹, quæ interdum arida affricari pos-
sunt. Aut trita cum aceto, aut rosaceo oleo,
aut mastichino corpori illinenda sunt. Pro-
sunt etiam ea medicamenta quæ suprà in ca-
pite. De impetigine dicta sunt. Præterea tu-
berosi tumores efferati & inflammati in fa-
cie, illinantur cum succis plantaginis, poly-
goni, portulacæ, lylycio, hypocisthide, aloë,
& similibus. Si autem non fuerint inflamma-
ti, vtendum est iis remediis, quæ suprà. De
impetigine & scabie dicta sunt.

FINIS.